

**T.C.
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANA BİLİM DALI**

**YAHYALI İLÇESİ'NİN (KAYSERİ)
NÜFUS COĞRAFYASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Sebiha GÜLGÜL TABAK**

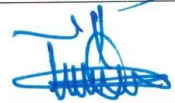
**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Döndü ÜÇEÇAM KARAGEL**

HATAY-2018

ONAY

SEBİHA GÜLGÜL TABAK tarafından hazırlanan “**YAHYALI İLÇESİ’NİN (KAYSERİ) NÜFUS COĞRAFYASI**” adlı bu çalışma jüri tarafından lisansüstü öğretim yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği ile **COĞRAFYA ANA BİLİM DALINDA YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

22/01/2018

Jüri Üyeleri	İmza
Yrd. Doç. Dr. Döndü ÜÇEÇAM KARAGEL (Tez Danışmanı-Başkan)	
Doç. Dr. Emin TOROĞLU (Üye)	
Doç. Dr. Tülay ÖCAL (Üye)	

Sebiha Gülgül Tabak tarafından hazırlanan “*Yahyalı İlçesi’nin (Kayseri) Nüfus Coğrafyası*” adlı tez çalışmasının yukarıda imzaları bulunan jüri üyelerince kabul edildiğini onaylarım.

Prof.Dr.Ali ACARAVCI

Enstitü Müdürü

YAHYALI İLÇESİ'NİN (KAYSERİ) NÜFUS COĞRAFYASI

Sebiha Gülgül Tabak

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Coğrafya Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi 2018

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Döndü ÜÇEÇAM KARAGEL

ÖZET

Yahyalı ilçesinin nüfus coğrafyası, adlı bu yüksek lisans tez çalışması beş bölümden oluşmaktadır. Tezin giriş bölümünde, araştırma sahasının genel özelliklerine, çalışmanın amacına ve çalışma esnasında uygulanan yöntemlere değinilmiştir. Birinci bölümde ise, doğal çevre özelliklerine değinilmiştir. Bu bölümde jeolojik, morfolojik, iklim, hidrografya, toprak ve doğal bitki örtüsü özellikleri ele alınmıştır. İkinci bölümünde, Yahyalı'nın tarihi gelişimine değinilmiştir. Türk hâkimiyet öncesi ve Türk hâkimiyet sonrası gelişimi ele alınmıştır. Üçüncü bölümde, Yahyalı ilçesinin nüfus özellikleri ele alınmıştır. Cumhuriyet öncesi nüfus gelişimi, Yahyalı'nın cumhuriyet sonrası kırsal nüfus gelişimi incelenmiştir. Nüfusun göç yapısı ve köy nüfuslarının dağılışı ele alınmıştır. Şehir nüfusunun ise tarihsel gelişimi, gelecekteki tahmini durumu, yaş-cinsiyet durumu, ekonomik durumu ve eğitim durumu ele alınmıştır. Dördüncü bölümde ise elde edilen sonuçlar değerlendirilmiştir. Birinci, ikinci ve üçüncü bölümlerin anlaşılabilirliğini kolaylaştırmak amacıyla çeşitli haritalar, tablolar, grafikler, fotoğraflar ve piramitler yapılmıştır.

ANAHTAR KELİMELELER:

(Yahyalı, Nüfus, Nüfus dağılışı, Nüfus yoğunluğu)

THE POPULATION GEOGRAPHY OF THE COUNTY OF YAHYALI (KAYSERİ)

Sebiha Gülgül Tabak

İnstuty of Social Sciences

The Department of Geography

The Human and Economical Geography Department, Master's Degree Thesis 2018

Süpevisor: Yrd. Doç. Dr. Döndü ÜÇEÇAM KARAGEL

ABSTRACT

This study of Master's degree thesis ' The Population Geography of the County of Yahyalı' consists of five parts. In the introduction part of this thesis, general characteristics of the surveyed area, the purpose of the study and the methods used in the study are mentioned. In the first part, environmental characteristics of the surveyed area are mentioned. In this part geological, morphological, climatic, hydrographic, soil and vegetation characteristics are handled. In the second part historical development of Yahyalı is mentioned. The period before Turkish rule and after Turkish rule is mentioned. In the third part, demographic characteristics of Yahyalı is mentioned. Populational growth before The Republic and rural populational growth of Yahyalı is studied. Migratory structure of the population, distribution of rural population is mentioned. About city population, its historical growth and approximate status in the future, its age and gender, economical, educational status are mentioned. In the fourth part, the obtained results are evaluated. To make the subjects in the first, second and the third part easier to be understood, some maps, pictures, charts, graphics and pyramids have been drawn.

KEY WORDS:

(Yahyalı, Population, Distribution Of The Population, Population Density)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile tezde yer alan bilgilerin tamamının akademik kurallara ve etik ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Söz konusu kural ve ilkelerin gereği olarak tezde yararlandığım eserlerin tamamına uygun bir şekilde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi ayrıca beyan ederim (22/02/2018).

Sebiha GÜLGÜL TABAK

ÖNSÖZ

“*Yahyalı İlçesinin (Kayseri) Nüfus Coğrafyası*” adlı çalışma, yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Araştırma sahasını ve konusunu Yüksek Lisans tez konusu olarak seçme nedenimiz sahayla ilgili daha önce nüfusla ilgili yapılmış bir çalışmanın olmaması ve araştırma sahasında nüfus özelliklerinin geçmişten günümüze doğru çeşitlilik göstermesidir. Çalışma Beşeri Coğrafyanın alt dalı olan nüfus coğrafyasının prensiplerine göre hazırlanmıştır. Böylece gelecek nesillere Yahyalı ilçesinin nüfusu ile ilgili ulaşabilecekleri bilimsel bir kaynak bırakılması amaç edinilmiştir. Ayrıca nüfus coğrafyası ile ilgili daha sonra yapılacak bu ve benzeri çalışmalar açısından da örnek teşkil etmesi hedeflenmiştir.

Çalışma, giriş ve sonuç bölümleri dâhil dört bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde; çalışmanın konusu, kapsamı, tezin hazırlanması aşamasında izlenen yöntem ve sahasının yeri, sınırları, başlıca özellikleri, daha önce yapılmış olan çalışmalara değinilmiştir. Birinci bölümde; Yahyalı ilçesinin doğal çevre özellikleri, ikinci bölümde; ilçenin geçmişten günümüze doğru geçirmiş olduğu tarihsel gelişim ve süreçler ayrıntılarıyla işlenmiştir. Üçüncü bölümde Yahyalı ilçesinin nüfus yapısı kırsal kesim ve şehirsal alan olarak ayrı alt başlıklar halinde ele alınmıştır. Dördüncü bölümde ise tezdeki her bir konudan elde ettiğimiz coğrafi sonuçlar saptanmış; ortaya çıkan sorunlar tespit edilerek bunlara, çözüm önerileri getirilmiştir.

Tez çalışması başlangıçtan bitimine kadar bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerinin uygulandığı bir süreçten geçmiştir. Bu süreç içerisinde; kaynak toplama, veri temini ve verilerin düzenlenmesi, tablo ve grafikler haline getirilerek araştırmaya uygun olarak yorumlanması, harita altlıklarının temini ve amaca uygun olarak yeniden çizilmesi, saha çalışmaları ve tez metninin oluşturulması gibi aşamalar gerçekleştirilmiştir. Tez metninin son hali verilene kadar çeşitli çizim programları kullanılmıştır. Tezde kullanılan haritalar Arc Map 10,0, Ned Cad ve Adobe Photoshop çizim programları kullanılarak oluşturulmuştur.

Çalışmaya başladığım günden itibaren bana her türlü konuda destek veren, bilgi birikimi ve deneyimi ile bana yol gösterici olan danışmanım Sayın Yrd.Doç.Dr. Döndü ÜÇEÇAM KARAGEL’e, çalışmamda maddi ve manevi olarak destek veren aileme özellikle annem Alime GÜLGÜL’e, babam Mustafa GÜLGÜL’e ve eşim Ali Kemal TABAK’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET	VI
ÖNSÖZ	IX
ŞEKİLLER LİSTESİ	XII
TABLolar LİSTESİ	XV
FOTOĞRAF LİSTESİ	XVII
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1.ARAŞTIRMA SAHASININ YERİ VE SINIRLARI	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	4
1.3. ARAŞTIRMA KONUSU, KAPSAMI VE DAHA ÖNCE YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR	4
1.4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ, VERİ TOPLAMA ARAÇLARI VE VERİLERİN TOPLANMASI.....	8
1.4.1. Araştırmanın Veri Analizi.....	10
1.4.1.1. Litaratür Analizi	10
1.4.1.2.Anahtar Kelimelerin Belirlenmesi	10
1.4.1.3.Kaynakça Taraması	10
1.4.1.4.Kaynakların Tespiti ve Ulaşılabilirlik	11
1.4.1.5.Kaynakların İncelenmesi, Referans Fişlerinin Oluşturulması.....	11
1.4.1.6. İstatistik Analizi	11
1.5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI/OLUMSUZLUKLARI	12
İKİNCİ BÖLÜM	14
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	14
2.1.NÜFUS	14
2.1.1.Nüfus kavramı.....	14
2.1.2. Nüfus Sayımları	14
2.1.3. Nüfusun Tarihsel Gelişimi	16
2.1.4. Nüfus Artış Miktarı, Artış Oranı ve Artış Hızı	16
2.1.5.Nüfus Dağılışı ve Yoğunluğu	17
2.1.5.1. Kırsal Nüfus Dağılışı ve Yoğunluğu	18
2.1.5.2. Şehirsal Nüfus Dağılışı ve Yoğunluğu	18
2.1.6. Nüfusun Ekonomik Nitelikleri.....	18
2.1.7. Nüfusun Eğitim Durumu.....	18
2.1.8. Nüfusun Yaş ve Cinsiyet Durumu	19
2.1.9. Göç Kavramı	19
2.1.9.1. İç Göç	20
2.1.9.2.Dış Göç.....	20
2.1.9.3.Göçlerin Neden ve Sonuçları	21
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	22
YAHYALI İLÇESİNİN DOĞAL ÇEVRE ÖZELLİKLERİ	22

3.1. MORFOLOJİK ÖZELLİKLER.....	22
3.1.1.Ova Alanları.....	23
3.1.2.Dağlık Alanlar.....	24
3.1.3.Plato sahaları.....	28
3.2. JEOLojİK ÖZELLİKLER	30
3.3.İKLİM ÖZELLİKLERİ.....	33
3.3.1.Sıcaklık	33
3.3.2.Nemlilik ve Bulutluluk	38
3.3.3.Yağış	39
3.4.HİDROĞRAFİK ÖZELLİKLER	44
3.4.1.Buzullar ve Buzul Gölleri	44
3.4.2.Akarsular.....	46
3.4.3.Şelaleler.....	48
3.5.TOPRAK ÖZELLİKLERİ.....	52
3.6.DOĞAL BİTKİ ÖRTÜSÜ ÖZELLİKLERİ	59
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	64
YAHYALININ TARİHİ GELİŞİMİ.....	64
4.1.TÜRK HÂKİMİYETİ ÖNCESİ	64
4.2.TÜRK HÂKİMİYET SONRASI.....	65
4.2.1. Selçuklular Dönemi	65
4.2.2. Beylikler ve Osmanlı Dönemi	66
4.3.3.Cumhuriyet Dönemi.....	69
BEŞİNCİ BÖLÜM	77
YAHYALI İLÇESİ'NİN NÜFUS ÖZELLİKLERİ	77
5.1. CUMHURİYET ÖNCESİ NÜFUS GELİŞİMİ	77
5.2 YAHYALININ CUMHURİYET SONRASI KIRSAL VE KENTSEL NÜFUS GELİŞİMİ.....	81
5.3. ŞEHİR NÜFUSU	87
5.3.1.Şehir Nüfusunun Tarihsel Gelişimi ve Gelecekteki Tahmini Durumu.....	87
5.3.2. Nüfusun Dağılışı ve Yoğunluğu	89
5.3.3. Nüfusun Yaş ve Cinsiyet Durumu	96
5.3.4.Nüfusun Ekonomik Durumu.....	102
5.3.5.Nüfusun Eğitim Durumu.....	112
5.4. KIRSAL NÜFUS	132
5.4.1. Nüfusun Tarihsel Gelişimi.....	132
5.4.2. Köy Nüfusları Dağılışı ve Yoğunluğu	137
5.4.3. Göçler.....	152
ALTINCI BÖLÜM.....	158
SONUÇ.....	158
KAYNAKÇA	162

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil: 1. Araştırma Sahasının Lokasyon Haritası.....2
Şekil: 2. Araştırma Sahasının Topoğrafya Haritası.....3

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Şekil 3. 1 Yahyalı İlçesi Morfoğrafya Haritası..... 26
Şekil 3. 2:Yahyalı İlçesinin Fiziki Haritası.....14
Şekil 3.3. Yahyalı İlçesi ve Yakın Çevresinin Jeoloji Haritası.....33
Şekil 3.4.Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı'nın Aylık ve Yıllık Ortalama Sıcaklık Grafiği.....34
Şekil 3.5. Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı'nın Aylık Maksimum Sıcaklık.....35
Şekil.3.6. Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı'nın Aylık ve Yıllık Ortalama Minimum Sıcaklık Grafiği.....36
Şekil 3. 7. Yahyalı İlçesi Ortalama Sıcaklık Dağılım Haritası.....37
Şekil 3.8.Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı'nın Aylık Ortalama Nispi Nem Oranları.38
Şekil 3.9. Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı'nın Aylık Ortalama Bulutluluk Oranları Grafiği.....39
Şekil 3.10. Karaisalı, Aladağ, Çamardı, Feke, Niğde, Yahyalı, Yeşilhisar'da Ortalama Yağışın Aylara Dağılımı (mm.).....40
Şekil 3.11 Karaisalı, Feke, Çamardı, Yahyalı'da Yağışın Mevsimlere Dağılım Grafiği.....41
Şekil 3. 12.Yahyalı İlçesi Yağış Dağılım Haritası (Yıllık Ortalama).....43
Şekil 3.13. Yahyalı İlçesi Hidroğrafya Haritası.....51
Şekil 3.14. Yahyalı İlçesi Toprak Haritası.....55
Şekil 3. 15. Yahyalı İlçesi Arazi Kullanım Haritası.....58
Şekil 3. 16.Yahyalı İlçesi Bitki Örtüsü Haritası.....63

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Şekil 4.1. Yahyalı'nın Tarihi Gelişim Haritası.....71
Şekil 4.2. Yahyalı İlçe Merkezinin Arazi Kullanım Haritası.....75

BEŞİNCİ BÖLÜM

Şekil 5.1. Yahyalı'nın Cumhuriyet Öncesi Nüfus Gelişim Grafiği.....79

Şekil 5.2. Yahyalı İlçesinin Kırsal Nüfus Gelişimi (1935-2014).....	83
Şekil 5.3. Yahyalı İlçesinin Şehirsel Nüfus Gelişimi (1935-2014).....	83
Şekil 5.4. Yahyalı İlçesinin Kırsal-Şehirsel Nüfus Gelişimi (1935-2014).....	83
Şekil 5.5. Yahyalı'nın Kır Nüfusu Yıllık Nüfus Artış Hızları(1935-2014).....	84
Şekil 5.6. Yahyalı'nın Şehir Nüfusu Yıllık Nüfus Artış Hızları (1935-2014).....	85
Şekil 5.7. Yahyalı da Nüfusun Mahallelere Göre Dağılışı (2007)).....	89
Şekil 5.8. Yahyalı da Nüfusun Mahallelere Göre Dağılışı(2014).....	90
Şekil 5.9. Yahyalı da Nüfusun mahallelere göre dağılışı(2020).....	91
Şekil 5.10. Yahyalı İlçe Merkezi Mahallelere Göre Yoğunluğu(2007).....	92
Şekil 5.11. Yahyalı İlçe Merkezi Mahallelere Göre Yoğunluğu(2014).....	93
Şekil 5.12. Yahyalı İlçe Merkezi Mahallelere Göre Yoğunluğu(2020).....	94
Şekil 5.13. Yahyalı Şehir Nüfusunun Cins Durumunun Sayım Dönemlerine Göre Grafiği (1935-2014).....	96
Şekil 5.14. . Yahyalı Şehrinin Nüfus Grafiği (2007).....	99
Şekil 5.15. Yahyalı Şehrinin Nüfus Grafiği (2014).....	100
Şekil 5.16. Yahyalı Şehrinin Nüfus Yapısının Oransal Dağılım Grafiği (2007-2014).....	101
Şekil 5.17. Sınıflandırmada Kullanılan Eşit Değerlerini Gösteren Fonksiyon Analiz Grafiği	101
Şekil 5.18. Yahyalı İlçesi Kırsal Kesim Nüfusunun Sektörel Bölünüş Grafiği (1990).....	103
Şekil 5.19. Yahyalı İlçesi Kırsal Kesim Nüfusunun Ekonomik Sektörlere Göre Durumu Grafiği(1990).....	103
Şekil 5.20. Yahyalı İlçesi Şehir Nüfusunun Sektörel Bölünüşü (1990).....	104
Şekil.5.21. Yahyalı İlçesi Şehir Nüfusunun Ekonomik Sektörlere Göre Durum Grafiği (1990).....	105
Şekil 5.22. Yahyalı İlçesi Kırsal Kesim Nüfusunun Sektörel Bölünüş Grafiği (2000).....	106
Şekil 5.23. Yahyalı İlçesi Kır Nüfusunun Ekonomik Sektörlere Göre Durum Grafiği (2000).....	107
Şekil 5.24. Yahyalı İlçesi Şehir Nüfusunun Sektörel Bölünüş Grafiği (2000).....	108
Şekil 5.25. Yahyalı İlçesi Şehir Nüfusunun Ekonomik Sektörlere Göre Durum Grafiği (2000).....	108
Şekil 5.26. Yahyalı İlçe Merkezinde Nüfusun Çalıştıkları İş Kollarına Bölünüş Grafiği (2007).....	110
Şekil 5.27. Yahyalı İlçe Merkezinde Nüfusun Sektörel Bölünüş Grafiği (2007).....	110

Şekil 5.28. Yahyalı İlçe Merkezinde Çalışan Nüfusun Ekonomik Sektörlere Göre Durum Grafiği (2007).....	111
Şekil 5.29: Yahyalı Şehir Nüfusunun Toplam Okuma Yazma Oran Grafiği(1990).....	113
Şekil 5.30: Yahyalı Şehir Nüfusunun Okuma Yazma bilen Erkek-Kadın Oran Grafiği(1990).....	113
Şekil 5.31: Yahyalı Şehir Nüfusunun Okuma Yazma bilmeyen erkek-kadın Oran Grafiği(1990).....	114
Şekil 5.32: Yahyalı Şehir Nüfusunun Bitirilen Okul Sayısı Grafiği(1990).....	114
Şekil 5.33: Yahyalı Kır Nüfusunun Okuma Yazma Oran Grafiği(1990).....	116
Şekil 5.34: Yahyalı Kır Nüfusunun Okuma Yazma bilen erkek-kadın Oran Grafiği(1990).....	117
Şekil 5.35: Yahyalı Kır Nüfusunun Okuma Yazma bilmeyen erkek-kadın Oran Grafiği(1990).....	117
Şekil 5.36: Yahyalı Kır Nüfusunun Bitirilen Okul Sayısı Grafiği(1990).....	117
Şekil 5.37. Yahyalı Şehir Nüfusunun Okuma Yazma Oran Grafiği(2000).....	121
Şekil.5.38: Yahyalı Şehir Nüfusunun Okuma Yazma Bilen Erkek-Kadın Oran Grafiği(2000).....	121
Şekil.5.39: Yahyalı Şehir Nüfusunun Okuma Yazma Bilmeyen Erkek-Kadın Oran Grafiği(2000).....	121
Şekil.5.40: Yahyalı Kır Nüfusunun Okuma Yazma Oran Grafiği(2000).....	123
Şekil.5.41: Yahyalı Kır Nüfusunun Okuma Yazma bilen erkek-kadın Oran Grafiği(2000).....	123
Şekil.5.42. Yahyalı Şehrinin Yıllar Arası Okuma Yazma Bilen Kadın-Erkek Seyri.....	125
Şekil.5.43. Yahyalı'da Taşınmalı Eğitim Yapılan Okulların Haritası.....	130
Şekil.5.44. Kırsal Nüfusun Kadın-Erkek Nüfus Seyri(1935-2014).....	134
Şekil.5.45. Kır Nüfusunun Yıllık Nüfus Artış Hızları (1935-2016).....	135
Şekil.5.46. Yahyalı İlçesinde Nüfusun Dağılım Haritası (1935).....	140
Şekil.5.47. Yahyalı İlçesinde Köy Nüfuslarının Dağılım Haritası (1960).....	141
Şekil.5.48. Yahyalı İlçesinde Köy Nüfuslarının Dağılım Haritası (1980).....	142
Şekil.5.49. Yahyalı İlçesinde Köy Nüfuslarının Dağılım Haritası (2000).....	144
Şekil.5.50. Yahyalı İlçesinde Köy Nüfuslarının Dağılım Haritası (2014).....	145
Şekil.5.51: Yahyalı İlçesinde Köy Nüfuslarının Yoğunluk Haritası (1935).....	146
Şekil 5.52: Yahyalı İlçesinde Köy Nüfuslarının Yoğunluk Haritası (1960).....	147
Şekil 5.53: Yahyalı İlçesinde Köy Nüfuslarının Yoğunluk Haritası (1980).....	148
Şekil 5.54: Yahyalı İlçesinde Köy Nüfuslarının Yoğunluk Haritası (2000).....	149
Şekil 5.55: Yahyalı İlçesinde Köy Nüfuslarının Yoğunluk Haritası (2014).....	150
Şekil 5.56. Türkiye Genelinde Bulunan Yahyalıların İllere Göre Göç Haritası (2016).....	155

Şekil 5.57. Kayseri İlçelerinde Bulunan Yahyalı Nüfusuna Kayıtlı Nüfus Haritası(2016).....156

TABLolar LİSTESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Tablo:3.1. Buldukları Morfografik Birimlere Göre Araştırma Sahasındaki Yerleşmeler..	23
Tablo:3.2. Yahyalı İlçesi Sınırlarında Bulunan Jeolojik Formasyonların Kapladığı Alan Değerleri (km ²).....	32
Tablo:3. 3. Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı'nın Aylık ve Yıllık Ortalama Sıcaklık Değerleri.....	34
Tablo:3. 4. Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı'nın Aylık Maksimum Sıcaklık Değerleri.....	35
Tablo 3. 5. Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı'nın Aylık ve Yıllık Ortalama Minimum Sıcaklık Değerleri.....	35
Tablo 3. 6. Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı'nın Aylık Ortalama Nispi Nem Oranları (%)	38
Tablo:3. 7. Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı'nın Aylık Ortalama Bulutluluk Oranları	39
Tablo 3. 8. Karaisalı, Aladağ, Çamardı, Feke, Niğde, Yahyalı, Yeşilhisar'da Ortalama Yağışın Aylara Dağılışı (mm.).....	40
Tablo:3. 9. Karaisalı, Feke, Çamardı, Yahyalı'da Yağışın Mevsimlere Dağılışı ve Oranları (%).....	41
Tablo 3. 10. Zamantı Çayı (Değirmenocağı) Aylık Ortalama Akım Değerleri.....	47
Tablo 3. 11: Yahyalı İlçesinde Yer Alan Akarsuların Akçılama Havzaları ve Alan Değerleri (km ²).....	50
Tablo 3. 12. Yahyalı İlçesinde Yer Alan Büyük Toprak Grupları ve Alan Değerleri (km ²).....	53
Tablo 3. 13. Yahyalı İlçesinde Yer Alan Arazi Kullanım Sınıfları ve Alan Değerleri (km ²).....	57
Tablo 3. 14. Yahyalı İlçesinde Yer Alan Bitki Toplulukları ve Alan Değerleri (km ²).....	62

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tablo.5.1. Yahyalı'nın Tahmini Nüfus Sayısı (6 Nisan 1831 Tarihli Sayım).....	77
Tablo.5.2. Yahyalı'nın Tahmini Nüfus Sayısı (1844).....	78

Tablo.5.3. Yahyalı'nın Tahmini Nüfus Sayısı (1906 tarihli (1322) Konya Vilayeti Salnamesine göre).....	78
Tablo.5.4. Yahyalı İlçesi ve Köylerinin Nüfus Gelişimi (1935-2014).....	81
Tablo.5.5. Yahyalı'nın Kırsal ve Şehirsal Nüfusları (1935-2014).....	82
Tablo.5.6. Yahyalı İlçesinin Yıllık Nüfus Artış Hızları (1935-2014).....	84
Tablo.5.7. Yahyalı'nın 6 Nisan 1831 Tarihli Tahmini Nüfusu.....	86
Tablo.5.8. Yahyalı'nın 1844 Tarihli Konya Vilayet Salnamesi Tahmini Nüfusu	86
Tablo.5.9. Yahyalı'nın 1906 (1322) Tarihli Konya Vilayet Salnamesindeki Tahmini Nüfusu..	87
Tablo.5.10. Yahyalının Nüfus Artış Hızı (2007-2014) ve Gelecekteki Tahmini Nüfus Miktarı ve Artış Hızı (%).	87
Tablo.5.11. Yahyalı Şehir Nüfusunun Sayım Dönemlerine Göre Cinsiyet Durumu (1935-2014).....	96
Tablo.5.12. Yahyalı Şehir Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Durumu (2007).....	98
Tablo.5.13. Yahyalı Şehir Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Durumu (2014).....	99
Tablo.5.14. Yahyalı İlçesi Kırsal Kesim Nüfusunun Sektörel Bölünüşü (1990).....	102
Tablo.5.15. Yahyalı İlçesi Şehirsal Nüfusunun Sektörel Bölünüşü (1990).....	104
Tablo.5.16. Yahyalı İlçesi Kırsal Kesim Nüfusunun Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre Bölünüşü (2000).....	106
Tablo.5.17. Yahyalı İlçesi Şehir Nüfusunun Sektörlere Göre Bölünüşü (2000).....	107
Tablo.5.18. Yahyalı İlçe Merkezinde Faal Nüfus Durumu (2007).....	109
Tablo.5.19. Yahyalı İlçe Merkezinde Nüfusun Çalıştıkları İş Kolları (2007).....	109
Tablo.5.20. Yahyalı İlçe Merkezinde Nüfusun Sektörel Dağılımı (2007).....	110
Tablo .5.21: Yahyalı Şehir Nüfusunun Okuma Yazma Durumu, Bitirilen Okullar(1990)....	115
Tablo 5.22. Yahyalı Kır Nüfusunun Okuma Yazma Durumu, Bitirilen Okullar(1990).....	118
Tablo 5.23. Yahyalı Şehir Nüfusunun Okuma Yazma Durumu, Bitirilen Okullar(2000)....	120
Tablo 5.24. Yahyalı Kır Nüfusunun Okuma Yazma Durumu, Bitirilen Okullar(2000).....	122
Tablo.5.25. Yahyalı'da Okuma-Yazma Bilmeyen ve Bilen Nüfusun Cins ve Yaş Yapısına Göre Dağılımı (2007).....	124
Tablo.5.29. Yahyalı Nüfusunun Eğitim Durumu(2007).....	125
Tablo:5.30. Nüfusun eğitim durumu (2008).....	125
Tablo.5.31. Yahyalı da okuma-yazma bilmeyen ve bilen nüfusun cins ve yaş yapısına göre dağılımı(2013).....	126
Tablo.5.32 Yahyalı Nüfusunun Eğitim Durumu(2013).....	128
Tablo 5.33 Yahyalı da okuma-yazma bilen, bilmeyen dağılımı(2016).....	128

Tablo.5.34. Yahyalı'nın okuma-yazma bilen kadın erkek nüfusu ve toplam miktarı.....	128
Tablo.5.35. Köylerin Nüfus Gelişimi(1935-2016).....	131
Tablo.5.36. Yahyalı İlçesinde İsmi Değişen Köyler.....	132
Tablo.5.37. Kırsal nüfusun kadın-erkek nüfusu.....	133
Tablo.5.38. Kır Nüfusunun Yıllık Nüfus Artış Hızları.....	134
Tablo.5.39. Yahyalı İlçesi'nde Nüfus Büyüklükleri İtibariyle Köylerin Bölünüşü (2014)...	138
Tablo.5.40: Türkiye Geneline Bulunan Yahyalılar Nüfusu (2016).....	154
Tablo.5.41: Kayseri İlçelerinde Bulunan Yahyalı Nüfusuna Kayıtlı Nüfus	156

FOTOĞRAF LİSTESİ

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Foto 3.1. Yahyalı ilçesi sınırlarında bulunan Zamantı Kanyonundan bir görüntü.....	29
Foto 3.2. Yahyalı ilçesi sınırlarında bulunan Yedigöller Platoluk alanından bir görüntü.....	29
Foto 3.3. Yahyalı ilçesi sınırları içerisinde bulunan Hacer Ormanları Vadisinden bir görüntü.....	44
Foto 3.4. Yahyalı ilçesi sınırları içerisinde bulunan Yedigöller sirklerinden görüntü.....	45
Foto 3.5. Yedigöller Buzulunun buz falezlerinden bir örnek.....	46
Foto 3.6. Yahyalı ilçesi sınırları içerisinde bulunan Zamantı Çayından bir görüntü	47
Foto 3.7. Voklüz Özelliği Gösteren Kapuzbaşı Şelalesi	49
Foto 3. 8: Voklüz Özelliği Gösteren Kapuzbaşı Şelaleleri	49

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Foto.4.1. Yahyalı İlçe Merkezinin Yerleşim Alanının Bir Görüntüsü.....	72
Foto.4.2. Yahyalı İlçe Merkezinden Bir Görünüm.....	73

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1.Araştırma Sahasının Yeri ve Sınırları

Yahyalı ilçesi, İç Anadolu'nun Yukarı Kızılırmak Bölümü'nde yer alan Kayseri ilinin en güneydeki ilçesidir. Araştırma sahasının güneydoğusunda Feke (Adana), kuzeydoğusunda Develi (Kayseri), batısında Dünderlı ile Sulucaova (Niğde), kuzeydoğusunda Develi (Kayseri), kuzeybatısında Yeşilhisar (Kayseri) ve güneyinde Aladağ (Adana) ilçesine ait araziler bulunmaktadır (Şekil 1.1). Araştırma sahasının güneybatısı Aladağların yüksek alanlarıyla kaplıdır.

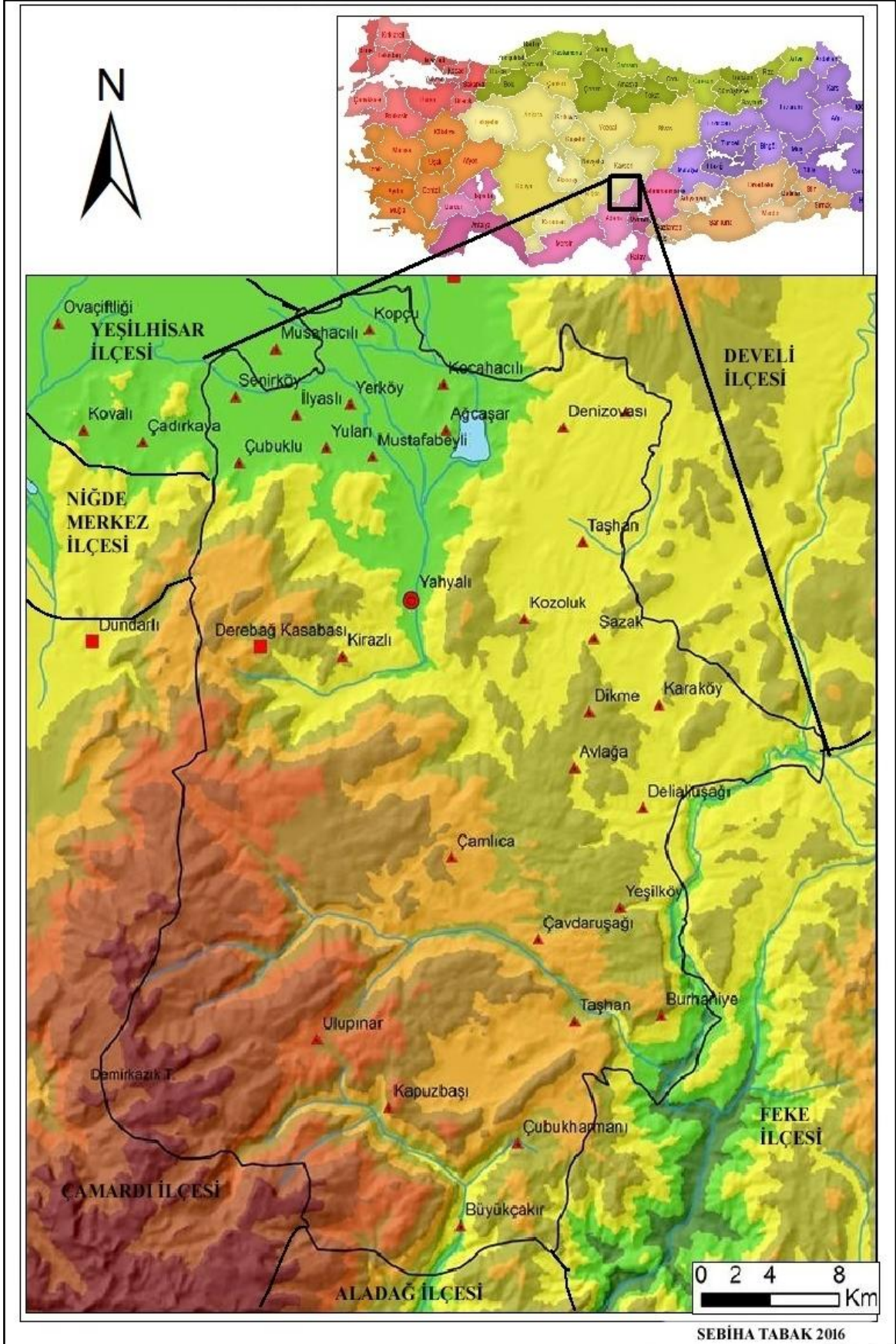
Yahyalı ilçesi Aladağların kuzey eteğini kapsamaktadır. Bu sahanın kuzeyinde Develi ilçe merkezi ve Develi ovası ve Sultan sazlığı, kuzeybatısında Yeşilhisar, batısında Niğde, güneybatısında Çamardı, güneyde (Aladağ) Karsanti, güneydoğusunda Mansurlu, Feke, doğusunda Saimbeyli, Bakırdağ ve kuzeydoğusunda ise Tufanbeyli ve Doğanbeyli bulunmaktadır(Ulakoğlu 1984, s.4)

Denizden yüksekliği 1210 m olan Yahyalı ilçesi, Erciyes Dağı'nın güney yönünde kalan Sultan Sazlığını kuşatan düzlüklerin ve Sakız Dağı'nın doğuya bakan yamaçlarında bir vadi içerisinde kurulmuş olup, vadi boyunca uzunluğu 8 km'yi bulan bir mesafeye yayılmıştır. İlçenin yüzölçümü 1578 km²'dir. İlçe, güneyde Orta Toroslar silsilesine mensup 2140 rakımlı Elmalı, Horoz, güney-doğuda Feke, kuzey-doğuda Develi dağları, batıda Seki dağları ile çevrilidir. İlçe merkezini yakından kuşatan iç halkayı ise doğuda Belen, batıda Göbelli ile Seki dağlarının etekleri, güneyde ise Çamardı oluşturur (Şekil 1 ve 2).

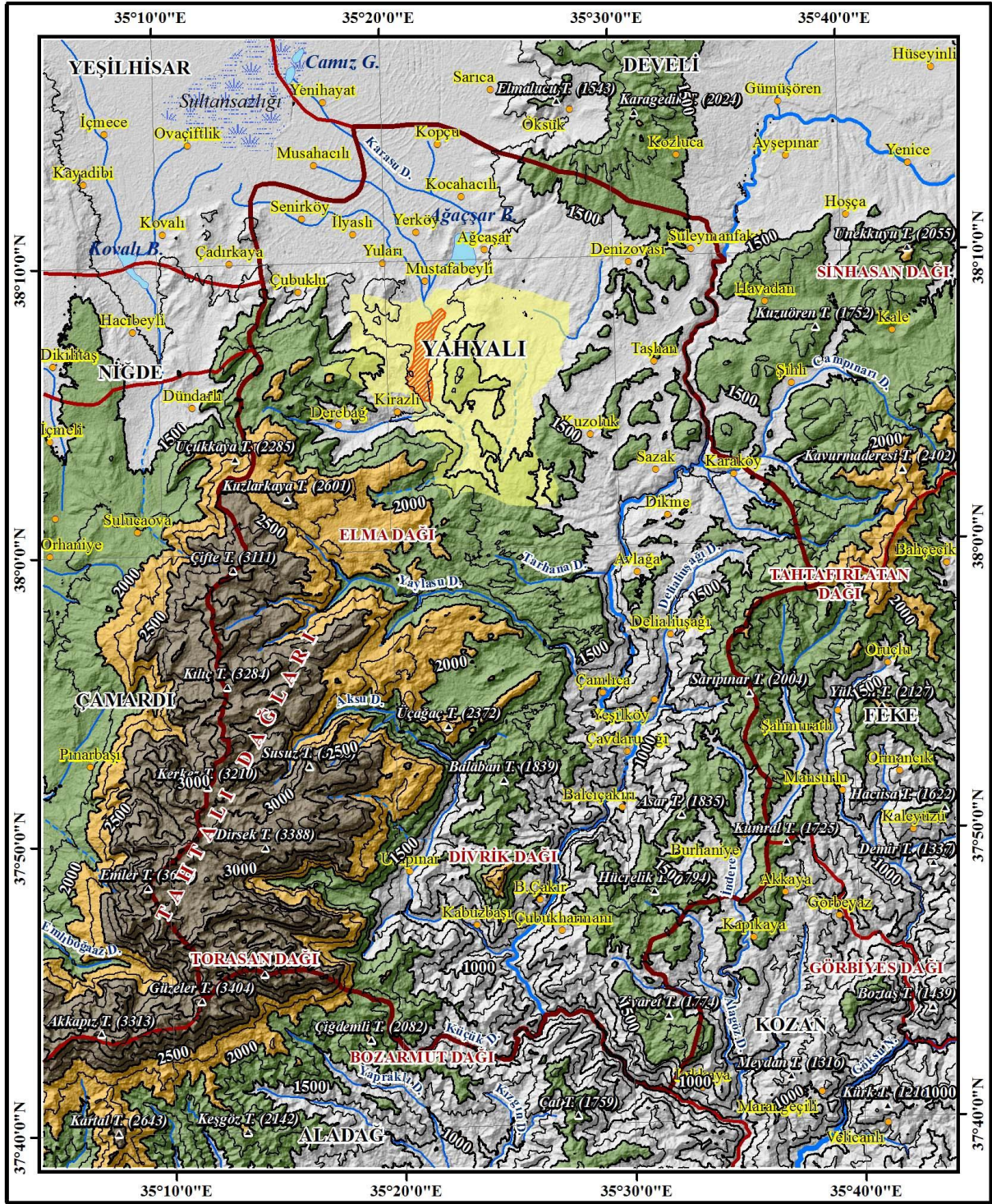
Araştırma alanımızın en yüksek yeri, Aladağlardaki Demirkazık Tepesi (3756 m)'dir. Aladağlar, kuzeydoğu-güneybatı yönlerinde uzanış göstermektedir. Bunun doğusunda araziye derince yarmış olan Zamantı Çayı ve onun vadisi yer alır. Zamantı Çayı'ndan sonra arazi doğuya doğru tekrar yükselir. Bu hali ile çalışma alanının güneyi Akdeniz Bölgesi, kuzeyi İç Anadolu Bölgesi sınırları içerisinde kalmaktadır (Şekil 1 ve 2).

Araştırma sahasının kuzeyinde; Kopçu, Senirköy, Mustafabeyli, Yuları, Ağçaşar, İlyaslı, Yerköy, güneyinde; Ulupınar, Büyükçakır, Ulupınar, doğusunda; Denizovası, Sazak, Kuzuluk, Avlağı, Delialiuşağı, Yerköy, Dikme, Taşhan, batısında ise dağlık arazinin fazlalığından dolayı yerleşme sayısı azalmaktadır. Daha çok geçici yerleşmeler olan ve yaz döneminde yaylacılık faaliyet alanı olarak önem kazanmış yükseklikler yer almaktadır. Yahyalı ilçe merkezi, Çamlıca köyü ve Kirazlı köyü ise ilçe sınırları içerisindeki diğer sahalara göre daha merkezi kısımda bulunmaktadır (Şekil 1 ve 2).

Sekil:1. Arastırma Sahasının Lokasyon Haritası

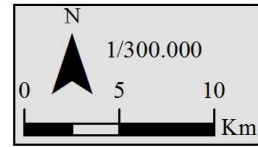
Şekil: 2. Araştırma Sahasının Topoğrafya Haritası

Açıklamalar

▲	Zirve	■	Yahyalı İlçe Merkezi
—	250 m. İzohips	—	İlçe Sınırı
—	500 m. İzohips	—	Göl & Baraj
●	Köy	—	Sazlık
■	Yahyalı Şehir Alanı	—	Daimi Akarsu
		—	Dönemlik Akarsusu

Yükseklik (m.)	
■	< 1500
■	1500 - 2000
■	2000 - 2500
■	> 2500

Sebiba Gülgül Tabak-2017

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırma alanı ve konusu, beşeri ve ekonomik coğrafya araştırma ve inceleme yöntemleri esas alınarak, coğrafya ilminin prensipleri doğrultusunda bir bütün olarak incelenmeye çalışılmıştır. Nüfus coğrafyası konusu analiz, sentez, karşılaştırma ve sebep-sonuç ilişkisi gibi bilimsel ilkeler kullanılarak, coğrafyanın dağılış prensibi ile birlikte açıklanmaya ve yorumlanmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada, Yahyalı ilçesinin kuruluşundan günümüze gösterdiği tarihi gelişimi ve bu tarihi gelişim içerisinde mekânsal farklılıkların nüfus yapısında meydana getirdiği farklılıkları ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma sahasının nüfus coğrafyası konu başlığında daha önce herhangi bir çalışma yapılmamış olması daha sonra yapılacak olan akademik çalışmalar için bir başvuru kaynağı oluşturacaktır. Bu açıdan saha ve konu ilişkisi itibariyle de önem taşımaktadır.

Araştırma sahasını oluşturan Yahyalı ilçesi, nüfus coğrafyası özellikleri açısından araştırmaya değer bir özellik göstermektedir. Düzenli nüfus sayımlarının yapılmaya başlandığı Cumhuriyet'in ilk yıllarından günümüze kadar geçirmiş olduğu çeşitli dönemler içerisinde hem nüfus miktarı hem de nüfusun çok farklı yapısal karakteri mekânın özelliklerini yansıtmaktadır. Çünkü Yahyalı ilçesi farklı morfografik ünitelerini bir arada bulunduğu bir yerleşme özelliği gösterir. Bu farklılıklar nüfusun mekâna farklı olarak yayılmasını ve dağılışını etkilemiştir. Öncelikle bu durumun ortaya çıkardığı görüntüyü sebepleriyle açıklamak amacımızdır.

Araştırma sahasında nüfusun tarihi süreç içerisindeki gelişimi ve mekana dağılışı dışında nüfusun sosyo-ekonomik özellikleri, eğitim durumu, yaş ve cinsiyet özellikleri, göçler konusunun açıklanması amaçlanmıştır. Bu sayede Yahyalı ilçesinin kırsal ve şehrsel alanlardaki özellikleri net bir şekilde ortaya konulmak istenmiştir. Bu sayede Yahyalı ilçesinin potansiyel durumu ve gelecekte oluşabilecek özelliklerin verilmesi önem taşımaktadır.

1.3. Araştırma Konusu, Kapsamı ve Daha Önce Yapılmış Çalışmalar

Araştırma konusu Yahyalı ilçesinin nüfus coğrafyasıdır. Araştırma sahası ilçe sınırları içerisindeki Yahyalı ilçe merkezi ve 29 köy yerleşmesinden oluşmaktadır. İlçe merkezi ile kırsal kesimi kapsayan idari saha içerisindeki nüfusun geçmişten günümüze kadar göstermiş olduğu miktar ve özellikler itibariyle değişim çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır. Araştırma sahası ve yakın çevresindeki yerleşmeler ile ilgili farklı konularda yapılmış çalışma sayısı oldukça fazladır. Özellikle Aladağlar, Develi, Yahyalı yerleşmelerini konu alan farklı disiplinlerdeki çalışmalardan faydalanılmıştır.

Bağcı, Y., 1998, “Aladağlar’ın Florası (Zamanlı Irmağı-Yahyalı Arası, Kayseri)” adlı çalışma Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Çalışma kaynaklar da dahil dokuz bölümden oluşmaktadır. Bölgede yaygın bitki formasyonları, araştırma alanının florası en önemli bulgular arasında yer almaktadır. Araştırma alanında 75 familya ve 336 cinse ait 944 takson tespit edilmiştir. Bunların 713’ü tür, 151’i alt tür ve 80’i varyetedir. Tespit edilen bitkilerin 145’i ülkemiz için endemik türlerdir (%20). Sahanın bitki örtüsü özellikleri açısından önemli bulgular taşımaktadır.

Köşker, S., 1997, “Türk Kültürü Açısından Yahyalı” isimli çalışmada; kültür, toplumları birbirinden ayırt eden, yalnız o topluma has maddi manevi değerler bütünüdür. Yahyalı kültürü Türk kültürünün günümüze taşınmasında önemli rol üstlenir. Birinci bölümde Yahyalı’nın coğrafi yapısı ve tarihi işlenmiştir. İkinci bölümde Yahyalı’nın köyleri ile beraber fiziki yapısı işlenmiştir. Üçüncü bölümde tarihi gelişim içerisinde Yahyalı’daki aşiret ve oymaklar, yayla hayatı ve hayvancılıkla ilgili maddi kültür unsurları işlenmiştir. Dördüncü bölümde Yahyalı’nın etnoğrafik durumu işlenmiştir. Son bölüm beşinci bölümde eğitim durumu hakkında bilgi verilmiştir. Sonuç bölümünde ise, eserin genel bir değerlendirmesi yapılarak bazı dikkat çekici önemli noktaları belirtilmektedir.

Süme, M., 2008, “Develi Kazası (1839-1910)” adlı eserinde; Bu çalışmada Develi Kazasının fiziki, idari, sosyal, demografik ve iktisadi durumu incelenmiştir. Giriş ve üç bölümden meydana gelen çalışmanın birinci bölümünde Develi Kazasının fiziki ve idari yapısı ile nüfusu hakkında bilgi verilmiştir. Öncelikle Develi’nin coğrafi konumu ve fiziki özellikleri açıklanmış, mimari yapısı ile önemli mimari eserleri kısaca tanıtılmıştır. Develi’nin Osmanlı İdari Teşkilatındaki yeri tespit edilmiş, kaza yönetimi ve bu görevi yerine getiren idareciler hakkında bilgi verilmiştir. Kaynakların elverdiği ölçüde kazanın yönetiminde yer alan görevlilerin isimleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bölümün sonunda ise 1830 nüfus sayımı sonrasında Develi’nin nüfusu hakkındaki bilgiler tespit edilmiş, Develi’ye bağlı nahiye ve köylerin nüfusu hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca Develi’ye yerleşen Yörük-Türkmen Aşiretleri, Tanzimât dönemi iskân politikası ve göçmenlerin iskânına dair gelişmeler açıklanmıştır. Develi Kazasının sosyal yapısının ele alındığı ikinci bölümde “Osmanlı Millet Sistemi” hakkında bilgi verilmiş, Develi’deki Müslim, Gayr-i Müslim ilişkilerine dair örnekler verilerek millet sisteminin bir kaza merkezindeki uygulamaları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu bölümde ele alınan bir diğer konu ailedir. Aile kurumunu ilgilendiren nişan, evlilik, boşanma ve çeşitleri, nafaka, vekalet, vasi tayini, evlat edinme ve ailedeki çocuk sayısı gibi konulara değinilmiştir. İkinci bölümün sonunda Develi’deki eğitim faaliyetleri

açıklanmıştır. İlk, orta ve yüksek öğrenim fonksiyonunu³²³ yerine getiren Sıbyan Mektebi, Rüştüyeler, Medreseler ve buralarda okutulan dersler hakkında bilgi verilmiştir. Bu eğitim kurumlarının yanında azınlık ve yabancı okullarının faaliyetleri açıklanmıştır. Üçüncü ve son bölümde ise Develi Kazasının iktisadi hayatı başlığı adı altında öncelikle Develi'deki tarım ve hayvancılık ele alınmış, yetiştirilen tarım ürünleri, küçük ve büyükbaş hayvancılık faaliyetleri hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra Develi ve Develi dışında faaliyette bulunan esnaf ve tüccar zümresinin faaliyetleri örneklerle açıklanarak Develi'nin ticari açıdan önemli bir merkez olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bölümün sonunda para, fiyatlar ve vergile konusunda gerekli izahat yapılmıştır.

Toroğlu, E., Eser Ünalı, Ü., 2008, “Aladağlarda (Toros Dağları) Bitki Örtüsünün Ekolojik Şartları” isimli çalışmada; Orta Toroslar içerisinde yer alan Aladağlar'da Akdeniz, İran-Turan ve Avrupa-Sibirya fitocoğrafya bölgelerine ait bitki türleri ile orman, çalı ve ot formasyonları bulunmaktadır. Alanda bitki örtüsünü etkileyen şartlar, iklim, rölyef, toprak, hidrografik özellikler ve biyotik faktörlerdir. Bu faktörlerden iklim, rölyef, toprak ve hidrografik özellikler, sahanın tür ve formasyon açısından zengin bir bitki örtüsüne sahip olmasına yol açmıştır. Ancak her ne kadar bu dört faktör bir bütün olarak bitki örtüsünü şekillendirmişse de, bitki tür ve kompozisyonunu zenginleştiren en önemli faktör iklimdir. Rölyef, iklim üzerine yaptığı dolaylı etkiyle önem kazanırken, toprak ve hidrografik özellikler, daha çok yöresel etkilerde bulunmaktadır. Biyotik faktörler ise, bu dört faktörün belirlediği tür ve topluluklar üzerinde, ne yazık ki daha çok olumsuz bir etkiye sahiptir ve özellikle insanlar orman formasyonunu yüzyıllardan beri tahrip etmektedir. Yine insan tahriplerinin, toprak erozyonuna yol açması da, ekolojik şartlarda degradasyonel değişikliklere neden olan bir diğer olumsuz etkendir.

Törk, K.A., 2008, “Aladağlar'da (Niğde-Kayseri-Adana) Buzullaşma Evrelerinin Karstlaşma Üzerindeki Etkileri”, isimli çalışma Hacettepe Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği biliminde doktora tezi olarak hazırlanmıştır. 1000 km²'lik alansal yayılıma sahip bir karst kütesini içeren Aladağlar Silsilesi'nde karasallaşma ve epijenik karstlaşmanın Paleosen'den günümüze uzanan dönemde gerçekleştiği vurgulanmaktadır. Yükselim düzeyine ve küresel iklim koşullarındaki değişime bağlı olarak silsiledeki karstlaşma hızının Paleosen - Geç Oligosen arasında sürekli bir artış gösterdiği, Oligosen'den itibaren ise düzenli bir azalmaya sahip olduğu öngörülmektedir. Kuvaterner başlangıcında günümüzdekine yakın bir yükseltiye sahip olan silsilenin üst kesimlerinde Geç Miyosen'den itibaren donma-çözünme süreçlerinin etkili olmaya başladığı düşünülmektedir. Kuvaterner dönemi buzullaşmaları silsile

genelindeki epikarst zonunun tamamen tahrip olmasına ve beslenimin buz fazında kilitlenmesi nedeniyle derinlerdeki karstlaşmanın da durmasına ya da yavaşlamasına neden olmuştur. Çalışma sonuç ve öneriler dahil sekiz bölümden oluşmaktadır. Kuvaterner öncesi karasallaşma ve karstlaşma, buzullaşmanın Aladağlar silsilesi ve dolayındaki yayılımı, buzullaşmanın mağaralar üzerindeki etkisi temel bulgular çerçevesinde çalışma hazırlanmıştır.

Ulakoğlu S.,1984.”Aladağlarda Yahyalı (Kayseri) Bölgesinin Jeolojisi” isimli çalışmasında; 1973 - 1980 yılları arasında yapılan bu çalışma «Aladağlarda Yahyalı Bölgesinin Jeolojisi» konusunu içermekte ve 450 Km²lik bir alanın 1/25 000lik ölçekli Jeolojik haritası ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Antitoroslar içindeki Aladağların kuzey kesimini kapsamaktadır. Bölge de uzanan sıra dağlarda, morfolojik temeldeki yapıya uymaktadır. Yükselti 1000m ile 3000m arasında olup topoğrafya ve hidroğrafya, jeoloji birimlerine bağlı olarak gelişir. Ekseriye kireç taşlarından oluşan sarp ve yer yer karstik bir morfoloji oluşturur. Güneyde yüksek doruklar yanı sıra ara ara düz yaylalarda yer almaktadır. Karasal iklimin hakim olduğu, geniş bir su potansiyeline hakim olup, meyvecilik, madencilik, hayvancılık ve halıcılık yapılmaktadır. Çalışma alanında genel olarak, temelde Kaledoniyen çekirdeği oluşturan metamorfite, Hersiniyen yapı birimini oluşturan Devoniyen–Triyas komprehansif serisi ve bunlarla daha sonraki birimleri etkileyen Alpin hareketlerinin etkin olduğu görülmektedir. Buna göre; egemen doğrultular ile kırık sistemleri ve diğer yapıların daha çok, NE - SW yönlü oldukları göze çarpar. Bölgenin Paleocoğrafik evrimi ise Paleozoik öncesi, pek derin olmayan bir denizin, Paleozoik, sığ bir denizin, Mesozoyik, derin bir denizin, Senozoik ise yine sığ bir denizin karakterlerini sunmaktadır. Yahyalı deresi içindeki Metamorfik yapı vardır. Karmaşığın benzer en yakın formasyonlar Niğde Masifini oluşturan kompleks içinde yer almakta ve büyük uygunluklar göstermektedir.

Bu bölgeye ilişkin başlıca eski incelemeler: Chaput (1936), Blumenhal (1941, 1944, 1952), Baykal (1945), Metz (1956), Flugel (1955, 1956), Ketin (1963), Vache (1964), Vohryzka (1966), Ulakoğlu (1968, 1969, 1983), Yalçınlar (1970, 1971), Demirtaşlı (1973) Ve Özgül (1976) sayılabilir.

Yeniceli., S, 2008, “Yahyalı’nın Sosyo- Kültürel ve Dini Yapısı Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışmasında; bu tez, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde Yüksek Lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Bu çalışma, bir giriş, iki bölüm ve bir sonuçtan oluşmaktadır. Giriş kısmında araştırmanın amacı, sınırlılıkları ve yöntemi üzerinde durulduktan sonra, Yahyalı’nın tarihî ve coğrafi durumu kaynaklara dayanılarak ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Yine bu kısımda Yahyalı ve köylerinin demografik yapısı, köylerle ilgili bilgiler sunulduktan sonra eğitim- öğretim seviyesi ve din eğitimi ile ilgili

tespitler verilmiştir. Birinci bölümde, gözlem ve müşahedeye dayanılarak Yahyalı merkez ve köylerinde yasayan insanların örf, âdet ve inançları üzerinde durulmaktadır. Yahyalı'nın inanç yapısı ile ilgili olarak merkez ve köylerindeki dinî- tarihî ziyaret yerleri ve manevî şahsiyetler hakkında kaynaklara dayanılarak bilgiler verilmektedir. Sonuç bölümünde ise, eserin genel bir değerlendirmesi yapılarak bazı dikkat çekici önemli noktaları belirtilmektedir.

1.4. Araştırmanın Yöntemi, Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırma sahasının fiziki özelliklerini ortaya koyabilmek amacıyla betimsel yöntem, nüfus coğrafyası özelliklerini ortaya koyabilmek amacıyla da nicel verilere dayalı istatistiksel yöntem kullanılmıştır. Sahanın hem fiziki özellikleri ve hem de nüfus yapısı ile ilgili betimleme, literatür analizi ve haritalama veri toplama yöntemlerini oluşturmaktadır.

Araştırmaya yön vermek, bir plan ve program dâhilinde tezi tamamlayabilmek amacıyla bir takım aşamaların kaydedilmesi hedeflenmiştir. Tez çalışması kapsamında beşeri ve ekonomik coğrafyanın alt dalını oluşturan nüfus coğrafyası sınırları içerisinde ele alınan konular altı bölümden oluşmaktadır. **Birinci bölümde**; araştırma sahasının yeri ve sınırları, çalışmanın amacı ve önemi, araştırmanın yöntemi, veri toplama araçları ve verilerin toplanması, daha önce yapılmış çalışmalar, araştırmanın sınırlılıklarına değinilmiştir. Bu bölümde araştırma sahasının konumunu ve fiziksel yapısını genel hatlarıyla vermek amacıyla lokasyon ve topoğrafya haritaları kullanılmıştır. Haritaların çizimi için ArcMap 10,0 çizim programı kullanılmıştır. **İkinci bölümde**; araştırmanın kavramsal çerçevesi verilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda nüfus coğrafyasının konuları içerisinde yer alan kavramlar tek tek açıklanarak asıl bulgular kısmında tekrara yer verilmek istenmemiştir. **Üçüncü bölümde**; Yahyalı ilçesinin doğal çevre özellikleri ayrıntılı bir biçimde işlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda sahanın jeolojik ve jeomorfolojik özellikleri yansıtmak için 1/100.000 ölçekli jeoloji ve topoğrafya haritaları hazırlanmıştır. Ayrıca 1/100.000 ölçekli Kayseri İl Arazi Varlığı Haritasından yararlanılarak oluşturulmuş toprak haritası ve genel arazi kullanımı haritaları ile araştırma sahasının toprak yapısı ve arazinin nasıl kullanıldığı açıklanmaya çalışılmıştır. Bu bölümde ayrıca sahanın hidrografik durumunu ortaya koyabilmek amacıyla Hidrografya haritası çizilmiştir. Yine bölgenin bitki örtüsü açısından özelliklerini ortaya koyabilmek için bitki dağılışı haritası da yapılmıştır. Bu bölümde ayrıca ArcMap10.0 harita programı yardımıyla ilçe toplam arazisi üzerinden yukarıda bahsi geçen haritaların alan değerleri hesaplanarak tablolaştırılmıştır. Sahanın iklim özelliklerini yansıtabilmek amacıyla sıcaklık, nemlilik ve bulutluluk ile yağış durumu açıklanmaya çalışılmıştır. **Dördüncü**

bölümde; Yahyalı'nın tarihi gelişimi ele alınmıştır. Bu süreç içerisinde Türk Hâkimiyeti öncesi ve Türk Hâkimiyeti sonrası olarak iki alt başlık halinde konu incelenmiştir. Türk Hâkimiyeti sonrası; Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı ile Cumhuriyet dönemi şeklinde gruplanarak açıklanmaya çalışılmıştır. **Beşinci bölüm** Yahyalı İlçesi'nin nüfus coğrafyası özelliklerini kapsamaktadır. Nüfus yapısını ortaya çıkarmak amacıyla nüfus istatistiklerini yansıtan farklı kaynaklardan veriler elde edilmiş ve amaca uygun bir şekilde tablo, grafik ve haritalara dönüştürülmüştür. 1935, 1960, 1980, 2000 ve 2014 yıllarına ait nüfus dağılışı ve yoğunluk haritaları; 1990 ve 2000 yılı nüfusun sosyal ve ekonomik özelliklerini yansıtan tablo ve grafikler; 1935-2014 yılları arasında kırsal ve şehrsel nüfusun artış hız-oran grafikleri ve tabloları hazırlanarak ayrıntılı bir biçimde incelenmiştir. Bu bölüm içerisinde yer alan nüfusun tarihi süreç içerisindeki gelişimi ve göçlerle ilgili kısımlar büyük oranda arazi çalışmaları ile elde edilen yöresel bilgilere göre yorumlanmıştır. **Altıncı bölüm** çalışmanın sonuç bölümünü oluşturmaktadır. Sonuç bölümünde elde edilen bilgiler ve bulgular değerlendirilmiştir. Araştırma sahasının doğal coğrafi özellikleri ile nüfus yapısı bir bütün halinde yorumlanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın veri toplama araçlarını basılı ve elektronik ortamda bulunan kaynakların temin edildiği kütüphaneler, devlet kurumları ve kişisel arşivler teşkil etmektedir. Araştırmaya öncelikle literatür taraması ile başlanmıştır. Kaynak taraması ile konu, saha ve çevre alanlar üzerinde daha önce yapılmış çalışmalara ulaşılmıştır. Bu amaçla Ulusal Tez Merkezi kütüphanesinden faydalanılmıştır. Ayrıca Mustafa Kemal Üniversitesi merkez kütüphanesi ve Coğrafya Bölüm Kütüphanesi taranarak bir arşiv oluşturulmuştur. Sahanın iklim özellikleri ile ilgili ayrıntılı veri ve bilgiler Doç.Dr.EminTOROĞLU'nun kişisel arşivinden temin edilmiştir. Yahyalı ilçesinin kırsal kesim ve şehrsel kesim nüfus bilgilerini içeren 1935 yılından günümüze kadar olan veriler günümüzdeki ismiyle Türkiye İstatistik Kurumundan (TÜİK, 2007 yılına kadar ismi Devlet İstatistik Enstitüsü) alınmıştır. Nüfusun eğitim durumunu yansıtan verilere ise Yahyalı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden ulaşılmıştır. Yahyalı ilçesinin toprak, arazi kullanımı haritalarının oluşturulduğu il arazi varlığı haritası ise Kayseri İl Tarım Müdürlüğünden temin edilmiştir. Yahyalı ilçe merkezinin arazi kullanım haritası ise Yahyalı Belediyesinden alınan Net Cad haritasının ArcMap10.0 çizim programına aktarılmasıyla oluşturulmuştur.

1.4.1. Araştırmanın Veri Analizi

1.4.1.1. Litaratür Analizi

Araştırma sahasını Yahyalı ilçesi idari sınırları içerisindeki ilçe merkezi ve 29 köy yerleşmesi oluşturmaktadır. Araştırmanın konusu ise bu idari sınır içerisindeki alanın nüfus coğrafyasıdır. Bu kapsamda Yahyalı ile ilgili yapılmış olan farklı disiplin alanlarındaki kitap, makale, bildiri, YL ve Doktora tezleri taranmıştır. Tarama sonucunda 4 adet doktora tezi, 5 adet yüksek lisans tezi, 96 adet makale ve bildiri incelenmiştir. Nüfus coğrafyası ile ilgili yapılmış olan çalışmalardan 1 adet doktora tezi, 1 adet yüksek lisans tezi, 52 adet makale ve bildiri, 9 adet kitap incelenmiştir.

1.4.1.2. Anahtar Kelimelerin Belirlenmesi

Bilimsel bir çalışmanın sunumu/yayımları için hazırlanacak olan metin bir kompozisyonudur. Kompozisyon ise belirli bir konu hakkındaki bilgi, duygu ve düşüncelerin düzgün, dengeli, uyumlu ve etkili bir biçimde bir araya getirilerek, bir bütün oluşturulması biçimi ve sanatıdır. Buna göre, bütünlük, estetik ve etki; kompozisyon kavramının temel nitelikleridir. Bir akademik çalışma için yapılabilecek belki de en önemli işlerden birisi, çalışmanın bütünlüğüne uyumlu anahtar kelime ve başlığın en elverişli bir biçimde tespit edilmesidir. Başlık, her şeyden önce yazıda işlenmesi düşünülen ana fikri yansıtmalı, okuyucunun ilgisini çekmeli ve hatta tesir etmelidir. Bilindiği gibi, her disiplin alanı kendine özgü kavramlar ile açıklanmakta ya da tasvir edilmektedir. Araştırmacı, kullandığı anahtar terim, kavram ya da olguların anlam bakımından birbirine karışmasına sebep olabilecek anlayış ve yorumlara girmeden net açıklamalar yapmalıdır (Karagel ve ÜçeçamKaragel 2014, 356). Araştırmanın konusu, alanı, kapsamı dikkate alındığında anahtar kelimeler; Yahyalı, nüfus coğrafyası, nüfusun sosyal ve ekonomik özellikleri, nüfusun tarihsel gelişimi olarak belirlenmiştir.

1.4.1.3. Kaynakça Taraması

Araştırma sahası ve konusu ile ilgili kaynakların taranmasında iki temel ayırım göz önünde bulundurulmuştur. Bunlardan birincisini araştırma sahasını oluşturan Yahyalı ilçesi ve yakın çevresi ile ilgili coğrafya ve diğer disiplinlerde yapılmış olan çalışmalar oluşturmaktadır. İkincisini ise nüfus coğrafyası temel konusu dikkate alınarak bir literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Ayrıca konu doğrudan nüfus coğrafyası olmasa da beşeri ve ekonomik coğrafya ana konu başlığı altındaki çalışmalardan da faydalanılmıştır. Yahyalı ilçesi ve yakın çevresi ile ilgili saha araştırması ile nüfus coğrafyası ve bununla bağlantılı beşeri konular dijital ortam ve basılı kaynaklar dikkate alınarak taranmıştır. Dijital ortamdaki

taramaları Ulusal Tez Merkezi, Google Academic başta olmak üzere Kayseri Valiliği ve Büyükşehir Belediyesi, Yahyalı Belediyesi internet siteleri teşkil etmektedir. Basılı kaynaklar Milli Kütüphane, Mustafa Kemal Üniversitesi Merkez Kütüphanesi ve Coğrafya Bölüm Kütüphanesi, Yahyalı İlçesi Kütüphanesi, Kayseri İl Kütüphanesi ve şahsi kütüphaneler oluşturmaktadır.

1.4.1.4.Kaynakların Tespiti ve Ulaşılabilirlik

Araştırma sahası ve konusu ile ilgili olarak yapılan ayrıntılı literatür taraması sonucuna göre, basılı ve dijital ortamda bulunan yayınlar düzenli bir veri tabanı oluşturacak şekilde gruplandırılmıştır. Araştırmanın temeli istatistiksel analizlere dayalı olduğu için sayısal verilerin düzenli periyotlar halinde temin edilmesinde güçlükler yaşanmıştır. Özellikle Cumhuriyet öncesi nüfus verilerinin elde edilmesinde kaynaklara ulaşmada sıkıntı çekilmiştir. Literatür taraması sonucunda tespit edilen kaynakların hepsine ulaşamamıştır. Dijital ortamda kaynağın adına ulaşılmıştır ancak kaynağın kendisine ulaşmada sıkıntılar çekilmiştir. Haritaların temin edilmesinde sorun yaşanmamıştır. Temel altlık haritalar Yahyalı İlçe Belediyesi, Kayseri İl Toprak Müdürlüğünden alınarak daha farklı haritalar türetilmiştir. Türkiye İstatistik Kurumundan özellikle nüfusun sosyal ve ekonomik nitelikleri ile eğitim verilerini elde etmede zorluklar yaşanmıştır.

1.4.1.5.Kaynakların İncelenmesi, Referans Fişlerinin Oluşturulması

Araştırma sahası ve konusu ile ilgili ayrıntılı bir literatür taraması yapılmıştır. Tespit edilen ve ulaşılabilen basılı ve dijital ortamdaki kaynaklardan tezin içindekiler konu başlıklarına göre genel bir veri grubu oluşturulmuştur. Daha sonra genel başlıklar daha ayrıntılı içeriklere ayrılmış ve her biri ile ilgili klasörler hazırlanmıştır. Kalsörleri oluşturulan kaynaklar tek tek okunarak ilgili bölümlerden referans fişleri hazırlanmıştır. Bu oluşturulan referans fişleri tem metni içerisinde doğrudan ve dolaylı alıntılar şeklinde atıf gösterme kuralları dikkate alınarak kullanılmıştır.

1.4.1.6. İstatistik Analizi

Araştırma konusu “Yahyalı İlçesinin (Kayseri) Nüfus Coğrafyası”dır. Nüfus nicel verileri oluşturduğu için bu verilerden çeşitli analizler yapılmıştır. Cumhuriyet öncesi tespit edilebilen nüfus verileri kadın, erkek ve toplam nüfuslar şeklinde düzenli veri grubunu oluşturmadığı için istatistiksel analiz yapmada sıkıntılar yaşanmıştır. Özellikle hane sayılarının verildiği istatistik gruplarında hane sayısı 5 ile çarpılarak toplam nüfus tespit edilmeye çalışılmıştır. Düzenli istatistikler Cumhuriyet sonrasında gerçekleştirilen nüfus sayımlarından elde edilmektedir. 1927 yılından 2000 yılına kadar nüfus sayımları tüm ülke

genelinde gerçekleştirilmiştir. 2007 yılından itibaren her yıl Adrese Dayalı Nüfus Kayıtları sonuçlarına göre de analizler gerçekleştirilmiştir. Yahyalı ilçesi ile ilgili kırsal alan ve şehirsal alan nüfus ayrımlarını 1955 yılından itibaren düzenli olarak bulabilmekteyiz. Yahyalı ilçesi 1954 yılında ilçe statüsü elde ettiği için 1955 yılından önceki nüfus verilerini idari olarak bağlı bulunduğu Develi ilçesi sınırlarından ayırarak tek tek hesaplamalar yapılmıştır. 1927 yılı nüfus bilgileri Develi ilçesinin toplam kır ve şehir nüfusu olarak verildiği için bu nüfus grubu içerisinde Yahyalı yerleşmesinin nüfus ayrımı gerçekleştirilememiştir. 1935 ve 1940 yıllarına ait kır ve şehir nüfus bilgileri ise Develi ilçesine bağlı bir bucak olan Yahyalı yerleşmesinin bucak merkezi ve bağlı köyleri ayrılarak hesaplanmıştır. Yahyalı ilçesinin kır ve şehir nüfusu bilgileri 1935 yılından günümüze kadar nüfus miktarı, nüfus artış oranı, nüfus artış hızı hesaplanarak artış ve azalışın gerçekleştiği dönemler sebepleriyle açıklanmıştır. Nüfusun sosyal ve ekonomik niteliklerine ilişkin veriler 1990 ve 2000 yıllarına ait kırsal ve şehirsal alan ayrımı dikkate alınarak tablo ve grafikler şeklinde verilmeye çalışılmıştır. Bu veri grubu içerisinde nüfusun faaliyet kollarına dağılımı ayrıntılı olarak işlenmiştir. Nüfusun yaş ve cinsiyet yapısı grafiklerle açıklanmıştır. Nüfusun eğitim durumunu yansıtan istatistikler 1990 yılından itibaren değişen yapıyla grafik ve tablolara aktarılarak açıklanmıştır. Nüfusun mekana dağılışı 1935 yılından 2014 yılına kadar değişik dönemlerde haritalanarak yoğunluk analizleri ortaya çıkarılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları/Olumsuzlukları

Araştırma konusu itibariyle nüfus verilerinin istatistiksel analizine dayanmaktadır. Nüfus verilerinin Cumhuriyet öncesi dönemde düzenli periyotlarla yapılmamış olması sahanın nüfus yapısını ortaya çıkarmakta sıkıntılar yaratmıştır. Özellikle hane sayısı itibariyle verilerin bulunması net nüfus bilgilerine erişmekte güçlükler doğurmuştur. Ayrıca bazı dönemlerde sadece erkek nüfusun verilmesi yine eksik veri nedeniyle yorumlarda olumsuzluklar yaratmıştır. Cumhuriyet sonrası nüfus verileri 1927 yılından başlamaktadır. 1927 yılında Yahyalı yerleşmesi Develi ilçesi sınırlarında bulunduğundan Yahyalı ile ilgili nüfus verisi tespit edilememiştir. Çünkü 1927 yılı Türkiye nüfus verilerinde ilçe toplam nüfusları yer almaktadır. 1935 yılı Türkiye nüfusu kitapçığında 1927 yılına ve 1935 yılına ait veriler şehirsal nüfus bilgileri olarak bulunmaktadır. 1927 ve 1935 yılının şehirsal nüfus verileri nüfus grupları oluşturularak kaydedilmiştir. Bu nüfus grupları içerisinde ancak Develi ilçesinin şehir nüfusuna ulaşılabilir. 1935 yılı Türkiye Köyler Nüfusu kitapçığında Yahyalı bucağı ve bucağına bağlı köyler tek tek bulunarak kırsal kesim nüfusu ortaya çıkarılmıştır. Bu verilerde ise kadın erkek ayrımı söz konusu olmayıp toplam nüfuslar

verilmiştir. 1955 yılına kadar Yahyalı yerleşmesi Develi ilçesinin bir bucağı konumundadır. Yahyalı ilçesinin kır ve şehir nüfusları 1940, 1945 ve 1950 yıllarında Develi ilçesi nüfus verileri içerisinde ayıklanarak hesaplanmıştır. 1955 yılından 1990 yılına kadar her 5 yıllık veri grubu içerisinde Yahyalı ilçesi ile ilgili verilere kolaylıkla ulaşılabilmektedir. 2000 yılı son nüfus sayımı sonuçları da ayrıntılı nüfus verileri şeklindedir. 2000 ile 2007 yılları arasında herhangi bir nüfus verisi bulunmamaktadır. 2007 yılından günümüze kadar yapılan istatistiklerde ise Adrese Dayalı Nüfus Kayıtları esas alınmıştır. Bu durum 2000 yılı öncesi ve sonrasında nüfusun artış ve azalışında bazı farklılıkların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Araştırma konusu itibarıyla karşılaşılan en büyük sıkıntılardan bir diğeri de nüfusun sosyo-ekonomik verilerine ilişkin 2000 yılı sonrasında verinin olmayışdır. Nüfusun sosyo-ekonomik nitelikleri 1990 ve 2000 yılında kır ve şehir ayrımı dikkate alınarak verilmiştir. 2000 yılından sonra sadece Yahyalı Belediyesi'nin yapmış olduğu bir çalışmada şehirsal alandaki bilgiler bulunabilmiştir. Ancak kırsal alanla ilgili veri yer almamaktadır. Bu durum karşılaştırma yapmayı güçleştirmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.NÜFUS

2.1.1.Nüfus kavramı

Nüfus (Al. Bevölkerung, Fr., İng. Population) belirli bir nüfus sayım gününde bir ülkede ya da bir bölgede bulunan insanların sayısı (İzbırak 1992, 249) olarak tanımlanmaktadır. Yine benzer ifadelerle nüfus yeryüzünde sınırları belirli bir alanda belirli bir zamanda bulunan insan sayısı olarak tarif edilmektedir. Belirli bir alanda yaşayan insanların sayısı ve yapısal özellikleri zamana ve mekana göre önemli değişiklikler göstermektedir. Nüfusun bu özelliklerini belirlemek amacıyla çeşitli veriler toplanmaktadır. Nüfus verileri, yapılacak çalışmalar için önemli birer kaynak durumunda olduğu için, verilerin güvenilirliği yapılacak planlamaların isabetli olmasında en başta gelen husulardan biridir (Şahin 2015, 13).

2.1.2. Nüfus Sayımları

Nüfus sayımı (Al. Volkszählung, Fr. Recensement, İng. Census of population, eski terim: Tahrir-i nüfus) bir ülkede, bir devletin topraklarında kaç kişi bulunduğunu, bunların türlü yönlerden özelliklerini belli etmek üzere yapılan sayımdır. Sayımlar bütün ileri ülkelerde düzenli olarak her 10 ya da 5 yılda bir yapılır. Sayım günü, sayımın sona erdiği açıklanmadan önce kimse evinden, bulunduğu yerden dışarı çıkamaz. Sayımı yapan kimseler, ev ev dolaşır, ellerindeki çizelgeyi doldurmak üzere, türlü sorular sorar, karşılıklarını hemen yazarlar (İzbırak 1992, 251). Ülkemizde ilk nüfus sayımı 1927 yılında yapılmıştır. Periyodik olarak düzenli sayımların başlaması 1935 yılına gider. 1935 yılından 1990 yılına kadar her 5 yılda bir periyotlarla nüfus sayımları gerçekleştirilmiştir. 1997 yılında ise nüfus tespiti yapılmıştır. Bunda amaç seçmen nüfusunu tespit etmektir. Ayrıntılı bilgiler içermemektedir. 2000 yılında son nüfus sayımı Devlet İstatistik Enstitüsü kurumu tarafından gerçekleştirilmiştir. 2000 yılından sonra ise nüfus sayımının adı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi olarak değiştirilmiştir ve artık ülke nüfusu adres bilgilerine dayalı olarak verilmektedir. Kurumun ismi de 2007 yılından itibaren Türkiye İstatistik Enstitüsü şeklinde değişmiştir. 2007 yılından itibaren her yıl yıl sonu nüfus verileri TÜİK'in internet sayfasından yayınlanır. Bu nüfus verileri içerisinde çok çeşitli nüfus verilerine ulaşmak mümkündür.

Veri elde etmek kadar, verilerin güvenilirliği, verilerin değerlendirilmesi ve yeni verilerin oluşturulması da diğer önemli hususlardandır. Nüfus verilerinin elde edilmesinde

çeşitli yöntemler bulunmakla birlikte başlıca veri kaynağı nüfus sayımlarıdır (Şahin 2015, 16). Geçmişten bugüne çeşitli zamanlarda ve farklı özelliklerde nüfus sayımları yapılmıştır. Ancak nüfusun tespitine yönelik olarak yapılan ilk sayımların güvenilirliği azdır. Çünkü bu sayımlar genellikle askere alınacak ve vergi verecek nüfusu tespit etmek için yapılmıştır. Bu nedenle insanlar korku altında olduğundan bilgiler güvenilir değildir. Diğer yandan geçmiş yıllarda yapılan sayımlardaki kayıtların çok büyük bir kısmı ortadan kaybolmuştur (Şahin 2015, 29).

Tespit edilen günde uygulanan sayım metotlarında büyük farklılıklar göze çarpar. En yaygın iki usulden biri, direkt kişisel görüşme usulü; diğeri ise kendi kendine sayımdır. Türkiye’de uygulanan direkt görüşme usulünde, sayım memurları ev ev dolaşıp aile reisine, soru kağıdındaki çeşitli soruları sorarak (1990 Genel Nüfus Sayımı soru kağıdı 34 soruyu içermektedir) cevapları kaydetmek suretiyle gerekli bilgiler temin edilir. Avrupa ülkelerinde uygulanan ikinci metodda ise hane halkı reislerine soru kağıtları önceden gönderilerek sayım tarihi itibarıyla doldurulması ve toplanmaya hazır hale gelmesi istenir (Tandoğan 1994, 3-4).

Türkiye’de nüfus sayımları *de facto* (hazır durum) esasına göre yapılmaktaydı. Bu yöntemle, sayım gününde milli sınırlar içindeki fertlerin tamamı buldukları yerlerde sayılmakta, yut dışında bulunan vatandaşlar bu sayımın dışında bırakılırken, ülkedeki yabancılar nüfusa dahil edilmekteydi. Bugüne kadar Türkiye’de uygulanan sayımlarda, doğrudan görüşme usulüyle sorulan sorulara alınan cevaplarla, nüfusun miktarı yanında, cinsiyet, yaş, doğum yeri, medeni hal, öğrenim durumu, meslek, hane büyüklüğü, doğurganlık durumu vb. pek çok özellik hakkında önemli bilgiler elde edilmiştir. Sayımların hemen ardından geçici sonuçlar yayınlanmakta, daha sonra idari bölünüşe göre toplam nüfuslar, ardından da nüfusun sosyal ve ekonomik nitelikleri il il kamuyounun bilgisine sunulmaktadır. 1997 yılı nüfus tespitinde ise de facto yönteminin yanısıra *de jure* yöntemine göre de yani nüfusun ikametgahı esas alınarak bir sayım yapılmıştır (Özgür 1998, 8).

Sonuç olarak nüfus sayımları belli bir zamanda, bir ülke sınırları içinde kişilere yönelik yapılan; Demografik, Ekonomik, Sosyal verilerin toplanması ve değerlendirilmesidir. Tarih boyunca çeşitli amaçlarla bir çok nüfus sayımı yapılmıştır. Bu nüfus sayımları ile; çağın özelliklerine göre değişik bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır. 20. Yüzyıl öncesi nüfus sayımlarının amaçları asker sayısını belirlemek, vergi yükümlülüklerini belirlemek için yapılırken; modern nüfus sayımları nüfus miktarını, yaş gruplarını, kırsal ve kentsel nüfusu, nüfusun eğitim durumunu, nüfusun mesleklere dağılımını, nüfusun cinsiyet durumunu, nüfus hareketlerini, nüfusun konut-sağlık-beslenme..... vb gibi durumlarını ortaya

çıkarmak için yapılmaktadır. Osmanlı Devleti'nde ilk kapsamlı nüfus sayımı;Sultan II. Mahmud zamanında (1831) asker ve vergi yükümlülerini belirlemek için yapılmıştır.

2.1.3. Nüfusun Tarihsel Gelişimi

Nüfusla ilgili olarak en çok üzerinde durulan konulardan birisi nüfusun zaman içindeki gelişim seyridir. Dünyanın neresinde hangi özellikte ne kadar nüfusun yaşadığının ve bunun zamana göre değişiminin bilinmesi önemli nüfus konularıdır (Şahin 2015, 41). Yerleşik hayata geçiş ve tarım devrimi, insanlık tarihi boyunca belki de nüfus artışının en önemli nedenleri olmuştur. Böylece ilk olarak nüfusun toplandığı yerler tarımsal faaliyetlerin yapıldığı ve ilk şehir yerleşmelerinin ortaya çıktığı alanlardır. Tarımsal faaliyetler ve yerleşik hayata geçiş nüfus artışını olumlu yönde etkilerken; aynı dönemlerde savaşlar, salgın hastalıklar ve olumsuz yaşam koşullarından kaynaklanan aşırı ölümler nüfus artışını engellemiştir (Tümertekin ve Özgüç 2002, 236). Nüfusun tarihsel gelişimi nüfus sayımları sonucu elde edilen verilerin değerlendirilerek artma veya azalma eğiliminin görüldüğü dönemlerin öncelikle tespiti ile değer taşımaktadır. Düzenli bir artma ve azalma eğiliminin bulunduğu sahalardan düzensiz, farklı etmenler göz önünde bulundurularak nüfus artışının ve azalışının yaşandığı sahalardan arasında ciddi farklılıklar ortaya çıkar. Nüfusun tarihsel gelişiminde bu farklılıkları sebepleriyle birlikte açıklamak önemlidir. Diğer türlü nüfusun tarihsel gelişiminde yaşanan olaylar sebepleri ile açıklanamaz ise sonuç ortaya çıkmaz.

2.1.4. Nüfus Artış Miktarı, Artış Oranı ve Artış Hızı

Nüfus artış miktarı iki sayım dönemi arasındaki farktır. Örneğin; 1927-1935 yılları arasındaki nüfus artış miktarı hesaplaması 1935 yılı nüfus miktarından 1927 yılı nüfus miktarı çıkarılarak bulunur. Aynı işlemler kadın ve erkek nüfus için de geçerlidir.

Nüfus artış oranı; iki dönem arasındaki nüfus değişiminin ne kadar olduğunu yansıtır. Artış oranı bir yerin nüfusunun genel eğiliminin artış veya azalış yönünde olup olmadığını sembolize eder.

Nüfus Artış Oranı Formülü:

$$R = \frac{(P2 - P1)}{P1} \times 100$$

P2: Sonraki Nüfus Sayımı

P1: Önceki Nüfus Sayımı

Nüfus artış oranı 2 sayım dönemi arasında geçen devrede nüfusun ne kadar bir oranda arttığını verir. Yıllık Nüfus Artış Oranı hesaplaması yapılırken sonuç, arada geçen zamana bölünür.

Nüfus artış hızı; nüfusun zamana göre nasıl değiştiğini güvenilir bir şekilde veren ve en fazla kullanılan nüfus artışı hesaplama yöntemidir. TÜİK tarafından daima kullanılan yöntemdir.

Nüfus Artış Hızı Formülü:

$$R = \frac{(\ln P2/P1)}{N} \times 1000$$

P2: Sonraki Nüfus Sayımı

P1: Önceki Nüfus Sayımı

Ln: Doğal Logaritma

N: 2 dönem arasında geçen zaman

R: Yıllık Nüfus Artış Hızı

Nüfus ile zaman arasındaki değişimi yıllık bazda net olarak verir. Geleceğe yönelik tahminlerde ve projeksiyonlarda nüfus artış hızının bilinmesi gerekir.

2.1.5. Nüfus Dağılışı ve Yoğunluğu

Nüfus yoğunluğu, sıklığı (Al. Volksdichte, Bevölkerungsdichte, Fr. Densite de la population, İng. Density of population, eski terim: Kesafet-i nüfus, nüfus kesafeti) belirli bir yüzölçüsü birimine düşen nüfus sayısı. Bu sayı o bölgenin ya da ülkenin nüfus sayısını, oraların yüzölçümüne bölmekle elde edilir. Nüfus sıklığı, yoğunluğu yeryüzünün değişik bölgelerine göre değişir. Bir bölge içinde de nüfus sıklığı ayrı ayrı değerler gösterebilir. Ancak bir yerde nüfus sıklığı değişebilir. Bu değişmelerde en çok o bölgedeki doğumun, ölümün azalması veya çoğalması, orada oturanların başka yerlere göç etmeleri, başka yerlerden oraya gelip yerleşmeler başlıca yeri tutar (İzbirak 1992, 251).

Toplam nüfusun ülke yüzölçümüne bölünmesi ile en basit nüfus yoğunluğu kavramı olan **aritmetik nüfus yoğunluğu** elde edilmektedir. Nüfus yoğunluğunun coğrafi manası ve önemi yanında ayrıca demografik, ekonomik, sosyolojik, sosyal antropolojik ve politik önemi ve yeryüzünde ülke ve bölgeye göre nüfus miktarından ayrı olarak kendine has bir anlam ve aksiyonu olduğu unutulmamalıdır (Tanoğlu 1966, 51). Nüfus ve arazi ilgisini kurması bakımından, aritmetik yoğunluk hesap sonuçları, global (genelleştirilmiş, özele inmeyen) verilerdir. Burada en belirgin yanlışlık, nüfusun araziye eşit dağıldığının varsayılması olayıdır. Aritmetik nüfus yoğunluğundan ortaya çıkan bazı sakıncalı durumları bir ölçüde giderebilen bir diğer nüfus yoğunluğu kavramı **fizyolojik nüfus yoğunluğu**dur. Bu kavram, toplam nüfusun tüm alana değil tarım yapılan, ekili-dikili alana bölünmesiyle elde edilir (Tandoğan 1994, 25). Bir diğer nüfus yoğunluk hesaplama yöntemi **tarımsal (zirai) nüfus yoğunluğu** hesaplamalarıdır. Kırsal nüfus toplamı ile tarım arazisi alanının birbirine

oranlanması sonucu elde edilen nüfus yoğunluk değeridir. Hesaplamayı yapabilmemiz için hesaplama yapılacak alanın kırsal ve kentsel nüfus miktarının bilinmesi gerekir.

2.1.5.1. Kırsal Nüfus Dağılışı ve Yoğunluğu

Nüfus dağılışı ve yoğunlukları nüfusun mekana nasıl yayıldığını göstermek amacıyla yapılır. Bu amaçlarla dağılışı ve yoğunluk haritaları oluştururlur. Bir il veya ilçe idari sınırları içerisindeki şehrsel kullanım alanı dışındaki kırsal yerleşmeler ayrılarak bu alanlardaki nüfusun dağılışı yapılmaktadır. Özellikle nüfus sayımlarında şehrsel nüfus ve kırsal nüfus olarak verileri net bir şekilde ayırmalı, daha sonrasında bu verileri kendi doğru sahasına aktarmalıdır. Yahyalı ilçesi sınırları içerisinde bulunan 29 köy yerleşmesinin nüfusları çeşitli dönemlerde tek tek çıkarılarak ve idari saha içerisindeki köy sınırları dikkate alınmak suretiyle dağıtımları yapılmıştır.

2.1.5.2. Şehrsel Nüfus Dağılışı ve Yoğunluğu

Şehrsel alanlardaki nüfus dağılışı bir il veya ilçe idari sınırları içerisinde bulunan belediye teşkilatına sahip sahaların imar sınırlarını göstermektedir. Yahyalı ilçesi sınırlarında Yahyalı belediyesinin (yani ilçe merkezinin) sınırı imar sınırındadır. Bu saha içerisinde bulunan mahalleler dikkate alınarak nüfus dağılışı ve yoğunlukları yapılarak şehrsel alanın nüfus dağılışı ortaya çıkarılır.

2.1.6. Nüfusun Ekonomik Nitelikleri

Nüfusun ekonomik faaliyetlere göre durumu çalışan ve çalışma çağındaki nüfusun son hafta içinde faal olup olmama durumuyla ilişkilendirilmektedir. Ekonomik nitelikler itibarıyla nüfusun hangi faaliyet kollarında ve hangi sektörlerde çalıştığı önem taşımaktadır. Ekonomik olarak çalışan, aktif olan nüfus tarım, sanayi ve hizmetler sektörü olarak üç grup altında toplanmaktadır. Bu üç sektörel dağılım kendi içerisinde yapılan işin özelliğine göre çeşitli faaliyet kollarına ayrılmaktadır. Örneğin hizmetler sektörünü ele alacak olursak; eğitim, ulaşım, yeme-içme, kamu kurumlarında vb. gibi çalışanlar hizmetler sektörünün birer parçalarıdır.

2.1.7. Nüfusun Eğitim Durumu

Nüfusun eğitim durumu deyimi ile çoğu kez okuryazar olan ve olmayan nüfus anlaşılmaktadır. Bir nüfus kitlesinde okuma çağı nüfusun eğitim düzeyi konusunda temel göstergelerden ilkidir. Ama yeterli değildir. Çünkü bir ülke nüfusunun eğitim düzeyi, sadece okuryazarlık oranı ile ölçülmez. Bu temel sorunda, ülkedeki okullaşma oranı, okul çağı nüfusunun eğitim kademeleri arası öğrenci akışı, okul-öğretmen-öğrenci sayısı dengesi ve

bezerleri ile ülke nüfusunun ilk, orta ve yükseköğretim bitirenlerinin, bir birine ve ülke nüfusuna oranları gibi kriterleri de dikkate alınmalıdır (Doğanay 1994, 163).

2.1.8. Nüfusun Yaş ve Cinsiyet Durumu

Nüfusun yaş ve cinsiyet durumu çeşitli eşik değerleri belirlenerek gruplandırılabilir. Nüfus 0-14, 15-64 ve 65 + şeklinde geniş aralıklı yaş gruplarına veya 0-4, 5-9, 10-14, 15-19, 20-24,75-79, 80-84, 85+ gibi dar aralıklı yaş gruplarına göre sınıflandırılabilir. Nüfus geniş aralıklı olarak gruplandırıldığında orada yaşayan nüfus hakkında genel bilgiler elde edilir. Bu durumda çocuk, genç ve yaşlı nüfusun miktarları ve oranları belirlenerek bunlarla ilgili yorumlamalar yapılabilir (Şahin 2015, 122).

Ülkelerin nüfuslarının, hangi yaş ve cinsiyette ne kadar veya hangi oranda olduğunu daha iyi görebilmek için nüfus piramidi adı verilen grafik çizimler hazırlanır. Nüfus piramidinde dikey olarak yaş grupları sıralanırken dar aralıklı yaş ve cinsiyet değerleri belirli bir ölçek dahilinde yatay sütunlar halinde hazırlanır. Bu sütunlarda her bir yaş grubuna ait nüfus kişi veya % olarak belirtilir. Erkek nüfus eksenin bir yanında, kadın nüfus diğer yanında gösterilerek piramit hazırlanır (Şahin 2015, 125-126).

Nüfus içinde yaş gruplarına göre nüfus dağılımı başka tanımlamalar yapılarak da ifade edilebilir. Bunlardan birisi **bağımlı nüfus**dur. Bağımlı nüfus; bir yerdeki nüfus içinde 0-15 yaş grubu nüfus ile 65 yaş ve üzeri nüfus anlaşılır. Bağımlı nüfus ekonomik olarak aktif olarak kabul edilmeyen nüfustur. Bağımlı nüfus değerinin, ekonomik olarak üretken nüfus kabul edilen 15-64 yaş grubu nüfusa bölünmesi ve bunun 100 ile çarpılmasıyla elde edilen değere **yaş bağımlılık oranı** denir (Şahin 2015, 132-133).

2.1.9. Göç Kavramı

Nüfusun devamlı yaşama bölgelerini kişisel olarak aileler veya gruplar halinde terk edip, geçici veya sürekli olarak yaşamak amacıyla bir başka yere gitmesi hareketine göç etmek denir. Göç eden nüfusa göçmen nüfus denirse de; terim daha çok, bir ülkeden başka bir ülkeye gelip yerleşen nüfus için kullanılmaktadır. Bu grup nüfus için eski bir terim olarak muhacir nüfus ve göç etmeye ise muhaceret de denilmektedir (Doğanay, 1994, 165).

Göç, herhangi bir idari birimden yaşamının bundan sonraki kısmının tamamını veya belirli bir bölümünü geçirmek üzere uzun süreli olarak başka bir yerleşim birimine gitmesi şeklinde gerçekleşen nüfus hareketidir (Tümertekin ve Özgüç 2002, 308). Göç, nedenleri, meydana geliş süreci ve sonuçları bakımından birçok olayla ilgilidir. Göçü tanımlamak üzere kullanılan kavramlardan birisi “alınan göç” diğri “verilen göç” tür. Bunlardan alınan göçten verilen göç çıkartılıp binle çarpılırsa göç ile ilgili başka bir kavram “net göç hızı” elde edilir.

Bir yerde net göç hızı değerinin yüksek olması orada nüfus hareketlerinin fazla olduğu anlamına gelir. Eğer bir yer verdiğiinden fazla göç alıyorsa net göç hızı artı değerler gösterir. Eğer alınan göç değerleri düşük ise net göç hızı eksidir (Şahin 2015, 104).

2.1.9.1. İç Göç

Ülkemizde iç göç terimi, kırsal kesimden kentlere göç, küçük kentlerden büyük kentlere göç ve bölgeden bölgeye göç hareketlerini ifade etmektedir. Kuşkusuz bu harekete köylerden ve yerine göre kentlerden yaylalara, komlara, mezraalara; buralardan köylere ve kentlere olan ritmik göçler, yani mevsimlik göçler dahil değildir (Doğanay, 1994, 165).

Göçe katılanlar aynı ülkenin sınırları içinde bir yerleşim biriminden başka bir yerleşim birimine göç ediyorsa iç göç olarak adlandırılır. İç göçler kendi içinde kırdan şehre, şehirden kıra, kırdan kıra ve şehirden şehre doğru olabilmektedir (Tümertekin ve Özgüç 2002, 333).

Bir ülke içerisinde, bölge, kent ve köy gibi yerleşim alanlarından, bir yerdendiğerine yerleşmek amacıyla yapılan nüfus hareketleri olarak tanımlanmaktadır (Üner 1972, 77). Ülke içerisindeki bu nüfus hareketleri, ülkenin genel nüfus sayısınıdeğiştirmezken, kent ve kırsal kesim nüfus oranlarını değiştirmektedir. İçgöç olgusuneticesinde, kentsel yerleşim birimlerinin nüfus oranları artarken, kırsal yerleşimbirimlerinin nüfus oranları azalmaktadır.

2.1.9.2.Dış Göç

Dış göçlerde, dış ülkelere yurdumuza olan göçler ve yurdumuzdan dış ülkelere olan göçler şeklinde iki grupta incelenebilir (Doğanay, 1994, 165). Dış göçler; belirli bir süre ya da devamlı olarak kalmak üzere çalışmak veyayerleşmek amacıyla bir ülke sınırlarını aşarak başka ülkelere yapılan nüfus hareketidir (Üner 1972, 77). Başlangıcında bireysel ve serbest olarak başlayan dış göç olgusu, öncügöçerlerin olumlu bilgi vermeleri üzerine sayıca yoğunlaşmıştır. Dış göç olgusunungerçekleşmesinde gelinen ülkedeki itici faktörler önemli bir yer tutar. Göç eyleminingerçekleştirileceği ülkenin çekici faktörlerinden ziyade, göç için terk edilen ülkenin iticifaktörleri daha çok önemlidir. İtici faktörler olarak sosyo-ekonomik denge, istihdam veeğitimi söyleyebiliriz. İnsanlar istedikleri sosyo-ekonomik refah seviyelerindeolmadıkları veya ülkelerinde işsiz pozisyonunda olmaları nedeniyle dış ülkeleregöçerler. Bu sebeplerle dış göç “*Yurtdışına işçi akımı*”, “*işçi göçü*” veya “*beyin göçü*”olarak ifade edebilmektedir. Dış göçleri işgücü ve beyin göçü olarak ikiye ayırabiliriz.Dış ülkelere doğru gelişen işgücü göçü hareketini, ülkelerinden çeşitli nedenler ile(ekonomik, eksik istihdam, çalışma koşullarının uygunsuzluğu vb.) ayrılıp, başkaülkelere çalışmak üzere giden kişiler oluşturur. Bununla beraber gidilmesi düşünülenülkenin çekici faktörleri arasında, işgücü ihtiyacı olmalıdır. İşgücü göçü fiziksel göç olup, göç edenler fizik

güçlerini, daha iyi şartlar karşılığında kullanmak için göçerler. Beyin göçünü dış göç olgusu içerisinde ayrı olarak incelemek gerekmektedir. Beyingöçü tanımı içine üniversite derecesine veya bir alanda geniş bilgiye sahip olan yüksek nitelikli kişiler girmektedir.

2.1.9.3. Göçlerin Neden ve Sonuçları

İnsanların doğal, ekonomik, sosyal ve siyasal sebeplerle yer değiştirmesi olayına göç denir. Nedenleri açısından göçler üçe ayrılır;

- Doğal afetler nedeniyle yapılan göçler (kuraklık, deprem, heyelan gibi)
- Sosyal ve siyasal olayların neden olduğu göçler (savaş, ihtilal gibi)
- Ekonomik nedenlerle yapılan göçler (işsizlik veya daha iyi iş bulma gibi)

* Ülke içinde olan göçlere iç göç denirken, ülkeler arasında yapılan göçlere dış göç denir.

* Geçici olarak yapılan göçlere mevsimlik göç, kesin yerleşmek için yapılan göçlere ise kalıcı (sürekli) göç denir. Yazın yaylalara çıkan nüfus, turizm amaçlı yer değiştiren nüfus ile tarım ve sezonluk inşaat işçileri mevsimlik göç kapsamında kabul edilir. Örnek : Çukurova'ya yazın pamuk için veya Sakarya iline fındık toplamak için giden nüfus gibi..

* İç göçler genelde kırdan kente olurken, dış göçler gelişmemiş ülkelerden gelişmiş ülkelere doğru olur. İç göçlerin itici ve çekici sebepleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir;

Kırsal Bölgelerdeki İtici Sebepler	Kentlerdeki Çekici Sebepler
Aşırı nüfus artışı sonucunda tarım alanlarının mirasla bölünerek yetersiz hale gelmesi.	Sanayi, ticaret gibi sektörlerin daha gelişmiş olmasından dolayı iş imkanlarının fazla olması.
Tarımda makineleşme ile işçi ihtiyacının azalması ve iş imkanlarının kısıtlı olması.	Eğitim, sağlık ve altyapı hizmetlerinin daha iyi olması.
Eğitim, sağlık ve altyapı hizmetlerinin yetersizliği.	Sosyal-kültürel imkanların fazla olması.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YAHYALI İLÇESİ'NİN DOĞAL ÇEVRE ÖZELLİKLERİ

3.1. MORFOLOJİK ÖZELLİKLER

Araştırma sahasında yeryüzü şekillerinin belirlenmesinde ve bugünkü topografya şekillerinin meydana gelmesinde; bölgenin paleocoğrafyası, bölgeyi etkileyen tektonik hareketler, litoloji ve tektonik hareketlerin kontrol ettiği flüvyal olaylar ile iklim şartları önemli rol oynamıştır.

Yahyalı ilçesi ve yakın çevresinde Paleozoik esnasında bölgenin büyük bir bölümünde denizel ortam etkileri söz konusudur. Denizel ortamın derin kesimlerinde karbonatlı çökeller ve sığ kesimlerinde ise ince klastikler çökelmiştir. Bu çökeller Kaledoniyen ve Hersinyen orojenezleri esnasında kısmen veya tamamen tektonizmaya uğrayarak havzanın yükselmesi sonucu kara haline gelmiştir.

Mezozoik esnasında kıtasal kütlelerin ayrılması ile bölgeye Tetis denizi yerleşmiş ve deniz tabanı yayılması sonucu derin magmadan gelen ultra bazik lavlar deniz tabanı kabuğunu oluşturmuşlardır.

Miyosen başlarından itibaren vuku bulan tektonik hareketlerle bugünkü Orta Toroslar sübsidansa uğramış ve tektonik kökenli havzalar teşekkül etmiştir. Torosların güney etekleri Miyosen'de denizlerle işgal edilirken iç kısımlardaki depresyonlara göller yerleşmiştir.

Miyosen sonlarında Toros sisteminde olduğu gibi inceleme alanında da yatay ve dikey yönde hareketlenmeler olmuş, Arabistan-Afrika levhasının sokulması ile itilmeler, bindirmeler ve faylanmalar meydana gelmiştir.

Biri NE doğrultulu, ikincisi yaklaşık olarak E-W doğrultulu ve üçüncüsü de NW doğrultulu fay sistemi NE ve E W sistemleri, sahamızda geçiş halinde gibi görünmektedir. Taşhan köyünden Yahyalı'ya uzanan büyük fay bu durumdadır. Taşhan çevresinde 5 km kadar NE istikameti takiben sonra, bu fay Kuzuluk köyü kuzeyinden EW ya kıvrılır ve buradan itibaren, her kılavuz horizonunda iyice görüldüğü gibi Yahyalı'ya uzanır(10 km kadar). Kuzey bloğu göçmüş ve hafif doğuya itilmiştir. Zamantı uçurumundan Sazak'a uzanan fay da NE yönünden EW yönüne kıvrılmaktadır. Batı bloğu görünür de burada da göçmüştür. Kılavuz horizonu olmayan kalker sahalarında ve örneğin Sazak'ın kuzeybatısında, bu fay ancak düz hat üzerinde devam eden bir sıra dolin ile belli olmaktadır. Fay tektoniğinin tümü, Paleozoik ile Mesozoik yaklaşık olarak aynı nispette etkilerken, konglomeralar daha ziyade

kuzeybatı doğrultulu faylarla kırılmış ve böylece en genç tektonik zorlanmayı temsil eder duruma gelmişlerdir (Vohryzka1966:103).

Coğrafya, konusu insan olan, insan topluluklarının toplumsal ve kültürel özelliklerini buldukları mekân ünitesi içerisinde değerlendiren ve çevresiyle karşılaştırıp ilişkilendirebilen sosyal bir bilimdir. Dolayısıyla insan, coğrafya ilminin temel unsurlarından birisi olmakla birlikte, insan faktörünü yaşadığı doğal ortamdan ayrı düşünmek, değerlendirmek ve bir şeyler ortaya koymak imkânsızdır. O halde coğrafi bir çalışma için beklide yapılması gereken en önemli ön hazırlık çalışmaları seçilen coğrafi bölgenin, ünitenin, yörenin ya da alanın doğal çevre özelliklerinin en iyi şekilde ortaya koyulmasıdır (Üçeçam Karagel 2008:17).

Araştırma sahası çoğunlukla eğimli, engebeli ve yüksek alanlardan oluşmaktadır. Engebeli yüksek dağlık alanlar araştırma sahasının tamamıyla batı ve güneyini kaplamaktadır. Kuzeybatıda bulunan dar bir saha ovalık alana karşılık gelmektedir. İlçe arazisi içerisinde akarsuların oluşturmuş olduğu küçük vadi içi ovaları bulunmaktadır. Plato sahaları ise ilçenin bütününde kendini göstermektedir. Bu alanlar yüksek aşınım düzlükleri olarak yerleşmelerin daha yoğun olduğu alanlara karşılık gelmektedir (Şekil 3.1- 3.2).

Araştırma sahasının morfografik unsurları olarak ovalık alanlar, dağlık alanlar ve plato sahaları olarak bir ayırım yapmak mümkündür. Bu üç unsur sahanın fiziksel görünümüne hâkim durumdadır (Şekil 3.1,- 3.2, Tablo 3.1).

Tablo: 3.1. Buldukları Morfografik Birimlere Göre Araştırma Sahasındaki Yerleşmeler.

Ova Yerleşmeleri	Platodaki Yerleşmeler	Dağ Yerleşmeleri
Mustafabeyli	Denizovası	Derebağ
Koççu	Taşhan	Çamlıca
Kocahacılı	Kuzoluk	Çavdaruşağı
Yerköy	Sazak	Taşhan
İlyaslı	Karaköy	Ulupınar
Yuları	Delialıuşağı	Kapuzbaşı
Senirköy	Yeşilköy	Çubukharmanı
Çubuklu	Burhaniye	Büyükçakır
Ağçaşar	Kirazlı	
Yahyalı		
10 yerleşme % 37	9 yerleşme %33	8 yerleşme % 29

Kaynak: 1/100.000 ölçekli Topoğrafya haritası üzerinden tespit yapılmıştır

3.1.1.Ova Alanları

Develi Ovası: İnceleme alanının kuzeybatısında oluşumu bir çöküntü ovası olan Develi Ovası yer alır. Bu ova bölge ekonomisinde önemli yere sahiptir. Çevredeki akarsular tarafından dağlık ve plato sahalarından taşınan alüvyonlarla doldurulmuş olan bu alüvyon ova, yine çevreden gelen akarsular yardımı ile sulanabilmektedir (Şekil 3.1 ve Şekil 3.2). Bu

sayede inceleme alanının sulu tarım alanı olarak, içerisinde şeker pancarı, ayçiçeği, bakliyat, tahıllar ile çok çeşitli meyve ve sebzelerin üretildiği yer olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca bu alanda taban suyu seviyesinin yüksek olması nedeni ile yeraltından sondajlarla su çekilerek de sulama yapılmaktadır. Ova toprakları verimli olmasına rağmen yer yer tuzlanmalar görülmektedir.

Yahyalı Ovası: Araştırma sahasında, içerisine Yahyalı suyunun yerleştiği Yahyalı Ovası yer almaktadır (Şekil 3.1, Şekil 3.2). Genel görünümü ile bir birikinti yelpazesi üzerinde yer alan bu ova, tabanında alüvyon ve gevşek materyallerin bulunması ve ortasından bir akarsuyun akması nedeni ile meyveciliğin birçok çeşidinin yapılmasına imkân hazırlamıştır. Yine aynı ovanın kenarlarında yer alan yamaçlardaki yamaç molozları ve birikinti konilerinin üzerleri bağların yerleştiği yerler olarak görülmektedir. Yamaçların vadi içine oranla daha fazla güneşlenmesi ve gevşek materyalin bulunması bağ alanı olarak seçilmesinin nedenlerindedir. Ayrıca bu ovanın doğu yamacında, yamacın ova ile birleştiği yerden çıkan Gözbaşı kaynağı ve çevreye göre yükseltisi daha az olan bu alan Yahyalı şehrinin burada kurulmasına imkân hazırlamıştır.

Ova içinde bulunan yerleşmeler; Mustafabeyli, Kopçu, Kocahacılı, Yerköy, İlyaslı, Yuları, Senirköy, Çubuklu, Ağçaşar ,Yahyalı dır. % 37 ile en yüksek yerleşme sahasına sahiptir (Tablo.3.1.).

3.1.2.Dağlık Alanlar

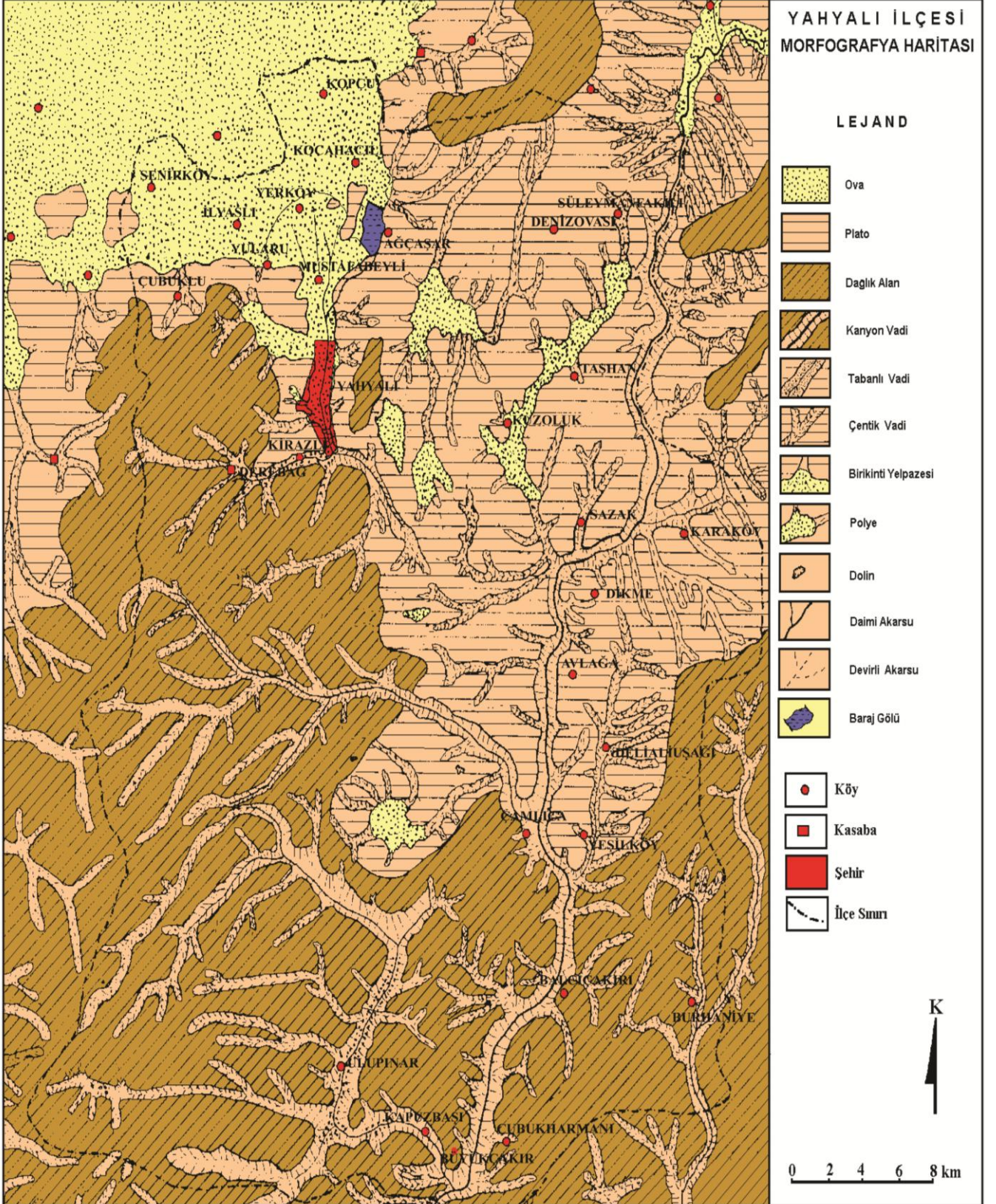
Yahyalı ilçesinin yüzölçümü 1578 km²'dir. İlçe, güneyde Orta Toroslar silsilesine mensup 2140 rakımlı Elmalı ve Horoz; güneydoğuda Feke, kuzeydoğuda Develi dağları, batıda Seki dağları ile çevrilidir. İlçe merkezini yakından kuşatan iç halkayı ise doğuda Belen, batıda Göbelli ile Seki dağlarının etekleri, güneyde Çamardı dağı oluşturur (Şekil 3.2,-3.2).

Aladağlar, jeolojik, tektonik açıdan önemli olduğu kadar karstik ve buzul şekilleri topografyası bakımından da ilgi çekicidir. Aladağlar doğudan ve batıdan sokulmuş vadilerle derin bir biçimde yarılmıştır. Dağ kütlelerinin batı yamaçları doğu yamaçlara oranla daha diktir. Erciyes'te olduğu gibi Aladağlarda da IV. zamanın sonlarına doğru Pleistosen'de, Würm buzul döneminde şiddetli buzullaşma olmuş, buzullar topoğrafya da derin izler bırakmış ve Aladağlarda şiddetli aşınımına sebep olmuştur. Buz çanaklarını, kilometrelerce uzunluktaki buzul vadilerini ve diğer buzul şekillerini burada gözlemlemek mümkündür. Bu yükseklerdeki buz çanaklarının içi, yaz mevsiminde kalıcı karlarla kaplıdır. Buzul topoğrafyasına ait en güzel şekiller Yedigöller yöresi ve çevresinde görülmektedir. Burada yedi tane buzul gölü vardır. Büyük bir sirk içinde yer alan bu göllerden altı tanesi yaz aylarında kurumaktadır.

Yılın her mevsiminde, içinde su bulunan “Büyük Göl”ün dipten de beslendiği sanılmaktadır. Bu göllerin en büyüğü Direk gölüdür. 3150 rakımda yer alan göllerin derinliği bilinmemekle beraber, bu göller kar ve buzul suları ile beslenmektedir.
<https://csb.gov.tr/db/kayseri/webmenu/webmenu5213.pdf>

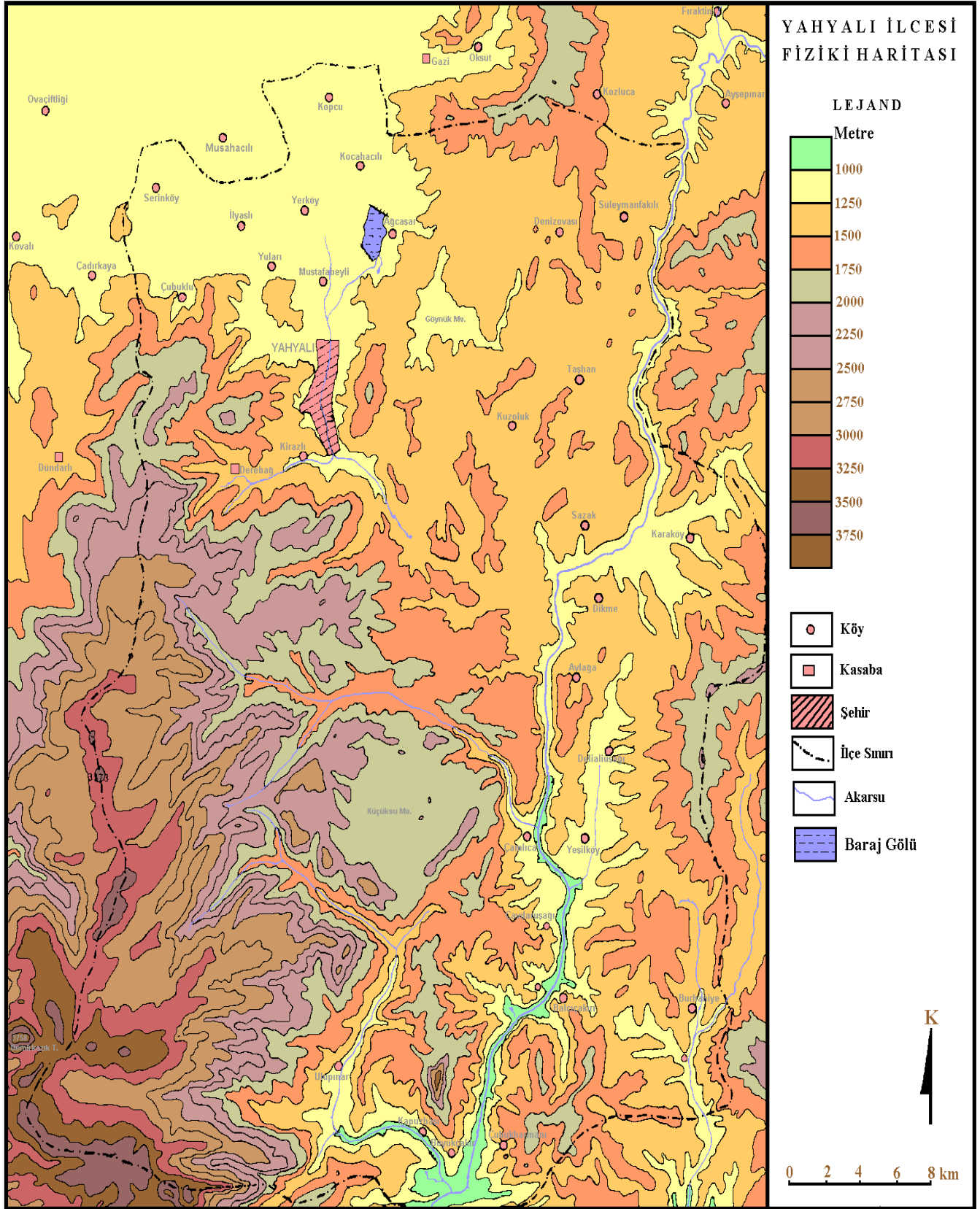

Şekil 3. 1 Yahyalı İlçesi Morfoğrafya Haritası

Kaynak: Doç. Dr. Emin Toroğlu özel arşivinden faydalanılmıştır.

Şekil 3. 2:Yahyalı İlçesinin Fiziki Haritası

Kaynak: Doç. Dr. Emin Toroğlu özel arşivinden faydalanılmıştır.

Orta Anadolu tektoniğinde önemli bir yere sahip olan Ecemiş Fay Kuşağı'nın doğu bloğunu oluşturan Aladağlar ve yakın çevresinde gerçekleştirilen çalışmalar tektonik hareketliliği ve iklimik değişimleri yansıtan polisiklik ve polijenik topografya şekillerinin oluştuğunu ortaya koymuştur. Oligosen'den itibaren karasal ortam şartlarını etkisine giren Aladağlarda çeşitli morfo-dinamik denü-dasyonel süreçlerin meydana getirdiği karakteristik yer şekli jenerasyonlarına dayanılarak üç morfolojik evre ayırt edilmiştir. Pleistosen kalıcı kar sınırı 2700 m'ye kadar rahatlıkla izlenebilmektedir. Aladağlar'da Pleistosen buzullaşmasına ait izler olarak çok sayıda sirkler, tekne vadiler, törpülenmiş yamaçlar, hörgüç kayalar, sürgüler, morenler, sandurlar, dil çanakları, tespit edilmiştir. Ayrıca güncel şekiller olarak buzul çevresi şekiller taş halkaları, girlandlar, şerit topraklar, taş kümeleri, soliflüksiyon sekileri, konjelifraksiyon yamaçları ve depoları bulunmaktadır. Bunlar Aladağlar'ın zirveler kesiminin bugün buzul çevresi (periglasyal) morfojenetik bölgeye dahil olduğunu göstermektedir (Altın 2003, 1).

Kayseri'ye bağlı Yahyalı ilçesinin güneyinde tektonik bir pencere olan Divrik Dağı yer almaktadır. Divrik Dağı'nın güneyinde bulunan Ensenin Tepe yamaçlarında (doğu ve güneyinde) yedi tane şelâle bulunmaktadır. Bu şelâleler yaz mevsiminde bölge halkının ve dışarıdan gelenlerin gezip göreceği doğal güzelliğe sahiptir.

Dağlık alanda yer alan yerleşmeler; Derebağ, Çamlıca, Çavdaruşağı, Taşhan, Ulupınar, Kapuzbaşı, Çubukharmanı, Büyükçakır, 8 yerleşme vardır. Bu yerleşmeler % 29'lük kısmı oluşturur (Tablo 3.1).

3.1.3.Plato sahaları

Yahyalı ilçe merkezinin doğusunda ve güneydoğusunda, 1250–1600 m yükselti basamakları arasında, içerisinde karst topoğrafyasının da hâkim olduğu plato sahası yer almaktadır. Bu plato alanı güneyde Çamlıca, Yeşilköy ve Karaköy'e kadar uzanmaktadır. Yükseltisi 1250–1600 metreler arasında değişen bir alana yerleşmiş olan plato sahası üzerindeki karstik ova tabanları ve karstik kaynaklar yerleşmelerin buralarda kurulmasını sağladığı gibi, küçük tarım alanlarının parçalı da olsa buralarda yer almasını sağlamıştır. Ayrıca bu plato sahasında Zamantı Kanyonu yer almaktadır (Foto 3.1).

Platoluk alanda yer alan yerleşmeler; Denizovası, Taşhan, Kuzuluk, Sazak, Karaköy, Delialıuşağı, Yeşilköy, Burhaniye, Kirazlıdır. 9 tane yerleşme ile %33 oranındadır (Tablo 3.1).

Foto 3. 1.Yahyalı ilçesi sınırlarında bulunan *Zamantı Kanyonundan* bir görüntü. Bu kanyon vadisi Uzun yayla'dan kaynağını alan Zamantı çayı tarafından platonun derince yarılmasıyla oluşmuştur. Zamantı Kanyonu, yaklaşık olarak 10 km. uzunluğunda, Zebil Şelalesini de içine alan geniş bir sahayı kaplamaktadır. Uzun yayla'dan çıkan Zamantı Irmağı, Alma Dağı'nın batı eteklerinden Zamantı Kanyonu'ndan geçer. Kanyonun geçtiği arazi parçalı ve kireçli bir yapıya sahiptir.

Foto 3. 2.Yahyalı ilçesi sınırlarında bulunan *Yedigöller Platosu* alanından bir görüntü.

Yahyalı'nın güneyinde yer alır. Yedigöller, doğusunda Hacer boğazından itibaren yükselti kaybederek Hacer vadisine ve ormanına, oradan da Kapuz Başı şelalelerine kadar uzanır. Yahyalı ilçesine 60-70 km. mesafede bulunan Yedigöller'e Ulupınar köyü, Hacer ormanından 6-7 saat süren bir yürüyüşten sonra ulaşılır. Karların erimesiyle yüzlerce göl oluşur. Bu göllerden 7 tanesinin suları hiç eksilmez. Bu göllerden birinin derinliği 80 m.dir. 7 adet kurumayan göl bulunması sebebiyle 'Yedigöller' adıyla anılır. Ayrıca Kapuz Başı Şelalelerinin Yedigöller bölgesindeki eriyen kar sularının beslediği ifade edilmektedir. Toros Aladağlar Milli Parkı'nın Hacer Ormanı ve Kapuz Başı takım şelaleleriyle birlikte en önemli bölümünü, Aladağların en yüksek ve en geniş platosunu 'Yedigöller' teşkil eder. Taban yüksekliği ortalama 3100 m.dir (<http://yahyalı.bel.tr/yedigoller/>) bu platoluk alanda yerleşme olmayıp en yakın yerleşme Ulupınar'dır.

3.2. JEOLJİK ÖZELLİKLER

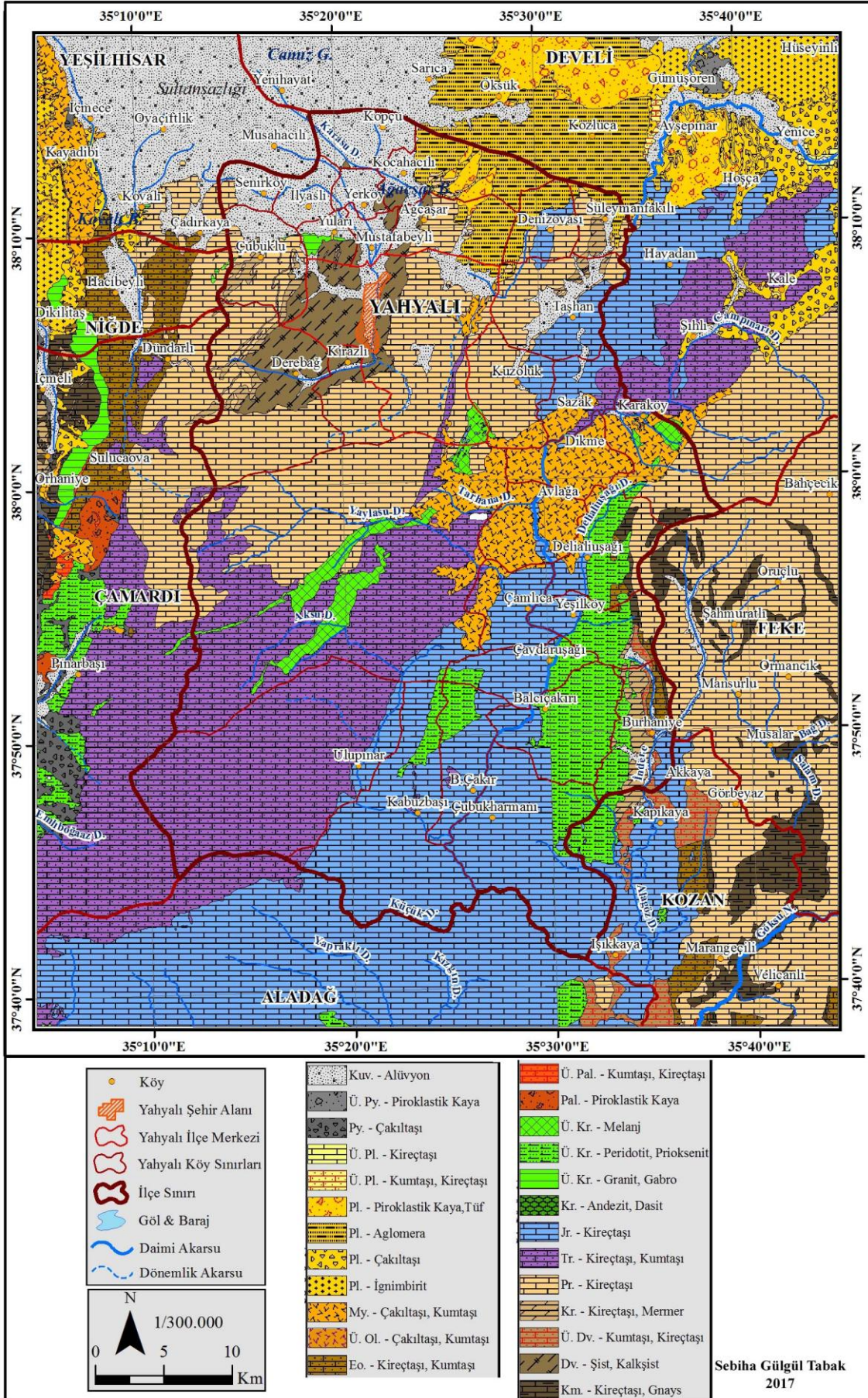
Araştırma sahasında, Aladağlar, değişik zamanlara ait formasyonlarla temsil edilmekle birlikte en yaygın biçimlenme mezozoik yaşlı kireç taşlarıdır. Bunun yanında, sahada intrüsif volkanizmanın ürünü olan gabro, priksenit gibi kayalara ve daha genç dönemleri karakterize eden tersiyer ve kuvaterner oluklarına da rastlanmaktadır. Aladağlar sınırları içinde kalan bölge jeolojik olarak 3. zamanda oluşmuştur. Altta 2. tabaka olarak serpantin gibi yeşil taşlar grubuna rastlanmaktadır. Yörede bu iki unsura ait değişik morfolojik birimlere rastlamak çok doğaldır (Şekil 3.3).

Aladağ Birliğine ait naplar tektonik konumlarına göre alttan üste (kuzeybatıdan güneydoğuya) doğru -kabaca güneydoğuya eğimli- Yahyalı, Siyah Aladağ, Minaretepeler (Üst Kuşak), Çataloturan, Emlî ve Beyaz Aladağ nap birimlerini içermektedir. Naplara kaynak oluşturan karbonat platformu Senoniyen yaşlı bir ofiyolitik melanj ile örtülmüştür. Bu melanjin bozkır Birliğinden türediği düşünülmektedir (Özgül,1984:77).

Ayrıca, Yahyalı ilçe merkezinin kuzeydoğusunda Permokarbonifer kalkerlerinin, Erciyes volkanına yakın bölgelerinde simli kurşun-çinko yatakları işletilmektedir. MTA tarafından yapılan incelemelerde Yahyalı İlçesi sınırları içerisinde yer alan 11 çinko-kurşun yatağında tenörü % 9-30 Zn - % 3-15 Pb oranına sahip 928.373 ton çinko-kurşun rezervi tespit edilmiştir.

Yerleşme sahasının kuzeyinde kireç taşı, kuzeybatısında kireçtaşı-kumtaşı, güneyinde alüvyal, doğusunda çakıl taşı-kumtaşı, kireçtaşı, batısında kireçtaşı, merkezde ise şist-kalk şist, kireç taşı ve kısmen de alüvyal sahalar mevcuttur (Şekil 3.3)

Şekil 3.3. Yahyalı İlçesi ve Yakın Çevresinin Jeoloji Haritası

Yahyalı ilçesinde en çok jeolojik formasyon alanına Permiyen–Kireçtaşı, ikinci Jurası –Kireçtaşı, üçüncü Triyas - Kireçtaşı, Kumtaşıdır. En az ise Kretase-Andezit, Dasit'tir. Bu sahada en çok kireç taşları yaygınlık göstermektedir.

Tablo.3.2. Yahyalı İlçesi Sınırlarında Bulunan Jeolojik Formasyonların Kapladığı Alan Değerleri (km²)

Jeolojik Birimler	Alan (km ²)
Permiyen - Kireçtaşı	946,436051
Jurasik - Kireçtaşı	839,773124
Triyas - Kireçtaşı, Kumtaşı	689,757245
Kuvaterner - Alüvyon	464,437593
Miyosen - Çakıltası, Kumtaşı	181,143932
Üst Kretase - Peridotit, Prioksenit	180,633191
Pliyosen - Aglomera	156,981744
Kambriyen - Kireçtaşı, Gnays	123,80939
Eosen - Kireçtaşı, Kumtaşı	106,851264
Pliyosen - Çakıltası	85,698077
Devoniyen - Şist, Kalkşist	83,420386
Pliyosen - İgnimbirit	82,587908
Pliyosen - Piroklastik Kaya, Tüf	78,738456
Karbonifer - Kireçtaşı, Mermer	40,662035
Üst Kretase - Melanj	39,532352
Üst Devoniyen - Kumtaşı, Kireçtaşı	36,783238
Pleyistosen - Çakıltası	30,435803
Üst Kretase - Granit, Gabro	22,985998
Paleosen - Piroklastik Kaya	13,078578
Üst Pleyistosen - Piroklastik Kaya	5,803021
Üst Paleosen - Kumtaşı, Kireçtaşı	3,737476
Üst Pliyosen - Kumtaşı, Kireçtaşı	2,5553
Üst Pliyosen - Kireçtaşı	2,370749
Üst Oligosen - Çakıltası, Kumtaşı	1,192778
Kretase - Andezit, Dasit	0,375408
Alan Toplamı	4219,781097

Kaynak: Arc Gıs 10.0 programı kullanılarak çizilen harita üzerinden hesaplanmıştır.

Dünya üzerinde Karbonifer dönemine ait araziler içerisinde genellikle kömür oluşumlarına sık rastlanır. İnceleme sahasındaki Permokarbonifer yaşlı araziler, bu dönemde deniz altında bulunduğundan bu arazilerde kömür oluşumlarına rastlanmamaktadır.

Yahyalı istifine ait yarı kristalize kalkerler içerisinde irili ufaklı birçok demir zuhuru yüzeylenmektedir. Yahyalı ilçe merkezinin kuzeybatısında Develi Ovası kenarında Permokarbonifer kalkerleri içerisinde oluşmuş, Karamadazı maden ocağında hematit ve kısmen manyetit oldukça zengin olup, işletilmektedir. Ayrıca inceleme alanında, Kovalı Köyü çevresinde demir cevheri varlığı bilinmektedir. Seki Dağı'nın güneyindeki vadilerde de bazı

hematit sahalarına da rastlanmıştır. Çamlıca Köyü'nün kuzeydoğusunda Karaköy istikametinde demir sahaları mevcuttur. M.Blumenthal'inde belirttiği bu demir oluşukları dağınık şekilde görülür. Bu çevrede serpili şekilde görülen maden cüruflarından da anlaşılacağı üzere, eski zamanlardan beri bu demir yatakları işletilmektedir. Ayrıca inceleme alanında Karaköy çevresinde ve bu köyün güneydoğusunda At Tepesi, Kızıl ve Karaköy demir madeni yatakları zengin olup, hâlihazırda Öz Koyuncu Şirketi tarafından işletilmektedir (Yener, 1998:303).

MTA tarafından yapılan incelemelerde Yahyalı İlçesi sınırları içerisinde yer alan 11 demir madeni yatağında tenörü % 51-59 Fe-% 4-11SiO₂ oranına sahip 13.137.877 ton demir madeni rezervi tespit edilmiştir (Yener, 1998:303).

Araştırma sahasının jeolojik devirler içerisinde geçirmiş olduğu jeolojik evrim (stratigrafik, paleocoğrafik, litolojik ve tektonik), sahanın kullanımını açısından bazı imkânlar sunmaktadır. Bu imkânların en başında, Yahyalı ilçesinin birçok yerinde rastlanan maden yataklarıdır. İnceleme sahasındaki maden yataklarının bulunması ve işletilmeye başlanması oldukça eskilere dayanır. Bulunan Hititler dönemine ait heykelciklerin yapımında Yahyalı yöresinde yer alan Aladağlardan çıkarılan madenlerin kullanılmış olduğu tespit edilmiştir (Yener, 1998:303). Görüleceği gibi, jeolojik şartların sunduğu madencilik yöredeki en eski ekonomik faaliyetlerden birisidir.

3.3.İKLİM ÖZELLİKLERİ

Yahyalı ilçesinin iklimini ortaya koyabilmek için, inceleme alanının güneyinde Karaisalı, Aladağ (Karsantı), kuzeyinde Develi, Yahyalı, Yeşilhisar, batısında Niğde ve Çamardı, doğusunda Feke meteoroloji istasyonlarının verileri esas alınmıştır. Araştırma sahasında iklimin genel karakterini ortaya çıkarabilmek amacıyla sıcaklık, bulutluluk, yağış şartları yukarıda bahsi geçen istasyonlardan elde edilen veriler ışığında irdelenmeye çalışılmıştır.

3.3.1.Sıcaklık

Yahyalı ilçesi ve çevresinde, aylık ortalama sıcaklıklar -1,4 °C ile 26,4 °C, arasında, değişmektedir. En düşük sıcaklık -1,4 ile Develidedir. En yüksek sıcaklık ağustos ayında 26,4 ile Feke'dedir. Yaz sıcaklıklarının 22,2°C ile 27,2°C arasında olması, yaz aylarının sıcak geçtiğini göstermektedir. Buna karşılık kış mevsiminde sıcaklıklar bir hayli düşüktür. En yüksek ve en düşük sıcaklıkların görüldüğü aylar arasındaki fark, Yahyalı'da 21,6°C, Niğde'de 22,1°C, Karaisalı'da 18,6°C, Develi'de 24,7°C, Feke'de ise 22,6°C'dir. Yüksek

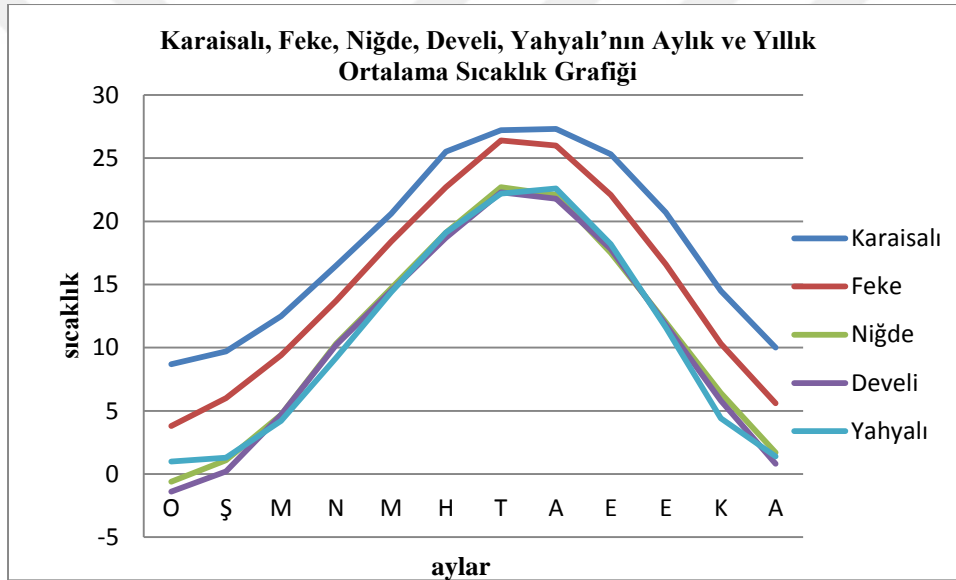
gözükten yıllık amplitudün temel sebebi yükselti ve karasallıktır. Sıcaklıklar yaz ayında artmakta kış ayında ise azalmaktadır. Kışın Develi, Yahyalı, Niğde de don olayları görülmektedir. Feke ve Karaisalı da don olayları görülmemektedir. Niğde, Develi, Yahyalı'nın sıcaklık değerleri birbirine oldukça yakındır (Tablo 3.3, Şekil.3.4.).

Tablo:3. 3. Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı'nın Aylık ve Yıllık Ortalama Sıcaklık Değerleri

İstasyon	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Y. O
Karaisalı	8,7	9,7	12,5	16,5	20,6	25,5	27,2	27,3	25,3	20,7	14,5	10,0	18,1
Feke	3,8	6,0	9,4	13,7	18,4	22,7	26,4	26,0	22,1	16,6	10,3	5,6	15,8
Niğde	-0,6	1,1	4,7	10,3	14,7	19,1	22,7	22,1	17,5	12,0	6,4	1,7	10,9
Develi	-1,4	0,2	4,7	10,2	14,5	18,7	22,3	21,8	17,8	11,8	5,8	0,8	10,6
Yahyalı	1,0	1,3	4,2	9,2	14,4	19,1	22,2	22,6	18,2	11,6	4,4	1,4	10,8

Kaynak:Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı meteoroloji istasyonu verileri

Şekil:3.4.Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı'nın Aylık ve Yıllık Ortalama Sıcaklık Grafiği

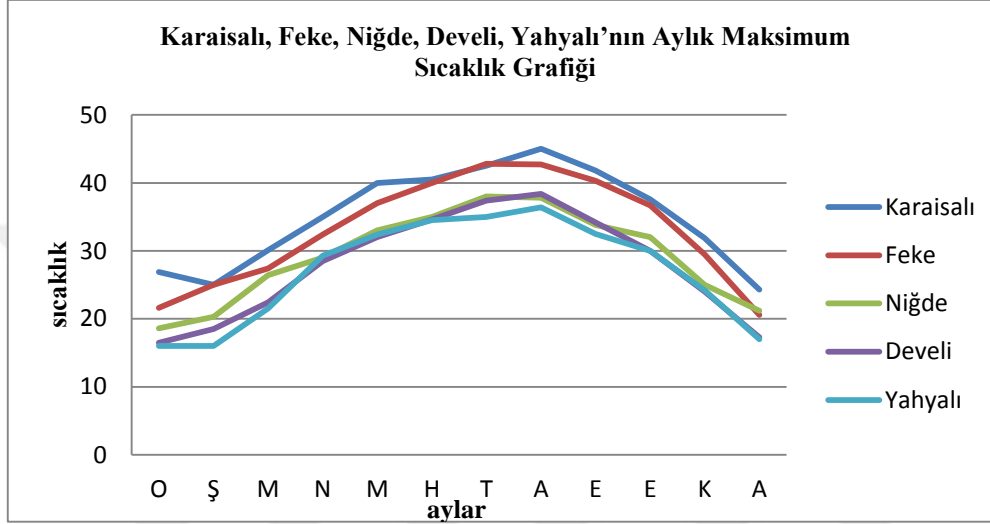
Yıllık ortalama sıcaklıklar Yahyalı'da 10,8°C, dir. Kuzey ve batıda yer alan istasyonlarda, kış sıcaklıklarının daha düşük oluşu bakı, yükselti ve karasallık ile ilgilidir. Yahyalı ve Karaisalı istasyonlarında Ocak ayından Ağustos ayına kadar, sıcaklıklar sürekli yükselme gösterirken, Ocak ayına kadar olan aylarda, bu istasyonlarda ortalama sıcaklıklarda düşüş gözlenir (Tablo 3.3, Şekil 3.4).

En yüksek aylık maximum Sıcaklık değerleri Feke'de 42,8 değerinde temmuz ayında ölçülmüştür. En düşük aylık maximum sıcaklık değerleri Yahyalı da 16 ile ocak, şubat aylarında ölçülmüştür. Yahyalı'nın maximum değerleri 36,4tür. Yahyalı'nın aylık sıcaklık değerlerine bakıldığında tip karasal iklim özellikleri görülmektedir. Yahyalı'nın en yüksek sıcaklığı 36,4 ile ağustos ayıdır. En yüksek ile en düşük sıcaklık değerleri arasındaki fark 20,4'tür (Tablo 3.4, Şekil.3.5).

Tablo:3. 4. Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı'nın Aylık Maksimum Sıcaklık Değerleri

İstasyon	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	max
Karaisalı	26,9	25,0	30,1	35,0	40,0	40,5	42,5	45,0	41,8	37,6	31,9	24,3	45,0
Feke	21,6	25,0	27,4	32,4	37,0	40,0	42,8	42,7	40,3	36,7	29,5	20,6	42,8
Niğde	18,6	20,3	26,4	29,0	33,0	35,0	38,0	37,8	33,8	32,0	25,0	21,2	38,0
Develi	16,5	18,5	22,4	28,5	32,0	34,6	37,4	38,4	34,2	30,0	24,0	17,3	38,4
Yahyalı	16,0	16,0	21,5	29,3	32,4	34,5	35,0	36,4	32,5	30,0	24,2	17,0	36,4

Kaynak:Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı meteoroloji istasyonu verileri

Şekil:3.5. Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı'nın Aylık Maksimum Sıcaklık.

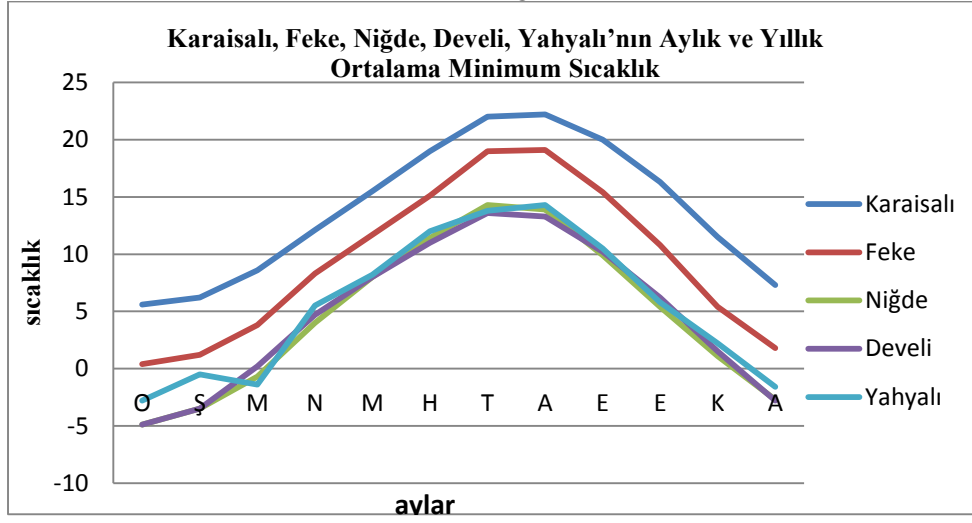
Aylık ve yıllık ortalama min. sıcaklık değerleri en yüksek 22,2 ile ağustos ayında Karaisalı da ölçülmüştür. En düşük değer ise ocak ayında 4,9 ile Niğde ve Develi ilçesinde ölçülmüştür. Yahyalı'nın en düşük aylık ve yıllık ortalama min. sıcaklık değerleri -2,8 ile ocak ayıdır. En yüksek sıcaklık değeri 14,3 ile ağustos ayıdır. Yıllık ortalama sıcaklık ise 4,8dir. En yüksek ve en düşük sıcaklık değeri arasındaki fark 8,7'dir(Tablo 3.5, Şekil.3.6).

Tablo 3. 5.Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı'nın Aylık ve Yıllık Ortalama Minimum Sıcaklık Değerleri

İstasyon	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Y.O
Karaisalı	5,6	6,2	8,6	12,1	15,5	19,0	22,0	22,2	20,0	16,3	11,5	7,3	13,9
Feke	0,4	1,2	3,8	8,3	11,7	15,1	19,0	19,1	15,4	10,8	5,4	1,8	9,3
Niğde	-4,9	-3,5	-0,7	4,0	8,0	11,4	14,3	13,9	9,9	5,4	1,1	-2,7	4,7
Develi	-4,9	-3,5	0,2	4,7	8,0	11,0	13,6	13,3	10,2	6,2	1,5	-2,8	4,8
Yahyalı	-2,8	-0,5	-1,4	5,5	8,2	12,0	13,8	14,3	10,5	5,8	2,2	-1,6	4,8

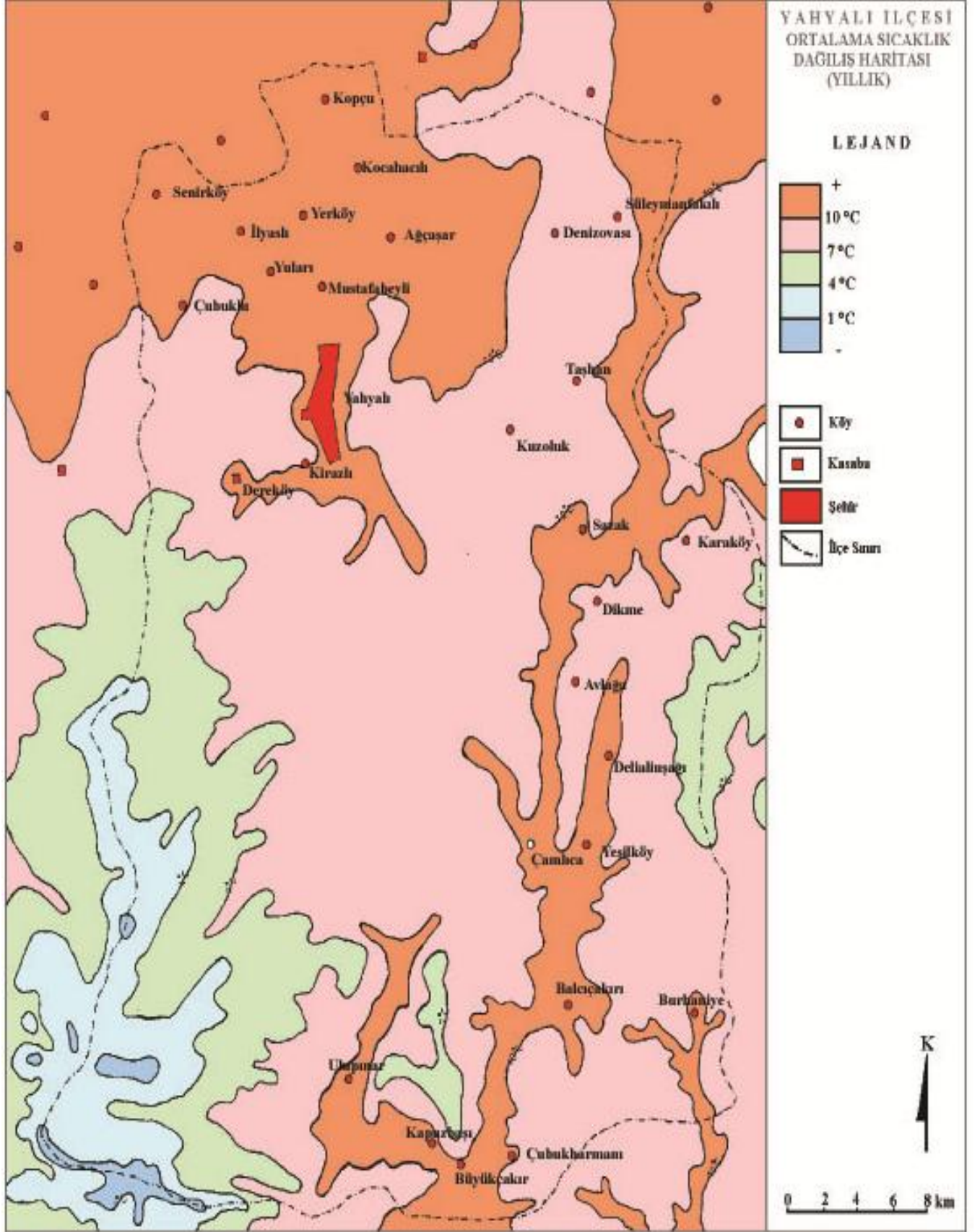
Kaynak:Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı meteoroloji istasyonu verileri

Şekil.3.6.Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı'nın Aylık ve Yıllık Ortalama Minimum Sıcaklık Grafiği

Yahyalı ilçesi yıllık sıcaklık dağılışı yeryüzü yapısı ile paralellik göstermektedir. İlçenin kuzey kesimi düz ovalık alandır. Güneyi ise dağlık engebeli yapıya sahip Aladağlar bulunmaktadır. Yer yer de akarsular tarafından açılmış vadiler bulunmaktadır. Yüksek sıcaklıklar kuzey kesiminde bulunmaktadır. Kuzeyden güneye doğru gidildikçe sıcaklıklar azalmaktadır. Nedeni ise yükseltinin artmasıdır. En düşük sıcaklık ise güneybatıda yer almaktadır. Güneyde Zamantı nehrinin açtığı vadi boyunca sıcaklık 10 °C üstüne çıkmaktadır. 10°C üstündeki yerleşim yerleri Kopçu, Senirköy, Mustafabeyli, Çubuklu, Yahyalı, İlyaslı, Ağçaşar, Yuları, Çubuklu, Yerköy, Kirazlı, Derebağ, Sazak, Çamlıca, Yeşilköy, Delialıuşağı, Çamlıca, Ulupınar, Büyükçakır, Kapuzbaşı, Çubukharmanı, Burhaniye, Balcıçakırı'dır. 7°C ile 10°C arasında olan yerleşim yeleri; Denizovası, Süleymanfakılı, Taşhan, Kuzoluk, Karaköy, Dikme, Avlağadır. Sıcaklıklar batı da genellikle 1°C ile 7 °C arasındadır (Şekil 3.7).

Şekil:3. 7. Yahyalı İlçesi Ortalama Sıcaklık Dağılım Haritası

Kaynak: Doç. Dr. Emin Toroğlu özel arşivinden faydalanılmıştır.

3.3.2.Nemlilik ve Bulutluluk

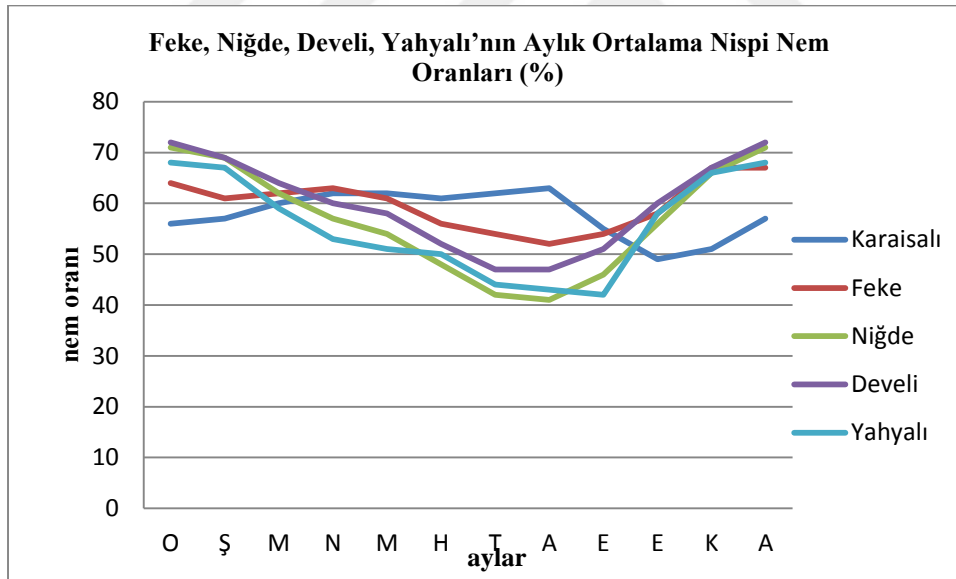
Araştırma sahası ve yakın çevresindeki istasyonların yıllık ve aylık nispi nem oranları incelendiğinde, yıllık ortalama nispi nemin Karaisalı’da %58, Feke’de %59, Niğde’de %57, Develi’de %60 ve Yahyalı’da %56 oranında olduğu görülür (Tablo.3.6, Şekil.3.8). Karaisalı’da nispi nem oranı, sonbahar ve kış aylarında düşük, ilkbahar ve yaz aylarında nispeten yüksek değerler gösterir. Niğde, Develi ve Yahyalı istasyonlarında ise, ilkbahar başlarından itibaren düşen nispi nem oranı yaz sonlarında en düşük orana ulaşır. Bunun sebebi sıcaklık artışıdır.

Tablo 3. 6. Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı’nın Aylık Ortalama Nispi Nem Oranları (%)

İstasyon	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Y.Ort
Karaisalı	56	57	60	62	62	61	62	63	55	49	51	57	58
Feke	64	61	62	63	61	56	54	52	54	58	67	67	59
Niğde	71	69	62	57	54	48	42	41	46	56	66	71	57
Develi	72	69	64	60	58	52	47	47	51	60	67	72	60
Yahyalı	68	67	59	53	51	50	44	43	42	58	66	68	56

Kaynak:Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı meteoroloji istasyonu verileri

Şekil 3.8.Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı’nın Aylık Ortalama Nispi Nem Oranları

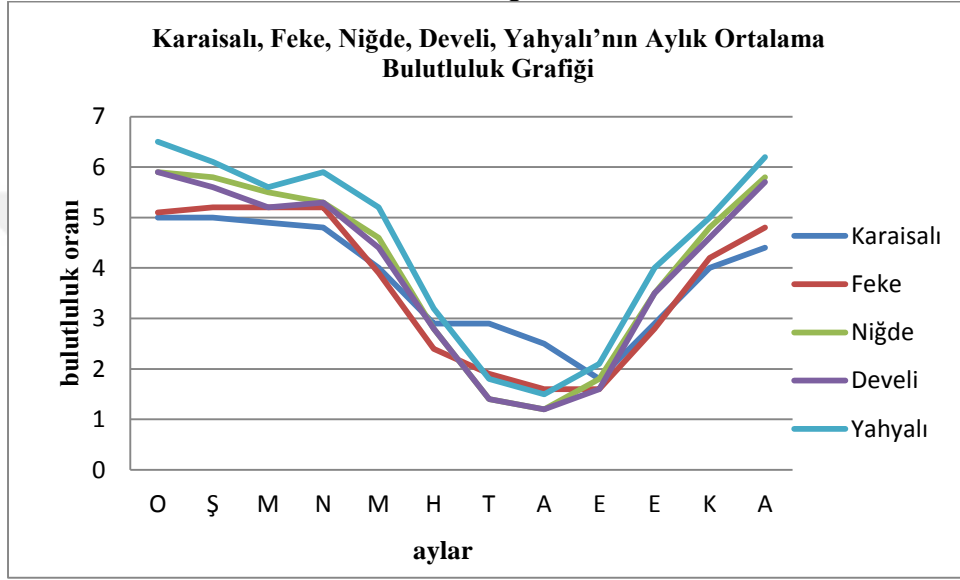
Çalışma alanındaki istasyonların bulutluluk oranları incelendiğinde, yıllık ortalama bulutluluk oranı, Karaisalı’da 3,8, Feke’de 3,7, Niğde’de 4,0, Develi’de 3,9 ve Yahyalı da 4,4 olduğu gözlenir. Her beş istasyonda da kış mevsimi ve kış mevsimi çevresindeki yüksek olan bulutluluk oranı, yaz mevsimi ve yaz mevsimi çevresindeki aylarda düşer (Tablo 3.7, Şekil.3.9). Bulutluluk oranının farklılık gösterme nedeni; yer şekillerinin etkisi, özellikle yükseltinin etkisi vardır. Karaisalı, Feke, Niğde, Develi’den daha yüksekte bulunan Yahyalı’nın bulutluluk oranı fazladır.

Tablo:3. 7.Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı'nın Aylık Ortalama Bulutluluk Oranları

İstasyon	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Y.O
Karaisalı	5,0	5,0	4,9	4,8	4,0	2,9	2,9	2,5	1,8	2,9	4,0	4,4	3,8
Feke	5,1	5,2	5,2	5,2	3,9	2,4	1,9	1,6	1,6	2,8	4,2	4,8	3,7
Niğde	5,9	5,8	5,5	5,3	4,6	2,8	1,4	1,2	1,8	3,5	4,8	5,8	4,0
Develi	5,9	5,6	5,2	5,3	4,4	2,8	1,4	1,2	1,6	3,5	4,6	5,7	3,9
Yahyalı	6,5	6,1	5,6	5,9	5,2	3,2	1,8	1,5	2,1	4,0	5,0	6,2	4,4

Kaynak: Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı meteoroloji istasyonu verileri

Şekil:3.9.Karaisalı, Feke, Niğde, Develi, Yahyalı'nın Aylık Ortalama Bulutluluk Oranları Grafiği

3.3.3.Yağış

Yahyalı ilçesinin en yağışlı kesimleri sahanın güneyi ile Aladağların güneye bakan yamaçları ve yüksek kesimleridir. Buna karşılık inceleme alanının kuzey kesimlerindeki istasyonların yıllık yağış toplamları oldukça düşük rakamlar göstermektedir. Yıllık ortalama yağış, güneyde yer alan Karaisalı'da 917 mm, Aladağ (Karsantı)'da 1046 mm., doğuda yer alan Feke'de 927 mm., kuzeyde yer alan Yahyalı'da 449 mm, Yeşilhisar'da 280 mm, batıda yer alan Niğde'de 339 mm, Çamardı'nda 395 mm'dir (Tablo.3.8-3.9, Şekil.3.10, Şekil.3.11).

Yahyalı'da yağışlar 280 mm ile 1400 mm arasında değişmektedir. Sahada yağışın bu kadar farklı dağılışı üzerinde rol oynayan en etkili faktör yükselti, rölyef ve denize göre bakı durumudur.

Sahada en fazla yağış alan yerler, inceleme alanının güney kesimleri ve Aladağların Akdeniz'e bakan yamaçlarıdır. Akdeniz üzerinden iç kesimlere doğru gelen nemli hava kütleleri, bu dağın güney yamaçlarında yükselerek yoğunlaşır ve bol yağış bırakır. Bu nedenle güneyde bulunan istasyonlarda yıllık ortalama yağış; Karaisalı'da 917 mm. Aladağ'da 1046

mm. ve Feke’de 927 mm. olur. Bu hava kütleleri bu dağları aşarak iç kesimlere ulaştığında, havanın nem oranı düşmüş, yoğunluğu azalmış olur. Aynı zamanda, Torosların iç kesimlerinde alçalan hava kütesinin yoğunluğu azalır ve ısısı artar (Tablo.3.8,-.3.9, Şekil 3.10-.3.11).

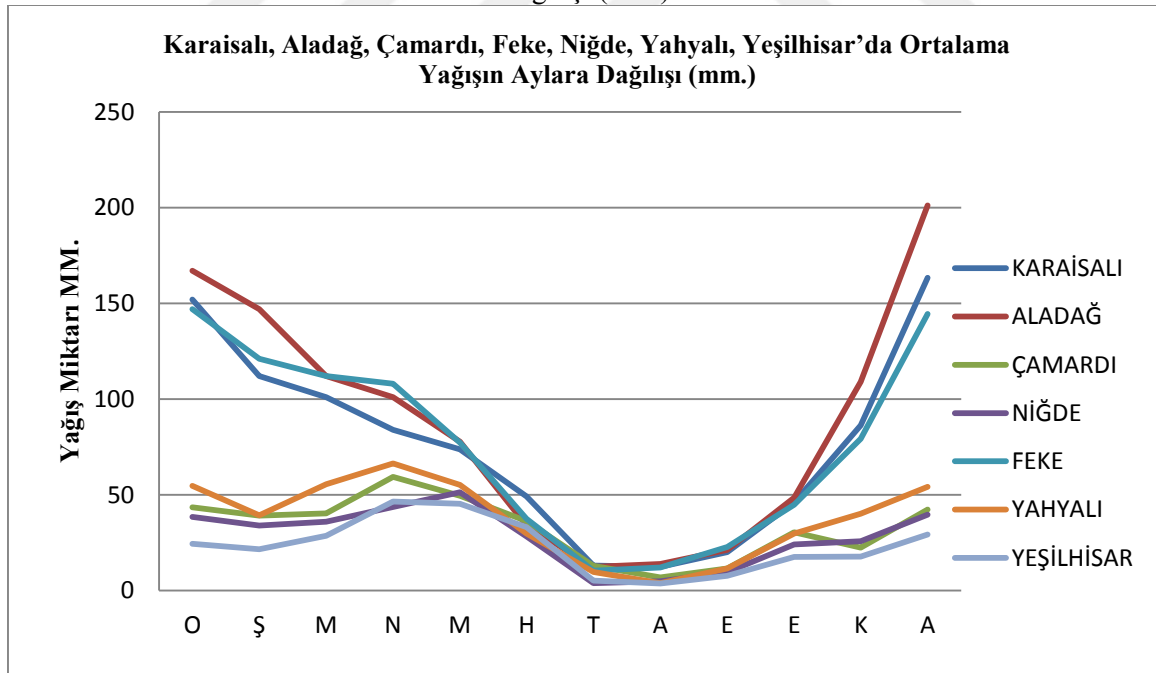
Bu nedenle, bu kısımlarda çok fazla yağış görülmez. Buralarda yer alan istasyonların yıllık ortalama yağış tutarı; Niğde’de 339 mm. Çamardı’nda 395 mm. Yahyalı’da 449 mm. Yeşilhisar’da 280 mm’dir

Tablo 3. 8.Karaisalı, Aladağ, Çamardı, Feke, Niğde, Yahyalı, Yeşilhisar’da Ortalama Yağışın Aylara Dağılışı (mm.)

İstasyon	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Y.Ort.
Karaisalı	152	112	101	83,9	73,7	49,1	13,0	12,3	20,0	45,9	86,2	163,3	917.6
Aladağ	167	147	112	101	77,8	34,0	12,3	13,8	21,2	48,4	109,0	201,5	1046.8
Çamardı	43,4	39,1	40,3	59,4	49,4	36,2	12,8	6,8	11,6	30,4	22,4	43,3	395.3
Niğde	38,4	34,0	36,0	43,7	51,4	28,3	3,8	4,8	9,6	24,0	25,7	39,7	339.4
Feke	147	121	112	108	77,2	37,4	10,4	12,1	22,7	44,8	79,2	144,4	918.4
Yahyalı	54,7	39,2	55,5	66,3	55,2	29,7	9,7	3,8	11,5	29,8	40,1	54,1	449.6
Yeşilhisar	24,4	21,6	28,6	46,5	45,3	33,1	5,2	3,6	7,7	17,6	17,8	29,2	280.6

Kaynak: Karaisalı, Aladağ, Çamardı, Feke, Niğde, Yahyalı, Yeşilhisar meteoroloji istasyonu verileri

Şekil.3.10.Karaisalı, Aladağ, Çamardı, Feke, Niğde, Yahyalı, Yeşilhisar’da Ortalama Yağışın Aylara Dağılışı (mm.)

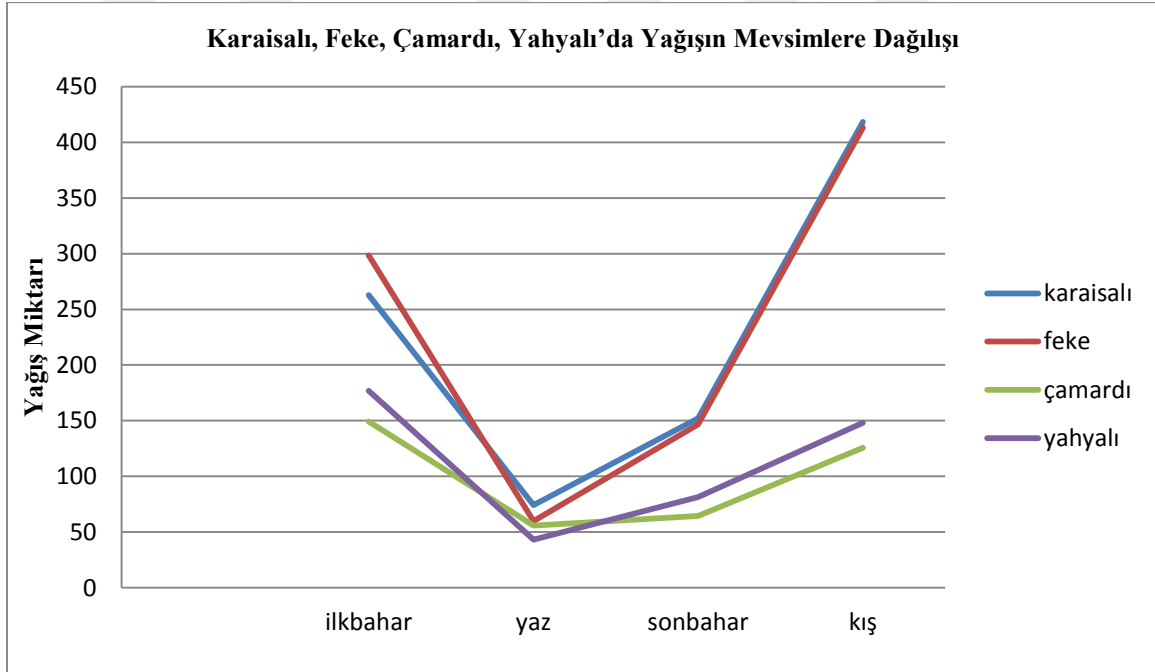
İnceleme alanında, yağışların mevsimlere dağılışı ve dağılışın yıllık yağış miktarı içerisindeki oranlar incelendiğinde Yahyalı’da en fazla yağışın ilkbaharda düştüğü görülür. Buna karşılık her dört istasyonda da en düşük yağış miktarı yaz mevsimindedir (Tablo.3.8-3.9, Şekil.3.10-3.11).

Tablo.3. 9. Karaisalı, Feke, Çamardı, Yahyalı’da Yağışın Mevsimlere Dağılışı ve Oranları (%)

İstasyon	Toplam Yağış (mm)	İlkbahar		Yaz		Sonbahar		Kış	
		Yağış	%	Yağış	%	Yağış	%	Yağış	%
Karaisalı	917,6	262,9	29	74,4	8	152,1	17	418,2	46
Feke	918,4	298,5	33	59,9	7	146,7	16	413,1	44
Çamardı	395,3	149,3	39	55,8	14	64,4	16	125,8	32
Yahyalı	449,6	177,0	39	43,2	10	81,4	18	148,0	33

Kaynak: Karaisalı, Feke, Çamardı, Yahyalı meteoroloji istasyonu verileri

Şekil.3.11 Karaisalı, Feke, Çamardı, Yahyalı’da Yağışın Mevsimlere Dağılışı Grafiği

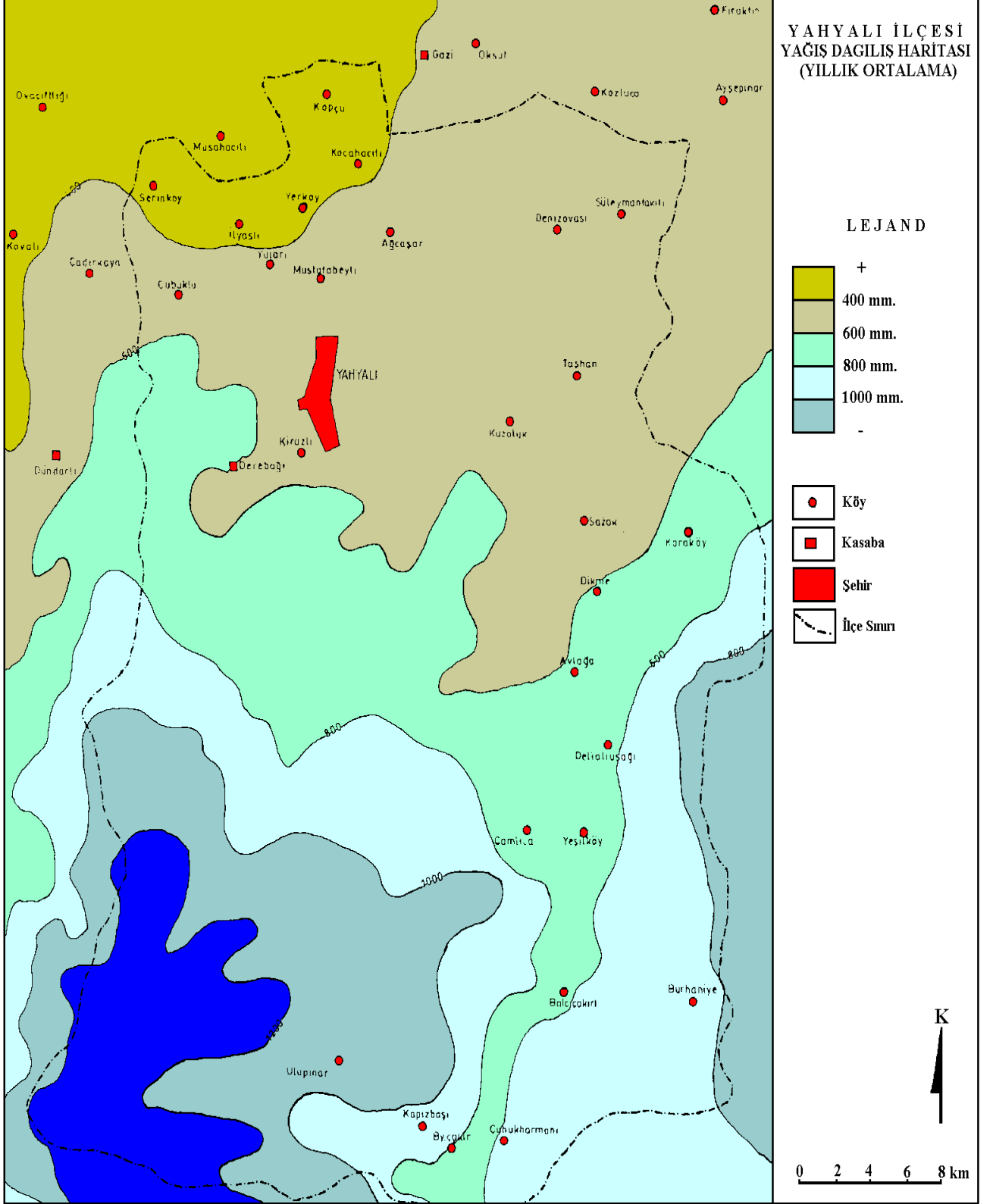
Yahyalı’nın kuzeyinde ve yüksek yerlerinde yağışlar kış mevsiminde genellikle kar şeklinde düşer. Araştırma sahasının güneyinde yükseltinin düşük olduğu ve Akdeniz ikliminin görüldüğü yerlerde kar yağışları nadir olarak görülür ve çoğu zaman bu kar yağışları örtü oluşturmaz. Kar yağışları kasım ayı sonlarından mart ayı başlarına kadar sürmektedir. Delialiuşağı, Avlağa, Burhaniye, Yeşilköy, Sazak, Dikme gibi yerler kar yağışı alırken Kapuzbaşı, Çubukharmanı, Balcıçakırı Akdeniz ikliminin etkisi ile kar yağışı fazla almamaktadır.

Yahyalı'da Nisan ayı başında yükseltinin 1500 metreden aşağı olduğu alanlarda kar yerden kalkmış durumdadır. Haziran ayı başında 3000 metre altındaki yerlerde tamamen kar kalmış durumdadır.

İlçemizde kış ayında hiç görülmeyen dolu yağışları genellikle ilkbahar aylarında ve yaz başlarında görülür. İnceleme sahamızda, sonbahar sonu, kış ve ilkbahar başlarında sisli günlere rastlanır.

Yağış yükselti ile doğru orantı göstermektedir. Yüksekklere çıkınca yağış artmaktadır. Vadi içlerinde ve alçak yerlerde yağış azalmaktadır. En fazla yağış alan yer ilçe sınırının güneybatısındadır. En az yağış alan yer ise ilçe sınırının kuzeyindedir. 1000 mm yağış alan yer sadece Ulupınar dır. 400 mm altında yağış alan yerler Kopçu, Kocahacılı, Yerköy, Senirköy, İlyaslıdır. Kapuzbaşı, Çubukharmanı, Balcıçakırı, Burhaniye 800-1000mm arasında yağış almaktadır. Çamlıca, Dikme, Yeşilköy, Karaköy, Delialıuşağı, Avlağa 600-800mm arasında yağış almaktadır. Ağçaşar, Yuları, Mustafabeyli, Derebağ, Kirazlı, Kuzoluk, Taşhan, Denizovası, Süleymanfakılı, Yahyalı ilçe merkezi 400-600mm arasında yağış almaktadır (Şekil 3. 12.).

Şekil: 3. 12.Yahyalı İlçesi Yağış Dağılım Haritası (Yıllık Ortalama)

Kaynak: Doç. Dr. Emin Toroğlu özel arşivinden faydalanılmıştır.

3.4.HİDROĞRAFİK ÖZELLİKLER

3.4.1.Buzullar ve Buzul Gölleri

Aladağlarda buzullar glasyal devirlerde, batı ve güney yamaçlarda 1600 metrelere kadar inmektedir. Hacer Boğazı (Foto.3.3), Emli Vadisi ve Tahtacık Vadisi'nde kaya blokları dibinde oluşan buzullar blok şekilde, hareketsiz halde, 2900–3000 metreler arasında mevcuttur. Bu buzullar oroğrafik durum sonucunda burada oluşabilmişlerdir. Sadece küçük buz kar alanları halinde kuytu alanlarda ve çığ birikim yerlerinde bulunurlar. Bugün, iklimik kar sınırının yaklaşık 3700 metreden geçtiği Aladağlarda, yaşayan iki tip buzul vardır. Birincisi; kaya blokları diplerinde oluşan buzullardır. Bunlar kayalar üzerinden kayan karların biriktiği yerlerdir. Aladağlarda yaşayan ikinci bir buzul türü de, blok buzullarıdır. Bunlar üzerleri kaya parçaları ve kayşatlarla örtölmüş olan ve uçları sirk göllerine kadar uzanmış olan fosil buzul kalıntılarıdır.

Foto.3.3. Yahyalı ilçesi sınırları içerisinde bulunan *Hacer Ormanları Vadisinden* bir görüntü. Türkiye'nin en güzel peyzaj alanı Aladağlar Milli Parkı'nın en önemli ve isim yapmış coğrafyası; Yedigöller, Kapuzbaşı kaynak şelaleleri arasında yer alan ve her iki bölgeyi birbirine bağlayan Hacer Boğazı Yahyalı ilçemizin Ulupınar köyü sınırları içerisinde yer alan ve deniz seviyesinden 2200 m. yükseklikte bulunmaktadır. Hacer Ormanı'nın florasını; göknar, meşe, sedir, ardıç, gürgen, titrek, kavak ve karaçam oluşturmaktadır.

Sirk gölleri; Aladağların alpin kuşağı içerisinde glasyal hörgüç kayalar ve morenler gerisinde oluşmuş olan tatlı su gölleridir. Bu göller karların ve buz karların erimesi sonucu beslenirler. Yedigöller; 3150 metre yükseklikte (Foto.3.4.) Beyaz Aladağ üzerinde kurulmuş, sanki Aladağların dev bir krateriymiş gibi gözükten çukurluğa yerleşmiş, irili ufaklı yedi gölden oluşmaktadır. Dipsiz göl; Aladağlar üzerinde, Demirkazık Tepesi'nin doğu duvarı dibinde, 2700 m. yükseklikte oluşmuş bir sirk gölüdür. Yazı pınar gölü; 2700–2800 metreler arasında, Siyah Aladağ üzerinde yer alır. Şiddetli buzullaşma izleri taşıyan göl alanı bir tekne çukuruna benzemektedir. Aladağlar üzerinde yer alan Ala Göl, Gök Göl, Yıldız gölü, Kara Göl de birer sirk gölüdür.

Buzul hacimleri dikkate alındığında hacmi en fazla olan buzulun Yedigöller buzulu olduğu, onu sırayla Direktaş, Kaldı, Alaca, Kızılyar ve Okşar buzullarının izlediği anlaşılmaktadır. Üzerinde göl bulunan iki buzul da (Yedigöller ve Direktaş) gerek alan gerekse hacim olarak diğer buzullardan büyüktür (Gürgen vd,2010: 281).

Foto.3.4. Yahyalı ilçesi sınırları içerisinde bulunan *Yedigöller sirklerinden* görüntü. Yahyalı ilçesi ve Çamardı ilçesi güneyinde yer almaktadır. Yahyalı ilçesine 60-70 km. mesafede bulunan Yedigöller'e Ulupınar köyü, Hacer Ormanından 6-7 saat süren bir yürüyüşten sonra ulaşılır. Bu göllerin tamamı kar ve buzul suları ile beslenmektedir. Taban yüksekliği ortalama 3100 m. olan Yedigöller, doğusunda Hacer boğazından itibaren yükselti kaybederek Hacer vadisine ve ormanına, oradan da Kapuzbaşı şelalelerine kadar uzanır.

Foto.3.5.Yedigöller Buzulunun buz falezlerinden bir örnek.

Kapuzbaşı şelalesi turizm, hayvancılık, tarım ve içme suyu olarak kullanılmaktadır. Bu sudan yararlanan köyler Ulupınar, Kapuzbaşı, Balcıçakırı ve Çubukharmanıdır. Yedi göller hayvancılık ve turizm amaçlı kullanılmaktadır. Bu sahanın yüksekliği fazla olduğundan tarım ve içme suyu olarak kullanılamamaktadır.

3.4.2.Akarsular

İnceleme alanında oldukça gelişmiş bir akarsu ağı mevcuttur (Şekil 3.13). Aladağlar'da kar erimeleri ve yağışlara bağlı olarak gelişmiş olan akarsuların çoğu devirli akarsulardır. Yani sıcak yaz aylarında bu akarsu vadilerinde şiddetli buharlaşma nedeniyle su bulunmaz. Bununla birlikte gür bir kaynaktan beslenen akarsular daimi akarsuları oluşturmaktadır.

İnceleme alanının en önemli akarsuyu, çalışma alanının doğu sınırını belirleyen, Seyhan Nehri'nin bir kolu olan, Zamantı Çayı'dır (Şekil.3.13, Foto.3.6). Kayseri iline bağlı Pınarbaşı ilçe merkezi yakınlarından doğan Zamantı Çayı, akış istikameti boyunca birçok derelerin suyunu da toplayarak, Aladağları birçok yerde yarma vadiler ve kanyonlarla geçer. Aladağların doğu ve güneydoğusunda bulunan hemen bütün dereler sularını Zamantı Çayı'na

boşaltır. Akinek Dağı doğusunda, Saimbeyli-Feke istikametinden gelen, Göksu Çayı'na katılarak Seyhan ismini alır. Değirmenocağı köyü yakınındaki Elektrik İşleri Etüd İdaresi ölçüm istasyonu değerlerine göre; Zamantı Çayı'nın yağış havzası 7718 km², gözlem süresi içerisindeki ortalama akım 27.44 m³/sn dir. Yıllık toplam akım 621 milyon m³ tür (Tablo.3.10.).

Foto.3,6. Yahyalı ilçesi sınırları içerisinde bulunan *Zamantı Çayı*ndan bir görüntü. Zamantı çayında Rafting sporları yapılmaktadır

Tablo 3. 10. Zamantı Çayı (Değirmenocağı) Aylık Ortalama Akım Değerleri

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A
Ortalama (m ³ /sn)	10.7	12.1	39.2	53.9	34.1	19.5	10.6	7.7	9.3	12.3	13.2	13.4
Toplam (mil.m ³)	28.8	29.4	105.0	140.0	91.3	50.5	28.4	20.6	24.0	32.9	34.1	35.8

Kaynak: Elektrik İşleri Etüd İdaresi

Zamantı Çayı'na boşalan derelerden Sırçak ve Barazama dereleri ve Zamantı Çayı doğusunda Burhaniye Köyü kuzeydoğusundan çıkan bir kaynaktan suyunu alan Ulupınar Deresi (İnderesi) yatağında daimi su akışı bulunan derelerdir. Bu dereler kaynak suları ile beslenmektedir. Diğer dereler ise iklimde kesin bir yaz kuraklığı bulunması nedeniyle yaz aylarında kısa bir sürede olsa kurur. Aladağların doğusunda, Zamantı Çayı'na açılan derelerin tabanları oldukça dik profiller meydana getirir. Çoğu yerlerde vadi tabanı oldukça dardır ve

bazı alanlarda kapuzlar meydana getirmişlerdir. Bu dereler yağışlı kış ve ilkbahar ayları ile karların erimeye başladığı ilkbahar sonu ve yaz başlarındaki aylarda bol su taşırlar.

Yahyalı'nın diğer bir önemli akarsuyu da, Yahyalı suyudur. İnceleme alanının kuzeyinde, kendi adını almış olan Yahyalı ilçe merkezinin güneybatısında, Derebağ Kasabası yakınlarından çıkan iki kaynağın sularının birleşmesiyle oluşan Yahyalı suyu, Yahyalı ilçe merkezinden çıkan kaynağın sularını da alarak, Develi Ovası ortasına yerleşmiş olan, Sultan Sazlığı'na sularını boşaltır (Toroğlu-Esen, 2008: 43). Ancak bu su 1976 yılında yapımına başlanan ve 1987 yılında tamamlanan Ağçaşar Barajı gölüne çevrilmiştir (Şekil.3.13).

Yahyalı suyu üzerindeki yerleşmeler Mustafabeyli, Yuları, Ağçaşar, Yerköy, Kocahacılı, Kopçu, Yerköy, İlyaslı ve Senirköy yer almaktadır. Derebağ çayı üzerinde Derebağ kasabası, Kirazlı yer almaktadır. Aksu deresinde Ulupınar, Kapuzbaşı, Büyükçakır, Çubukharmanı yer almaktadır. Deliuşağı deresinde Yeşilköy, Balcıçakırı, Çavdaruşağı vardır. İnderesinde Burhaniye vardır (Şekil 3.13). Nüfus genellikle de dere boylarına ve yakın yerlere yerleşmiştir.

3.4.3.Şelaleler

Divrik Dağı'nın güneyinde bulunan Ensenin Tepe yamaçlarında (doğu ve güneyinde) yedi tane şelâle bulunmaktadır. Voklüz (*Kalın kalker tabakaları arasındaki boşlukları doldurmuş olan yer altı sularının yüzeye çıktığı kaynak*) tipindeki kaynaklardan çıkan sular, 50- 60 metre yükseklikten Kapuzbaşı Deresine dökülmektedir. Bu suların katılımıyla debisi bir hayli artan Kapuzbaşı Deresinin suları, Suarası Deresine karışmakta ve o da Zamantı Irmağı'na bağlanarak Seyhan Nehrine ulaşmaktadır. Daha güneyde Akdeniz'e dökülmektedir (Foto 3.7.- 3.8.)

Şelaler, içme suyu, turizm, sulama da kullanılmaktadır. Özellikle şelaleler içindeki Elif şelalesi değirmencilikte kullanılmaktadır.

Foto 3. 7. Voklüz Özelliği Gösteren Kapuzbaşı Şelalesi

Foto 3. 8. Voklüz Özelliği Gösteren Kapuzbaşı Şelaleleri

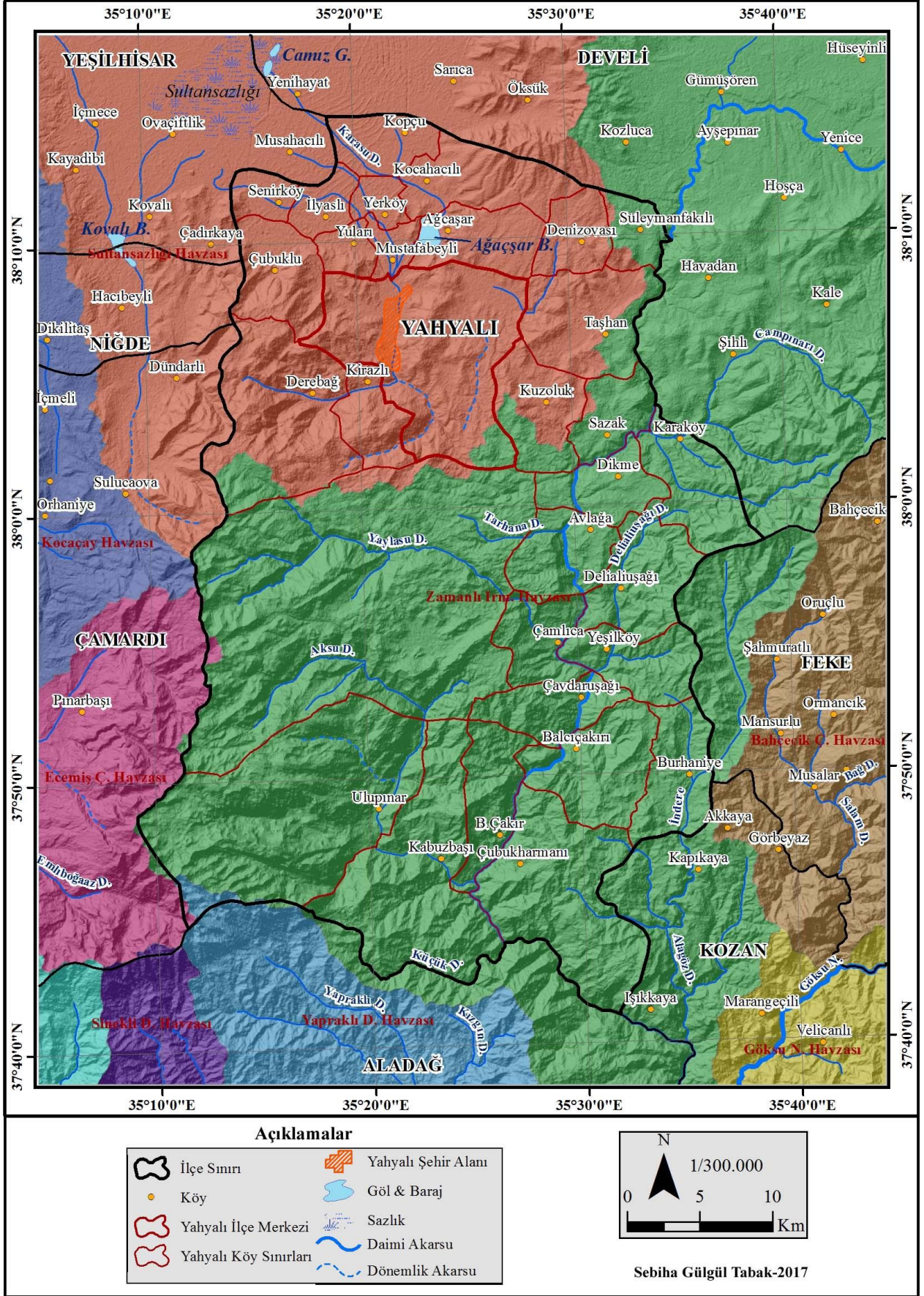
Akaçlama havzalarında en büyük alana sahip 2045,512919 (km²) ile Zamantı ırmağıdır. En küçük ise 37,733478(km²) ile eğni deresi havzasıdır. Toplam dokuz tane havza vardır. Bu havzalar içinde Ramsar koruma alanı kurallarına göre belirlenen Sultan Sazlığı ile Zamantı ırmağı rafting turizmi açısından oldukça önemli bir konumdadır(Tablo 3. 11).

Tablo 3. 11:Yahyalı İlçesinde Yer Alan Akarsuların Akaçlama Havzaları ve Alan Değerleri (km²)

Akaçlama Bölümleri	Alan (km ²)
Zamanlı Irm. Havzası	2045,512919
Sultan sazlığı Havzası	1117,072061
Bahçecik Ç. Havzası	275,432215
Ecemiş Ç. Havzası	231,646129
Yapraklı D. Havzası	199,576746
Kocaçay Havzası	149,909082
Göksu N. Havzası	99,399741
Sinekli D. Havzası	63,482511
Eğni D. Havzası	37,733478
Alan Toplamı	4219,764882

Kaynak: Arc Gıs 10.0 programı kullanılarak çizilen harita üzerinden hesaplanmıştır.

Şekil:3.13. Yahyalı İlçesi Hidrografiya Haritası

3.5.TOPRAK ÖZELLİKLERİ

Yahyalı ilçesinde çok farklı olan topoğrafya şekilleri, en az iki ana iklim bölgesi, çeşitli doğal bitki toplulukları, farklı jeolojik devirlere ait fiziksel ve kimyasal yönden çok çeşitli ana materyaller farklı toprakların oluşmasına neden oluşturmuştur. Bu durum tarımsal kullanımlar bakımından, inceleme alanındaki toprakların içerdikleri potansiyeli geniş ölçüde etkilemektedir.

Sahada yer alan başlıca toprak tipleri şunlardır; (Şekil3.14.)

Alüviyal Topraklar: Yahyalı'nın kuzeyinde yer alan Develi Ovası ile Yahyalı Ovası tabanında ve polye tabanlarında, ayrıca geniş vadi tabanlarında görülmektedir (Toroğlu-Eser, 2008: 39)

305,595496 km²lik alan kapsamaktadır. Bu alüviyal alanda; Kopçu, Yuları, Mustafabeyli, İlyaslı, Kopçu, Senirköy, Yerköy, Kocahacılı bulunmaktadır (Şekil 3.14, Tablo.3.12).

Kolüviyal Topraklar :Yahyalı da geniş tabanlı vadiler içerisinde ve yamaçların etek kısımlarında olmak üzere, sahanın birçok yerinde parçalar halinde görülmektedir. Kuzeyde Develi Ovası kenarlarında, Yahyalı Ovasına ve Göynük Polyesine açılan vadilerde, kuzeybatıda Hıdıroğlu ve Tuzla Derelerinin vadi tabanlarında, güneyde Aksu Deresinin içerisinde bulunduğu vadiye görülmektedir (Toroğlu-Eser, 2008: 39)

179,916464 km²lik alana sahiptir. Bu kolüviyal alanda; Taşhan, Ağçaşar, Denizovası, Süleymanfakılı, Kuzuluk bulunmaktadır (Şekil.3.14, Tablo.3.12).

Kireçsiz Kahverengi Topraklar: Yahyalının kuzeydoğu kesiminde, daha ziyade volkanik aglomera ve breşler üzerinde oluşmuşlardır (Toroğlu-Eser, 2008: 39)

267,75918km²lik alana sahiptir. Bu kireçsiz kahverengi topraklar; Yahyalı ilçe merkezinin doğusu, Taşhan, Ağçaşar, Denizovası, Süleymanfakılı, Kuzuluk yerleşim yerlerinde bulunmaktadır (Şekil.3.14, Tablo.3.12).

Kahverengi Topraklar: Yahyalı'nın kuzey ve kuzeybatısında yer almaktadır. (Toroğlu-Eser,2008: 39)

456,570261 km²lik alana sahiptir. Bu kahverengi topraklar; Karaköy'ün kuzeyinde ve Ağçaşar yerleşim yerlerinde bulunmaktadır (Şekil.3.14, Tablo.3.12).

Kahverengi Orman Toprakları: Yahyalı ilçe merkezinin güneyinden başlayarak, güneyde Çamlıca Köyü ve Üçağaç Tepe'ye kadar, doğuda Zamantı Çayı doğusuna kadar olan alanlarda yayılış gösterir.

696,694258km²lik alana sahiptir. Bu kahverengi orman toprakları; Derebağ, Kirazlı, Dikme, Yeşilköy, Delialiuşağı, Dikme, Sazak, Kara köyü, Çavdaruşağı yerleşim yerlerinde bulunmaktadır (Şekil.3.14, Tablo.3.12).

Kireçsiz Kahverengi Orman Toprakları: İnceleme alanının güney ve güneydoğusunda, Aladağlar'ın güney ve güneydoğuya bakan, yarı nemli iklime sahip alanlarını oluşturan, 1000–2500 metreler arasındaki yükseltilerde oluşmuştur. Üzerlerinde geliştikleri ana kaya genellikle ofiolittir (Toroğlu-Eser,2008: 39)

267,75918km²lik alana sahiptir. Bu kireçsiz kahverengi orman toprakları; Denizovası ve Taşhan'ın batısında bulunmaktadır (Şekil.3.14, Tablo.3.12).

Çıplak Kayalık Alanlar: Yahyalının birçok yerinde görülen çıplak kayalar azımsanamayacak kadar geniş alanlar kaplar.1154,745698km²lik alana sahiptir. Bu kireçsiz kahverengi orman toprakları; Derebağ, Kirazlı, Kuzuluk, Yahyalı ilçe merkezinin batısı, Kapuzbaşı, Büyük çakır, Sazak, Taşhan, Denizovasında bulunmaktadır (Şekil.3.14, Tablo.3.12).

Tablo 3. 12. Yahyalı İlçesinde Yer Alan Büyük Toprak Grupları ve Alan Değerleri (km²)

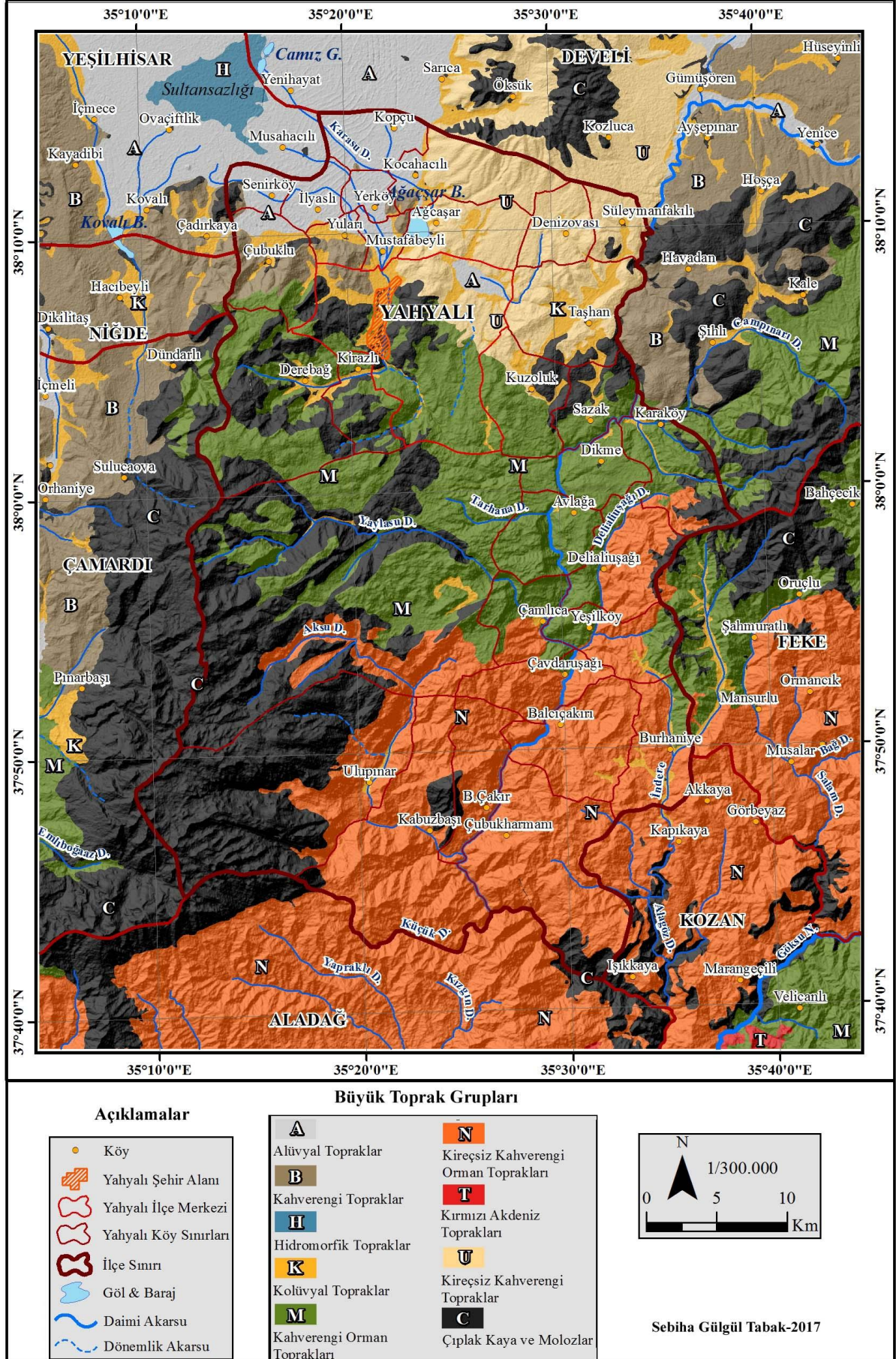
Büyük Toprak Gurupları	Alan (km ²)
Çıplak Kaya ve Molozlar	1154,745698
Kireçsiz Kahverengi Orman Topraklar	1116,86843
Kahverengi Orman Toprakları	696,694258
Kahverengi Topraklar	456,570261
Alüvyal Topraklar	305,595496
Kireçsiz Kahverengi Topraklar	267,75918
Kolüvyal Topraklar	179,916464
Hidromorfik Topraklar	35,880021
Kırmızı Akdeniz Toprakları	5,748169
Alan Toplamı	4219,777977

Kaynak: Arc Gıs 10.0 programı kullanılarak çizilen harita üzerinden hesaplanmıştır.

Bu alandaki topraklar asırlardan beri, büyük bir olasılıkla günümüzden 7000–8000 yıl kadar önce ilk tarıma başlandıktan bu yana tarım kültürü altında bulunmaktadır. Gerekli koruma önlemleri alınmadan uzun yıllar boyunca işlenen ve diğer amaçlarla kullanılan topraklar doğal olarak önemli sorunlar içermektedir. Özellikle son 30 yıl içerisinde makineli tarımla mera ve ormanlık alanlar tahrip edilerek, tarım arazileri haline dönüştürülmüş ve sorunlar günümüzde de iyice hızlandırılmıştır. Bunlar içerisinde en önemlisi erozyondur. İnceleme alanı topraklarının hemen hepsi çeşitli derecelerde erozyon şiddetine uğramaktadır.

Yanlış arazi kullanımının ortaya çıkardığı en önemli sorunlardan biri de toprağın verim ve kabiliyetinin düşmesidir. Özellikle dağlık ve platoluk saha dâhilinde, dağınık yerleşmelerdeki sakinler kapalı geçim ekonomisine dayalı etkinlikleri sonucunda, buldukları sahada arazi kullanım kabiliyet sınıflarını bilmeksizin tarımsal faaliyetlerini sürdürmekte, aşırı olarak hayvan otlatmakta, yakacak ve yapı ihtiyaçlarını çevredeki ormanlardan sağlamaktadırlar. Bunun sonucu olarak mevcut orman alanlarımızın büyük kısmı verim gücünü kaybetmiş, birçok alan bozuk baltalık orman ve çalılarla kaplı hale gelmiştir. Otlaklar aşırı hayvan otlatma nedeni ile hayvanların sevmedikleri acı ve dikenli ot türleri ile kaplanmıştır. Sürdürülen bu yanlış ve yaygın arazi kullanımı sonucu araziler üzerinden topraklar yer yer taşınarak, herhangi bir amaçla kullanılmayacak araziler ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda birçok yerde topraklar tamamen taşınarak çıplak kayalık alanlar meydana gelmiştir (Şekil 3.14).

Şekil:3.14. Yahyalı İlçesi Toprak Haritası

Yahyalı ilçesinde yer alan arazi sınıflandırması on bölüme ayrılmıştır. En çok sınıflandırmada orman alanları en küçük az ise sazlık alanlar oluşturmaktadır.

Ormanlık arazideki yerleşmeler; Ulupunar, Büyükçakır, Kapuzbaşı, Balcıçakırı, Çavdaruşağı, Burhaniye, Yeşilköy, Çamlıca, Delialıuşağı, Sazak ve Avlağadır. Buradaki yerleşmeler ormanlık arazisine zarar vermesin diye devlet buradaki yerleri denetim altında tutmaktadır. Buradaki yerleşmelere parasal olarak yardımda bulunmaktadır. Bu yerleşmeler yazın nüfusu kendine doğru çekmektedir. İnsanlar dağ havası almak için bu yazlıklar yaptırmaktadır (Şekil 3.15, Tablo 3.13).

Mera arazisi genellikle Yahyalı ilçe merkezinin çevresinde yer almakta olup. 1058,27077 km² alandır. Bu arazi içindeki yerleşmeler; Derebağ, Kirazlı, Ağçaşar, Kocahacılı, Yuları, Denizovası, Taşhan, Kocahacılı, Çubuklu dur (Şekil 3.15, Tablo 3.13).

Kuru tarım alanları genellikle yüksek düzlük alanlarında yer almaktadır. Yerleşmeler içine küçük alanlar halinde serpilmiştir. Küçük alanlar halinde bulunmasının sebebi kapalı tarım yapılması ve genellikle engebeli sahaya sahip olunmasıdır. Alan olarak 451,144588 km²dir (Şekil 3.15, Tablo 3.13).

Doğal çayır alanı 340,897355 km²dir. Kuzuluk, Taşhan, Sazak, Derebağ, Kirazlı ve Yahyalı ilçe merkez alanında yer almaktadır (Şekil 3.15, Tablo 3.13).

Fundalık alan 317,98742 km²dir. Dikme ve Yahyalı'nın güneyinde bulunmaktadır (Şekil 3.15, Tablo 3.13).

Sulu tarım alanı 181,092199 km²dir. Sulu tarım genellikle vadilere yakın alanlarda yapılmaktadır. Yoğun olarak Kocahacılı, Kopçu, Yerköy, İlyaslı, Senirköy, Çubuklu da bulunmaktadır (Şekil 3.15, Tablo 3.13).

Çayır alan 101,015377 km²dir. Çayır alanı Yahyalı'nın kuzeyinde Kopçu, Yerköy arasında bulunmaktadır (Şekil 3.15, Tablo 3.13).

Bahçe alan 72,949371 km²dir. Bahçe alanı Yahyalı'nın kuzeyinden geçen Yahyalı çayı etrafında bulunan Mustafabeyli, Yerköy, İlyaslı, Yuları da bulunur. Bu bahçeler genellikle bodur elma bahçeleridir (Şekil 3.15, Tablo 3.13).

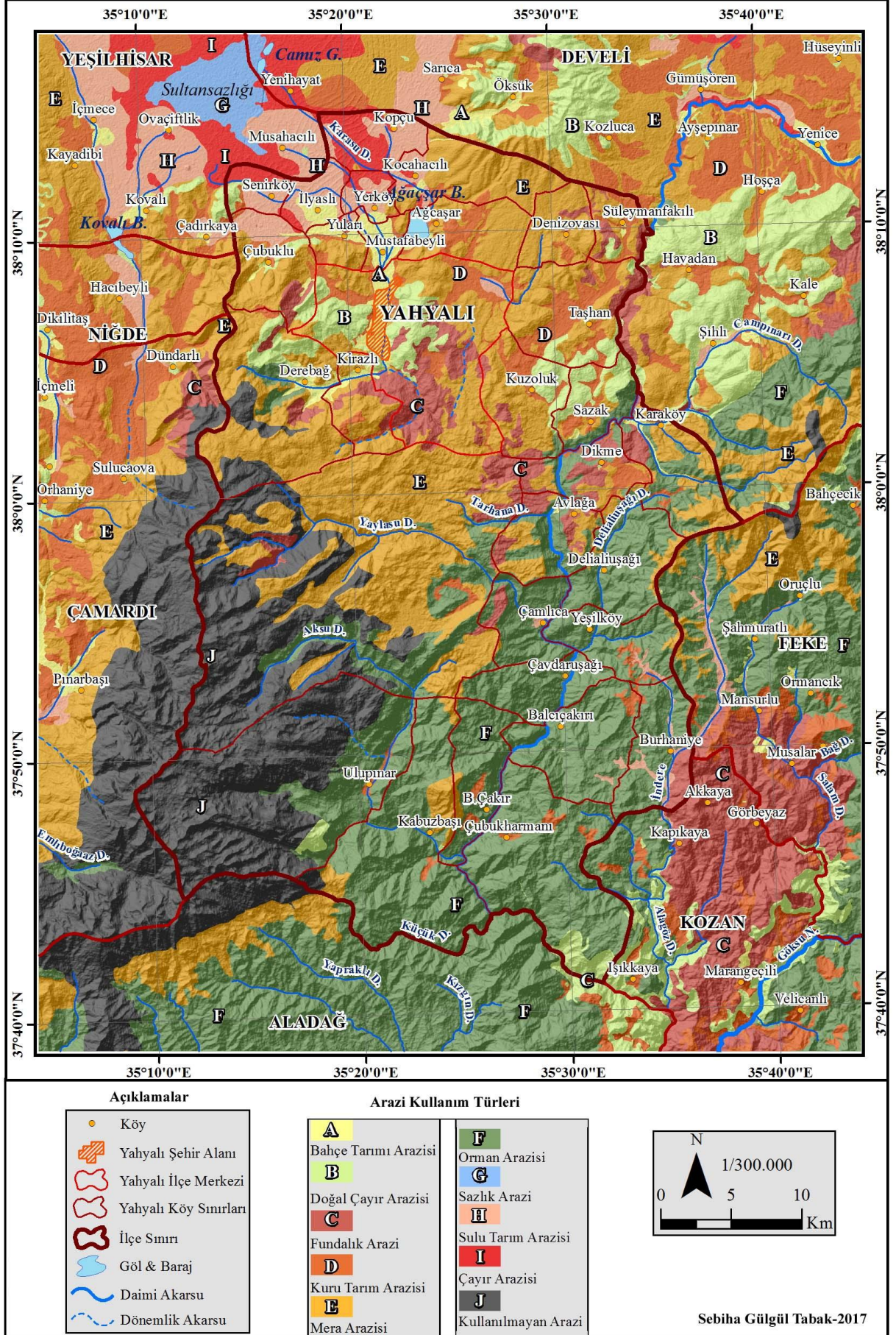
Sazlık alan 35,577616 km²dir. Sazlık alanı, Yahyalı'nın kuzeyindeki Sultan Sazlığı Ramsar koruma alanında bulunmaktadır (Şekil 3.15, Tablo 3.13).

Tablo.3. 13. Yahyalı İlçesinde Yer Alan Arazi Kullanım Sınıfları ve Alan Değerleri (km²)

Arazi Kullanım Sınıfları	Alan (km ²)
Orman	1094,846714
Mera	1058,27077
Kullanılmayan	565,996566
Kuru Tarım	451,144588
Doğal Çayır	340,897355
Fundalık	317,98742
Sulu Tarım	181,092199
Çayır	101,015377
Bahçe	72,949371
Sazlık	35,577616
Alan Toplamı	4219,777976

Kaynak: Arc Gıs 10.0 programı kullanılarak çizilen harita üzerinden hesaplanmıştır.

Şekil:3. 15. Yahyalı İlçesi Arazi Kullanım Haritası

3.6.DOĞAL BİTKİ ÖRTÜSÜ ÖZELLİKLERİ

İnceleme sahası tüm Anadolu'da olduğu gibi, yaklaşık 10.000 yıldan beri, çeşitli kültür ve medeniyetlerin geliştiği bir ortamdır. Bu nedenle orman ve meralarda devamlı olarak hayvan otlatılmış, yakacak ve inşaat malzemeleri geniş ölçüde ormanlık alanlardan sağlanmıştır. İnsanlar tahıl gereksinimlerini sağlamak için de yerleşme alanları civarlarında tarla alanları açmışlardır. Bu yollarla vejetasyonun tahribi sonucu doğal dengeler alt-üst olmuş, özellikle erozyon, sel ve taşkınlarla yeni süreçler başlamış ve bitki tür ve topluluklarında bozulmalar ortaya çıkmıştır. Sahada dağınık yerleşmelerin kurulması da ormanların ve otlakların tahribini hızlandırmış ve artırmıştır. Çünkü bu yerleşmelerin halkı bütün ihtiyaçlarını buldukları sahadan karşılamışlardır. Sonuçta her yerleşmenin çevresindeki doğal bitki örtüsü büyük oranda tahribata uğramıştır. Bu tahribatlara bağlı olarak Kürschner (1984) alanda üç antropojen bozulma fazı ayırmıştır.

Birinci bozulma fazı Helen öncesi, Helen, Hitit ve Roma dönemindeki yerleşme zamanları ve yerlerine aittir. Bu dönemdeki orman tahribi, insanların konut inşası için ağaç kesimi, yakıt temini, odun kömürü elde edilmesi, maden filizlerinin eritilmesi için ağaç kesimi, cam yapımı, köprü inşası, araba yapımı, gemi inşası, kutsal amaçlı ağaç külleri, şarap için çam sakızı elde edilmesi, reçine temini, deri için tabaklama maddeleri elde etme ve tarım alanı açma şeklindeki kullanımlardan kaynaklanmaktadır. Hititler dönemine ait, Anadolu'da ve Suriye'de bulunan birçok sanat eseri ve yerleşmelerde, Aladağlardan çıkarılan maden cevherlerinin kullanılmış olması, yörede madencilik nedeniyle orman tahribinin olduğu görüşünü desteklemektedir. Yine Romalılar döneminde yaşamış olan Amasyalı Strabon, Aladağlardan çıkarılan madenlerin burada işlendikten sonra dünyanın diğer ülkelerine gönderildiğinden bahsetmektedir (Strabon 1991 Çev. A. Pekman).

İnceleme alanında yetişme şartlarının belirlediği belli başlı bitki formasyonlarını, Orman formasyonu, Çalı formasyonu, Step formasyonu ve Alpin kuşak ot formasyonu olarak dört grupta inceleyebiliriz.

Orman Formasyonu; İnceleme alanının güneyinde en geniş yayılış alanına sahip olan orman formasyonudur. Bu formasyonu oluşturan cinsler çam (*Pinus nigra*, *P. brutia*), ardıç (*Juniperus excelsa*, *J. oxycedrus*), meşe (*Quercus cerris*, *Q. pubescens*), sedir (*Cedrus libani*), göknar (*Abies cilicica*'dır (Şekil 2.16) (Toroğlu, 1999:66).

Çalı formasyonu; Sahada maki formasyonu ile temsil edilmektedir. Bu formasyonlar asli bir formasyon olmayıp, ormanların tahribi sonucu ortaya çıkmışlardır. Bunun yanında esas olarak bir örtü oluşturmeyen ancak orman formasyonu içerisinde çalı katı olarak bulunan

bitkiler mevcuttur. Vadi tabanlarına yakın yerlerde Ilgın (*Tamarix sp.*) görülür. Aladağlar'ın doğu ve güneydoğu kesimlerinde, 800–1200 m'ler arasında, kuru orman alanlarını oluşturan kızılçam ormanlarının alt kuşağında çalı formunda Tesbih çalısı (*Styraxofficinalis*) ve Mazi meşesi (*Quercus infectoria*) yaygın türlerdir (Toroğlu, 1999:75).

Step Ot Formasyonu; inceleme alanında step formasyonunun oluşmasında ortalama 350 mm'den az yağış, kesin ve şiddetli yaz kuraklığı ile Kasım - Mart ayları arasındaki -24 °C ye kadar düşen kış soğuklarının etkisi vardır. Bu formasyonda, sekonder vejetasyon birliklerinin oluşumu söz konusudur. Bugün bu oluşum iki sahada kendini göstermektedir.

Birincisi, gerçek step sahalarını oluşturan, 280–400 mm'lik yıllık yağış alan alanlardır. Bugün inceleme alanının kuzeybatı kesiminde, özellikle Yahyalı İlçe merkezinin kuzey ve kuzeybatı kesiminde yer alan 1000–1400 m yükseltiye sahip alanlar, gerçek step sahalarını oluşturur. Bu alanda birçok yerde Yavşan otu (*Artemisia sp.*), Yumak (*Stipasp*) ve Brom (*Bromus sp.*) görülür.

İkincisi, antropojen step sahalarını oluşturan, 400–600 yıllık yağış alan alanlardır. Bu sahada eskiden en azından parça parça da olsa ormanlaşma mevcuttur. Böyle bir alan inceleme alanında Niğde'nin doğusundan Yahyalı'ya kadar olan alanda, 1400–2200 m'ler arasında uzanış göstermektedir. Hâkim bitki türlerini Yavşan, Geven, Çoban yastığı, Kahkaha otudur (Toroğlu,1999:75).

Alpin Ot Formasyonu: İnceleme Alanın güneybatısında yer alan Aladağlarda, Alpin kuşak, 2300–2400 m'lerden başlar ve daha yüksek alanları kapsar (Toroğlu,1999:78)

Yahyalı ilçesinin orman varlığına baktığımızda; Yahyalı Orman İşletme Müdürlüğü sınırları, aynı zamanda ilçe sınırlarına tekabül etmektedir. Bu sahanın toplam yüzölçümü 1630 km² dir. Bu toplam yüzeyin yaklaşık 31932 hektarı normal ve bozuk koru, 12777 hektarı normal ve bozuk baltalık olmak üzere 44709 hektarı ormanlarla kaplıdır. Geri kalan 118300 hektarlık alanı ormansız alanları oluşturmaktadır.

Yahyalı ilçesinde yer alan bitki toplulukları toplam alanı4219,77797 km dir. En fazla alanı 1051,177677 km ile antropojen steptir. En az alanı ise 4,42282km ile meşelik alan oluşturmaktadır. En fazla alanı antropojen steptin olma sebebi insanın doğaya vermiş olduğu tahribattır. Yine meşelik alanın da az olmasının sebebi insanın meşelik alanları yok etmesidir (Tablo 3. 14).

Antropojen step alanları nüfusun yoğun olduğu yerleşim alanlarında görülmektedir Bu yerleşmeler; Kuzoluk, Taşhan, Karaköy, Derebağ, Kirazlı, Yahyalı ilçe merkezi, Kocahacılı, Denizovası, Ağçaşar, Mustafabeylidir (Şekil.3.16).

Alpin alanı 572,935078 km²'dir. Alpin alanları Yahyalı'nın güneyin bulunur. Ulupınar ve Kapuzbaşı çevresinde görülmektedir. Yerleşim alanlarına uzakta kalmaktadır (Şekil.3.16.-Tablo 3.14).

Kuru tarım bitkileri 451,144588 km²'dir. Kuru tarım alanları Kuzoluk, Taşhan, Süleymanfakılı, Denizovası, Ağçaşar, Sazak ve Yahyalı çevresinde görülür (Şekil.3.16.-Tablo 3.14).

Karaçam397,71101 km²'dir. Karaçam türleri ağaç türleri arasında en fazla alana sahiptir. Karaçam ormanlık alanlarında Kapuzbaşı, Çamlıca, Çavdaruşağı, Balcıçakırı, Çubukharmanı, Büyükçakır, Ulupınar yerleşmeleri vardır (Şekil.3.16.-Tablo 3.14).

Karışık orman 360,494635 km²'dir. Karışık orman Yeşilköy, Avlağı, Delialıuşağında görülür (Şekil 3.16.-Tablo 3.14).

Çalılık alan 297,757137 km²'dir. Çalılık alan Yahyalı, Çubuklu, Derebağ, Dikme, Avlağa, Çamlıca da görülür. Sulu tarım bitkileri 181,092199 km²'dir. Sulu tarım bitki alanı Senirköy, Kopçu, Kocahacılı, İlyaslı, Yerköy de görülür (Şekil.3.16.-Tablo 3.14).

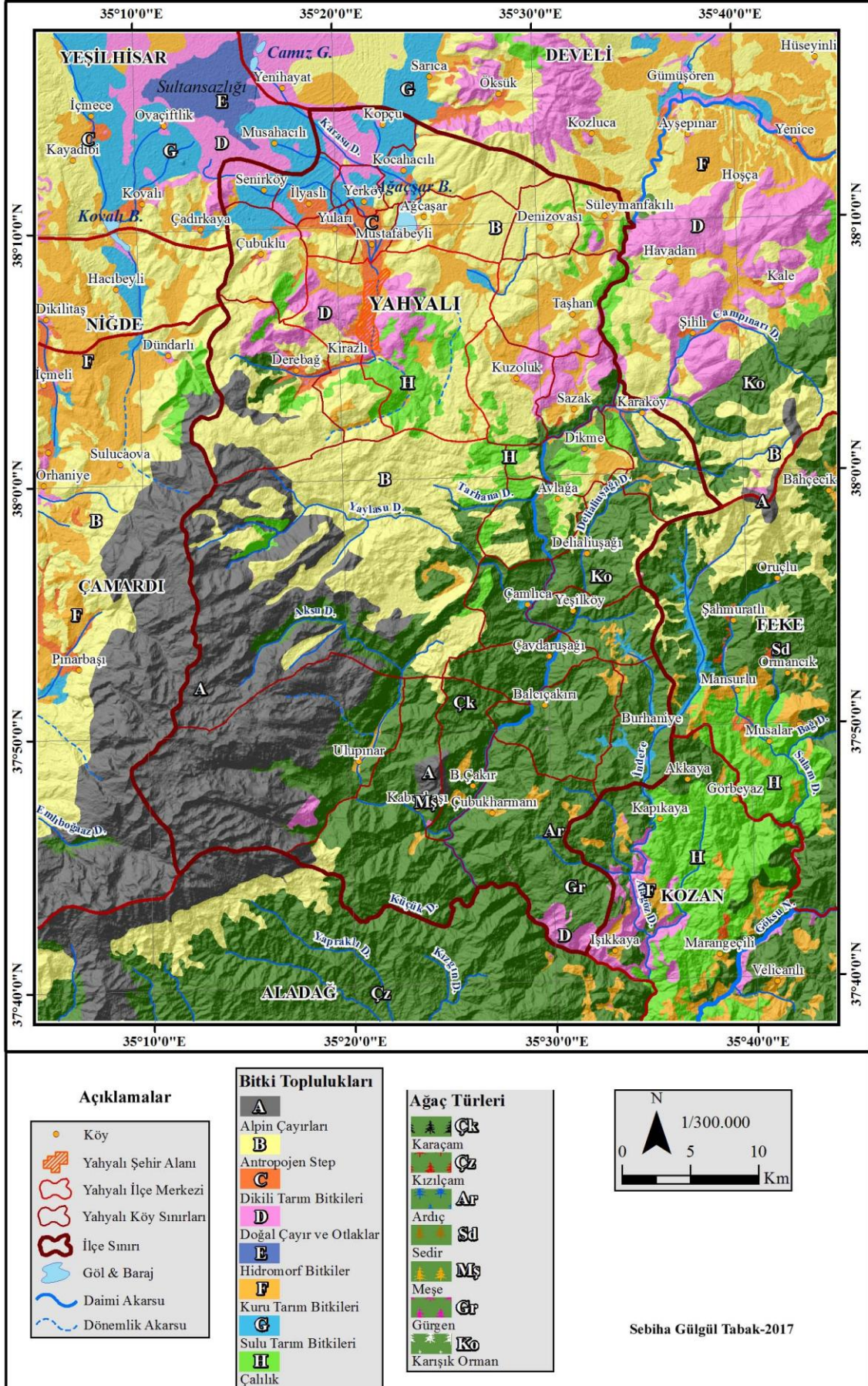
Kızılçam 152,439729 km²'dir. Kızılçam alanı Çubukharmanı, Balcıçakırı, Büyükçakır, da görülür. Ardıç 131,145196 km²'dir. Ardıç sadece Çubukharman'ın güneyinde yer almaktadır. Dikili tarım bitkileri 72,949371 km²'dir. Dikili tarım bitkileri İlyaslı, Mustafabeyli, Yuları, Yerköy' dedir. Gürgen 66,941305 km²'dir (Şekil.3.16, Tablo 3.14).

Tablo 3. 14. Yahyalı İlçesinde Yer Alan Bitki Toplulukları ve Alan Değerleri (km²)

Bitki Toplulukları	Alan (km ²)
Antropojen Step	1051,177677
Alpin	572,935078
Kuru Tarım Bitkileri	451,144588
Doğal Çayır ve Otlaklar	398,177505
Karaçam	397,71101
Karışık Orman	360,494635
Çalılık	297,757137
Sulu Tarım Bitkileri	181,092199
Kızılçam	152,439729
Ardıç	131,145196
Dikili Tarım Bitkileri	72,949371
Gürgen	66,941305
Sedir	45,81211
Hidromorf Bitkiler	35,577616
Meşe	4,42282
Alan Toplamı	4219,777976

Kaynak: Arc Gıs 10.0 programı kullanılarak çizilen harita üzerinden hesaplanmıştır.

Şekil: 3. 16. Yahyalı İlçesi Bitki Örtüsü Haritası

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YAHYALI'NİN TARİHİ GELİŞİMİ

4.1.TÜRK HÂKİMİYETİ ÖNCESİ

Yahyalı, Tarih öncesi çağlardan günümüze dek son derece zengin bir kültürel çeşitliliğe sahip olan İç Anadolu'nun Yukarı Kızılırmak bölümünde yer alan Kayseri ilinin en güneyindeki ilçesidir. Kuzeybatıda Yeşilhisar (Kayseri), kuzeydoğuda Develi (Kayseri), güneydoğuda Feke (Adana), batıda Dünderlı, Çamardı ve Sulucaova (Niğde), ve güneyde Aladağ (Adana) ile sınır komşusu olan ilçe, tarihi süreç içerisinde Phrygler, Romalılar, Bizanslılar, Ermeniler gibi birçok kültüre ve ırka ev sahipliği yapmıştır.

Taşeli Yaylası ile Aladağlar arasında uzanan ve Orta Torosların iç kıvrım yayı üzerinde, yani Çukurova'nın kuzeyinde yer alan Yahyalı, MÖ.2000–1200 yıllarında Hititler'in, MÖ.1200-700 yılları arasında da Frigler'in sınırları içerisinde kalmıştır. (Kınal,1962:169). 2002 yılında itibaren gerçekleştirilen “Adana ve Kayseri Arkeolojik Yüzey Araştırmaları Projesi” Çukurova Üniversitesi adına Arkeoloji Bölümü Bölüm başkanı Yrd. Doç. Dr. Serdar Girginer ve ekibince Yahyalı araştırmaları süresince 1.546 km lik Yahyalı merkez dahil 19 dağ köyü, 9 ova köyü, 1 kasaba ve merkez mahalle araştırılmış olup 41.310 km² lik bir alan taranmıştır (Yeniceli 2008, s.4).

Yahyalı'ya çok yakın yerlerde bulunan Develi ve Fraktin Muhitlerinde 1947 yılından itibaren gerçekleştirilen kazılarda, Eski Bronz kültürüne ait çeşitli eşyalar bulunmuştur. MÖ. 500'lü yıllarda Persler, MÖ. 300'lü yıllarda Büyük İskender'in hâkimiyet sahasına dâhil olan Yahyalı ve civarını, MÖ. I. yy'da Roma İmparatorluğu sınırları içinde bulunmaktadır (Gökbel, 1997:6).

Kavak ve Dutluk Musluk'ta rastlanan yer altı seramik künkleri (pop) ile kaleler arasındaki su şebekeleri, ayrıca İnbaşı'ndaki Zebil tapınak sütunları, Köşk'teki su teknesi, Kavak ve Göğoluk'ta bulunan Sunaklar (üzerinde kurban kanı toplanan oyuk taş), kalede ortaya çıkartılan mermer lahit (1986 yılında Kayseri müzesine taşınmıştır), talan edilmiştir. Yüzlerce masatlık, höyük ve tapınak kalıntıları bölgenin, İlkçağ-Ortaçağ boyunca devamlı uygarlıklara sahne olduğunu göstermektedir (Köşker 1996, s.20). 1950'li yıllarda Yahyalı bölgesini gezen bir Fransız Ermenisi, bölge hakkındaki görüşlerini üzüntü ve özlem içerisinde “Gümüş nalınımı giydiğim Karacaşar (Büyükpınar mevki) ve altın nalınımı giydiğim Akbaş” sözleriyle dile getirildiği belirtilmektedir. Uygarlıkların su kenarlarına kurulduğunu göz önüne alırsak Zamantı havzasının önemini daha iyi kavramış oluruz. Bizans döneminde

onlara tabi olan Ermeniler'in yaşadığı Kilikya ve Faraşa bölgelerinin, XI-XIV. yy. arasında (Kilikya Krallığı zamanında) daha da ehemmiyet kazandığı anlaşılmaktadır (Köşker 1997, s.20). Müslümanlar 709 yılında Kapadokya sınır bölgesinin önemli kalelerinden biri olan Tyana (Niğde)'yi muhasara ettiler. Karşılarına çıkan Bizans ordusu yetersizdi. Müslümanlar 710-711'de Kilikya'ya yaptıkları akınlarda ise hiçbir mukavemetle karşılaşmadılar, birçok kaleyi zapt ettiler (Ostrogorsky, 1986:134).

İmparatorluk, Kapodakya'yı gelecek istilalara karşı korumak için Faraşa'yı bir sınır kalesi olarak kullandılar. VI. Konstantinos (780–797) alınan güvenlik önlemlerini denetlemek üzere 786'da General Simon'u Faraşa'ya gönderdi. Nikephoros Phokas (963–969) kardeşlerine karşı taht mücadelesini kazanarak askerleri tarafından Kayseri'de imparator ilan edildi. Bu Bizanslı komutan, Kayseri bölgesinin tek hakimiydi (Ostrogorsky, 1986:265). İmparator II. Basil (976-1025), aralarında siyasi birliğini kuramamış olan Ermenilerin Doğu Anadolu'daki isyan ve ayaklanmalarını bahane ederek üzerlerine yürümüş ve kırk bin Ermeni'yi Orta Anadolu, Sivas ve Kayseri'ye yerleştirmişti (Turan, 1984: 18).

Bizans'ın gayesi Ermeniler'i Rumlaştırmaktı. X.yy.da Anadolu siyasi ve etnik değişikliklere sahne oluyordu. XI. yy.da devam eden tehcir faaliyeti sonucu başşehri Sis (Kozan) olmak üzere Kilikya'da bir Ermenistan Krallığı kuruldu (Çetin, 1981:22).

1080-1375 yılları arasında yaşayan bu krallık, önceleri Bizans ile doğudan gelen Türkler arasında bir tampon görevi yaparken, sonraları tamamen Türk devletleri ve beylikler arasında sıkışıp kalarak onlara vergi vermek suretiyle ayakta kalabilmiştir.

4.2.TÜRK HÂKİMİYET SONRASI

4.2.1. Selçuklular Dönemi

Alparslan ölümünden kısa bir süre önce, Selçuklu emirlerini (her biri için fetih ve istila edeceği belli yerler tayin ederek) Anadolu'ya gönderdi. Bu komutanlardan Danişment Ahmet Gazi'ye (1071-1105) Tokat, Amasya, Sivas, Kayseri, Zamantı, Develi ve çevresini fethetmesini emretti. Yine bazı Avrupalı tarihçilerle beraber Doğulu tarihçiler, Kayseri ile bütün o yörenin fethinin Danişmend'lilere nasip olduğunu bildirmektedirler (Edhem, 1982:26).

Oğuz boylarından Develioğulları aşireti Malazgirt zaferinden sonra, bugünkü Develi'ye yerleşmişlerdir. Dev Ali (Devli Bey) türbesinin kitabe tarihi 1094 olup bu da yerleşmenin 1071'den sonra olduğu görüşünü kuvvetlendirmektedir. Yahyalı ve Develi'ye yerleşen her iki aşiretin de (Yahyalioğulları-Develioğulları) Danişmendli Melik Ahmet Gazi'nin komutanlığında geldikleri söylenmektedir (Gökbel, 1997:9).

Büyük İslam mücahidi Battal Gazi'ye izafe edilen bazı kerametler, ilçeye adını veren Yahya Gazi için de söylenmektedir. Şöyle ki; “*Küffarla mücadele ederken şehit düşen Yahya Gazi, başını koltuğuna alarak bir süre daha kılıç sallar, nihayet bugünkü türbesinin bulunduğu yere (Ulu Cami bahçesi) yıkılır*”. Selçuklular döneminde Anadolu'ya gelen ve bu ülkenin Türkleşip İslamlaşmasında emeği geçen Türkmen şeyhlerinin pek çoğu, ölümlerinden sonra “*Veli*” olarak anılmışlar ve mezarları birer ziyaretgâh haline getirilmiştir. Şehirlerin dışında kalan ve dini bilgileri çok zayıf, anânelere bağlı Türkmenler, Türkmen şeyh ve dervişlerin tesirinde hayat sürmüşlerdir. Yahyalı'nın halen mevcut üç mahallesinde (*Camii kebir, Yenice, Gazibeyli*) Cumhuriyet dönemine kadar birer medrese olduğu bilinmektedir. Müslüman Türk devletlerinde dini ve sosyal müesseseler genellikle vakıf arsaları üzerinde kurulmaktaydı. Bu arsaların devri ve satışı, amacı dışında veya şahıslar tarafından kullanılması hemen hemen imkânsızdı. O halde Yahyalı'da kurulmuş olan bu medreseler zamanla yıkılıp yeniden yapılırsa bile, ilk kuruldukları yerleri muhafaza ettikleri kuvvetle muhtemeldir (Türkmenoğlu-Köşke, 1992:12).

Birtakım rivayetlere göre Gözbaşı suyu etrafında kurulan Gazibeyli Mahallesi adını veren zat, Benli Gazi (Gazi Bey) olup Yahyalı'nın kurucularındandır. Yahyalı'nın bir diğer adının da “*Gazibeyli*” olduğu bilinmektedir. Bazı kaynaklarda “*Gazibenli*” şeklinde de geçmektedir. Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde Yahyalı bölgesinde, Gazi Bey adında bir şahsa rastlanılmamaktadır. Danişmend Ahmet Gazi'nin oğlunun bir diğer adı da Gazi Bey'dir. Ancak bu şahsın o zaman için ücra bir köşe olan Yahyalı bölgesi ile ilgili olma ihtimalinin oldukça zayıf olduğu da belirtilmektedir. Fakat Yahyalıoğulları aşiretine adına veren Yahya Gazi'ye aynı zamanda Gazi Bey denmesi de muhtemeldir (Köşker, 1997:20).

Yahya Gazi, Seyid Gazi, Benli Gazi gibi büyüklerin önderliğinde bölgeyi yurt edinen Türkmenler, Danişmendliler ile birlikte Anadolu'ya gelmelerine rağmen kısa sürede Anadolu Selçuklu devletine sahip olmuşlardır. Böylelikle bölge de kendilerine verilmiştir. Çünkü Süleyman Şah ve halefleri eski Türk göçebe hukukuna göre toprakları köylülere dağıtıyor ve devletlerin mülkiyeti altında herkesin tasarrufuna imkân veren bir mir-i toprak rejimi kuruyorlardı (Turan, 1894:56)

4.2.2. Beylikler ve Osmanlı Dönemi

Develi Karahisar (Yeşilhisar), Osmanlı öncesi beylikler içerisinde önce Eratnaoğulları'nın (1343-1381) sonra da Karamanoğulları'nın (1256-1471) eline geçmiştir. 1392'de ilk defa Yıldırım1474'de Karaman ülkesinin Fatih Sultan Mehmet Beyazıt (1389-1402) tarafından Osmanlı Devletinin eline geçmiştir, met tarafından zaptı sırasında bu ilhak

kesinleşmiş ve Karaman eyaletine bağlı Kayseri Livası'nın bir kazası olmuştur. Daha sonraları Kayseri livası ile beraber XIX. yy.ın son yarısında Ankara vilayetine bağlanmıştır (Türkmenoğlu, Köşker 1992:15).

Develi Karahisar'daki bir cami kapısında bulunan 1346 tarihli kitabede Eratna'ya "Sultan" unvanının verildiği belirtilmektedir (Göde, 1990:45). Belirtilen dönemde Develi, Yeşilhisar ve Yahyalı Eratnaoğulları'nın olmuş, sonraları da Karamanoğulları ve Osmanlı Devleti elinde kısa aralıklarla el değiştirmiştir. Niğde 1398 yılına kadar Karamanoğulları'nın elinde kalmıştır. Kayseri ve Develi Karahisar ise henüz Kadı Burhaneddin ülkesine dahildi. 1397 yılında Kadı Burhaneddin, ordusunun dağılmasından istifade etmek isteyen ve Karamanoğlu ile işbirliği eden Türkmenlerden bir bölüğün Develi'ye geldiğini öğrenmiştir. Bunun üzerine Kadı Burhaneddin askerleri ile Türkmenlerin üzerine harekete geçmiştir. Göçebe Türkmenler ise af dileyerek bağlılıklarını arz ettikten sonra hükümdar da emniyet düşüncesiyle bunları sürgün ederek Kayseri dolaylarına yerleştirmiştir. Daha sonra istila korkusuyla dağlık bölgeye çekilen Karamanoğlu İbrahim Bey, Kayseri ve Develi havalisini ele geçirmiş ve Sivas'ı da tehdide başlamıştır. 1436-1437 yılında Karaman kuvvetleri, Amasya Beylerbeyi Yörgüç Paşa'yı sıkıştırmışlardır (İnalcık:606).

Bu yaşanan olaylardan sonra Niğde, Develi Karahisar ve Develi bölgeleri Karamanoğulları ile Osmanlılar arasında çeşitli müdahalelere sahne olmuş ve zaman zaman bu iki Türk devleti arasında el değiştirmiştir. Akkoyunlu Hükümdarı Uzun Hasan, 1464'de Dulkadiroğlu Arslan Bey üzerine yürümüş ve onu mağlup ettikten sonra Karamanoğlu İshak Bey'in lehine, kardeşlerinin üzerine gitmek için harekete geçmiştir. Konya, Beyşehir, Aksaray, Kayseri ve Develi'yi alarak İshak Bey'e teslim etmiştir. Karamanoğulları tahtı için kardeşler arasındaki mücadele şiddetli bir şekilde devam ediyorken, bir ara II. Mehmet tarafından Osmanlı topraklarına katılan bölge, Osmanlı ordusu çekilir çekilmez Karamanoğlu Pir Ahmed tarafından 1469 yılında (Ereğli, Aksaray, Niğde ve Develi) yeniden alınmıştır (Gökbilgin, 1968:29).

Osmanlı döneminde Yahyalı ve civarının, isyan ve ayaklanmalarda ön planda yer aldığı görülmektedir. XVI. yy. başlarında Anadolu'da önemli bir isyan çıkaran Şah- Kulu, önce Anadolu Beylerbeyi Karagöz Paşa'yı, sonra da Karaman Beylerbeyi Haydar Paşa'yı yenmiştir. Kayseri yöresindeki Çubuk ovasında, Vezir-i Azam Hadım Ali Paşa ile karşılaşmış ve her ikisi de bu savaştan mağlup olarak ayrılmışlardır (Gökbilgin,1997:12). 1584'den önceki Suhte (medrese öğrencisi) İsyanları tamamen Batı Anadolu'da meydana gelmiş olmasına rağmen sonraki Celâli Levend hareketleri Orta Anadolu'ya kaymıştır. İsyan merkezleri Konya, Ankara, Kırşehir, Kayseri ve Niğde'dir (Akdağ, 1975:318).

Özellikle 1603–1607 yıllarındaki isyan ve soygun hareketlerinden en çok etkilenen bölge Orta Anadolu olmuş, dağlık yapısı ve geçitlerin elverişliliği yüzünden rahatlıkla Çukurova'ya sarkma imkânı dolayısıyla da Yahyalı bölgesinin adeta odak noktası haline gelmiş olduğu anlaşılmaktadır. 1699 yıllarında Rakka'ya iskânları emredilen ancak iskânlarına gitmeyerek Develi Ovası'na yerleşen Güngördü, Delili ve Kırıntılı cemaatlerinden 400 kadar haydut, Niğde, Bor, Ürgüp, Sücaeddin (Ulukışla), Anduğu (Altunhisar), Kayı ve Ereğli kazaları etrafında gezerek harman vakti ahalinin mallarını yağmalamakta, yol kesmekte ve insanları öldürmekteydiler. Eşküyaların tecavüzlerinin son bulması üzerine Niğde mutasarrıfları, Karaman Ereğlisi, Bor, Yahyalı, Niğde ve Kayı kadılarının arzları üzerine 1702 yılında Maraş Beylerbeyi Risvanoğlu Halil Bey'e gönderilen bir emirle adı geçen cemaatlerin buldukları yerden kaldırılarak Ayas (Yumurtalık) iskelesinden Kıbrıs'a nakledilip iskanları istenmiştir (Kaldırımçı, 1998:18).

XVIII. yüzyılda devlet otoritesinin zayıflamasıyla birlikte çeşitli vergi toplama işlerine, devlet dışındaki kişilerin de el attığı görülmektedir. Kayseri kazasında Yahyalı Bektaşoğulları'yla Madazlı oğluna çeşitli tarihlerde reayanın salyane (Osmanlı Devleti'nde bazı eyaletlerden yılda bir kez toplanan ve başkent İstanbul'a gönderilen vergiye verilen addır) işlerine karışmamaları doğrultusundaki uyarılar hiçbir işe yaramamıştır (Özkaya, 1985:187).

Konya ve Adana taraflarında meskûn olan Danişmendli aşireti, Erciyes yaylasına gelerek bu yöredeki diğer aşiret ve oymakları da haydutluğa teşvik etmiştir. Bunlardan Yahyalı ve Gösdere'de (Tomarza) bulunan Recepli aşireti 1731 tarihli fermanla Rakka'ya sürgün edilmiştir (Efendi, 1987:145).

XVIII. yüzyıldan itibaren XIX. yüzyıl boyunca Adana-Kayseri arasında bağlantıyı sağlayan tarihi yolu kontrolleri altında bulunduran Kozanoğulları 1865'de sürgün ve zorunlu iskân yoluyla itaat altına alınmışlardır. Osmanlı'ya meydan okuyacak kadar bölgesel güce sahip olan bu derebeyliğin batı kolu Yahyalı- Kayseri havalisini içine almaktaydı. Kozanoğlu ailesinden olmamakla beraber, güvenilir adamlarından biri olan Solak Ağa Yahyalı ve civarına Kozanoğulları adına adeta hükmetmekteydi (Gökbel, 1997:12).

4.3.3.Cumhuriyet Dönemi

Osmanlı döneminde uzun süre Develi, Karahisar'a bağlı bir köy olarak varlığını sürdüren Yahyalı, XIX. yy'da zaman zaman Niğde ile Kayseri arasında el değiştiren bir kaza (Kadılık) durumundadır. 1870'de Niğde vilayetine bağlı bir belde iken 1913 yılında belediyeliğe dönüştürülmüştür. 1927'de Develi ilçesine bağlı bir bucak merkezi (nahiye) olan Yahyalı, 1954 yılında, "6324 sayılı kanun ile" ilçe yapılarak Kayseri'ye bağlanmıştır.

Milli Mücadelede Yahyalı'nın konumuna da kısaca değinmek gerekirse; Mondros Mütarekesin (30 Ekim 1918)'den sonra Fransızlar tarafından işgale girişilen Çukurova bölgesinde Mustafa Kemal Paşa'nın emriyle bir Kuva-i Milliye oluşturulmuştur. Komutanlığına Kemal Doğan, komutan yardımcılığına da Osman Tufan'ın getirildiği bu milli kuvvetlerin amacı, işgalci düşmanı bölgeden atmaktır. Ermenilerden de destek alan Fransızlar, yalnız Çukurova'yı işgal etmekle kalmayarak Orta Anadolu bölgesine de sarmak istemişlerdir. Bu sebeple Kozan'dan sonra ikinci hedef olarak Develi'yi seçmişlerdir. Amaçları doğrultusunda Gezbel yolu ile Zamantı-Yahyalı hattında iki koldan ilerlemeye başlamışlardır (Gökbel, 1997:12).

Develi'ye 6 Kasım 1918 günü gelen Kemal Doğan ve Osman Tufan Beyler, bölge halkını teşkilatlandırmaya girişmişlerdir. Buna göre Yahyalı'da atlı veya yaya olarak elli kişilik bir müfreze meydana getirmişlerdir. Bu müfreze öncelikle Kozan'ın vaziyeti hakkında bilgi toplayacak, Kozan-Adana yolunu gözetleyecek, Tümökkale mevkiinde bulunan Aydınli aşireti ile bağlantı kurarak düşmanın Kozan-Adana ulaşımına engel olacaktı (Dalkır, 1976:84).

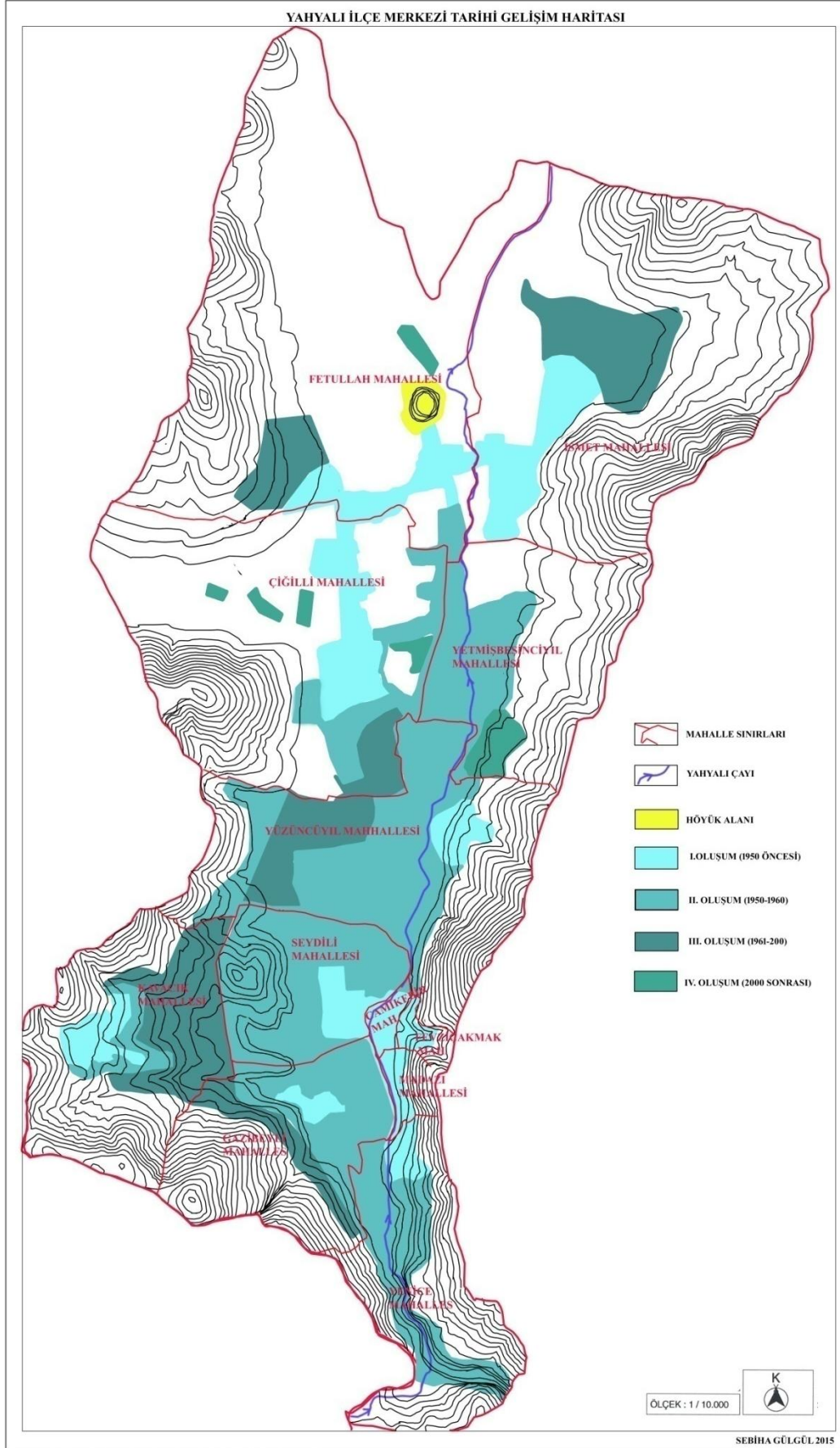
Tomarza ve Niğde'nin de yardımı sağlanarak seksen atım cephanesi ile birlikte iki toplu dağ bataryası, 8 Mart 1920 günü Develi emrine verilmiştir. Ayrıca Yahyalı'dan 100 kişilik gönüllü bir birlik oluşturulmuştur. Çamlıca (Faraşa)'da bulunan Ermeniler'in Jandarmalık ve mihmandarlık yaptıkları Fransızlar, Habib Köprüsü yanına karakol kurmuşlar, daha ileriye gidememişlerdir. Bir diğer düşman kolu da, Barazama (Ulupınar) köyü yakınındaki yedi odadan oluşan ve büyük bir kaya içerisinde oyulmuş vaziyette bulunan çok katlı mağaraları karakol olarak kullanmışlardır. Yahyalı'daki milis kuvvetlerinin başında Emin Bey (Develioğlu) bulunmaktadır. Ayrıca Niğde 41. fırkasına bağlı bir tabur, Şükrü Emin komutasında Yahyalı'ya gönderilmiştir. 41. Fırka Komutan Yardımcısı Yarbey Mümtaz Bey'in teşvik ve çalışmasıyla, başta Hacı Kamil Hoca ve Kılavuzoğlu Hasan Hüseyin Ağa olmak üzere bir milis teşkilatı kurulmuştur. Dikme, Karaköy, Avlağa, Çamlıca, Ulupınar köyleri halkıyla birlikte Aydınli aşireti ve diğer aşiretlerin de yardımlarını alan Yahyalı halkı,

düşmanın büyük bir kısmını imha ettiği gibi Develi'ye ulaşmalarını da engellemiştir (Köşker, 1997:31) Yahyalı ve çevresinin kurtulmasıyla yerleşim yerlerinde bir değişiklik olmamıştır.

Yahyalı'da yerleşme yeri olarak seçilen alan Yahyalı'nın kuzeyinde ve girişinde bulunan höyük alanıdır. Burası nüfusun ilk yerleşim alanıdır. Daha sonra nüfus güneye doğru yatay yönde yayılım göstermiştir (Foto.3.1). Yerleşmenin gelişmesi ve alansal yayılımı açısından çeşitli dönemler ayırmak söz konusu olmuştur. Bu dönemler daha çok alansal genişlemeye ve nüfusun yayılımına bağlı olarak oluşturulmuştur. Bunlar; 1950 yılı öncesi, 1950-1960 yılları arası, 1961-2000 yılları arası ve 2000 yılından sonraki dönemler olarak gruplandırılabilir (Şekil 4.1).

1950 yılından önce yerleşen nüfus genellikle birbirinden uzak şekilde yerleşmiştir. Nüfus miktarının artması ile yatay dağılım artmış ve mahalleler birbirine birleşmeye başlamıştır. Bu birleşme daha çok 1950-1960 yılları arasında gerçekleşmiştir. 1961-2000 yılları arasında nüfus yatay dağılımdan çok dikey dağılım şekline görülmeye başlamıştır. Son olarak 2000 yılından sonra nüfus tamamen merkezde toplanmaya başlamıştır. Dikey yayılım yoğunluk göstermiştir. En fazla nüfusun dikey dağılımı Yüzüncü yıl, Çiğilli, Yetmişbeşinci yıl ve Seydili mahallerinde görülmeye başlanmıştır. Nüfusun yerleşmesi son yıllarda kuzeye doğru olmaktadır. Bu yerleşme yol boyu üzerinde ve dikey yayılım şeklinde kendini göstermektedir. Yahyalı'da günümüzde nüfus miktarının da artmasıyla birlikte yerleşmeler vadi yamaçlarından vadi tabanına inmiştir. Tarım arazileri de yerleşmeye açılmıştır. Kuzey-güney yönünde yerleşmeler oluşmuştur. Daha düzensiz ve plansız bir görünüm ortaya çıkmıştır.

Şekil:4.1. Yahyalı'nın Tarihi Gelişim Haritası

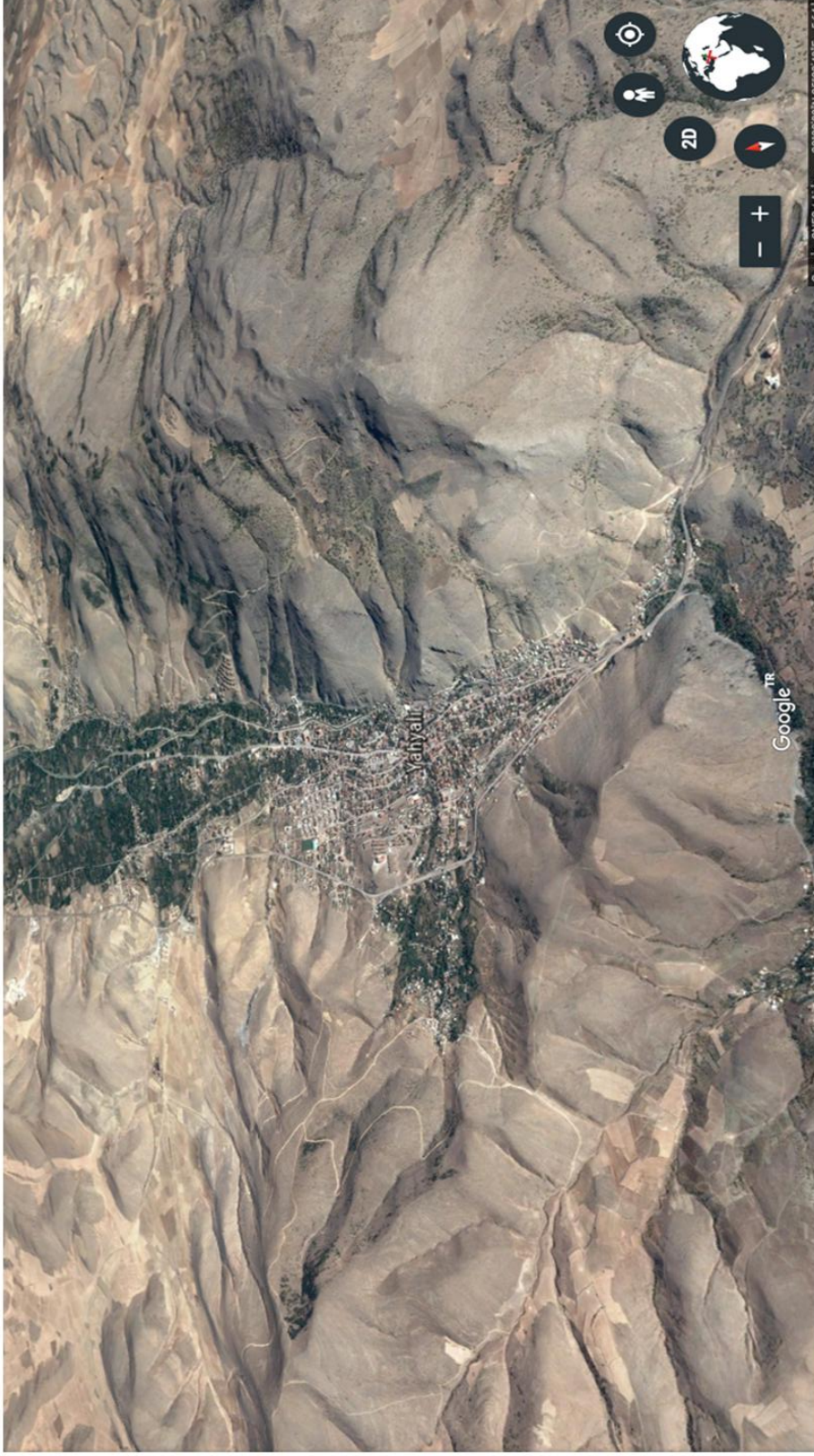
KAYNAK: YAHYALI BELEDİYESİNDEN ALINARAK GÜNCELLENMİŞTİR

4.1. Yahyalı İlçe Merkezinin Yerleşim Alanını Gösteren Bir Görüntü

4.2. Yahyalı İlçe Merkezinden Bir Görünüm

Yahyalı ilçe merkezi arazi kullanım haritası incelendiğinde merkezde sanayi alanın toplandığı görülür. Vadinin yukarı çığırında yerleşim alanı ve sanayi toplanmıştır. Yahyalı şehrinin kuzeybatısı ile kuzey kesiminde tarım arazisi görülmektedir. Kuzeybatısında genellikle kuru tarım yapılırken kuzeyinde ise sulu tarım ve elma bahçelikleri yer almaktadır.

Sanayi alanı ve hizmet binaları yerleşim alanlarından kuzey yönüne doğru yayılmaya başlamıştır. Bu yayılma kuzeyde yer alan elma bahçelerin sökülmesine neden olmaktadır. Ekonomik alanların kuzeye doğru yayılması nüfusunda beraberinde sürükleyerek yavaş yavaş kuzeye yerleşmesine neden olmaktadır.

Tarihi gelişim haritası ile karşılaştırdığımızda ilk yerleşim yeri olan höyük alanı I. Dönem yerleşmesi günümüzde tarım arazi olarak kullanılmaktadır(Şekil 4.1, 4.2.). VI. Dönemde yani 2000 den sonraki yerleşim alanları ile 2015 arazi kullanım haritasındaki yerleşim alanları ile paralellik göstermektedir. Nüfus yoğun olarak ilçenin merkezinde bulunmaktadır.

Sosyal tesis ilçede bir tane olup ilçe merkezinin girişinde yer almaktadır. Spor alanı ilçede bir tane ve yerleşim yerlerinin uzağındadır.

Sanayi alanı yerleşim yerinin batısındadır. Bu sanayi alanı Çiğilli mahallesinin batısında yer alan tarım arazisine taşınması düşünülmektedir. İlk adım olarak ta kamyon ve tır garajının yapılmasıdır. İleri tarihlerde nüfus dağılışında değişiklikler olacaktır.

Petrol ofisleri ilçenin giriş ve çıkışında yer almaktadır. İki tanesi madencilikten dolayı çevre yolu üzerindedir.

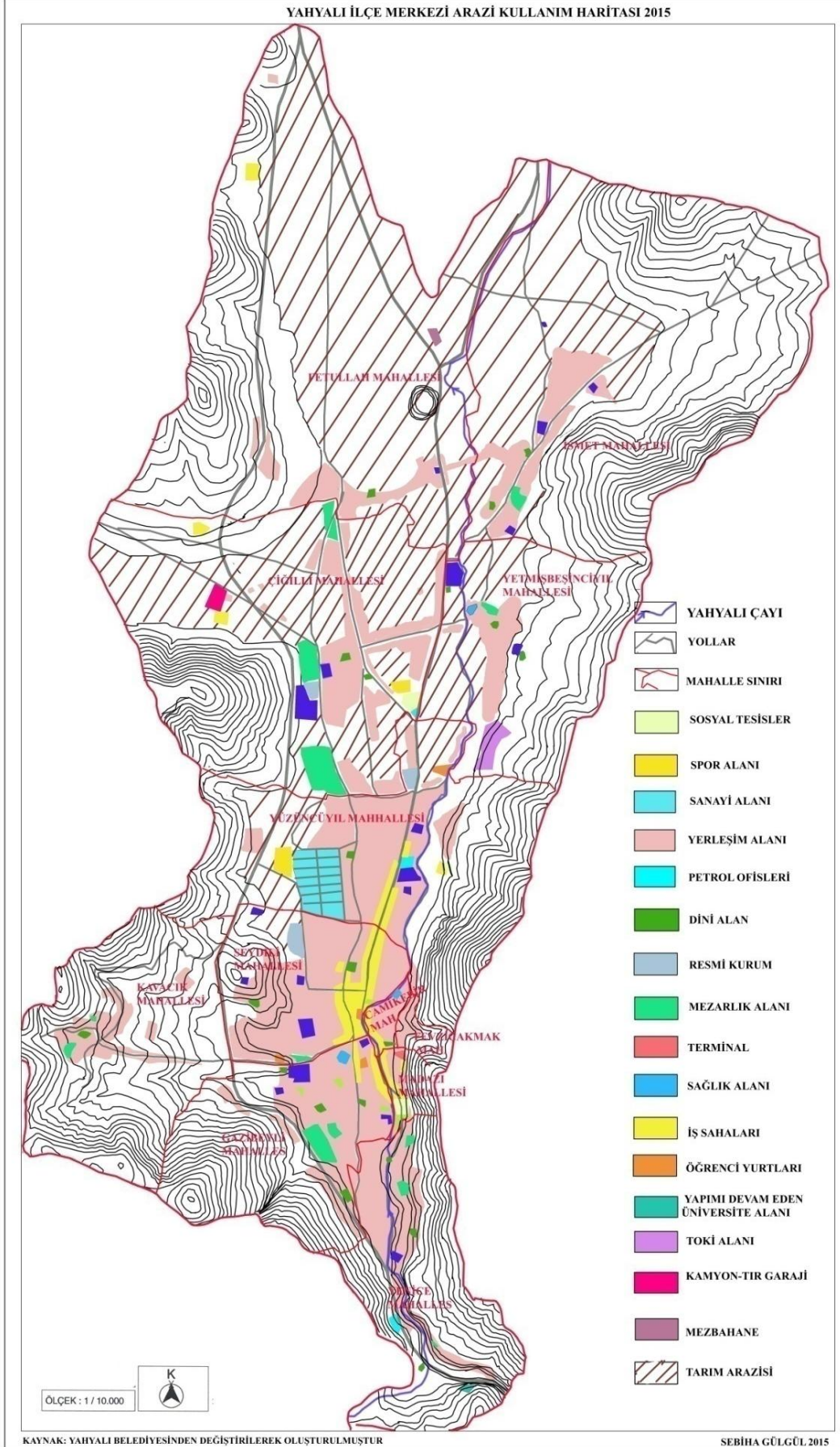
Dini alanlar mahallelerde dağılış göstermektedir. İlk yerleşmelerde tarihi ulu cami etrafında görülmüştür.

Resmi kurumlar merkezde yer almaktadır. Resmi kurumlar arasında; ilçe milli eğitim bakanlığı, halk eğitim merkezi, kaymakamlık, SGK, ilçe orman işletme müdürlüğü, tarım müdürlüğü, ilçe devlet su işleri, PTT, sağlık ocakları, Yahyalı belediyesi, yazı işleri müdürlüğü, tapu kadastro, mal müdürlüğü, askerlik şube başkanlığı vardır.

Mezarlık alanları mahallerle yayılış göstermektedir. Her mahallenin mezarlıkları bulunmaktadır.

Yapımına devam eden üniversite ilçe merkezinin güney çıkışında yer alır.

Şekil:4.2. Yahyalı İlçe Merkezinin Arazi Kullanım Haritası

BEŞİNCİ BÖLÜM

YAHYALI İLÇESİ'NİN NÜFUS ÖZELLİKLERİ

5.1. CUMHURİYET ÖNCESİ NÜFUS GELİŞİMİ

Araştırma sahasında Cumhuriyet öncesi nüfusuna ilişkin veriler, 23 şevval 1246 (6 Nisan 1831) tarihli, 3553 numaralı Niğde Sancağına ait nüfus defterinde yer almaktadır. Defterin kapağı “Defter-i Kaza Nefs-i Niğde ve Maden-i Bereketli ve Yahyalı ve Şüca-addin ve Bor Tabi-i Liva-i Niğde” olarak adlandırılmıştır (Selçuk, 2013:1263).

1831 nüfus sayımının öncelikli amacı mevcut asker sayısını ve askerlik çağındaki erkek sayısını belirlemek olduğundan araştırma sahasının tam nüfus verilerine ulaşılmayıp tahmini nüfus verileri elde edilmiştir.

Nüfus sayımı sırasında öncelikle hane reisinin kır, ak ve kara şeklinde sakalı veya bıyığını belirterek eşkâli verilmeye çalışılmıştır. Fakat daha sonra bu tanımlar yetersiz kaldığından sonraki sayımlarda kısa, orta, uzun boylu şeklinde boyları; kişinin mesleği, babasının adı ve kendi adı yazılarak yaşları belirtilmiştir. Hane reisinin yazımı yapıldıktan sonra varsa oğulları, kardeşleri yazıya geçirilmiştir.

Belirli aralıklarla yapılan nüfus sayımlarında ölen şahısların üzerine kırmızı renk fevt ibaresi yazılarak ölüm tarihleri eklenmiştir. Yeni doğanların adı yazılarak doğum tarihleri eklenmiştir.

6 Nisan 1831 tarihli sayımda sadece erkekler sayılmıştır. Erkek sayısı kadar kadın olduğu kabul edilirse Yahyalı'nın nüfusunu tespit etmiş oluruz. 3553 numaralı Niğde Sancağına ait nüfus defterinde elde edilen bilgiler ışığında Yahyalı'nın mahalle ve köylerine ait tahmini nüfus tabloda verilmiştir (Tablo.5.1).

Hane sayısı mahallelerde 469, köylerdeki hane sayısı 297'dir. Erkek nüfusu mahallerde 1425 kişi, köylerde 736 kişidir. Mahallelerde çalışamaz 7 kişi, köylerde 3 kişidir. Mahallerde asker sayısı 25, köylerde 30 kişi bulunmaktadır. Mahallelerin tahmini nüfusu 2345, köylerin tahmini nüfusu 1485'dir. Genel toplam ise 3830 kişidir (Tablo.5.1.)

Tablo.5.1. Yahyalı'nın Tahmini Nüfus Sayısı (6 Nisan 1831 Tarihli Sayım)

MAHALLELER	Hane Sayısı	Erkek Nüfus	Alil (Sakat)	Asakir-î Mensur'a (Asker)	Tahmini Toplam Nüfus
Mahalle-i Bektaşlı	13	41	1	-	13x5=65
Mahalle-i Dağbağlı	126	451	3	4	126x5=630
Mahalle-i Boyacı	60	158	-	-	60x5=300
Mahalle-i İsmet	40	101	-	2	40x5=200
Mahalle-i Çiğilli	69	235	-	5	69x5=345
Mahalle-i Madazı	104	264	1	10	104x5=520
Mahalle-i Gazibeyli	57	175	1	4	57x5=285
TOPLAM	469	1425	7	25	2345
KÖYLER					
Karye-i Kocahacı	70	169	-	10	70x5=350
Karye-i İlyaslı	28	72	2	2	28x5=140
Karye-i Kopçu	59	151	1	3	59x5=295
Karye-i Yerköy	34	103	-	2	34x5=170
Karye-i Kalıncı	34	70	-	4	34x5=170
Karye-i Dereköy	72	171	-	9	72x5=360
TOPLAM	297	736	3	30	1485
GENEL TOPLAM	766	2161	10	55	2345+1485=3830

Kaynak: 3553 numaralı Niğde Sancağına ait nüfus defteri

Hane sayısı mahallelerde 855, köylerdeki hane sayısı 392'dir. Erkek nüfusu mahallerde 1866 kişi, köylerde 901 kişidir. Mahallelerin tahmini nüfusu 4225, köylerin tahmini nüfusu 1910 dir. Genel toplam ise 6135 kişi vardır (Tablo 5.2).

1844 Osmanlı nüfus sayımında Yahyalı Kazası mahallerinin kayıtlı nüfus toplamı 1866, köylerin kayıtlı nüfusu ise 901'dir.Yine bu sayımda sadece erkekler sayıldığından dolayı tahmini nüfus miktarı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır (Tablo 5.2).

Köy nüfus, artış hızı 1831-1844 yılları arasında %32.6. 1844-1906 yılları arasındaki artış hızı %20.8 oranındadır. 1831-1844 yılları arasında köy nüfus artış hızının % 32.6 olma sebebi Ermeni tehciri ile giden Ermenilerin 1900'lü yıllarında geri eski köylerine gelmesinden dolayı olmuştur. Tekrardan köy nüfus miktarında artış olmuştur (Tablo.5.1, 5.2, 5.3).

Merkez nüfusunun artış hızı 1831-1844 yılları arasında % 144.6, 1844-1906 yılları arasındaki artış hızı %14.9 oranındadır. 1831-1844 yılları arasındaki 13 yıllık nüfus artış hızının çok yüksek çıkma sebebi ise ilk nüfus sayımı olduğundan tam bir nüfus sayımı olmamasındandır.

Tablo.5.2. Yahyalı'nın Tahmini Nüfus Sayısı (1844)

MAHALLELER	Hane Sayısı	Erkek Nüfus	Tahmini Toplam Nüfus Sayısı
Mahalle-i Bektaşlı	17	48	17x5=35
Mahalle-i Dağbağlı	235	580	235x5=1175
Mahalle-i Boyacılı	80	182	80x5=400
Mahalle-i İsmet	52	117	52x5=260
Mahalle-i Çiğilli	129	286	129x5=645
Mahalle-i Madazı	235	399	235x5=1175
Mahalle-i Gazibeyli	107	254	107x5=535
TOPLAM	855	1866	4225
KARYELER (KÖYLER)			
Karye-i Kocahacılı	92	202	92x5=460
Karye-i İlyaslu	15	37	15x5=75
Karye-i Kopçu	40	88	40x5=200
Karye-i Yerköy	45	122	45x5=225
Karye-i yuları	20	44	20x5=100
Karye-i ağaşar	42	88	42x5=210
Karye-i Kalinkisa	37	92	37x5=185
Karye-i Dereköy	91	228	91x5=455
TOPLAM	382	901	1910
GENEL TOPLAM	1184	2767	6135

1868 tarihli (1285) Konya Vilayeti Salnamesinde Yahyalı nahiyesi ve 19 köyü, Niğde sancağının Ürgüp kazasına bağlıdır (1868 Konya vilayet salnamesi, s.96).

Tablo.5.3. Yahyalı'nın Tahmini Nüfus Sayısı (1906 tarihli (1322) Konya Vilayeti Salnamesine göre

MERKEZ VE KÖYLER	Hane Sayısı	Erkek Nüfus	Tahmini Toplam Nüfus Sayısı
Merkez	1030	4025	1030x5=5150
KARYELER (KÖYLER)			
Karye-i Kocahacılı	64	183	64x5=320
Karye-i İlyaslu	24	364	24x5=120
Karye-i Kopçu	46	238	46x5=230
Karye-i Yerköy	60	139	60x5=300
Karye-i Yuları	33	86	33x5=165
Karye-i Ağaşar	67	187	67x5=335
Karye-i Kalinkisa	77	280	77x5=385
Karye-i Dereköy	270	462	270x5=1350
TOPLAM	641	1939	3205
GENEL TOPLAM	1671	5964	5150+3205=8355

Kaynak: 1906 tarihli (1322) Konya Vilayeti Salnamesi (Esen 2003, s.83)

1867 tarihli (1286) Konya Vilayeti Salnamesinden önceki salnamelerde Ürgüp'e bağlıdır. Sonraki salnamelerde Yahyalı nahiyesi, idari olarak Ürgüp'e bağlı olarak gösterilmiş fakat nüfusla ilgili veriler Niğde içinde verilmiştir. Yahyalı nahiyesi bu tarihten itibaren Niğde ye bağlı olmuştur (1869 Konya vilayet salnamesi, s.124).

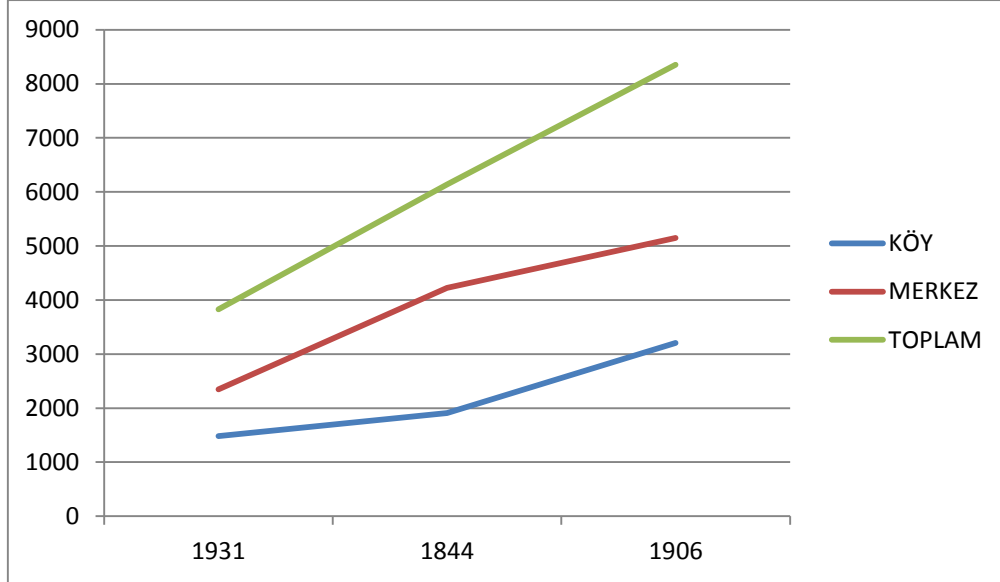
Konya vilayet salnamesinde mahallelerin nüfusları ayrı olarak verilmemiştir merkez ve köyler olarak ayrılmıştır. Merkez hane sayısı 1030'dur. Erkek sayısı 4025'tir. Tahmini

nüfus sayısı ise 5150 kişidir. Köylerde toplam hane sayısı 641dir. Erkek nüfusu 1939dur. Tahmini nüfus ise 3205'dir. Yahyalı'nın genel nüfusuna baktığımızda 1906 yılında 8355'dir (Tablo.5.3).

Aydınlı aşiretinin 100-150 hane üyesi yaz mevsiminde Aladağ eteklerine konarlardı. Bazen Yahyalı Nahiye merkezine kadar inerek yaz mevsimini burada geçirirlerdi. Bu durum Yahyalı nüfusunda değişikliğe neden olmaktadır (Yılmaz, 1998:130).

Yahyalı'nın Cumhuriyet öncesi nüfus gelişiminde sürekli nüfus miktarında artış gözlenmiştir. 1831 ile 1844 arasında 13 yıl varken 1844-1906 yılları arasında 62 yıl vardır. (Şekil 5.1). Fakat nüfus artış hızında azalma görülmüştür. Yahyalı'nın cumhuriyet öncesi toplam nüfus gelişiminde 1831-1844 yılları arasındaki 13 yıllık zamanda % 177.3 oranında artış hızı olurken 1844-1906 yılları arasında artış hızı % 35.8 olmuştur.

Şekil.5.1. Yahyalı'nın Cumhuriyet Öncesi Nüfus Gelişim Grafiği

5.2 YAHYALI'NİN CUMHURİYET SONRASI KIRSAL VE KENTSEL NÜFUS GELİŞİMİ

Yahyalı'da 1913 yılında Belediye teşkilatı kurulmuştur. O yıllarda Niğde'ye bağlı bir nahiye iken, Cumhuriyet döneminde Develi ilçesine bağlı bir nahiye durumuna gelmiş ve 1954 yılında Kayseri'ye bağlı ilçesi statüsüne kavuşmuştur. Yahyalı ilçesinin 1955 yılına kadar olan nüfus verilerini Niğde il sınırları içerisinde ve daha sonra da Develi ilçesi sınırları içinde görmekteyiz. İdari değişikliklerden kaynaklanan sorunlar nedeniyle özellikle kırsal kesim nüfus bilgilerine ulaşmada sıkıntılar yaşanmıştır. 1935 yılı kırsal kesim ve şehrsel kesim verileri Yahyalı nahiyesine bağlı yerleşmelerin 1935 yılı köyler nüfusu istatistiklerinden tek tek kontrol edilerek oluşturulmuştur. 1940, 1945 ve 1950 yılına ait veriler ise istatistik enstitüsünün genel nüfus sayımları sonuçlarından Yahyalı nahiyesi içerisinde bulunan yerleşmeler taranarak elde edilmiştir.

1935 yılında Yahyalı nahiyesine bağlı 18 yerleşme bulunmaktadır. Bu 18 yerleşmenin içerisinde nahiye merkezi olan Yahyalı'nın nüfusu 5372 kişidir. Kırsal kesim toplam nüfusu ise 6810 kişiden oluşmaktadır. Bu yılda Yahyalı'nın nahiye merkezi olarak diğer kırsal alanlardan daha merkezi bir konumda olduğu nüfus miktarından anlaşılmaktadır. 1935 yılında Ağçaşar, Büyükçakır, Kapuzbaşı, Taşhan, Ulupınar, Süleymanfakılı, Karaköy Yahyalı nahiyesi idari sınırları içerisinde değil Adana ili idari sınırlarında bulunmaktadır. 1940 yılına gelindiğinde Büyükçakır köyü mahalle durumuna dönüşmüş ama bir sonraki sayım döneminde yeniden köy olarak kurulmuştur ve günümüze kadar kırsal karakterini devam ettirmiştir (Tablo 5.4).

Yahyalı ilçesi kır ve şehir nüfusu 1935–2016 sayım yılları arasındaki 81 yıllık süreçte dönem dönem salınımlar yaparak seyretmiştir. İlçe merkezi olan Yahyalı özellikle 1960 yılında 10 bin nüfusunun üzerine çıkmıştır. Bu döneme kadar kasaba karakterinin ağır bastığı yerleşmede nüfus artışıyla birlikte şehrsel kullanımlarda da artışlar görülmeye başlamıştır. Yahyalı ilçe merkezi nüfusu 1990 yılından günümüze kadar 20 bin nüfusunun üzerine çok fazla çıkamamıştır.

Tablo.5.4. Yahyalı İlçesi ve Köylerinin Nüfus Gelişimi (1935-2016)

	1935	1940	1945	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1997	2000	2007	2014	2016
Yahyalı Merkez	5.372	5.248	6.109	6.346	7.351	8.697	10.283	11.546	11.546	15.763	17.875	20.401	21.052	22.665	20.227	20.108	20.084
Ağcaşar	215	226	311	291	414	676	522	586	630	731	675	409	295	230	195	155	165
Avlağı	-	-	-	-	-	190	232	264	315	405	416	456	438	335	384	338	322
Balcı Çakırı	-	-	-	-	-	218	297	311	383	471	531	543	628	604	654	760	798
Burhaniye	-	-	-	-	-	284	297	347	274	308	245	234	274	196	140	110	113
Büyük Çakır	366	-	337	355	467	463	464	566	648	756	910	1.003	1028	1.107	1.290	1.467	1454
Çamlıca	225	272	275	304	374	447	493	545	587	645	715	722	431	412	402	420	398
Çavdaruşağı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	185	189	254	301	294
Çubuk Harmanı	-	-	-	-	-	346	388	434	501	646	668	771	665	616	541	408	338
Çubuklu	489	711	594	669	874	917	1.149	1.348	1.413	1.659	1.455	1.401	1.400	1.333	1.149	1.052	1021
Delialıuşağı	-	-	-	-	-	526	555	618	734	818	972	1.055	943	911	905	801	798
Dere-Bağ	839	898	986	1.056	1.186	1.321	1.563	1.712	3.128	3.373	3.959	4.202	3.063	3.259	2.216	1.624	24
Dikme	-	-	173	274	323	314	333	425	500	628	685	669	446	393	298	308	273
Elma-Bağı	397	431	490	562	662	756	890	902	-	-	-	-	-	-	-	-	561
İlyaslı	229	171	205	245	339	432	533	709	678	747	806	845	695	721	561	538	623
Kapuz-Başı	246	-	172	173	182	203	202	250	286	340	366	363	398	454	527	632	1078
Karaköy	377	-	422	499	582	607	755	907	1.008	1.041	1.108	1.245	1.67	1.765	1.111	1.10	948
Kirazlı	615	679	784	876	987	1.143	1.335	1.459	1.724	1.926	1.896	1.876	1.653	1.433	1.103	982	687
Kopçu	243	236	229	279	396	481	544	594	560	554	581	560	543	537	524	555	540
Kuzoluk	-	-	-	-	346	433	445	432	425	423	410	391	243	173	132	102	72
Mustafabeyli	322	152	663	435	494	564	585	672	642	753	794	722	613	789	586	593	584
Koca Hacı	530	327	367	504	682	743	983	1.011	982	1.070	1.210	1.188	917	1.020	855	713	700-
Sazak	-	207	242	244	266	319	396	307	279	309	283	224	164	215	219	207	182
Serin	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	475	691	457	622	514	524	534
Süleyman Fakılı	283	300	323	414	405	526	601	549	557	524	464	398	298	241	216	111	100
Taşhan	716	793	1.141	1.298	1.045	1.084	1.333	995	914	1.022	1.064	1.030	823	757	731	698	662
Ulupınar	440	-	296	297	352	452	511	590	684	789	881	896	606	741	755	766	743
Yerköy	278	293	339	417	538	625	674	791	864	949	932	879	804	754	621	516	524
Yeşilköy	-	-	-	-	-	291	340	372	432	497	544	600	568	483	544	538	524
Yuları	-	125	126	147	199	218	252	281	299	359	352	273	220	231	163	134	137
Kırsal Toplam	6.810	5.821	8.475	6.346	7.351	8.697	10.283	11.546	19.556	21.815	23.493	23.646	20.050	20.538	17.607	16.470	15159
İlçe Toplam	12.182	11.069	14.584	15.685	18.464	23.276	27.903	29.650	33.294	37.578	41.368	44.047	41.102	43.203	37.834	36.578	36.077

Kaynak: DİE (1935-2000) Genel Nüfus Sayımı Sonuçları, TÜK (207-2016) ADNKS Sonuçları

Sayım dönemlerine göre Yahyalı ilçesinin kırsal nüfus gelişimi 1935–1940 sayım döneminde köy nüfuslarında belirgin artışlar olmamıştır. 1940-1945 yılları arasında köylerde büyük bir artış olmuştur. Bu artışın sebebi tarımda işçi gücüne duyulduğundan doğumların artması olarak gösterilebilir. 1945-1950 yılları arasında köy nüfusları tekrar büyük bir azalma göstermiştir. 1950- 1980 yılına kadar köy nüfusunda normal bir artış olmuştur. 1980-1985 yılında azalma görülmektedir. Bunun sebebi olarak bu dönemde Almanya, Hollanda ve Fransa'ya maden işçisi göndermekten kaynaklanmaktadır. Köylerde yapmış olduğumuz görüşmeler neticesinde ve alınan bilgiler ışığında bu konu aydınlatılmıştır. Yahyalı ilçesi köylerinden büyük oranda yurtdışına işçi göçü yaşanmıştır. 1990 yıllarından sonrada düzenli bir şekilde köy nüfuslarında azalma görülmüştür. Günümüzde de bu azalma halen devam etmektedir. Bunların sebepleri arasında başta ilçenin coğrafi konumu olmak üzere, iş imkânlarının yeteri kadar olmaması, eğitim ve öğretimin yaygınlaşmasından yeni yetişen neslin okumaya gittiği yerde kalması gibi nedenler gösterilebilir. Gençler ise iş imkânlarını değerlendirmek üzere başta Kayseri olmak üzere, İstanbul, Ankara gibi üretimin ve iş imkânlarının çok olduğu büyük şehirlere gitmektedirler (Tablo.5.6,Şekil 5.2).

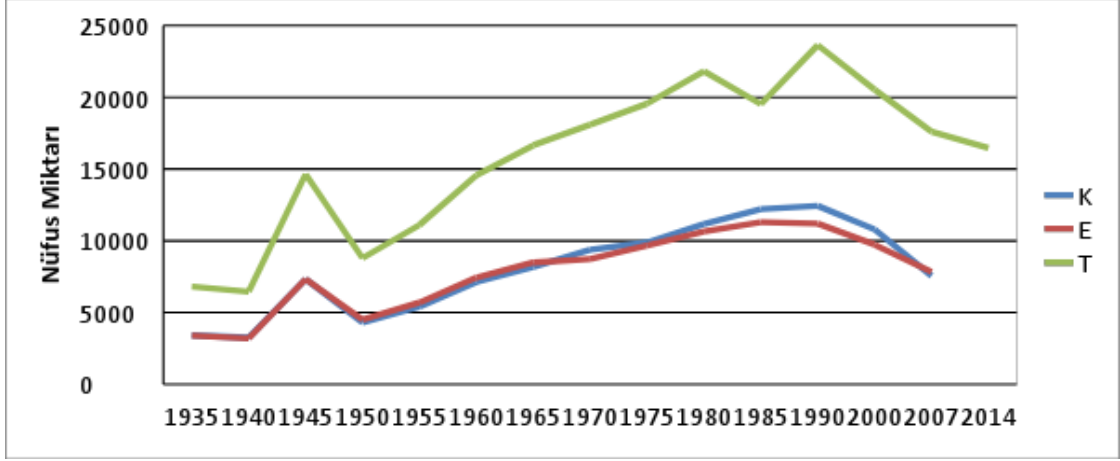
Tablo.5.5.Yahyalı'nın Kırsal ve Şehirsel Nüfusları (1935-2016)

YILLAR	KIR NÜFUSU			ŞEHİR NÜFUSU			TOPLAM NÜFUSU		
	K	E	T	K	E	T	K	E	T
1935	3410	3400	6810	2692	2680	5372	6102	6080	12.182
1940	3252	3209	6461	2 755	2 493	5 248	6 007	5 702	11.709
1945	7 331	7 319	14 650	3 098	3 011	6 109	10429	10330	20759
1950	4300	4498	8799	3346	3000	6 346	7300	7498	15145
1955	5 409	5 695	11 104	3 760	3 591	7 351	9 169	9 286	18 455
1960	7 138	7 441	14.579	4 292	4 405	8 697	11.430	11.846	23.276
1965	8 172	8 488	16 660	5 159	5 124	10.283	13 331	13 612	26 943
1970	9.368	8 736	18 104	5825	5 721	11 546	15193	14 457	29 650
1975	9.881	9 675	19 556	6781	6 957	13 738	16662	16 632	33 294
1980	11.161	10.654	21.815	7.955	7.808	15.763	19.116	18.462	37 578
1985	12199	11302	19.534	9047	8828	17875	21.246	20.122	41368
1990	12.439	11.207	23.646	10.246	10155	20401	22.685	21.362	44047
2000	10.804	9.734	20.538	10.898	11.767	22.665	21.702	21.501	43203
2007	7558	7833	17.607	10.256	9.971	20227	18.995	18.839	37834
2014	-	-	-	18080	18498	36.578	18.080	18.498	36.578
2016	-	-	15159	-	-	20918	-	-	36.077

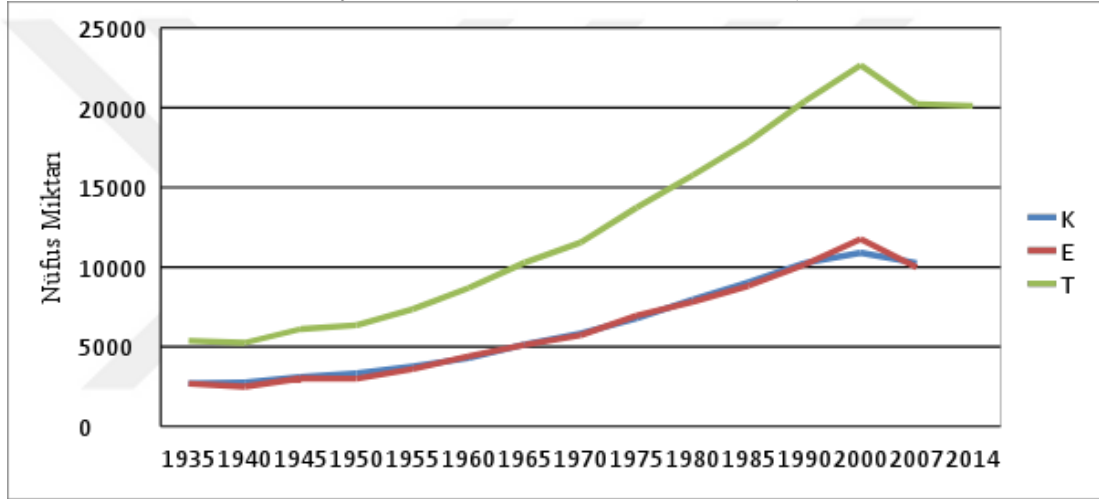
Kaynak: DİE:1935-2000 yılları arası nüfus sayımları, TÜK: 2007-2014 Nüfus İstatistikleri

Yahyalı'nın nüfus artış miktarı düzenli bir seyir izlememiştir. 1935-2014 yılları arasında, 79 yıllık süreçte sürekli artmalar ve azalmalar olmuştur. 1940-1945 yılları arasında nüfus miktarı yükselmiştir. 1950 yıllarında tekrardan bir azalma görülmüştür.1950-1990 yılları arasında sürekli bir artma ve azalmalar görülmüştür. Bunun sebebi göçlerin verilmesi sonrasında tekrardan göçlerin alınması ayrıca ilçeye yeni köylerin eklenmesindedir.1954 yılında Yahyalı'ya eklenen köyler arasında; Ulupınar, Kapuzbaşı, Büyükçakır, Karaköy, Taşhan, Delialiuşağı, Dikme Süleymanfakılı köyleri bulunmaktadır. 1954 yılında bir köye mezra olarak bağlıyken bu yılda köy haline dönüşen Sazak, Avlağı ve Yeşilköy vardır. Kayseri, Niğde, Ankara, İstanbul gibi yerlere göç edip yerleşmektedir. Ayrıca 1990 yılındaki sürekli azalma dışarıya verilen göçten dolaydır. 2014 yılından sonra nüfusta bir artış gözlenmiştir. Bunun sebebi siyasi nedenlerden dolayı köylerin mahallelere dönüştürülmesi ile ilgilidir (Tablo.5.7, Şekil 5.2, 5.3, 5.4).

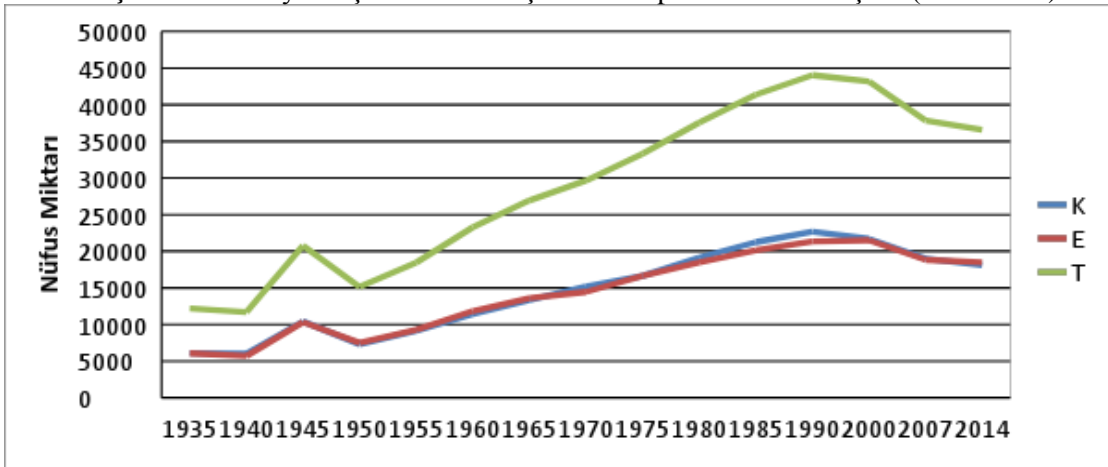
Şekil.5.2. Yahyalı İlçesinin Kırsal Nüfus Gelişimi (1935-2014)

Şekil.5.3. Yahyalı İlçesinin Şehirsel Nüfus Gelişimi (1935-2014)

Şekil.5.4. Yahyalı İlçesinin Kırsal-Şehirsel Toplam Nüfus Gelişimi (1935-2014)

Tablo.5.6.Yahyalı İlçesinin Yıllık Nüfus Artış Hızları (1935-2014)

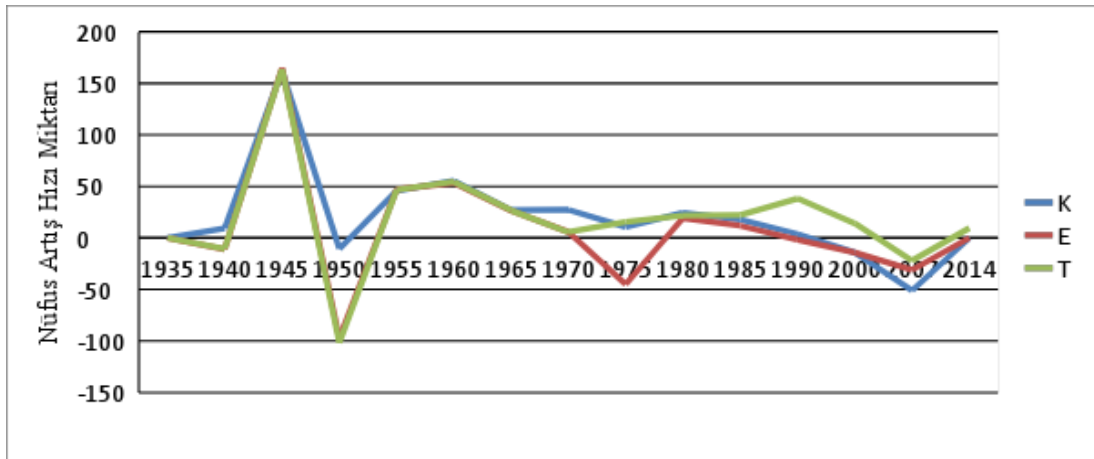
Yıllar	Kır Nüfusu Yıllık Nüfus Artış Hızları			Şehir Nüfusu Yıllık Nüfus Artış Hızı		
	K	E	T	K	E	T
1935	-	-	-	-	-	-
1940	9,4	-11	-10,52	4,62	-14,46	-4,67
1945	162,3	164,9	163,7	23,46	37,75	30,38
1950	-10,6	-97,36	-101,41	15,40	-0,73	7,61
1955	45,8	47,19	46,53	23,33	35,96	29,40
1960	55,47	53,48	54,45	26,46	40,86	33,62
1965	27,05	26,32	26,68	36,76	30,23	33,50
1970	27,31	5,75	5,58	24,28	22,04	23,16
1975	10,6	-45,02	15,42	30,39	39,12	34,76
1980	24,56	19,27	21,86	31,93	23,08	27,49
1985	17,7	11,80	22,08	25,72	24,55	25,14
1990	3,8	-1,68	38,20	24,89	28,00	26,43
2000	-14,09	-14,09	14,09	12,33	14,73	10,52
2007	-51,04	-31,03	-21,99	-8,67	-23,65	16,25
2014	-	-	9,53	-	-	-0,84

Kaynak: DİE:1935-2000 yılları arası nüfus sayımları, TÜK: 2007-2014 Nüfus İstatistikleri

Yahyalı ilçesinin yıllık nüfus artış hız miktarında artmalar ve azalmalar görülmektedir. En fazla artış 1945 yıllarında olmuştur. En az artış ise 1955 ile 1980 yıllarında gerçekleşmiştir (Şekil.5.5, 5.6).

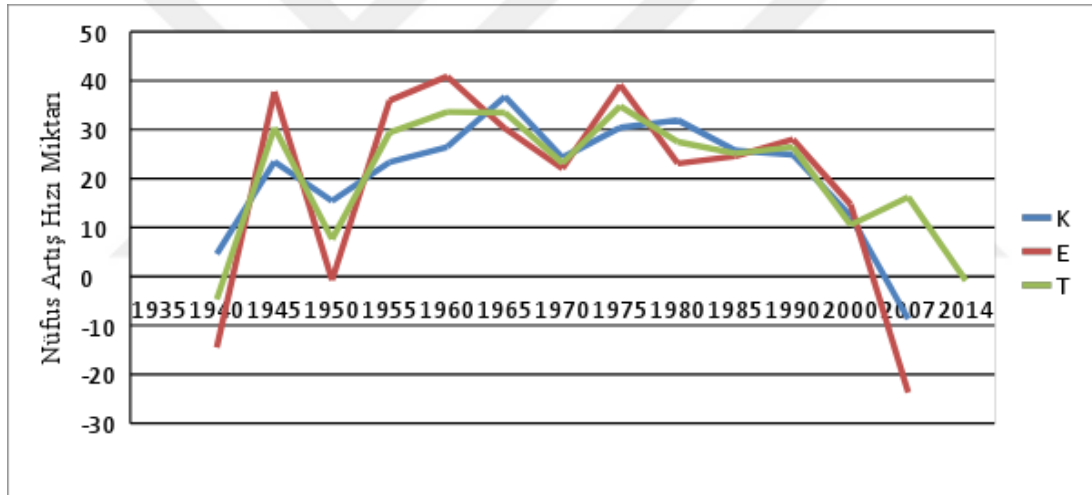
Yahyalı'nın kır nüfusu yıllık nüfus artış hızında kadın erkek hızları birbirine çok yakındır. Erkek artışında en fazla 1945 yılında, en az artış hızı 1950 yılında -100'e kadar inmiştir. Kadın nüfus artış hızı en fazla 1945 yılında, en az artış hızı 2002 yılında -50 ile olmuştur. Kadın ve erkek artış hızları 1945, 1955, 1960, 1965, 1980, 1985 yıllarında çakışmıştır. Toplam nüfus artış hızı erkek nüfus artış hızı ile beraberlik göstermiştir.2002 yılından sonra nüfus artış hızı kadın, erkek ve toplam miktarı aynı yönde artış göstermiştir (Tablo 5.7, Şekil.5.5).

Şekil 5. 5:Yahyalının Kır Nüfusu Yıllık Nüfus Artış Hızları (1935-2014)

Yahyalı'nın şehir nüfus yıllık nüfus artışı, kır yıllık nüfus artış hızının da olduğu gibi artışlar ve azalmalar görülmektedir. Erkek yıllık nüfus artışı miktarı 1940 yılında -40'lardadır. Sebebi ise ülkenin savaştan çıkmasıdır. 1945 yılına kadar büyük bir yıllık nüfus artış hızı olmuştur. 2000 yılına kadar artmalar ve azalmalar görülmüştür. 2000 yılından sonra en az yıllık nüfus artış hızı olmuş ve eksi değerlere inerek artış hızı gerçekleşmemiştir. Kadın nüfusu yıllık artışı hızı erkek yıllık nüfus artışı gibi büyük dalgalanmalar olmamıştır. 1945 yılın da yıllık nüfus artış hızı 20 artmış,1950 yılında artış azalmış ve 10 artmıştır. Genel olarak 1990 yılına kadar yıllık nüfus hızında artış olmuştur fakat 1990 yılından sonra sürekli bir azalma olmuştur. 2007 yılında -10'a inmiş ve yıllık nüfus artışında artma olmayıp azalma olmuştur. Toplam değerler kadın-erkek yıllık nüfus artışı ile paralellik göstermiştir. Erkek nüfusu toplam değerler üzerinde kadın nüfusuna göre daha çok etkilemiştir (Tablo 5.7, Şekil.5.6).

Şekil.5. 6:Yahyalı'nın Şehir Nüfusu Yıllık Nüfus Artış Hızları (1935-2014)

5.3. ŞEHİR NÜFUSU

5.3.1.Şehir Nüfusunun Tarihsel Gelişimi ve Gelecekteki Tahmini Durumu

Araştırma sahasının ilk nüfus bilgilerine ilişkin veriler 23 şevval 1246 (6 Nisan 1831) tarihli, 3553 numaralı Niğde Sancağına ait nüfus defterinde yer almaktadır. Bu tarihte toplam tahmini nüfus miktarı 2345 kişidir. Nüfusun en eski yerleştiği mahalleler Tablo 4.9’da verilmiştir. Bu tarihte en kalabalık olan mahalle 630 kişi ile Dağbağlı mahallesidir. En az nüfusa sahip olan mahalle ise 65 kişi ile Bektaşlı mahallesidir(Tablo.5.7).

Tablo.5.7. Yahyalı’nın 6 Nisan 1831 Tarihli Tahmini Nüfusu

Mahalleler	Hane Sayısı	Erkek Nüfus	Alil (Çalışamaz)	Asakir-İ Mansur’a (Asker)	Tahmini Toplam Nüfus
Mahalle-İ Bektaşlı	13	41	1	-	13x5=65
Mahalle-İ Dağbağlı	126	451	3	4	126x5=630
Mahalle-İ Boyacılı	60	158	-	-	60x5=300
Mahalle-İ İsmet	40	101	-	2	40x5=200
Mahalle-İ Çiğilli	69	235	-	5	69x5=345
Mahalle-İ Madazı	104	264	1	10	104x5=520
Mahalle-İ Gazibeyli	57	175	1	4	57x5=285
TOPLAM	469	1425	7	25	469x5=2345

Kaynak: 6 Nisan 1831, 3553 Numaralı Niğde Sancağına Ait Nüfus Defteri

Yahyalı şehrine ait ikinci nüfus verilerini 1844 nüfus sayımında karşımıza çıkmaktadır. 1931 nüfus sayımına göre nüfus 1930 kişi artmıştır. 13 yıl içinde en fazla nüfus artış hızı %50.3 ile Madazı mahallesinde olmuştur. En az nüfus artış hızı %1.5 ile Bereketli mahallesinde gerçekleşmiştir. 13 yıl içinde toplam nüfus artış hızı %148.4 oranında olmuştur (Tablo.5.8).

Tablo.5.8. Yahyalı’nın 1844 Tarihli Konya Vilayet Salnamesi Tahmini Nüfusu

Mahalleler	Hane Sayısı	Erkek Nüfus	Tahmini Toplam Nüfus	Nüfus artış hızı (%)
Mahalle-i Bereketli	17	48	17x5=85	1.5
Mahalle-i Dağbağlı	235	580	235x5=1175	41.9
Mahalle-i Boyacılı	80	182	80x5=400	7.6
Mahalle-i İsmet	52	117	52x5=260	15.3
Mahalle-i Çiğilli	129	286	129x5=645	23.0
Mahalle-i Madazı	235	399	235x5=1175	50.3
Mahalle-i Gazibeyli	107	254	107x5=535	19,2
TOPLAM	855	1866	855x5=4275	148.4

Kaynak: 1844 Konya Vilayet Salnamesi

1906 Konya vilayet salnamesinde mahalle nüfuslarına tek tek ulaşamayıp sadece Yahyalı şehrinin toplam nüfus miktarına ulaşılmıştır. 1844-1909 yılları arasında geçen 62 yıllık süreç içinde nüfus 875 kişi artmıştır. Nüfus artış hızı 62 yıl içinde ise %14.4 olmuştur. (Tablo.5.9).

Tablo.5.9. Yahyalı'nın 1906 (1322) Tarihli Konya Vilayet Salnamesindeki Tahmini Nüfusu

Merkez	Hane Sayısı	Erkek Nüfus	Tahmini Toplam Nüfus	Nüfus artış hızı (%)
Merkez	1030	4025	1030x5=5150	14.4

Kaynak: 1906 (1322) Konya Vilayet Salnamesi

Yahyalı şehrinin cumhuriyetten sonraki nüfusunda artmalar ve azalmalar görülmektedir. 2007-2014 yılları arasında en az nüfus artış hızı -%32 ile Fevzi Çakmak mahallesi olmuştur. En fazla nüfus artış hızı %26 ile Camikebir mahallesi olmuştur. Gelecekte ki tahmini nüfusta Yahyalı şehrinin toplam nüfusunda azalma görülmektedir. Toplam nüfus 19045 olacağı hesaplamalarla tahmin edilmiştir. Yahyalı şehrinin toplam nüfus artış hızı gelecekte -%8,68 tahmini olarak bulunmuştur. Bu da bize nüfusunda azalma olacağını gösterir. Gelecekteki tahmini nüfus artış hızında en az artış %-28 Kavacık mahallesinde olacağı tahmin edilmişken en fazla nüfus artışı ise %151,38 ile Camikebir mahallesidir. En fazla nüfus miktarına gelecekte 4358 kişi ile Seydili mahallesi en az 229 kişi ile Fevzi Çakmak mahallesidir (Tablo.5.10).

Tablo.5.10. Yahyalının Nüfus Artış Hızı (2007-2014) ve Gelecekteki Tahmini Nüfus Miktarı ve Artış Hızı (%)

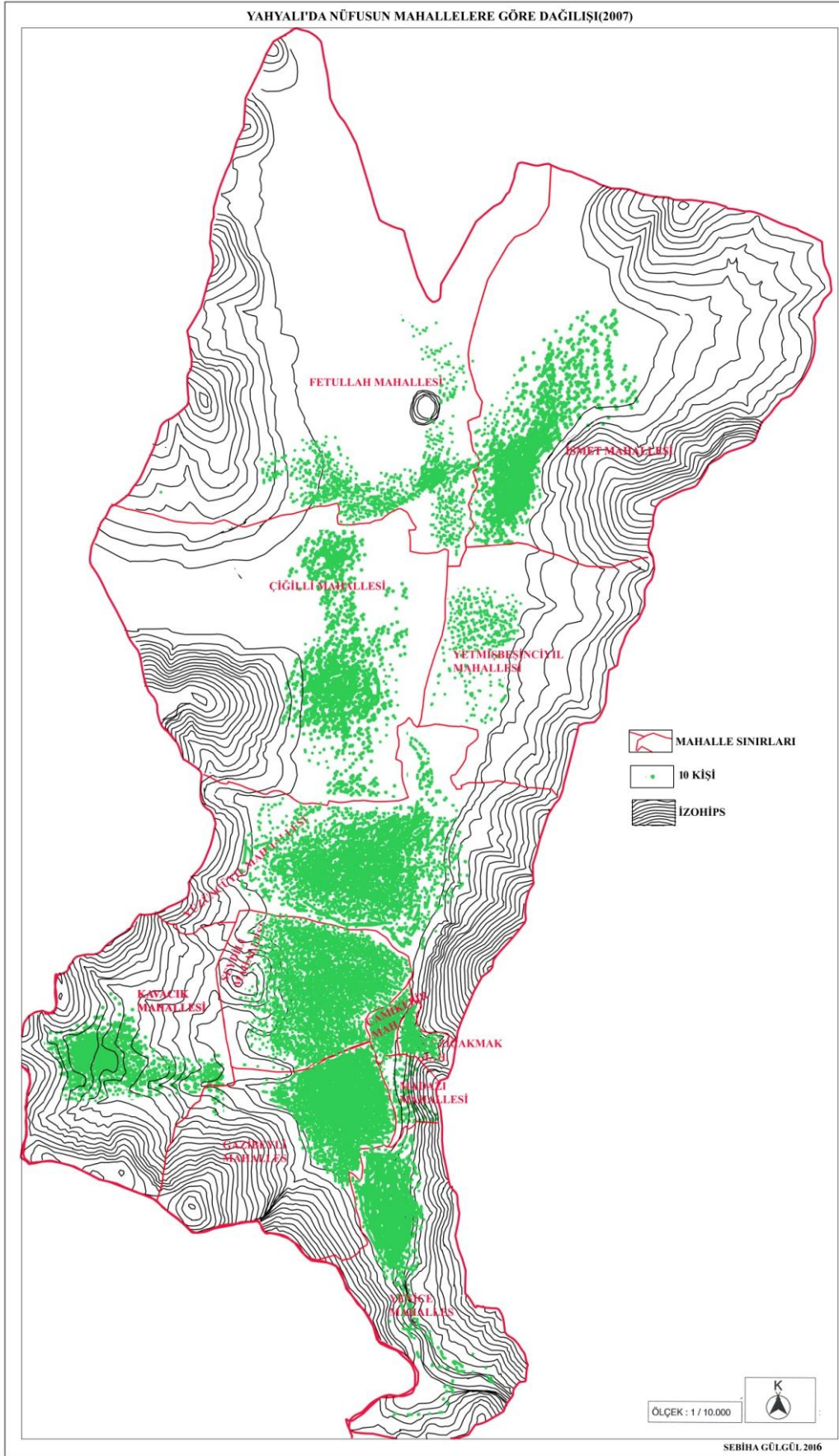
Mahalleler	2007	2014	Nüfus artış hızı(%)	Gelecekteki tahmini nüfus 2020	Gelecekteki tahmini nüfus artış hızı(%)
Camikebir	395	327	26	811	151,38
Çiğilli	1643	1619	-2	1638	-1,94
Fetullah	880	727	-27	616	-27,61
Fevzi Çakmak	337	269	-32	229	-26,83
Gazibeyli	3574	3324	-10	3129	-10,07
İsmet	1179	1080	-12	1004	-12,16
Kavacık	992	814	-28	686	-28,52
Madazı	383	362	-8	344	-8,50
Seydili	4304	4574	-8	4358	-8,60
Yenice	2713	2284	-25	1974	-24,31
100.yıl	3521	3207	-13	2964	-13,13
75. yıl	306	1477	-22	1292	-22,30
Toplam	23774	20064	-1	19045	-8,68

5.3.2. Nüfusun Dağılışı ve Yoğunluğu

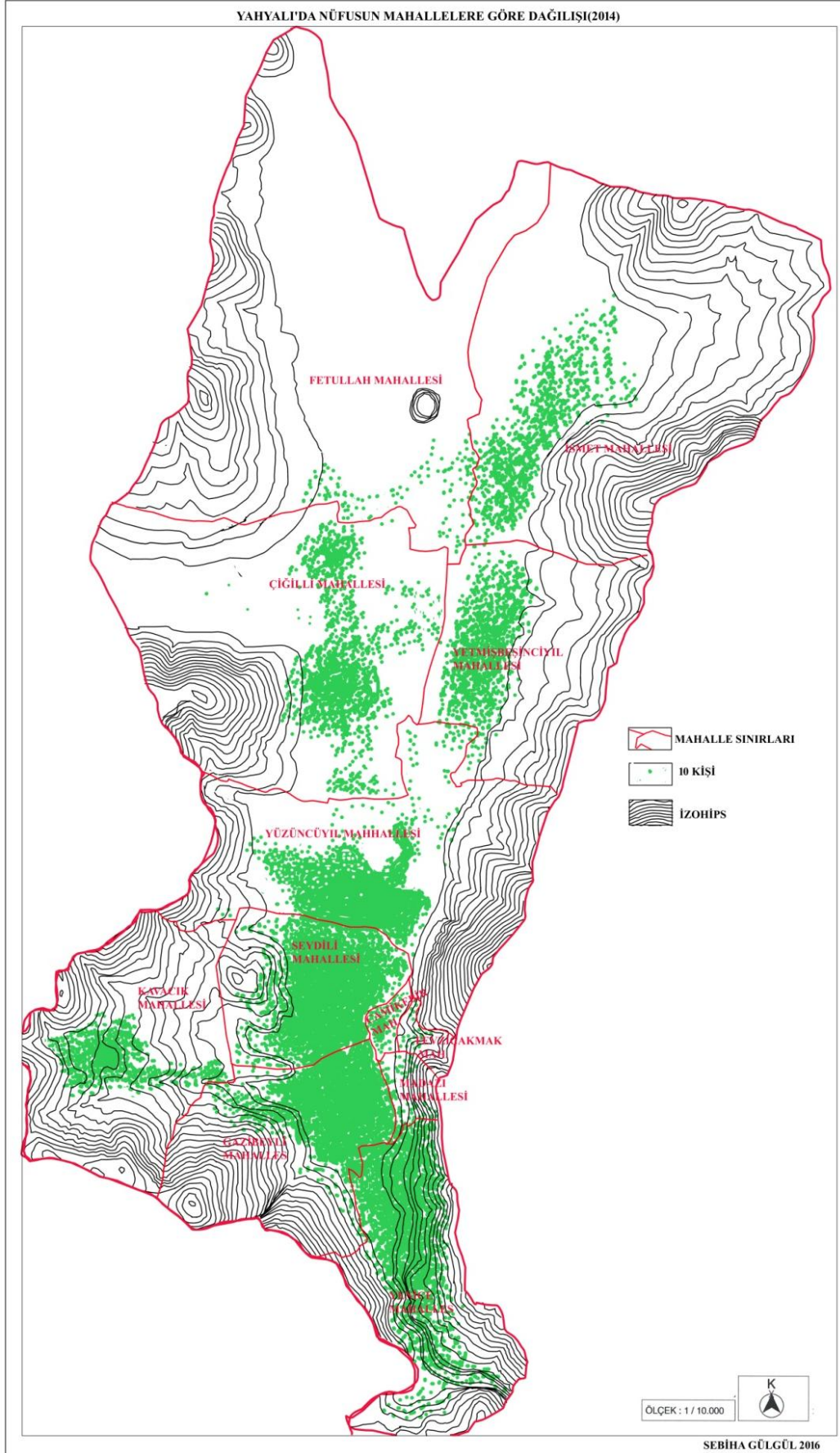
Yahyalı ilçe merkezi kuzey güney yönlü alansal gelişim göstermektedir. Bu alansal gelişimin en eski yerleşimi en güneydeki Cami Kebir mahallesinin bulunduğu alanda başlamış ve daha sonra nüfus artışıyla beraber arazinin engebeli olmadığı alanlara doğru yatay yönde genişlemiştir. Yahyalı ilçe merkezinde nüfus en fazla Seydili, 100. Yıl, Camii Kebir, Fevzi Çakmak ve Yenice mahallelerinin bulunduğu alanlarda yoğunlaşmıştır. İlçe merkezi sınırları içerisinde toplam 12 mahalle bulunmaktadır. Bu mahallelerde nüfus miktarı bakımından en fazlası Seydili Mahallesi (4304 kişi), en az ise 75. Yıl mahallesidir (306 kişi). Yüzölçümü bakımından en büyük mahalle İsmet Mahallesi en küçük mahalle ise Madazı mahallesidir. Bu durum km² veya hektar başına düşen kişi sayısını etkilemektedir. 2007 yılında mahallelerdeki nüfusun dağıldığı alanlar genellikle düz arazi üzerinde ve dağ eteğine kurulmuştur. İlçe merkezinin güneyindeki mahallerde fazla nüfuslanma ve dağılışı görülmektedir. Dağılışı haritasında Fezvi Çakmak, Kavacık, Madazı mahalleleri dağlık olan üzerinde yayılışı göstermektedir. İlçenin merkezi Cami Kebir mahallesinin etrafındadır (Şekil 5.7).

2014 yılı dağılışı haritasında 2007 yılına göre çok fazla bir değişiklik olmamıştır. Nüfusun Seydili ve Yüzüncü yıl mahallelerinde dağılışı yoğunlaşmıştır. Çevre mahallelerde dağılışı azalmaya başlamıştır. 2014 yılı toplam nüfus mahallerde 20064 kişidir (Şekil 5.8, 5.9)

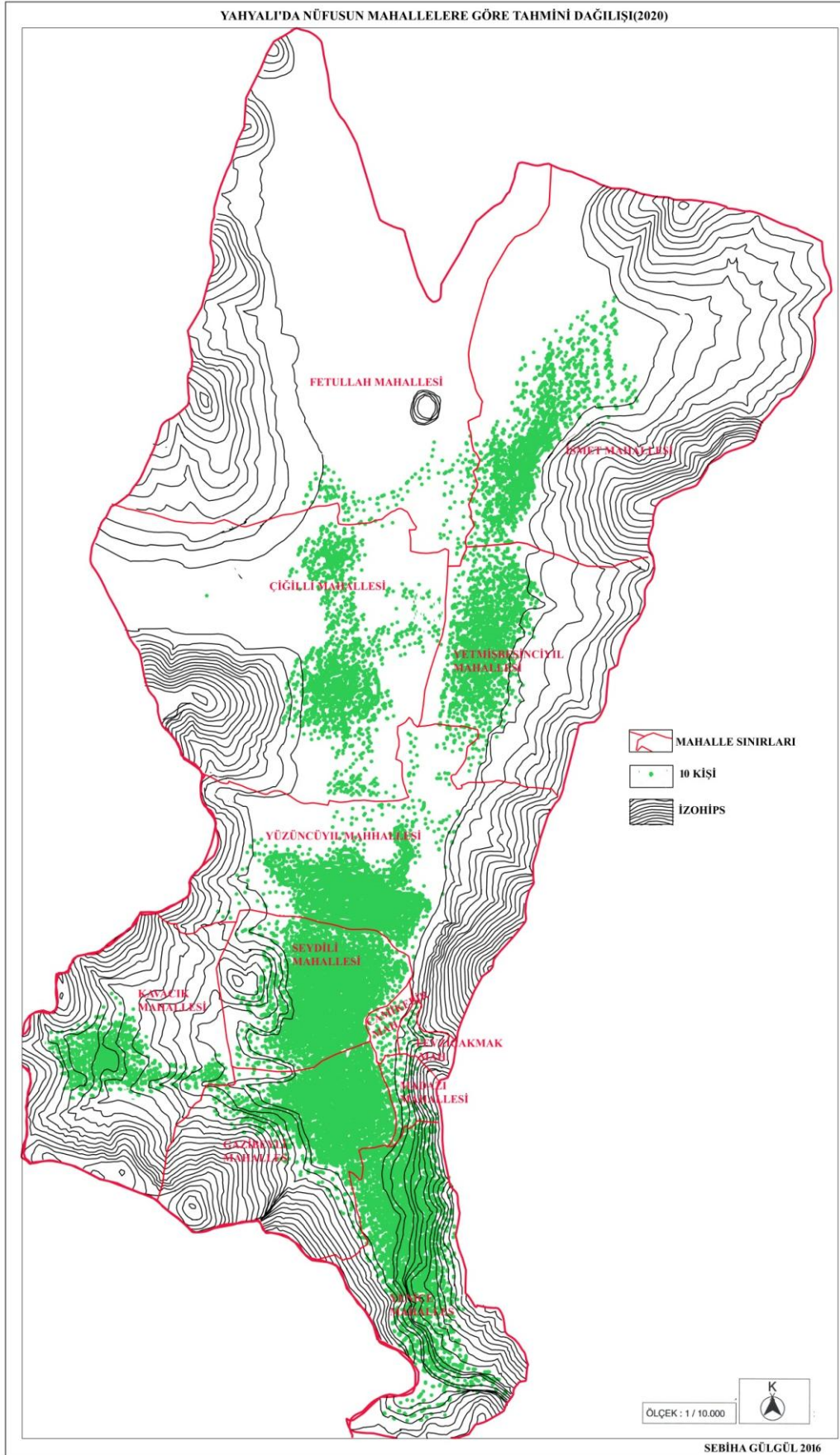
Şekil.5.7: Yahyalı'da Nüfusun Mahallelere Göre Dağılışı (2007)

Şekil.5.8: Yahyalı'da Nüfusun Mahallelere Göre Dağılışı (2014)

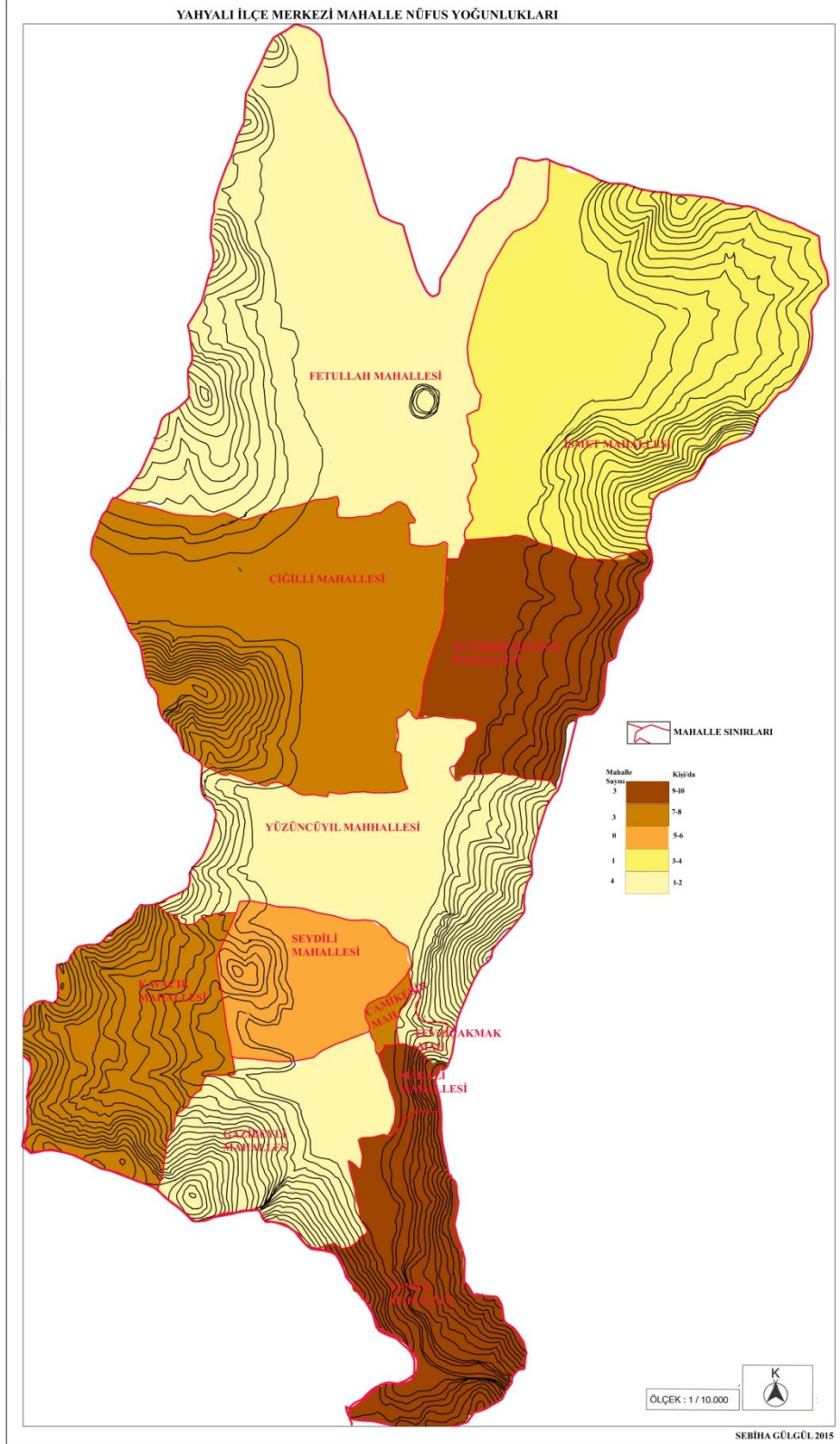

Şekil.5.9: Yahyalı'da Nüfusun Mahallelere Göre Dağılışı (2020)

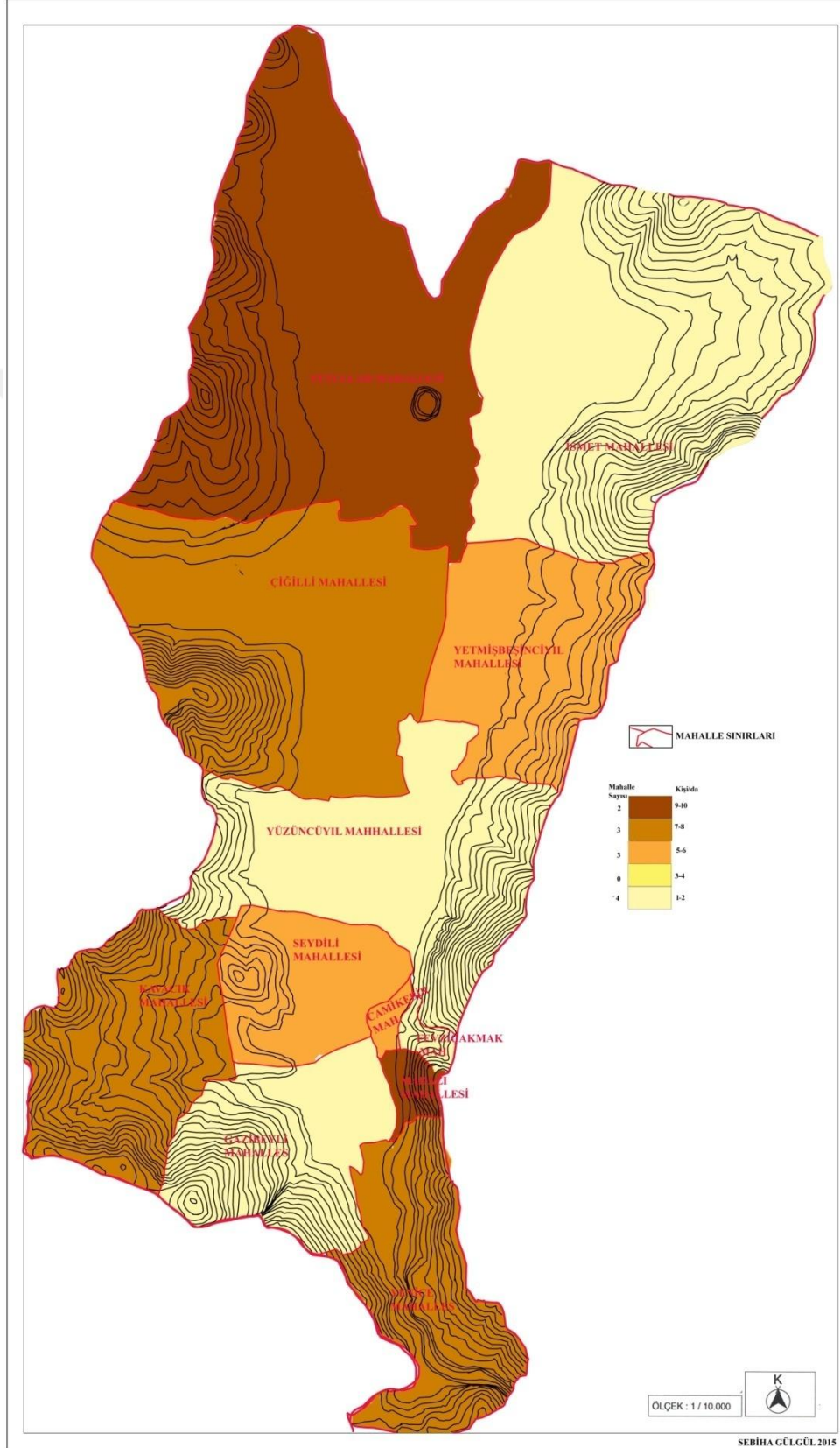
2007 yılı mahallelere göre yoğunlukta en fazla 75. Yüzyıl mahallesi ile Yenice mahallesindedir. Dekara 9-10 kişi düşmektedir. En az yoğunluk Fetullah, Yüzüncüyıl, Gazibeyli mahalleleridir. Dekara 1-2 kişi düşmektedir (Şekil 5.10).

Şekil 5.10: Yahyalı İlçe Merkezinin Mahallelere Göre Nüfus Yoğunluğu (2007)

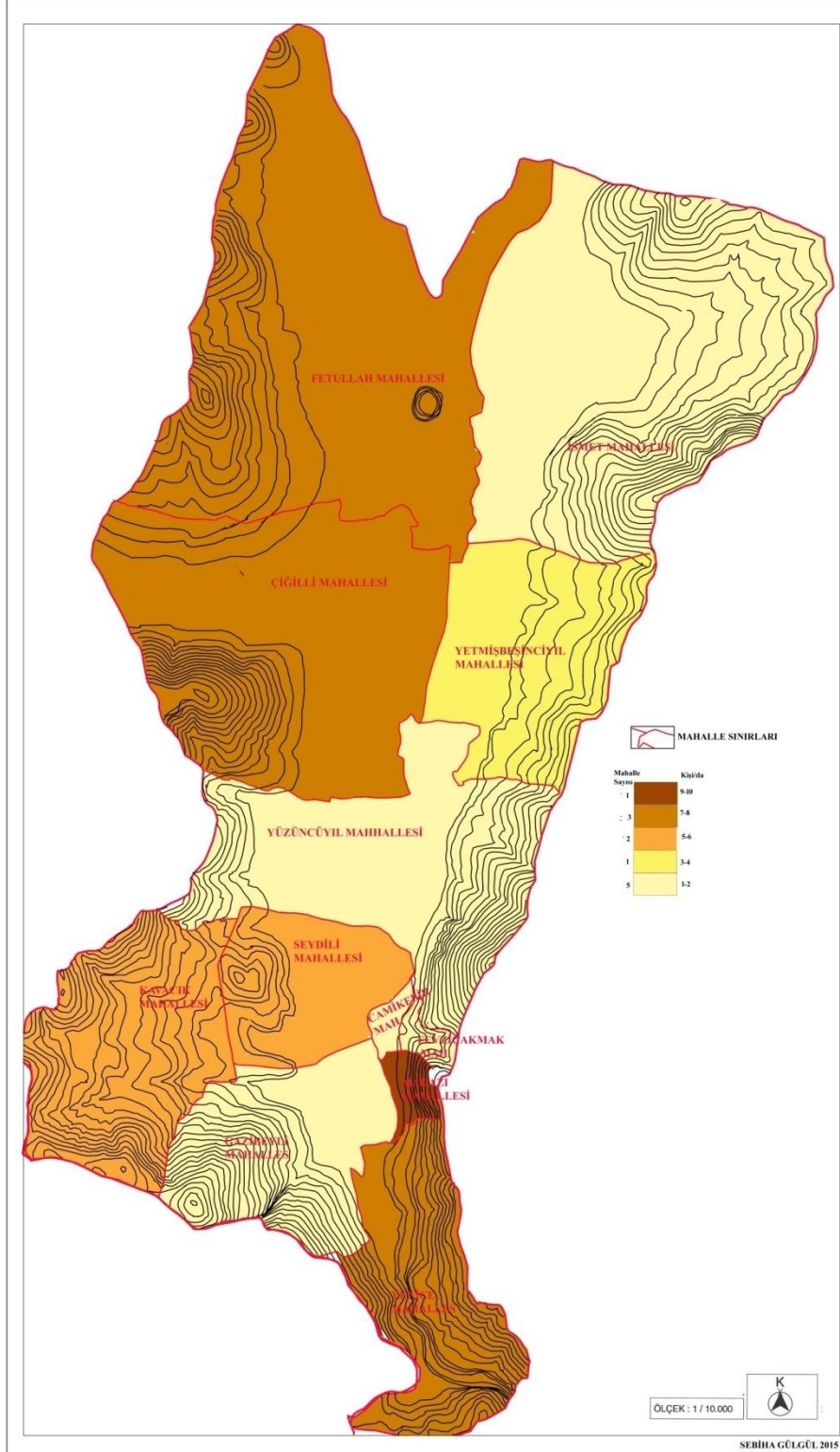
2014 yılı mahallelere göre yoğunlukta en fazla Fetullah ve Madazı mahalleleridir. Dekara 9-10 kişi düşmektedir. En az yoğunluk İsmet, Yüzüncüyıl, Gazibeyli mahalleleridir. Dekara 1-2 kişi düşmektedir (Şekil 5.11).

Şekil 5.11: Yahyalı İlçe Merkezi Mahallelere Göre Yoğunluğu(2014)

2020 yılı mahallelere göre yoğunlukta en fazla Madazı mahalleleridir. Dekara 9-10 kişi düşmektedir. En az yoğunluk İsmet, Yüzüncüyıl, Gazibeyli, Camikebir, Fevziçakmak mahalleleridir. Dekara 1-2 kişi düşmektedir. 2020 yılına gelindiğinde mahallelerdeki yoğunluk azalmıştır. Yoğunluğun en az olduğu mahalleler genellikle değişmemiştir (Şekil 5.12).

Şekil 5.12: Yahyalı İlçe Merkezi Mahallelere Göre Yoğunluğu(2020)

5.3.3. Nüfusun Yaş ve Cinsiyet Durumu

Nüfus özelliklerinden belirlenmesi açısından değerlendirmesi gereken diğer bir değişken, toplam nüfus içerisindeki kadın-erkek sayısının birbirine göre oranıdır. Bu da 100 ile 1000 kadın başına düşen erkek sayısı ile belirlenir. Fakat burada belirtmekte yarar gördüğümüz bir başka husus, nüfusun cins bileşiminde, kadın veya erkek nüfus miktar ve oranlarındaki farklılığın, kesin olarak demografik nedenlerle açıklanamayacağıdır. Zira temelde doğumlarla ilgili olmasının yanında savaş ve göç gibi toplumsal olaylarla da ilgilidir (Doğanay, 1997:165).

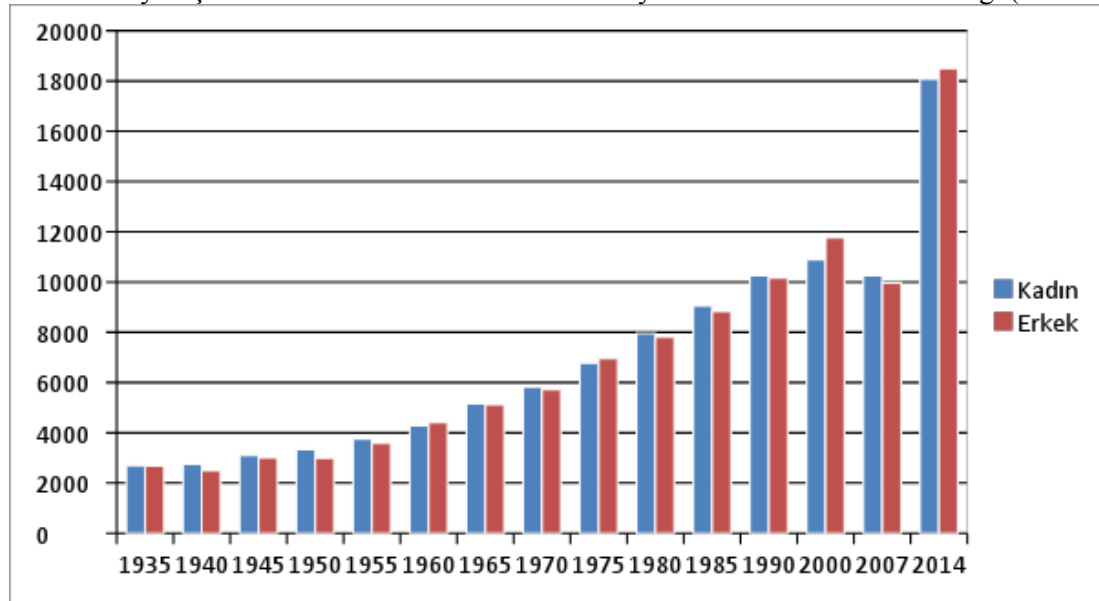
Yahyalı nüfusunun 1935-2014 yılları arasındaki cins yapısı genel hatlarıyla incelendiğinde, nüfusun genel seyriyle olan paralelliği dikkat çeker. 1935 yılında kadın oranı %50,1 (2692) iken erkek oranı %49,8 (2680)'dir. 100 erkeğe yaklaşık 100 kadın düşmektedir. Kadın oranı yıllar içinde genellikle erkek nüfusundan fazladır. Fakat erkek nüfusu 1960, 1975, 2000, 2014 yıllarında oran olarak geçmiştir. Kadın oranının en fazla olduğu yıl 1950 yılında %52,7 (3346) oranıdır. En az olduğu yıl ise 2000 yılında %48,0 (11767) oranı gösterir. Erkek nüfus oranının en az olduğu yıl 1950 yılında %47,2 (3000)'dir. Erkek nüfus oranının en fazla olduğu yıl 2000 yılında %51,9 (22665)'dur. Cins oranına bakıldığında 100 erkeğe düşen kadın sayısının 92 ile en az olduğu yıl 2000 yılıdır. 100 erkeğe düşen kadın sayısının 111 ile en fazla olduğu yıl 1950'dir. Nüfusun kadın erkek genel seyrine bakıldığında erkek oranının az olduğu kadın oranının fazla olduğunu görmekteyiz. Bu durum Türkiye'nin kadın erkek oranındaki dağılışı ile paralellik göstermektedir. Türkiye genelinde de kadın oranı erkek oranından fazla çıkmaktadır. Yahyalı şehrinin cinsiyet oranı da aynıdır (Tablo.5.11).

Tablo.5.11. Yahyalı Şehir Nüfusunun Sayım Dönemlerine Göre Cinsiyet Durumu (1935-2014)

Yıllar	Kadın	Kadın (%)	Erkek	Erkek(%)	Toplam	Cins Oranı (%)
1935	2692	50,1	2680	49,8	5372	100,4
1940	2755	52,4	2493	47,5	5248	110,5
1945	3098	50,7	3011	49,2	6109	102,8
1950	3346	52,7	3000	47,2	6346	111,5
1955	3760	51,1	3591	48,8	7351	104,7
1960	4292	49,3	4405	50,6	8697	97,4
1965	5159	50,1	5124	49,8	10283	100,6
1970	5825	50,4	5721	49,4	11546	101,8
1975	6781	49,3	6957	50,6	13738	97,4
1980	7955	50,4	7808	49,5	15763	101,8
1985	9047	50,6	8828	49,3	17875	102,4
1990	10246	50,2	10155	49,7	20401	100,8
2000	10898	48,0	11767	51,9	22665	92,6
2007	10256	50,7	9971	49,2	20227	102,8
2014	18080	49,7	18498	50,5	36578	97,7

Kaynak: DİE:1935-2000 yılları arası nüfus sayımları, TÜK: 2007-2014 Nüfus İstatistikleri

Yahyalı şehrinin cinsiyetine göre nüfus sayım dönemlerine göre seyrine bakıldığında cinsiyet oranları ilk defa 1965 yılında tam anlamıyla dengeye ulaşmıştır. Bu yıldan sonra 2000 yılı hariç yıllarda kadın oranının daha yüksek oluşu dikkat çeker. Kadın nüfusun artışında doğumları göz ardı edecek olursak, burada göç etkinliğinin kaybetmesiyle birlikte ailelerin de göçe katılması belirleyici olmaktadır. Ayrıca kadınların yaşam süresinin erkeklere oranla daha uzun olması etkili bir faktördür. Kadın nüfus oranının fazla olduğu yerler ekonomik sebeplerden dolayı erkek nüfusu göç veren yerlerdir. Yahyalı şehrinde de böyle bir durumla karşılaşmaktayız. Erkek nüfusu ekonomik sebeplerden dolayı dışarıya göç verdiğinden kadın oranını artırmıştır (Şekil.5.13).

Şekil.5.13. Yahyalı Şehir Nüfusunun Cins Durumunun Sayım Dönemlerine Göre Grafiği (1935-2014)

Kaynak: DİE:1935-2000 yılları arası nüfus sayımları, TÜK: 2007-2014 Nüfus İstatistikleri

Demografik profilin belirlenmesi amacıyla değerlendirmesi gereken diğer bir özellik nüfusun yaş gruplarına göre dağılımıdır. Nüfusun dar aralıklı yaş gruplarına göre dağılışında %60'ı aşan büyük bölümünün 0-34 yaş aralığında toplandığı görülür. Özellikle 0-14 (%28,08) ile 25-34 (13,78) yaş gruplamasının oransal olarak daha ne çıktığı söylemek mümkündür. Yahyalı nüfusunu büyük oranda geçen nüfus oluşturmaktadır. 15-25 yaş oranı %28,51'dir. ocuk nüfus geçen nüfusa göre daha azdır. 20-24 yaş aralığından sonraki yaşlar oranlar olarak düşüş yaşanmıştır. Yaş grubunda en az nüfus 90+ ile % 0,13 oranındadır. En fazla yaş grubu 10-14,15-19 ile %10,65 oranındadır (Tablo.5.16).

Yahyalı şehrinin nüfus piramitlerine bakıldığında piramitlerin tabanın dar olduğu ve asimetri bir piramit yapısına sahip olduğudur. Yahyalı 10 yıl öncesine kadar doğurgan bir ileyken yıl geçtikçe doğurgan yapısını kaybedip durağan bir yere sahip olmuştur. 10 yıl öncesine göre geniş araklı nüfusta üçgen piramit yapısına sahiptir. Sonraki yıllarda ilçedeki nüfus artışı tehlikeye girecektir (şekil.5.12).

Yaşlanma endeksine bakıldığında nüfus %19,6 ile çok geçen bir nüfusa sahiptir. Eğer yüzde hesabımız yüzde yüze yaklaşmış olsaydı yaşlı bir nüfusa sahip olacaktır.

65 yaş ve üzeri olmak üzere, 40 ve üzeri orta yaş nüfusta kadınların daha baskın olduğu görülür. Yaşlı nüfustaki farklılık kadın nüfusun yaşam süresiyle ilgili ve iş bulmak amacıyla gerçekleşen göçlerle ilgilidir (Şekil.5.14).

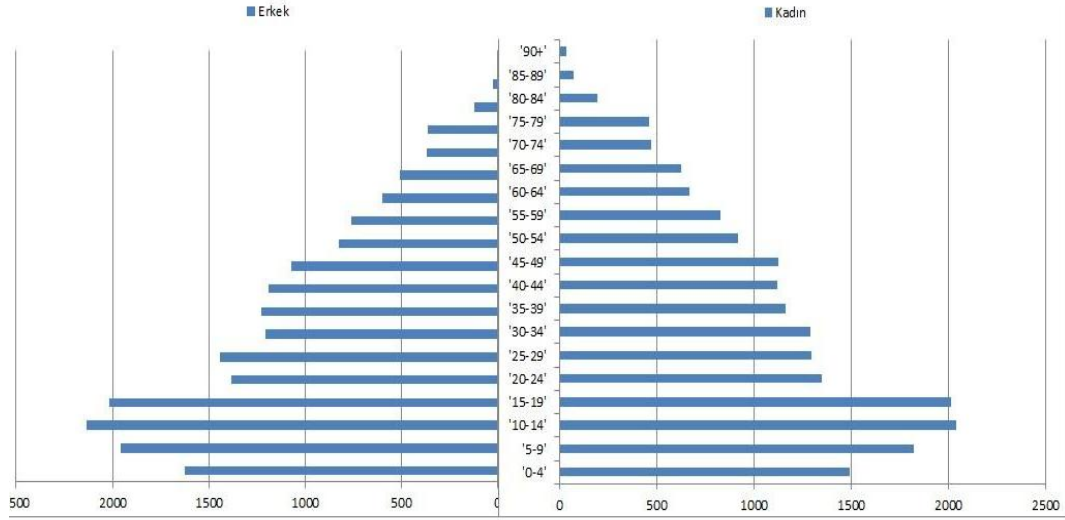
Tablo.5.12.Yahyalı Şehir Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Durumu (2007)

Yaş grubu	Erkek	%'si	Kadın	%'si	Toplam	%'si
'0-4'	1.627	4,31	1.492	3,92	3.119	8,23
'5-9'	1.957	5,19	1.822	4,79	3.779	9,98
'10-14'	2.133	5,66	2.041	5,37	4.174	10,65
'15-19'	2.017	5,35	2.015	5,30	4.032	10,65
'20-24'	1.383	3,67	1.347	3,54	2.730	7,21
'25-29'	1.444	3,83	1.294	3,40	2.738	7,23
'30-34'	1.204	3,19	1.280	3,36	2.484	6,55
'35-39'	1.225	3,25	1.164	3,06	2.389	6,85
'40-44'	1.189	3,15	1.123	2,96	2.312	6,11
'45-49'	1.073	2,84	1.128	2,96	2.201	5,80
'50-54'	827	2,19	919	2,41	1.746	4,60
'55-59'	759	2,01	830	2,18	1.589	4,19
'60-64'	600	1,59	670	1,76	1.270	3,35
'65-69'	508	1,34	629	1,65	1.137	2,99
'70-74'	371	0,98	473	1,21	844	2,19
'75-79'	364	0,96	463	1,21	827	2,17
'80-84'	122	0,03	195	0,51	317	0,54
'85-89'	24	0,06	72	0,18	96	0,24
'90+'	12	0,03	38	0,10	50	0,13
Toplam	18.839	49,7	18.995	50,2	37.834	100

Kaynak: TÜİK Yaş Grupları İstatistikleri

Yahyalı şehrinin nüfus piramidi incelendiğinde 0-15 geniş aralıkta küçük yaştan büyüğe doğru nüfus büyüdüğü gözlenir. Burada özellikle 0-14 yaş genişleyen kolonlar orta yaş grubunda daralma olmuştur. 10-19 yaş kolonlarının geniş olma nedeni 1990'lı yıllarda doğurganlığın fazla olmasıdır. Üzerinden geçen 20 yıl içinde hayat şartlarının değişmesi üzerine, insanların daha yüksek kalitede yaşamak istemesi ve kariyer oluşturmak istemeleri doğurganlığın azalmasına neden olmuştur. 45 yaş üstü ise düzgün üçgen piramidi karşımıza çıkarır. Bu durum 40-50 yıl öncesinde gelişmeyen doğurganlığın fazla olduğu bir yeri bize gösterir. Yaşlı nüfusta yaşam süresi en fazla kadında görülmektedir (Şekil.5.14).

Şekil.5.14. Yahyalı Şehrinin Nüfus Grafiği (2007)

Kaynak: TÜİK Yaş Grupları İstatistiklerinden yararlanarak çizilmiştir.

2014 yılı nüfusun yaş grupları verilerine bakıldığında 2007 yılına göre 0-14 geniş aralıklı nüfusta miktar ve yüzde olarak düşmeler yaşanmıştır. En fazla düşüş 10- 14 yaş grubu arasında olmuştur. 20 ile 65 yaş üzeri olan yaş aralığında 2007 yılına göre hem artışlar olmuştur hem de azalmalar olmuştur. 20-24, 30-34, 40-44, 50-54 yaş gruplarında yüzde olarak artış olurken diğerlerinde azalma olmuştur. 65 yaş üzeri nüfus miktarı 2014 yılında 2007 yılına oranla yaşam süresinde hem uzama görülmüştür hem de yaşlı nüfus artmıştır. Yaşlı nüfustaki artış erkeklere oranla kadınlarda daha fazla olmuştur. Yaşlı nüfusun artması bize yaşam standartlarının yükseldiğini ve insanların daha ferah yaşadığını gösterir. 2007-2014 yılları yaş grupları tablolarına bakıldığında nüfus miktarında azalma olduğu görülür (Tablo.5.13,Şekil.5.14).

Tablo.5.13. Yahyalı Şehir Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Durumu (2014)

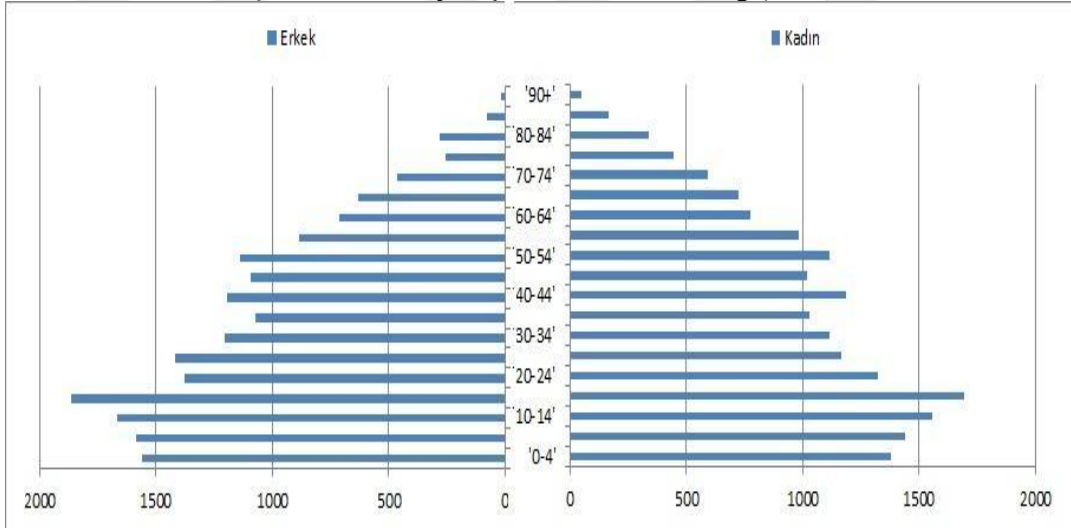
Yaş grubu	Erkek	%'si	Kadın	%'si	Toplam	%'si
'0-4'	1.561	4,21	1.381	3,81	2.942	8,02
'5-9'	1.580	4,27	1.441	3,98	3.021	8,25
'10-14'	1.668	4,50	1.556	4,30	3.224	8,80
'15-19'	1.866	5,04	1.693	4,68	3.559	9,72
'20-24'	1.370	3,70	1.324	3,66	2.694	7,36
'25-29'	1.421	3,84	1.160	3,20	2.581	7,04
'30-34'	1.206	3,25	1.114	3,80	2.320	7,05
'35-39'	1.075	2,90	1.027	2,84	2.102	5,74
'40-44'	1.195	3,23	1.187	3,28	2.382	6,51
'45-49'	1.090	2,94	1.010	2,79	2.100	5,73
'50-54'	1.137	3,07	1.117	3,08	2.254	6,15
'55-59'	884	2,38	985	2,72	1.869	5,10
'60-64'	715	1,93	774	2,14	1.489	4,07
'65-69'	632	1,70	724	2,00	1.356	3,70
'70-74'	464	1,25	591	1,63	1.055	2,87
'75-79'	256	0,69	443	1,22	699	1,91
'80-84'	280	0,75	339	0,93	619	1,68
'85-89'	80	0,21	165	0,45	245	0,66
'90+'	18	0,04	49	0,13	67	0,17
Toplam	18.498	50,5	18.080	49,4	36.578	100

Kaynak: TÜİK Yaş Grupları İstatistikleri

2014 yılı yaşlanma endeksine bakıldığında nüfus %29,2 ile genç bir nüfusa sahiptir. 2007 yılına göre yaşlanma endeksinde artış olmuştur. Nüfus yaşlanmaya başlamıştır. 2007 yılına göre nüfus %66,6 oranında yaşlanma olmuştur.

2014 yılı nüfus piramidini 2007 yılı nüfus piramidine göre karşılaştırdığımızda, piramidin tabanındaki daralma devam etmiştir. Bu daralma doğumların azalmasını gösterir. 15-19 yaş grubu nüfusunun fazla olduğu fakat 35-39 yaş grubuna doğru nüfus miktarında azalma olmuştur. Bu azalma 40-50 yaş grubunda tekrardan nüfus artarken 55 yaş ve üzeri gruplarda tekrardan nüfus miktarında azalma görülmüştür. 2014 yılında yaşlı nüfusta erkekler 90 yaş ve üzerinde yaşamaya başlamışlardır. Yaşlı nüfusta yani piramidin üstü genişlemeye başlamıştır. Eğer böyle giderse asimetrik olan piramit arı kovanı piramit şeklini alacaktır. Yani genç nüfusun az yaşlı nüfusun fazla olduğu bir yer haline gelecektir (Şekil 5.15).

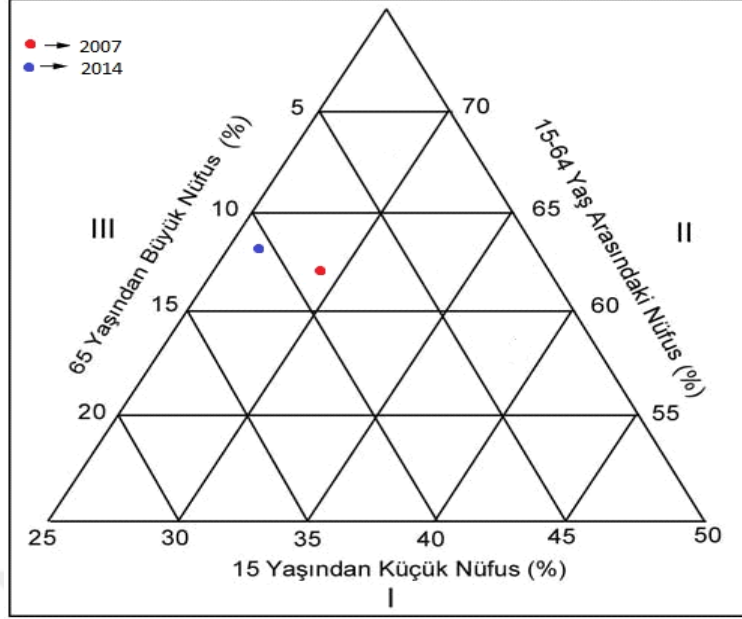
Şekil.5.15. Yahyalı Şehrinin Nüfus Grafiği(2014)

Kaynak: TÜİK Yaş Grupları İstatistiklerinden yararlanarak çizilmiştir.

2007-2014 Yahyalı şehrinin nüfus yapısını piramitte oransal dağılımını gösterdiğimizde 2007 yılı ile 2014 yılı birbirine yakınlık göstermektedir. Fakat 2007 yılında nüfus yapısı 15-65 yaşta yoğunluk gösterip yaşlı nüfusa yakınlaşmıştır. 2014 yılında nüfus yapısı yine 15-65 yaş grubunda yoğunlaşmıştır fakat 2007 yılına göre yaşlı nüfus hakim olmaya başlamıştır. 2014 yılı noktası yaşlı nüfusa daha yakın olmuştur (Şekil 5.16).

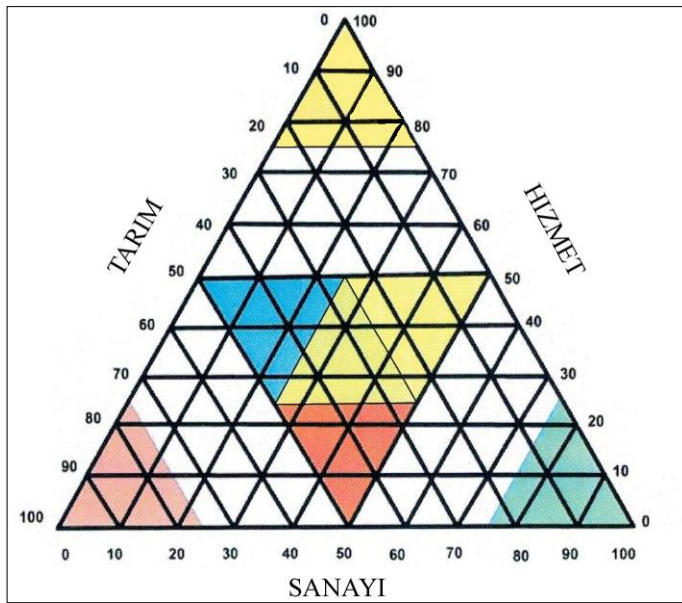
Şekil.5.16. Yahyalı Şehrinin Nüfus Yapısının Oransal Dağılım Grafiği (2007-2014)

5.3.4.Nüfusun Ekonomik Durumu

Yerleşmelerin ekonomik ve sosyal karakterlerini sadece hâkim olarak tek bir fonksiyona bakarak belirlemede bazı sakıncalar olduğu bir gerçektir. Her bir yerleşme çeşitli ekonomik faaliyetlerin bir bileşkesi olarak fonksiyonel kimliğini kazanır. Bunun içinde yerleşmeleri bu yan yana gelen ekonomik doku içerisinde gruplandırmanın önemli bir fayda sağlayabileceği düşüncesinden hareketle yaptığımız sınıflandırma sonucu bazı sonuçlara varmış bulunuyoruz (Özgür, 1996:54).

Şekil 5.17. Sınıflandırmada Kullanılan Eşit Değerlerini Gösteren Fonksiyon Analiz Grafiği

(Özgür, 1996:55)

Yahyalı ilçesinin ekonomik yapısı genel olarak tarım, hayvancılık ve hizmet sektörüne dayanmaktadır. Ayrıca Yahyalı'nın kuzeyinde bulunan Aladağlardan da bol miktarda demir yataklarının bulunması ve çıkarılıp işlenmesi madenciliğin gelişmesini sağlamıştır. Madencilğe dayalı sanayi sektörü de genellikle demir üzerine olmaktadır.

Yahyalı ilçe merkezi nüfusunun ekonomik faaliyet kollarına dağılımına ve sektörel bölünüşüne geçmeden önce kırsal kesim nüfusunun yapısından da bahsetmekte fayda vardır. Bu durum ilçe merkezi nüfus yapısının daha açık bir şekilde anlaşılmasını sağlayacağı düşünüldükten bu bölüme eklenmiştir (Tablo.5.18, 5.19, Şekil 5.17, 5.18, 5.19).

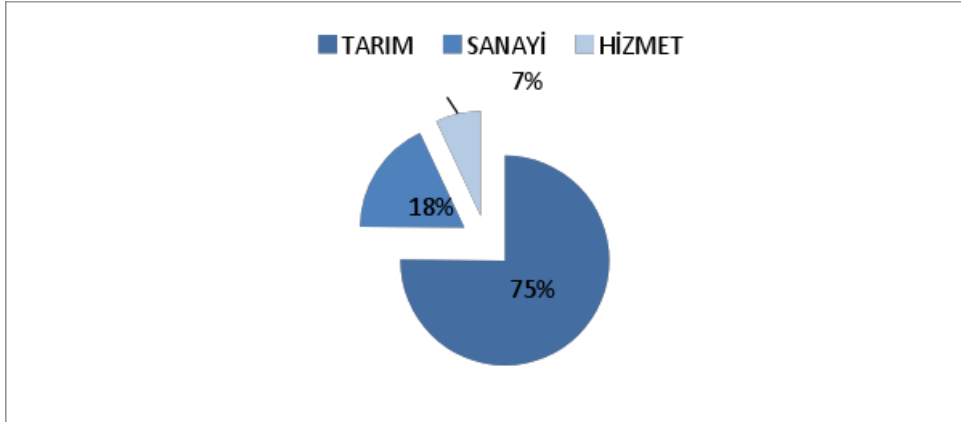
1990 yılı Yahyalı ilçesi kırsal kesim nüfusunun sektörel dağılımında tarım sektörünün %75,0 ile ilk sırada olduğu, sanayi sektörünün %17,8 ile ikinci sırada yer aldığı, hizmet sektörünün %7 ile üçüncü sırada yer aldığı görülür. Kadın nüfus miktarı sadece tarım sektöründe erkek nüfusu geçmiştir. Kırsal kesimde tarım sektöründe en fazla kadınlar çalışmaktadır. Sanayi ve hizmet sektörlerinde erkek nüfus miktarı daha fazladır. Bu sayısal veriler bize tipik kırsal nüfusun ekonomik yapısının tarım olduğunu vermektedir. Bu ekonomik yapı gelişmemiş bir ekonominin verileridir (Tablo.5.14, Şekil.5.18, 5.19).

Tablo.5.14. Yahyalı İlçesi Kırsal Kesim Nüfusunun Sektörel Bölünüşü (1990)

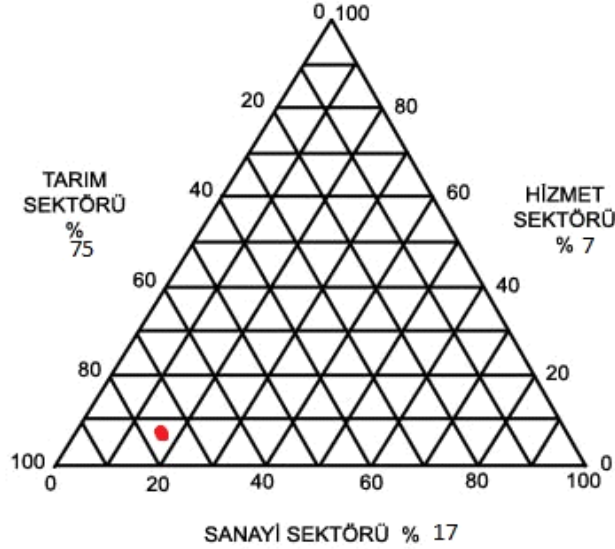
SEKTÖRLER	Çalışan kişi sayısı		%
Tarım	Kadın	5099	75,1
	Erkek	4840	
	Toplam	9939	
Sanayi	Kadın	299	17,8
	Erkek	2060	
	Toplam	2359	
Hizmet	Kadın	35	7,1
	Erkek	903	
	Toplam	938	

Kaynak : DİE Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri Verileri (1990)

Şekil.5.18. Yahyalı İlçesi Kırsal Kesim Nüfusun Sektörel Bölünüş Grafiği (1990)

Şekil.5.19. Yahyalı İlçesi Kırsal Kesim Nüfusunun Ekonomik Sektörlere Göre Durumu Grafiği(1990)

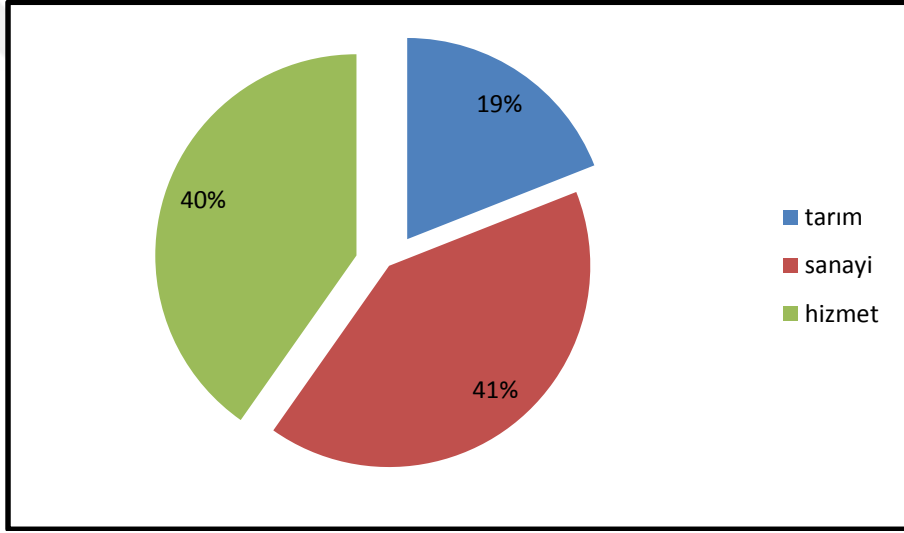
Yahyalı şehir nüfusunun 1990 yılı sektörel dağılımında sanayi sektörünün %40,7 ile ilk sırada olduğu, hizmet sektörünün %40,2 ile ikinci sırada yer aldığı, tarım sektörünün %19 ile üçüncü sırada yer aldığı görülür. Kadın nüfus miktarı sadece bütün sektörler içinde miktar olarak en azdır. Erkek nüfus miktarı en fazla hizmet sektöründe yer almaktadır. Sanayi ve hizmet sektörlerinde erkek nüfus miktarı daha fazladır. Bu veriler Yahyalı ilçe merkezinde ekonominin gelişmişlik durumunu bize yansıtmaktadır. Sektörel dağılımda ise tarım sektörü içinde yer almaktadır (Tablo.5.15, Şekil.5.20, 5.21).

Tablo.5.15. Yahyalı İlçesi Şehirsel Nüfusunun Sektörel Bölünüşü (1990)

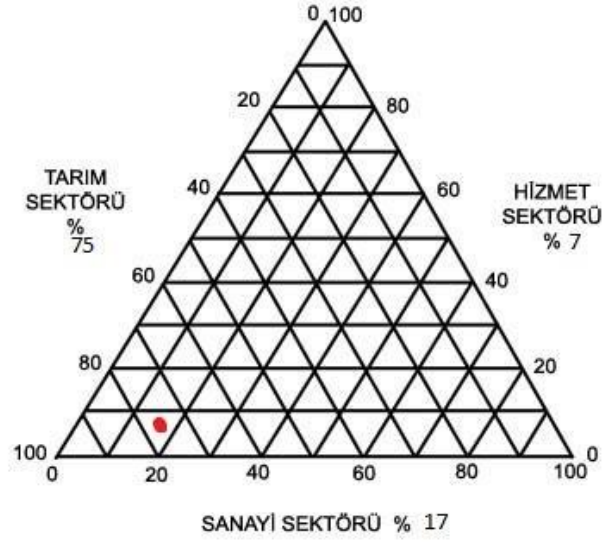
SEKTÖRLER	Çalışan kişi sayısı		%
	Kadın	Erkek	
Tarım	Kadın	142	19,0
	Erkek	977	
	Toplam	1119	
Sanayi	Kadın	811	40,7
	Erkek	1582	
	Toplam	2393	
Hizmet	Kadın	134	40,2
	Erkek	2228	
	Toplam	2362	

Kaynak : DİE Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri Verileri (1990)

Şekil.5.20. Yahyalı İlçesi Şehir Nüfusunun Sektörel Bölünüşü (1990)

Şekil.3.21. Yahyalı İlçesi Şehir Nüfusunun Ekonomik Sektörlere Göre Durum Grafiği (1990)

Kırsal nüfusta tarımda kadın ön planda iken şehirsal nüfusta kadın sanayi ve hizmet sektörlerinde ön plana çıkıp tarım sektöründe geri planda kalmıştır. Erkek nüfus ise kırsalda tarım sektöründe geri planda iken şehirsal tarım sektöründe ön plana çıkmıştır.

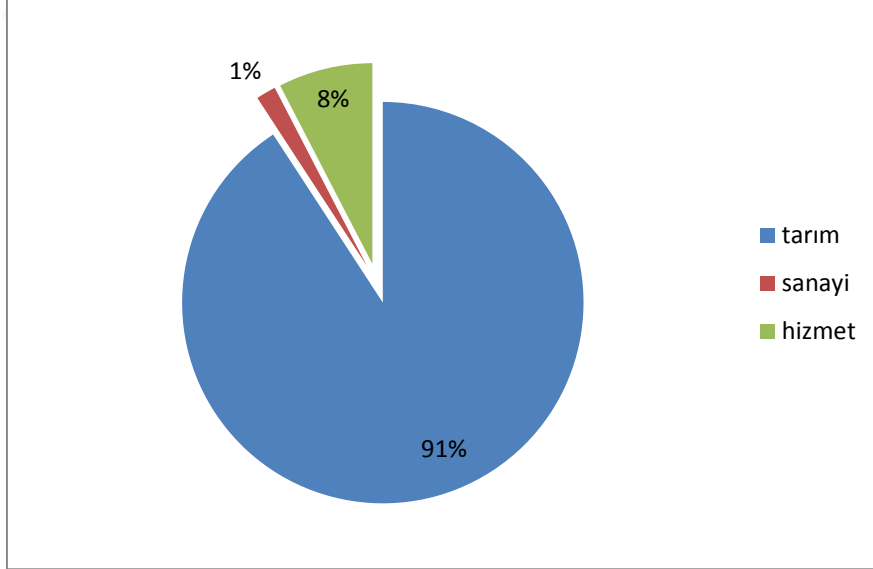
Yahyalı ilçesi kırsal kesim nüfusunun 2000 yılı sektörel dağılımında tarım sektörünün %90,8 ile ilk sırada olduğu, hizmet sektörünün %7,6 ile ikinci sırada yer aldığı, sanayi sektörünün %1,6 ile üçüncü sırada yer aldığı görülür. Kadın nüfus miktarı 1990 kır sektöründe olduğu gibi tarımda ki payı erkek nüfusa göre fazladır. Kadın nüfusu en fazla tarım ikinci olarak toplum hizmetleri, sosyal ve kişisel hizmetlerde bulunmaktadır. Erkek nüfusu ekonomik faaliyet olarak tarımda birinci, hizmet sektöründe ikinci ve sanayi sektöründe üçüncüdür. Bu veriler ekonominin gelişmemiş olduğunu gösterir. Ekonomik sektör tarım sektörüdür (Tablo.5.16,Şekil.5.22, 5.23).

Tablo.5.16. Yahyalı İlçesi Kırsal Kesim Nüfusunun Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre Bölünüşü (2000)

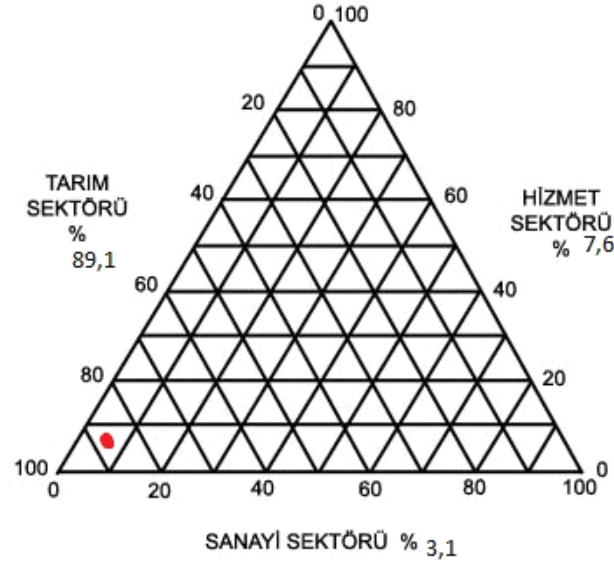
SEKTÖRLER	Faaliyet Kolları	Çalışan kişi sayısı		Toplam	%
TARIM	Ziraat, avcılık, ormancılık ve balıkçılık	Kadın	6657	11355	90,8
		Erkek	4488		
	Madencilik ve taş ocakçılığı	Kadın	-		
		Erkek	210		
SANAYİ	İmalat sanayi	Kadın	6	180	1,6
		Erkek	171		
	Elektrik, gaz, su	Kadın	-		
		Erkek	3		
HİZMET	İnşaat	Kadın	1	959	7,6
		Erkek	235		
	Toptan, perakende ticaret ve lokanta	Kadın	1		
		Erkek	194		
	Ulaştırma haberleşme, depolama	Kadın	-		
		Erkek	92		
	Mali kurumlar sigorta	Kadın	2		
		Erkek	9		
	Toplum hizmetleri, sosyal ve kişisel	Kadın	22		
		Erkek	399		
İyi tanımlanmamış faaliyetler	Kadın	-			
	Erkek	4			

Kaynak :DİE Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri Verileri (2000)

Şekil.5.22. Yahyalı İlçesi Kırsal Kesim Nüfusunun Sektörel Bölünüş Grafiği (2000)

Şekil.5.23. Yahyalı İlçesi Kır Nüfusunun Ekonomik Sektörlere Göre Durum Grafiği (2000)

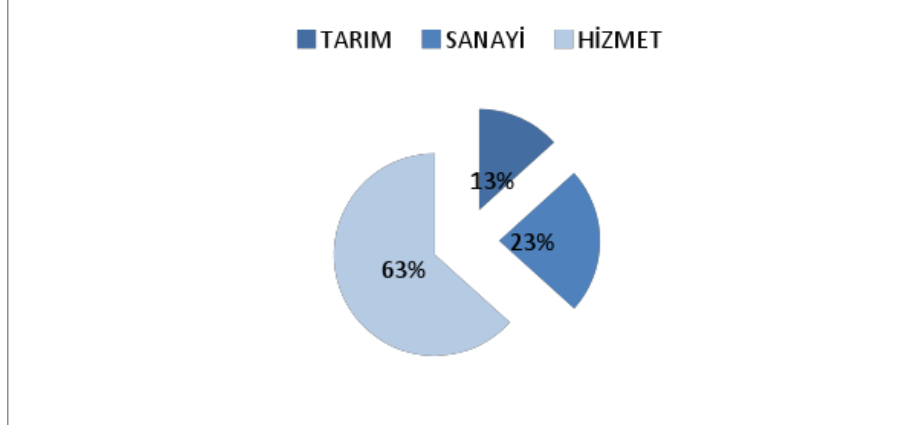
Şehirselsel nüfus 2000 sektörel dağılımında hizmet sektörünün %63,3 ile ilk sırada olduğu, sanayi sektörünün %23,3 ile ikinci sırada yer aldığı, tarım sektörünün % 13,3 ile üçüncü sırada yer aldığı görülür. Kadın nüfus miktarı sadece bütün sektörler içinde miktar olarak en azdır. En fazla olduğu sektör ise hizmet sektörüdür. Erkek nüfus miktarı en fazla hizmet sektöründe yer almaktadır. Sanayi ve hizmet sektörlerinde erkek nüfus miktarı daha fazladır. Bu veriler ekonominin gelişmiş olduğunu gösterir. Ekonomik sektör hizmet sektörüdür (Tablo.5.17,Şekil.5.24, 5.25).

Tablo.5.17. Yahyalı İlçesi Şehir Nüfusunun Sektörlere Göre Bölünüşü (2000)

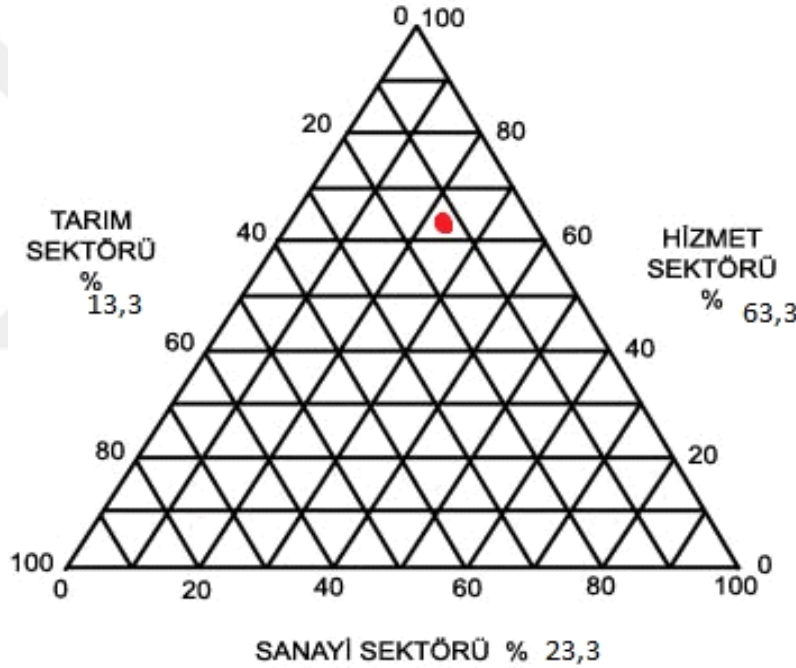
SEKTÖRLER	Çalışan kişi sayısı		%
	Kadın	Erkek	
Tarım	Kadın	52	13,3
	Erkek	432	
	Toplam	484	
Sanayi	Kadın	25	23,3
	Erkek	821	
	Toplam	846	
Hizmet	Kadın	110	63,3
	Erkek	2189	
	Toplam	2299	

Kaynak : DİE Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri Verileri (2000)

Şekil.5.24. Yahyalı İlçesi Şehir Nüfusunun Sektörel Bölünüş Grafiği (2000)

Şekil.5.25. Yahyalı İlçesi Şehir Nüfusunun Ekonomik Sektörlere Göre Durum Grafiği (2000)

Yahyalı ilçe merkezinde 2000 yılından sonra elde edilen veriler daha çok yerel kaynaklardan elde edilmiştir. 1990 ve 2000 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre elde edilmiş olan veriler ışığında Yahyalı ilçe merkezinin ekonomik durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır. 2000 yılından sonra nüfus sayımı yapılmadığı için nüfusun ekonomik faaliyetler ve sektörlerle ilgili bilgileri eksik kalmaktadır. Bu durum ancak Belediyelerin yerel ölçekte yapmış oldukları çalışmalarla ortaya konabilmektedir. Yahyalı ilçe merkezinde iş gücü ve ekonomik faaliyetler ile ilgili 2007 yılına ait bazı veriler kullanılarak bir takım açıklamalar yapılmıştır (Tablo.5.21).

Yahyalı ilçe merkezinde potansiyel nüfus (çalışma çağındaki nüfus) %54,4 tür. Faal nüfus (çalışan nüfus) ise %29,1'dir. Yahyalı ilçe merkezindeki işgücünün %53,5 faaldir.

İşgücündeki faal nüfusun tamamı Yahyalı'da ikametgâh etmektedir (Tablo.5.20). 5891 kişilik faal nüfusa ilaveten, Yahyalı'daki işyerlerinde istihdam edilen ancak Yahyalı dışında ikametgâh eden 135 kişi bulunmaktadır. Bu durumda Yahyalı'da faaliyet gösteren sektörlerde toplam çalışan sayısı 6062 kişi olup %97,8'i (5891kişi) ilçe merkezinde %2,2 (135 kişi) ilçe merkezi dışında ikamet etmektedir(Tablo.5.18)

Tablo.5.18. Yahyalı İlçe Merkezinde Faal Nüfus Durumu (2007)

Yahyalı İlçe Merkezi	Toplam Nüfus	Potansiyel Nüfus (0-15/65+ Yaş Grubu)	Faal Nüfus(15-65 Yaş Grubu)
	20.227	11.012	5.891

Kaynak: Yahyalı belediyesi

Yahyalı ilçe merkezinde tarım ve hayvancılık sektöründe çalışan 2070 kişi istihdamın %34,4 ünün oluşturmaktadır. Tarım ve hayvancılık hizmetler sektöründen sonra ilçe ekonomisinde en fazla istihdam yaratan ikinci sektördür. Yahyalı ilçesine en fazla gelir getiren ürün ise elmadır. Bu ürün yakın çevrelere pazarlanmaktadır. Büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği de Yahyalı'da halkın daha çok kendi ihtiyaçlarını karşılamak için yapılmaktadır. Ayrıca arıcılık faaliyeti de yapılmaktadır.

Yahyalı şehrinde imalat sanayi sektöründe çalışan 1014 kişi istihdamın da %16,8 ini oluşturmaktadır. Yahyalı'da ki sanayi genellikle madencilğe dayanmaktadır. Bu sektörde çalışan kişi 1000 kişi olarak tespit edilmiştir(belediye anket verileri). Toroslar (Aladağlar) bölgesinde çıkarılan demir, çinko, kurşun ve krom madenleri çıkılmaktadır. Bu madenlerden krom, çinko, kurşun yurt içinde kullanılırken demir ise Karabük demir çelik fabrikasına sevk edilmektedir.

Yahyalı da küçük sanayi alanı olarak iki yer ayrılmıştır. Birisi eski sanayi olarak şehir merkezinde diğeri ise şehrin batısında yer alan yeni sanayi alanıdır.

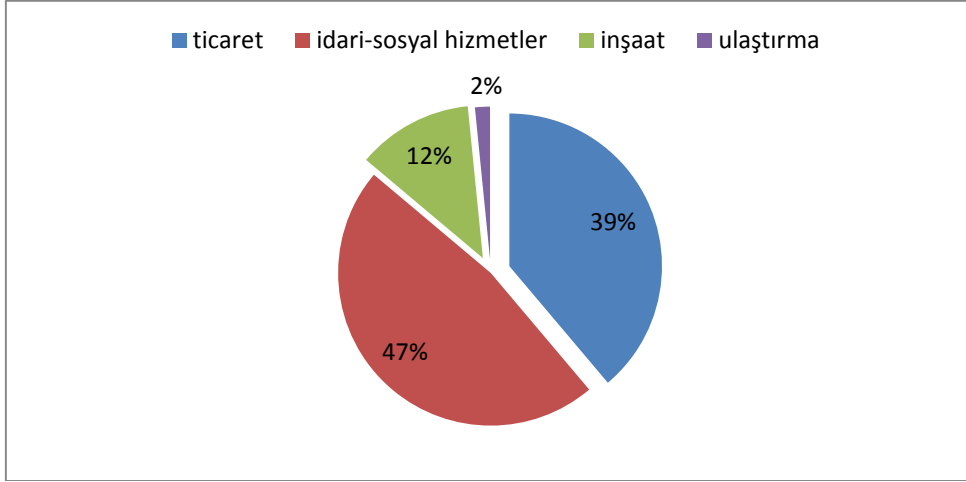
Yahyalı'da ki hizmet sektöründe çalışan 2942 kişi çalışan nüfusun %48,8 ini oluşturmaktadır. Hizmet sektöründe çalışan kişiler aşağıdaki tabloda verilmiştir (Tablo.5.19,Şekil.5.26).

Tablo.5.19. Yahyalı İlçe Merkezinde Nüfusun Çalıştıkları İş Kolları (2007)

Sektörler	Çalışan sayısı	%
Ticaret	864	29,4
İdari-sosyal hizmetler	1053	35,8
İnşaat	275	9,3
Ulaştırma	750	25,5
Toplam	2942	100

Kaynak: Yahyalı belediyesi

Şekil.5.26.Yahyalı İlçe Merkezinde Nüfusun Çalıştıkları İş Kollarına Bölünüş Grafiği (2007)

Kaynak: Yahyalı belediyesi

Yahyalı da ticaret alt sektöründe istihdam edilen sayısı 864 kişidir. Bu hizmetler sektörü içinde %34,4 lük bir oran oluşturmaktadır. Bu ticari dağılım içinde en fazla kişi olarak gıda maddeleri satışındadır (Tablo.5.23).

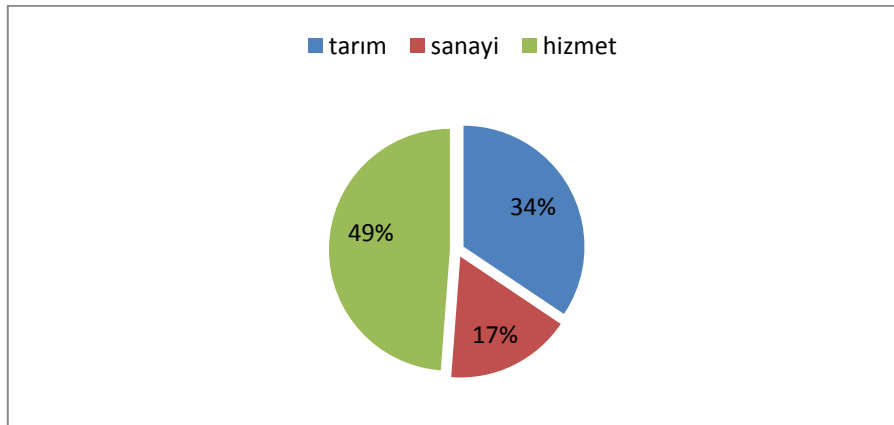
Yahyalı şehri çalışan nüfusunun ekonomik faaliyet kollarına göre dağılımında en fazla hizmet %48,8 sektördür. En az ise sanayi %16,8 hizmet sektörüdür. Ekonomik sektör olarak tarım-hizmet sektörü içinde yer almaktadır (Tablo.5.20, Şekil.5.27.)

Tablo.5.20. Yahyalı İlçe Merkezinde Nüfusun Sektörel Dağılımı (2007)

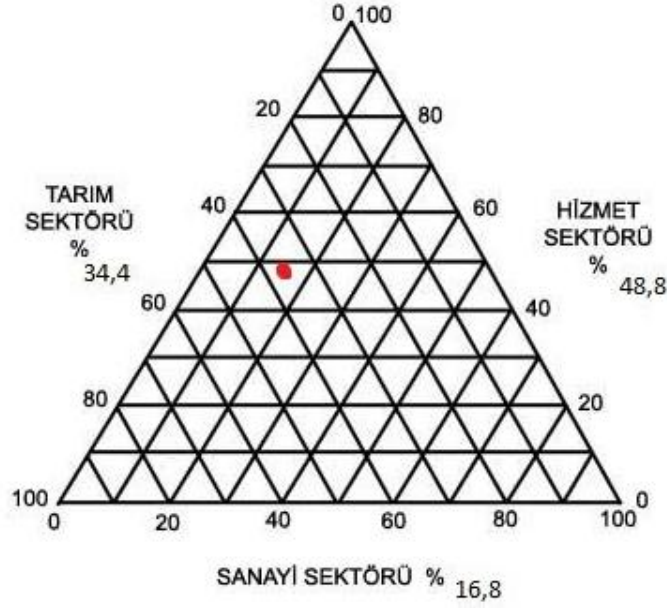
SEKTÖRLER	%
Tarım	34,4
Sanayi	16,8
Hizmet	48,8
Toplam	100

Kaynak: Yahyalı belediyesi

Şekil.5.27. Yahyalı İlçe Merkezinde Nüfusun Sektörel Bölünüş Grafiği (2007)

Şekil.5.28.Yahyalı İlçe Merkezinde Çalışan Nüfusun Ekonomik Sektörlere Göre Durum Grafiği (2007)

Yahyalı şehrinde 2007 yılı çalışan nüfusun ekonomik faaliyet kollarına göre piramitte oransal dağılımına bakıldığında nokta alanının tarıma yaklaştığını bize verir. Fakat nüfus ekonomik sektör olarak tarım-hizmet içindedir (Şekil.5.27, 5.28)

Nüfusun 1900, 2000, 2007 sektörel dağılımında sırasıyla bakıldığında 2007 yılına doğru tarım sektöründe bir azalma olurken sanayi ve hizmet sektörlerinde artış meydana gelmektedir. Bu bize gelişmemiş bir ekonomiden gelişmiş bir ekonomiye doğru ilerlediğini gösterir (Şekil.5.27, 5.28)

5.3.5.Nüfusun Eğitim Durumu

Milletlerin dünyadaki devamlılığını sağlayan en önemli faktör tereddütsüz sağlıklı nüfus artışı ve artışın sürekliliğidir. Yıllık nüfus artış hızları gittikçe düşen, ortalama insan ömrünün uzamasına bağlı olarak da nüfusun ortalama yaş seviyesi düzenli bir biçimde artan ülkeleri gelecekte ciddi tehlikeler beklemektedir. Nüfusun düzenli ve sürekli artışının yanında, milletlerin geleceği adına mutlak önem taşıyan bir diğer hususta sahip olunan nüfusun nitelikleridir. Günümüz dünyasında ülkelerin en önemli kaynakları şüphesiz nitelikli nüfuslarıdır. Ülke kalkınmasını sağlayan, ihtiyaçları çeşitlilik gösteren, kültürel düzeyi yüksek nüfusun kalitesini belirleyen nitelikler, sağlık standartları, bedeni ve zihni sağlamlık, fikrî kabiliyet ve bunları geliştiren tahsil derecesi, iş, meslek ve tecrübesidir (Doğanay, 1991:24; Tandoğan, 1998:138–139; Koday, 2009:46; Akbulut 2010:116). Nitelikli nüfus yalnız ve ancak eğitim sayesinde hazırlanabilecektir. İnsanın çok yönlü eğitimi, doğayı denetleyerek onu değiştirecek ve üretimde bulunacak biçimde yetiştirme süreci olarak tanımlanan eğitim,

yeni kuşaklara kültürel mirası aktararak, onları çağdaş uygarlık seviyesine ulaştıran en önemli araçlardan biri olarak kabul edilmektedir (Seven, 2004: 201).

Bugün dünyanın sayılı ekonomileri arasında yer alan ülkelerin tamamında eğitim düzeyinin yüksek olmasının yanında, eğitimde dil birliğinin mevcut olması da dikkat çekmektedir. Kaliteli ve planlı eğitimin yerleştirildiği ülkeler iç kargaşanın olmadığı, istikrarın sağlandığı, kaynakların en verimli bir şekilde değerlendirildiği ve israfın en aza indirilmiş olduğu ülkeler olarak da dikkati çekmektedir. Aynı zamanda bugün dünyada bilime en çok katkı sağlayan ülkelerin de nitelikli nüfusa sahip ülkeler olduğu görülmektedir (Çoban 2013:203).

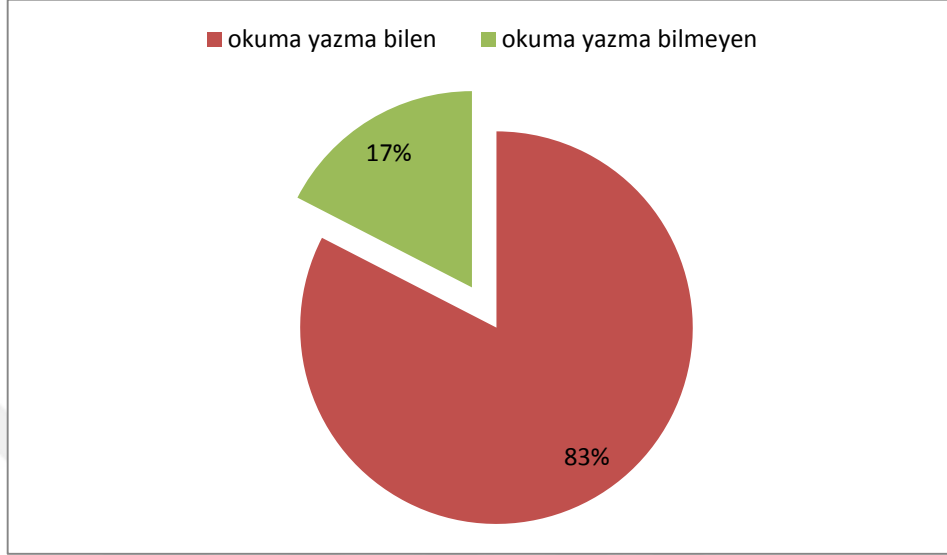
Devletiyle birlikte bir milletin geleceğe güvenle bakabilmesinin öncelikli yolu elbette nüfusun düzenli ve devamlı bir şekilde artıyor olmasından geçmektedir. Nüfus artış hızı gittikçe düşen, ortalama insan ömrü giderek artan ülkelerde eğitim üst düzey niteliklere sahip de olsa o ülkenin geleceğe güvenle bakabileceğini söylemek mümkün değildir. Dolayısıyla nüfus için gerekli olan sadece kaliteli eğitim veriliyor olması değildir. Nüfus artışının da düzenli bir biçimde gerçekleşiyor olması gereklidir. Bugün dünyada yaşayan toplumların tarih sahnesinden silinmemeleri, onların varlıklarını ilelebet devam ettirebilmeleri, her şeyden önce o toplumun nüfus miktarına ve kalitesi başta olmak üzere nüfusun yapısına bağlıdır. Nüfus miktarı, dünya milletleri arasında sürdürülen amansız yaşam mücadelesinde, küçümsenemeyecek bir ağırlığa sahiptir (Tandoğan 1954:1).

Yahyalı da ilkokul 1935 yılında açılmıştır. Okulun adı Atatürk okuludur. Yahyalı'da milli eğitim müdürlüğü olmadığından dolayı Develi ilçesine bağlı okul olarak açılmıştır. Milli eğitim müdürlüğü 1984 yılına kadar ilköğretim müdürlüğü olarak faaliyetini sürdürdü.1984 yılında ilçe milli eğitim gençlik ve spor müdürlüğü olarak devam etti. 1995 yılında ilçe milli eğitim müdürlüğü oldu ve faaliyetini halen devam ettirmektedir.

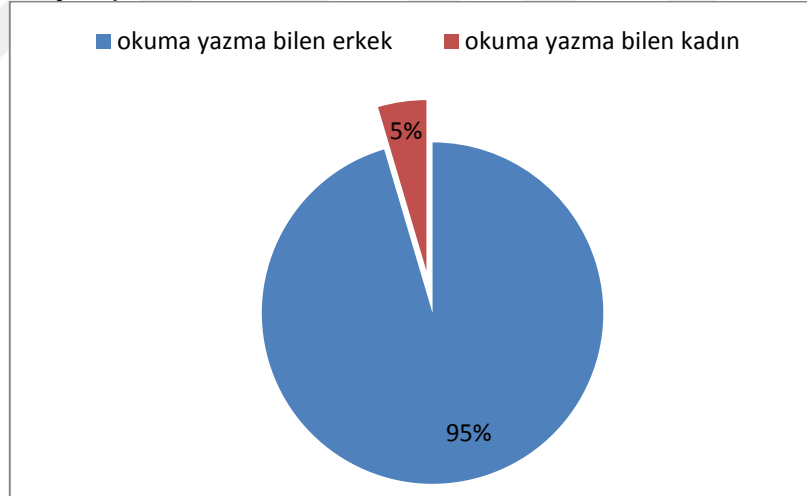
1990 yılında şehir nüfusunda eğitim durumu; toplam okuma yazma bilen kişi sayısı 16.814'tür. Toplam nüfus 20.401'dir. Nüfusun %82,4 okuma yazma bilmektedir. Nüfusun 17,6 ise okuma yazma bilmemektedir (Şekil 5.29). Erkeklerde toplam okuma yazma bilen kişi 11.225 dir. Kadın okuma yazma bilen kişi sayısı 5.589 dur. Erkek nüfus daha fazla okuma yazma bilmektedir. Erkek nüfus okuma yazma oranı %66,75, kadın nüfus okuma yazma oranı %33,24 tür. Okuma yazma bilmeyen 2.731 kişi vardır. Okuma yazma bilmeyen kişiler 30 yaşlardan sonra artış göstermektedir. 30 yaşlardan sonra 100 kişinin üstüne çıkarken 65 yaş üstü nüfusta 760 kişi okuma yazma bilmemektedir. Erkek okuma yazma bilmeyen 554 kişidir. Kadın okuma yazma bilmeyen 2177 kişidir. Okuma yazma bilmeyen kadın nüfus daha

fazladır. Okuma yazma bilmeyen erkek nüfus oranı %20,28 dir. Kadın okuma yazma bilmeyen %79,71dir. İlkokul mezunu 1.409, ilköğretim mezunu 1.364, ortaokul mezunu 2447, ortaokul dengi meslek mezunu 116, lise mezunu 3137, lise dengi meslek mezunu 3962, yükseköğretim mezunu 14.58 kişi'dir (Tablo.4.4, 5.21,Şekil 5.29, 5.30, 5.31, 5.32).

Şekil.5.29: Yahyalı Şehir Nüfusunun Toplam Okuma Yazma Oran Grafiği(1990)

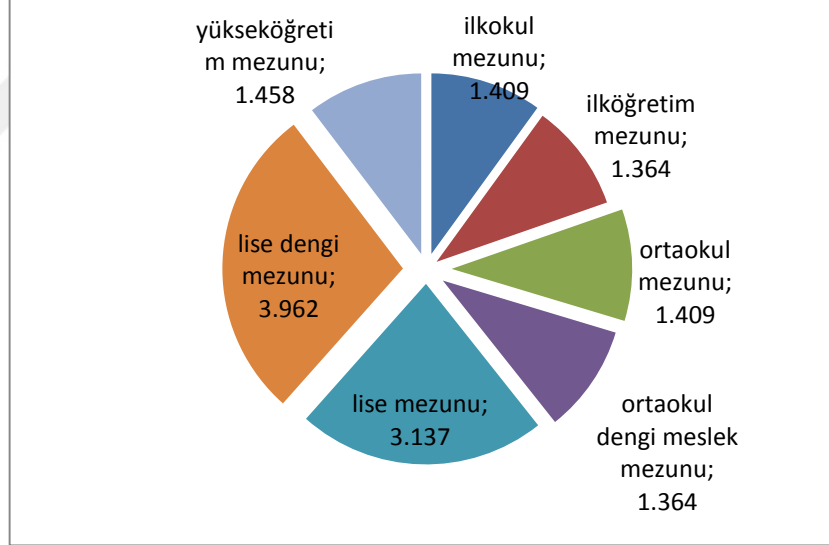
Şekil.5.30: Yahyalı Şehir Nüfusunun Okuma Yazma bilen Erkek-Kadın Oran Grafiği(1990)

Şekil.5.31: Yahyalı Şehir Nüfusunun Okuma Yazma bilmeyen erkek-kadın Oran Grafiği(1990)

Şekil.5.32: Yahyalı Şehir Nüfusunun Bitirilen Okul Sayısı Grafiği(1990)

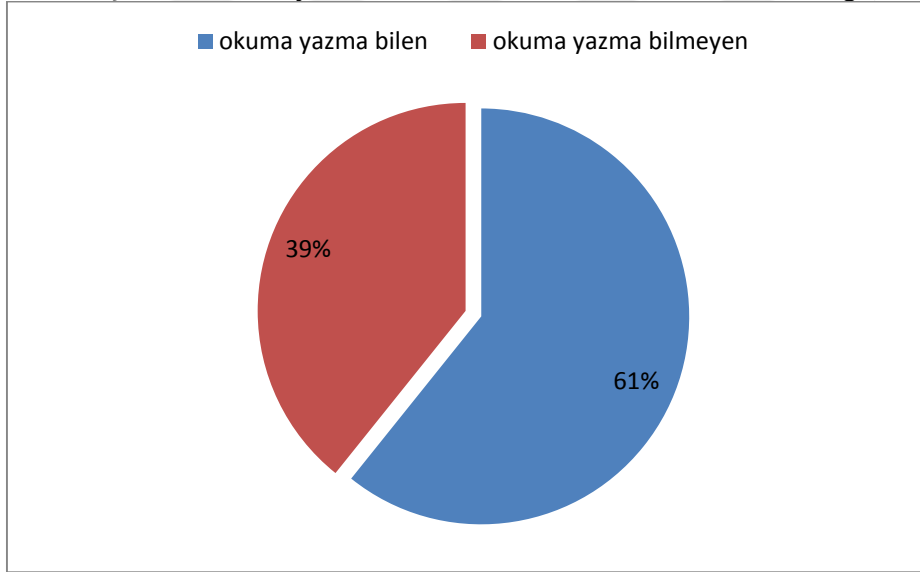

Tablo .5.21: Yahyalı Şehir Nüfusunun Okuma Yazma Durumu, Bitirilen Okullar(1990)

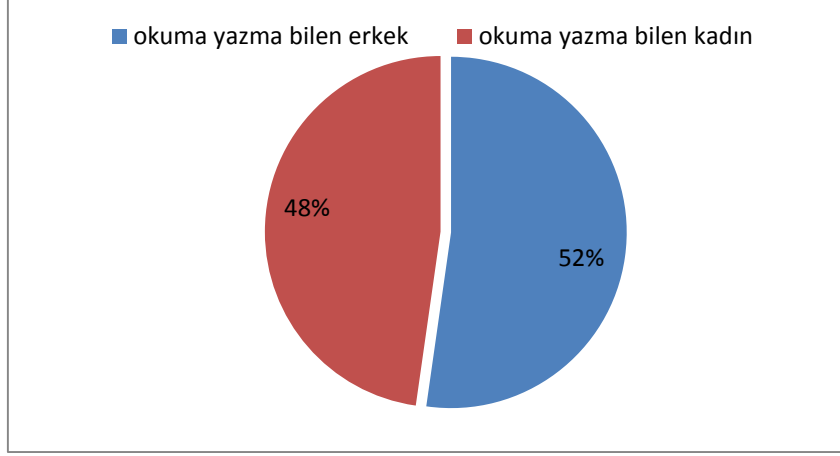
YAŞ	Okuma Yazma Durumu						Bitirilen Okul						Yüksek Öğretim	Mezuniyeti Bilinmeyen
	Toplam	Bilen	Bilmeyen	Bilim- eyen	Bir Okul Bitirmeyenler	İlkokul	İlköğretim	Ortaokul	Ortaokul Dengi Meslek	Lise	Lise Dengi Meslek			
6	T	422	245	177	.	245
	E	222	126	96	.	126
	K	200	119	81	.	119
7	T	459	411	48	.	411
	E	226	198	28	.	198
	K	233	213	20	.	213
8	T	511	494	17	.	494
	E	250	242	8	.	242
	K	261	252	9	.	252
9	T	463	453	10	.	453
	E	247	242	5	.	242
	K	216	211	5	.	211
10	T	573	567	6	.	567
	E	295	291	4	.	291
	K	278	276	2	.	276
11	T	576	573	3	.	573
	E	328	326	2	.	326
	K	248	247	1	.	247
12	T	649	647	2	.	647
	E	377	376	1	.	376
	K	272	271	1	.	271
13	T	603	599	4	.	599
	E	357	357	.	.	357
	K	246	242	4	.	242
14	T	627	621	6	.	143	261	216	1
	E	345	343	2	.	100	128	115
	K	282	278	4	.	43	133	101	1
15	T	560	557	3	.	75	271	211
	E	319	319	.	.	48	146	125
	K	241	238	3	.	27	125	86
16	T	523	516	7	.	73	229	214
	E	282	281	1	.	38	127	116
	K	241	235	6	.	35	102	98
17	T	529	526	3	.	7	145	16	149	12	143	54	.	.
	E	283	281	2	.	5	60	11	92	6	76	31	.	.
	K	246	245	1	.	2	85	5	57	6	67	23	.	.
18	T	506	499	6	1	8	161	10	115	1	143	61	.	.
	E	238	237	1	.	2	66	6	56	1	75	31	.	.
	K	268	262	5	1	6	95	4	59	.	68	30	.	.
19	T	451	443	8	.	5	144	7	57	5	157	58	10	.
	E	231	229	2	.	3	61	1	37	4	90	31	2	.
	K	220	214	6	.	2	83	6	20	1	67	27	8	.
20	T	506	484	22	.	5	180	8	59	1	156	58	17	.
	E	277	267	10	.	4	77	5	31	.	98	41	11	.
	K	229	217	12	.	1	103	3	28	1	58	17	6	.
21	T	314	307	7	.	2	117	.	33	5	102	26	22	.
	E	159	158	1	.	1	32	.	20	4	72	15	14	.
	K	155	149	6	.	1	85	.	13	1	30	11	8	.
22	T	369	362	7	.	12	168	.	25	1	87	28	41	.
	E	199	198	1	.	3	74	.	14	.	61	20	26	.
	K	170	164	6	.	9	94	.	11	1	26	8	15	.
23	T	354	345	9	.	3	175	.	35	2	64	27	39	.
	E	190	188	2	.	.	76	.	22	1	44	16	29	.
	K	164	157	7	.	3	99	.	13	1	20	11	10	.
24	T	343	332	11	.	3	179	.	25	1	66	16	42	.
	E	167	164	3	.	.	69	.	12	1	38	12	32	.
	K	176	168	8	.	3	110	.	13	.	28	4	10	.
'25-29	T	1676	1591	85	.	36	940	.	141	7	225	79	163	.
	E	813	802	11	.	4	361	.	94	7	149	61	126	.
	K	863	789	74	.	32	579	.	47	.	76	18	37	.
'30-34	T	1592	1463	129	.	69	943	.	164	4	140	33	110	.
	E	836	829	7	.	10	459	.	127	3	105	32	93	.
	K	756	634	122	.	59	484	.	37	1	35	1	17	.
'35-39	T	1596	1373	223	.	72	888	.	145	7	135	31	95	.
	E	840	820	20	.	9	466	.	118	7	106	29	85	.
	K	756	553	203	.	63	422	.	27	.	29	2	10	.
'40-44	T	1320	1061	259	.	73	706	.	116	5	74	11	76	.
	E	719	708	11	.	14	436	.	104	5	69	10	70	.
	K	601	353	248	.	59	270	.	12	.	5	1	6	.
'45-49	T	997	732	265	.	81	463	.	67	2	42	13	64	.
	E	503	484	19	.	16	291	.	61	2	38	12	64	.
	K	494	248	246	.	65	172	.	6	.	4	1	.	.
'50-54	T	861	559	302	.	78	342	.	68	3	22	9	37	.
	E	463	432	31	.	35	265	.	66	1	21	9	35	.
	K	398	127	271	.	43	77	.	2	2	1	.	2	.
'55-59	T	662	350	312	.	79	225	.	14	2	7	5	17	1
	E	314	256	58	.	39	173	.	13	2	7	5	16	1
	K	348	94	254	.	40	52	.	1	.	.	.	1	.
'60-64	T	534	253	281	.	71	164	.	10	1	5	.	2	.
	E	235	196	39	.	39	140	.	9	1	5	.	2	.
	K	299	57	242	.	32	24	.	1
'65+	T	1211	451	760	.	160	274	.	10	.	3	3	1	.
	E	565	376	189	.	105	256	.	9	.	2	3	1	.
	K	646	75	571	.	55	18	.	1	.	1	.	.	.
'Bilim- eyen	T	2	1	1	1	.
	E	1	1	1	.
	K	1	.	1

1990 yılında kır nüfusunda eğitim durumu; toplam okuma yazma bilen kişi sayısı 14.365 tir. Toplam nüfus 23.646 dır. Nüfusun %60,75 okuma yazma bilmektedir. Nüfusun %39,25 ise okuma yazma bilmemektedir. Erkeklerde toplam okuma yazma bilen kişi 7.499 dur. Kadın okuma yazma bilen kişi sayısı 6.866 dır. Erkek nüfus okuma yazma oranı %52,20, kadın nüfus okuma yazma oranı %47,79 dur. Erkek nüfus okuma yazma ile kadın nüfus okuma yazma oranları birbirine yakın olsa da erkek nüfus fazladır. Okuma yazma bilmeyen 3.281 kişi vardır. Okuma yazma bilmeyen kişiler 25 yaşlardan sonra artış göstermektedir. 25 yaşlardan sonra 100 kişinin üstüne çıkarken 65 yaş üstü nüfusta 812 kişi okuma yazma bilmemektedir. Erkek okuma yazma bilmeyen 714 kişidir. Kadın okuma yazma bilmeyen 2.567 kişidir. Okuma yazma bilmeyen kadın nüfus daha fazladır. Okuma yazma bilmeyen erkek nüfus oranı %21,76 dır. Kadın okuma yazma bilmeyen %78,23 dür. İlkokul mezunu 8.234, ilköğretim mezunu 264, ortaokul mezunu 455, ortaokul dengi meslek mezunu16, lise mezunu 483, lise dengi meslek mezunu 193, yükseköğretim mezunu 204 kişi'dir. En fazla mezun ilkokula aittir (Tablo 4.4, 5.22, Şekil 5.33, 5.34, 5.35, 5.36).

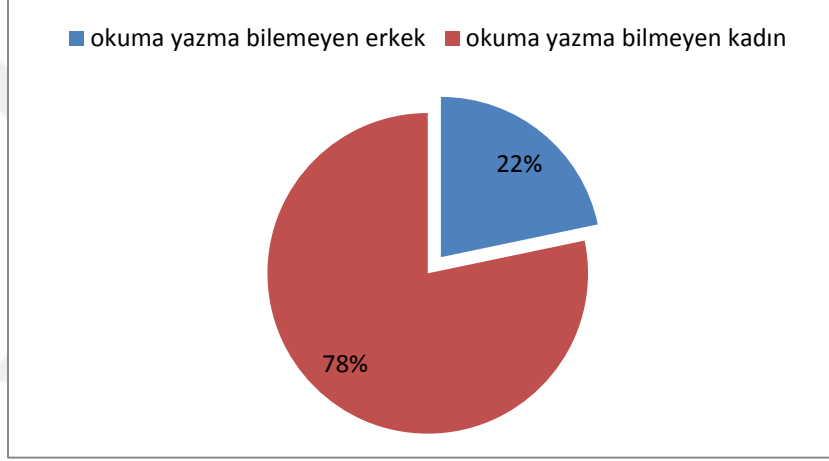
Şekil:5.33: Yahyalı Kır Nüfusunun Okuma Yazma Oran Grafiği(1990)

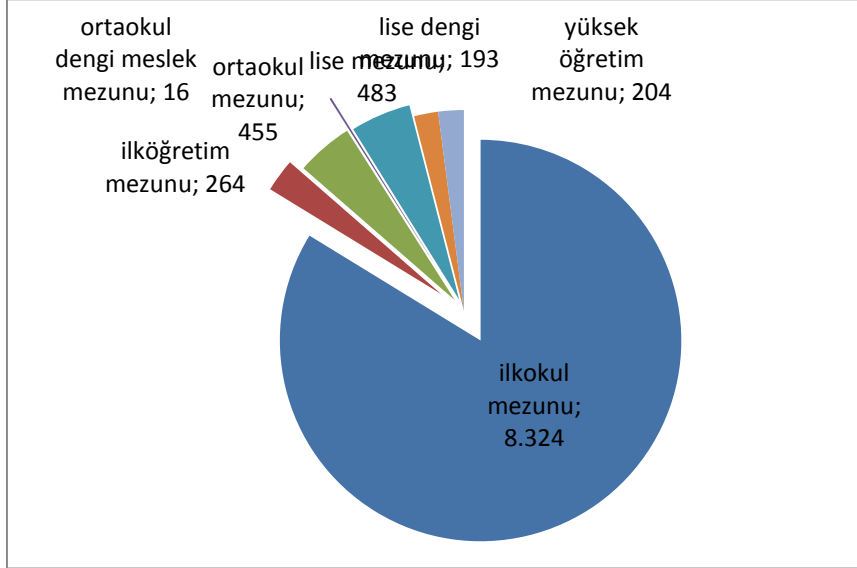
Şekil.5.34: Yahyalı Kır Nüfusunun Okuma Yazma bilen erkek-kadın Oran Grafiği (1990)

Şekil.5.35: Yahyalı Kır Nüfusunun Okuma Yazma bilmeyen erkek-kadın Oran Grafiği (1990)

Şekil.5.36: Yahyalı Kır Nüfusunun Bitirilen Okul Sayısı Grafiği (1990)

Tablo 5.22. Yahyalı Kır Nüfusunun Okuma Yazma Durumu, Bitirilen Okullar(1990)

YAŞ	Okuma Yazma Durumu					Bitirilen Okul							
	Toplam	Bilen	Bilmeyen	Bilinmeyen	Bir Okul Bitirmeyenler	İlkokul	İlköğretim	Ortaokul	Ortaokul Dengi Meslek	Lise	Lise Dengi Meslek	Yüksek Öğretim	Mezuniyeti Bilinmeyen
6	T	468	242	226	.	242
	E	237	131	106	.	131
	K	231	111	120	.	111
7	T	484	405	79	.	405
	E	226	188	38	.	188
	K	258	217	41	.	217
8	T	500	475	25	.	475
	E	242	235	7	.	235
	K	258	240	18	.	240
9	T	497	486	11	.	486
	E	252	248	4	.	248
	K	245	238	7	.	238
10	T	536	532	4	.	532
	E	271	270	1	.	270
	K	265	262	3	.	262
11	T	469	459	10	.	459
	E	204	201	3	.	201
	K	265	258	7	.	258
12	T	487	484	3	.	484
	E	188	187	1	.	187
	K	299	297	2	.	297
13	T	493	488	5	.	488
	E	196	194	2	.	194
	K	297	294	3	.	294
14	T	487	483	4	.	70	327	86
	E	191	189	2	.	36	95	58
	K	296	294	2	.	34	232	28
15	T	496	483	13	.	31	367	85
	E	208	200	8	.	18	132	50
	K	288	283	5	.	13	235	35
16	T	468	456	12	.	22	356	78
	E	196	194	2	.	16	130	48
	K	272	262	10	.	6	226	30
17	T	502	493	9	.	6	348	9	45	4	54	27	.
	E	216	212	4	.	2	112	8	28	2	38	22	.
	K	286	281	5	.	4	236	1	17	2	16	5	.
18	T	470	459	11	.	10	321	3	40	.	65	20	.
	E	205	200	5	.	4	107	3	26	.	46	14	.
	K	265	259	6	.	6	214	.	14	.	19	6	.
19	T	454	438	16	.	6	315	3	30	3	53	28	.
	E	224	222	2	.	1	130	.	25	2	42	22	.
	K	230	216	14	.	5	185	3	5	1	11	6	.
20	T	416	396	20	.	9	272	1	30	3	58	17	6
	E	178	174	4	.	1	88	.	20	3	43	13	6
	K	238	222	16	.	8	184	1	10	.	15	4	.
21	T	222	208	14	.	2	148	.	12	.	32	8	6
	E	74	73	1	.	.	35	.	7	.	24	2	5
	K	148	135	13	.	2	113	.	5	.	8	6	1
22	T	338	322	16	.	3	250	.	14	1	17	23	14
	E	164	163	1	.	1	104	.	10	1	15	18	14
	K	174	159	15	.	2	146	.	4	.	2	5	.
23	T	306	290	16	.	9	219	.	12	.	26	7	17
	E	161	156	5	.	2	103	.	10	.	23	5	13
	K	145	134	11	.	7	116	.	2	.	3	2	4
24	T	314	297	17	.	4	234	.	7	.	33	6	13
	E	144	144	.	.	1	97	.	6	.	25	5	10
	K	170	153	17	.	3	137	.	1	.	8	1	3
'25-29	T	1465	1333	132	.	41	1107	.	36	3	61	22	63
	E	672	665	7	.	8	507	.	29	3	49	18	51
	K	793	668	125	.	33	600	.	7	.	12	4	12
'30-34	T	1196	1062	134	.	52	889	.	31	.	32	17	41
	E	608	600	8	.	7	482	.	27	.	29	16	39
	K	588	462	126	.	45	407	.	4	.	3	1	2
'35-39	T	1127	941	186	.	46	820	.	24	1	17	12	21
	E	549	540	9	.	5	468	.	20	1	14	11	21
	K	578	401	177	.	41	352	.	4	.	3	1	.
'40-44	T	1023	807	216	.	67	680	.	20	.	21	2	17
	E	507	492	15	.	13	423	.	18	.	19	2	17
	K	516	315	201	.	54	257	.	2	.	2	.	.
'45-49	T	887	634	253	.	85	510	.	14	2	11	2	10
	E	403	395	8	.	22	336	.	12	2	11	2	10
	K	484	239	245	.	63	174	.	2
'50-54	T	881	558	323	.	111	415	.	19	.	3	.	10
	E	411	373	38	.	40	303	.	17	.	3	.	10
	K	470	185	285	.	71	112	.	2
'55-59	T	718	376	342	.	118	247	.	6	.	1	1	3
	E	360	275	85	.	85	179	.	6	.	1	1	3
	K	358	101	257	.	33	68
'60-64	T	645	273	372	.	109	157	.	4	.	3	.	.
	E	286	192	94	.	67	118	.	4	.	3	.	.
	K	359	81	278	.	42	39
'65+	T	1297	485	812	.	229	252	.	3	.	.	1	.
	E	640	386	254	.	169	214	.	2	.	.	1	.
	K	657	99	558	.	60	38	.	1
'Bilinmeyen	T	5	5	.	.	1	4
	E	1	1	.	.	1
	K	4	4	.	.	.	4

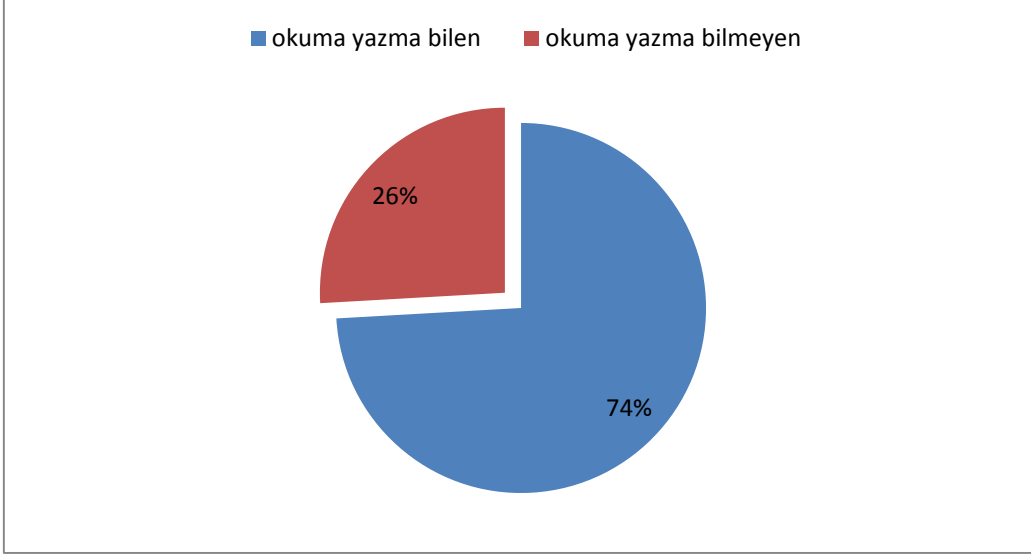
Yahyalı ilçe merkezinin 2000 yılında nüfusundaki eğitim durumuna bakıldığında; toplam okuma yazma bilen kişi sayısı 16.804'tür. Toplam nüfus 22.665'dir. Nüfusun %74,1 okuma yazma bilmektedir. Nüfusun %25,9 ise okuma yazma bilmemektedir (Şekil 5.28). Erkeklerde toplam okuma yazma bilen kişi 9726 dir. Kadın okuma yazma bilen kişi sayısı 7078 dur. Erkek nüfus daha fazla okuma yazma bilmektedir. Erkek nüfus okuma yazma oranı %57,8, kadın nüfus okuma yazma oranı %42,1 tür. Okuma yazma bilmeyen 2972 kişi vardır. Erkek okuma yazma bilmeyen 554 kişidir. Kadın okuma yazma bilmeyen 2418 kişidir. Okuma yazma bilmeyen kadın nüfus daha fazladır. Okuma yazma bilmeyen erkek nüfus oranı %18,6 dir. Kadın okuma yazma bilmeyen %81,3 tür (Tablo 2.23, Şekil 5.39, 5.37, 5.38).

Yahyalı ilçesinin 2000 yılında kır nüfusundaki eğitim durumu incelendiği zaman; toplam okuma yazma bilen kişi sayısı 14365 tür. Toplam nüfus 17607'dir. Nüfusun %81,5 okuma yazma bilmektedir. Nüfusun %18,5 ise okuma yazma bilmemektedir. Erkeklerde toplam okuma yazma bilen kişi 7499'dur. Kadın okuma yazma bilen kişi sayısı 6866 dur. Erkek nüfus daha fazla okuma yazma bilmektedir. Erkek nüfus okuma yazma oranı %52,2, kadın nüfus okuma yazma oranı %47,7'tür. Okuma yazma bilmeyen 2972 kişi vardır (Tablo 5.24, Şekil 5.40, 5.41)

Tablo 5.23. Yahyalı Şehir Nüfusunun Okuma Yazma Durumu ve Bitirilen Okullar (2000)

YAŞ	Okuma Yazma Durumu						Bitirilen Okul						
	Toplam	Bilen	Bilmeyen	Bilinmeyen	Bir Okul Bitirmeyenler	İlkokul	İlköğretim	Ortaokul	Ortaokul Dengi Meslek	Lise	Lise Dengi Meslek	Yüksek Öğretim	Mezuniyeti Bilinmeyen
6	T	422	245	177	.	245
	E	222	126	96	.	126
	K	200	119	81	.	119
7	T	459	411	48	.	411
	E	226	198	28	.	198
	K	233	213	20	.	213
8	T	511	494	17	.	494
	E	250	242	8	.	242
	K	261	252	9	.	252
9	T	463	453	10	.	453
	E	247	242	5	.	242
	K	216	211	5	.	211
10	T	573	567	6	.	567
	E	295	291	4	.	291
	K	278	276	2	.	276
11	T	576	573	3	.	573
	E	328	326	2	.	326
	K	248	247	1	.	247
12	T	649	647	2	.	647
	E	377	376	1	.	376
	K	272	271	1	.	271
13	T	603	599	4	.	599
	E	357	357	.	.	357
	K	246	242	4	.	242
14	T	627	621	6	.	143	261	216	1
	E	345	343	2	.	100	128	115
	K	282	278	4	.	43	133	101	1
15	T	560	557	3	.	75	271	211
	E	319	319	.	.	48	146	125
	K	241	238	3	.	27	125	86
16	T	523	516	7	.	73	229	214
	E	282	281	1	.	38	127	116
	K	241	235	6	.	35	102	98
17	T	529	526	3	.	7	145	16	149	12	143	54	.
	E	283	281	2	.	5	60	11	92	6	76	31	.
	K	246	245	1	.	2	85	5	57	6	67	23	.
18	T	506	499	6	1	8	161	10	115	1	143	61	.
	E	238	237	1	.	2	66	6	56	1	75	31	.
	K	268	262	5	1	6	95	4	59	.	68	30	.
19	T	451	443	8	.	5	144	7	57	5	157	58	10
	E	231	229	2	.	3	61	1	37	4	90	31	2
	K	220	214	6	.	2	83	6	20	1	67	27	8
20	T	506	484	22	.	5	180	8	59	1	156	58	17
	E	277	267	10	.	4	77	5	31	.	98	41	11
	K	229	217	12	.	1	103	3	28	1	58	17	6
21	T	314	307	7	.	2	117	.	33	5	102	26	22
	E	159	158	1	.	1	32	.	20	4	72	15	14
	K	155	149	6	.	1	85	.	13	1	30	11	8
22	T	369	362	7	.	12	168	.	25	1	87	28	41
	E	199	198	1	.	3	74	.	14	.	61	20	26
	K	170	164	6	.	9	94	.	11	1	26	8	15
23	T	354	345	9	.	3	175	.	35	2	64	27	39
	E	190	188	2	.	.	76	.	22	1	44	16	29
	K	164	157	7	.	3	99	.	13	1	20	11	10
24	T	343	332	11	.	3	179	.	25	1	66	16	42
	E	167	164	3	.	.	69	.	12	1	38	12	32
	K	176	168	8	.	3	110	.	13	.	28	4	10
'25-29	T	1676	1591	85	.	36	940	.	141	7	225	79	163
	E	813	802	11	.	4	361	.	94	7	149	61	126
	K	863	789	74	.	32	579	.	47	.	76	18	37
'30-34	T	1592	1463	129	.	69	943	.	164	4	140	33	110
	E	836	829	7	.	10	459	.	127	3	105	32	93
	K	756	634	122	.	59	484	.	37	1	35	1	17
'35-39	T	1596	1373	223	.	72	888	.	145	7	135	31	95
	E	840	820	20	.	9	466	.	118	7	106	29	85
	K	756	553	203	.	63	422	.	27	.	29	2	10
'40-44	T	1320	1061	259	.	73	706	.	116	5	74	11	76
	E	719	708	11	.	14	436	.	104	5	69	10	70
	K	601	353	248	.	59	270	.	12	.	5	1	6
'45-49	T	997	732	265	.	81	463	.	67	2	42	13	64
	E	503	484	19	.	16	291	.	61	2	38	12	64
	K	494	248	246	.	65	172	.	6	.	4	1	.
'50-54	T	861	559	302	.	78	342	.	68	3	22	9	37
	E	463	432	31	.	35	265	.	66	1	21	9	35
	K	398	127	271	.	43	77	.	2	2	1	.	2
'55-59	T	662	350	312	.	79	225	.	14	2	7	5	17
	E	314	256	58	.	39	173	.	13	2	7	5	16
	K	348	94	254	.	40	52	.	1	.	.	.	1
'60-64	T	534	253	281	.	71	164	.	10	1	5	.	2
	E	235	196	39	.	39	140	.	9	1	5	.	2
	K	299	57	242	.	32	24	.	1
'65+	T	1211	451	760	.	160	274	.	10	.	3	3	1
	E	565	376	189	.	105	256	.	9	.	2	3	1
	K	646	75	571	.	55	18	.	1	.	1	.	.
'Bilinmeye n	T	2	1	1	1
	E	1	1	1
	K	1	.	1

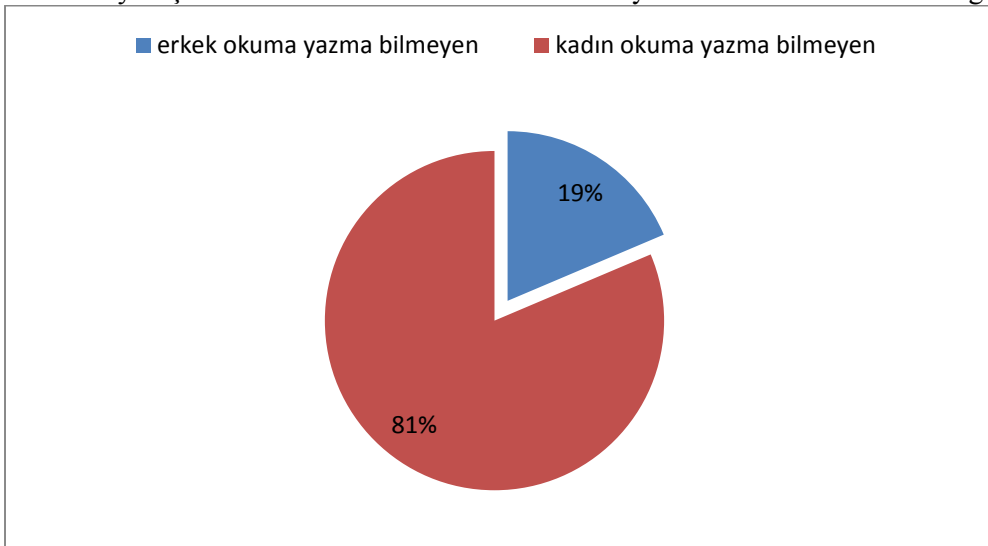
Şekil.5.37: Yahyalı Şehir Nüfusunun Okuma Yazma Oran Grafiği(2000)

Şekil.5.38: Yahyalı Şehir Nüfusunun Okuma Yazma Bilen Erkek-Kadın Oran Grafiği(2000)

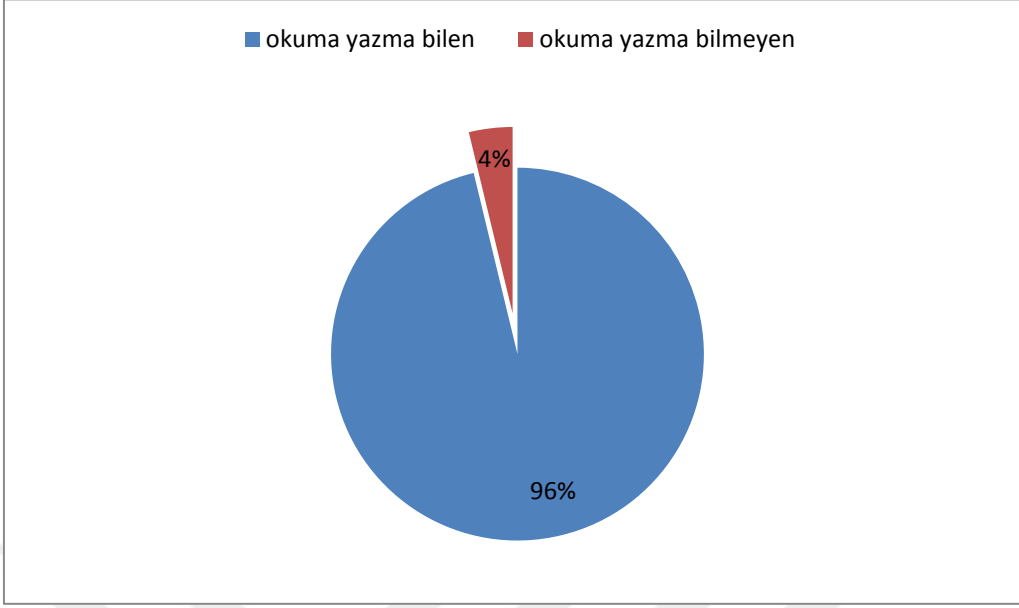
Şekil.5.39: Yahyalı Şehir Nüfusunun Okuma Yazma Bilmeyen Erkek-Kadın Oran Grafiği(2000)

Tablo 5.24. Yahyalı Kır Nüfusunun Okuma Yazma Durumu ve Bitirilen Okullar (2000)

YAŞ	Okuma Yazma Durumu					Bitirilen Okul							
	Toplam	Bilen	Bilmeyen	Bilinmeyen	Bir Okul Bitirmeyenler	İlkokul	İlköğretim	Ortaokul	Ortaokul Dengi Meslek	Lise	Lise Dengi Meslek	Yüksek Öğretim	Mezuniyeti Bilinmeyen
6	T	468	242	226	-	242	-	-	-	-	-	-	-
	E	237	131	106	.	131
	K	231	111	120	.	111
7	T	484	405	79	.	405
	E	226	188	38	.	188
	K	258	217	41	.	217
8	T	500	475	25	.	475
	E	242	235	7	.	235
	K	258	240	18	.	240
9	T	497	486	11	.	486
	E	252	248	4	.	248
	K	245	238	7	.	238
10	T	536	532	4	.	532
	E	271	270	1	.	270
	K	265	262	3	.	262
11	T	469	459	10	.	459
	E	204	201	3	.	201
	K	265	258	7	.	258
12	T	487	484	3	.	484
	E	188	187	1	.	187
	K	299	297	2	.	297
13	T	493	488	5	.	488
	E	196	194	2	.	194
	K	297	294	3	.	294
14	T	487	483	4	.	70	327	86
	E	191	189	2	.	36	95	58
	K	296	294	2	.	34	232	28
15	T	496	483	13	.	31	367	85
	E	208	200	8	.	18	132	50
	K	288	283	5	.	13	235	35
16	T	468	456	12	.	22	356	78
	E	196	194	2	.	16	130	48
	K	272	262	10	.	6	226	30
17	T	502	493	9	.	6	348	9	45	4	54	27	.
	E	216	212	4	.	2	112	8	28	2	38	22	.
	K	286	281	5	.	4	236	1	17	2	16	5	.
18	T	470	459	11	.	10	321	3	40	.	65	20	.
	E	205	200	5	.	4	107	3	26	.	46	14	.
	K	265	259	6	.	6	214	.	14	.	19	6	.
19	T	454	438	16	.	6	315	3	30	3	53	28	.
	E	224	222	2	.	1	130	.	25	2	42	22	.
	K	230	216	14	.	5	185	3	5	1	11	6	.
20	T	416	396	20	.	9	272	1	30	3	58	17	6
	E	178	174	4	.	1	88	.	20	3	43	13	6
	K	238	222	16	.	8	184	1	10	.	15	4	.
21	T	222	208	14	.	2	148	.	12	.	32	8	6
	E	74	73	1	.	.	35	.	7	.	24	2	5
	K	148	135	13	.	2	113	.	5	.	8	6	1
22	T	338	322	16	.	3	250	.	14	1	17	23	14
	E	164	163	1	.	1	104	.	10	1	15	18	14
	K	174	159	15	.	2	146	.	4	.	2	5	.
23	T	306	290	16	.	9	219	.	12	.	26	7	17
	E	161	156	5	.	2	103	.	10	.	23	5	13
	K	145	134	11	.	7	116	.	2	.	3	2	4
24	T	314	297	17	.	4	234	.	7	.	33	6	13
	E	144	144	.	.	1	97	.	6	.	25	5	10
	K	170	153	17	.	3	137	.	1	.	8	1	3
'25-29	T	1465	1333	132	.	41	1107	.	36	3	61	22	63
	E	672	665	7	.	8	507	.	29	3	49	18	51
	K	793	668	125	.	33	600	.	7	.	12	4	12
'30-34	T	1196	1062	134	.	52	889	.	31	.	32	17	41
	E	608	600	8	.	7	482	.	27	.	29	16	39
	K	588	462	126	.	45	407	.	4	.	3	1	2
'35-39	T	1127	941	186	.	46	820	.	24	1	17	12	21
	E	549	540	9	.	5	468	.	20	1	14	11	21
	K	578	401	177	.	41	352	.	4	.	3	1	.
'40-44	T	1023	807	216	.	67	680	.	20	.	21	2	17
	E	507	492	15	.	13	423	.	18	.	19	2	17
	K	516	315	201	.	54	257	.	2	.	2	.	.
'45-49	T	887	634	253	.	85	510	.	14	2	11	2	10
	E	403	395	8	.	22	336	.	12	2	11	2	10
	K	484	239	245	.	63	174	.	2
'50-54	T	881	558	323	.	111	415	.	19	.	3	.	10
	E	411	373	38	.	40	303	.	17	.	3	.	10
	K	470	185	285	.	71	112	.	2
'55-59	T	718	376	342	.	118	247	.	6	.	1	1	3
	E	360	275	85	.	85	179	.	6	.	1	1	3
	K	358	101	257	.	33	68
'60-64	T	645	273	372	.	109	157	.	4	.	3	.	.
	E	286	192	94	.	67	118	.	4	.	3	.	.
	K	359	81	278	.	42	39
'65+	T	1297	485	812	.	229	252	.	3	.	.	1	.
	E	640	386	254	.	169	214	.	2	.	.	1	.
	K	657	99	558	.	60	38	.	1
'Bilinmeyen	T	5	5	.	.	1	4
	E	1	1	.	.	1
	K	4	4	.	.	.	4

Şekil.5.40: Yahyalı Kır Nüfusunun Okuma Yazma Oran Grafiği(2000)

Şekil.5.41: Yahyalı Kır Nüfusunun Okuma Yazma bilen erkek-kadın Oran Grafiği(2000)

Yahyalı'nın 2007 yılı okuma yazma bilmeyen %83,7 oranını kadınlar oluştururken %16,3 erkekler oluşturmaktadır. Kadınların yaş yapısına bakıldığında yeni neslin okuma yazma bilmeyen oranı azken yaş ilerledikçe okuma yazma bilmeyenlerin oranı artmaktadır. Özellikle 65 üstü yaş oranı en fazladır. Erkeklerde okuma yazma bilmeyenlerin oranları azken yine yaş ilerledikçe bu oran artmıştır. Okuma yazma bilenlerin kadın erkek oranlarına bakıldığında kadın oranı %44,31 iken erkek oranı %55,69'dur. Okuma yazma oranında erkekler %11 farkla geçmiştir. Kadınlarda okuma yazma oranı yaş ilerledikçe düşmüştür. Bundan 60 yıl öncesinde kadınların okuma yazma oranı %0,48'dir. Genç neslin okuma yazma oranı fazladır.

6-13 yaş grubunun kadınlarda okuma yazma oranı %10,90'dır. Erkeklerin okuma yazma oranına bakıldığında kadınlarınkinden bazı dönemler fazla olmuşken bazı dönemlerde az olmuştur. 30 ve üzeri yaşlarda erkek okuma yazma oranı kadınlarınkinden fazlayken 6-30 yaş arasında kadınlarınkinden az olmuştur. Kadınların okuma yazma oranı erkekleri son 30 yılda geçmiştir (Tablo.5.25).

Tablo.5.25. Yahyalı'da Okuma-Yazma Bilmeyen ve Bilen Nüfusun Cins ve Yaş Yapısına Göre Dağılımı (2007)

Yaş grubu	Okuma yazma bilmeyen				Okuma yazma bilen				Bilinmeyen	Toplam K	Toplam E
	Kadın	%	Erkek	%	Kadın	%	Erkek	%			
6-13	4	0,17	4	0,18	1546	10,90	1547	10,90	55	1576	1570
14-17	7	0,31	4	0,18	771	5,43	761	5,36	53	806	790
18-21	5	0,22	3	0,13	595	4,19	550	3,87	197	693	657
22-24	9	0,40	1	0,04	344	2,42	322	2,27	203	408	471
25-29	15	0,67	10	0,45	693	4,88	641	4,52	198	775	782
30-34	29	1,31	8	0,36	593	4,18	622	4,38	130	681	701
35-39	63	2,84	11	0,49	581	3,65	629	4,43	117	699	702
40-44	123	5,55	11	0,49	449	3,16	639	4,50	91	620	693
45-49	206	9,30	14	0,63	396	2,79	570	4,01	93	654	625
50-54	224	10,12	14	0,63	220	1,55	421	2,96	66	479	470
55-59	215	9,71	26	1,17	117	0,82	335	2,36	74	375	392
60-64	221	9,98	46	2,07	69	0,48	244	1,72	67	330	313
65+	733	33,12	41	1,85	97	0,68	429	3,02	162	943	689
Toplam	2213				14181				1500	17894	

Kaynak: TÜİK verilerinden hesaplanmıştır.

2007 Yahyalı nüfusunun eğitim durumlarına bakıldığında %24 oranla ilköğretim mezunu kişilerin daha fazla olduğu görülür. %0,010 ile doktora mezunu en azdır. Erkekler okur dağılımında kadınlardan fazla olduğu görülür. Toplam okuma yazma bilen nüfus miktarı 17894 kişidir (Tablo.5.25).

Tablo.5.29. Yahyalı Nüfusunun Eğitim Durumu(2007)

Cinsiyet	Okuma Yazma Bilen Fakat Okul Bitirmeyen	İlkokul Mezunu	İlköğretim Mezunu	Ortaokul Ve Dengi Okul Mezunu	Lise Ve Dengi Okul Mezunu	Yüksek-Okul Ve Fakülte Mezunu	Yüksek Lisans Mezunu	Doktora Mezunu	Bilinmeyen	Toplam
Kadın	2069	2127	990	173	879	200	11	1	714	9039
% si	11,56	11,88	5,53	0,96	4,91	1,11	0,06	0,005	3,99	50,51
Erkek	1907	2364	1033	412	1418	571	25	1	786	8855
% si	10,65	13,21	5,77	3,26	7,92	3,19	0,13	0,005	4,39	49,48
Top-lam	3976	4491	2023	585	2297	771	36	2	1500	17894

Kaynak: TÜİK verilerinden hesaplanmıştır.

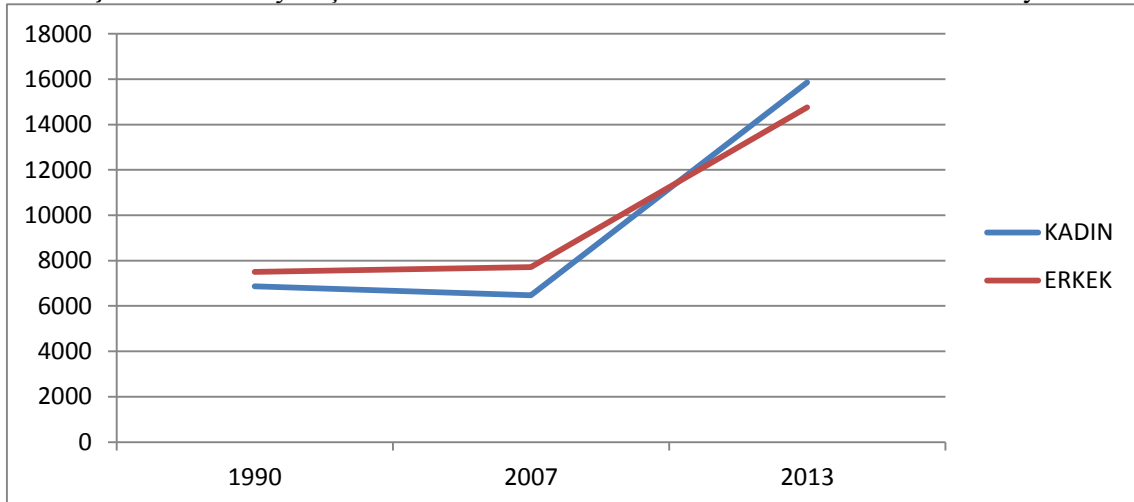
Yahyalı'da 2008 yılında okuma yazma oranı %90'ların üstündedir. Öğrenciler dışında eğitim düzeyi %39 luk oranla ilkokuldur. Okuma yazma bilmeyen oranı %7.3'tür (Tablo.5.30).

Tablo:5.30. Nüfusun eğitim durumu 2008

EĞİTİM DURUMU	SAYI	ORAN(%)
Öğrenci	5814	31.8
İlkokul mezunu	7100	39.1
Ortaokul mezunu	1661	9.1
Lise mezunu	1552	8.5
Üniversite mezunu	406	2.2
Okur-yazar	351	2.0
Okuma-yazma bilmeyen	1321	7.3
Toplam	18205	100.0

Kaynak: Eğitim ve Aile Anketleri; Büro Çalışmaları(Yahyalı Belediyesi)

Yahyalı şehrinin yıllar arası okuma yazma bilen kadın-erkek grafik seyrine bakıldığında yaklaşık 2010 yılına kadar erkeklerde okuma yazmanın fazla olduğu görülür. 2010 yılında kadın erkek okuma yazmanın birbirine denk olduğu görülür. 2010 yılından sonra kadınların okuma yazma miktarı erkeklerin miktarından daha fazla olduğu görülür. 2013 yılında kadın okuma yazma miktarı fazlalaşmıştır. Kadınların erkelerden daha fazla olma sebebin de ise kadınların ekonomik özgürlüğüne okuyarak kazanma düşüncesi olarak gösterilebilir (Şekil.5.42).

Şekil.5.42. Yahyalı Şehrinin Yıllar Arası Okuma Yazma Bilen Kadın-Erkek Seyri

Yahyalı'nın 2013 yılı okuma yazma bilmeyen %87,87 oranını kadınlar oluştururken % 12,13 erkekler oluşturmaktadır. Kadınların yaş yapısına bakıldığında yeni neslin okuma yazma bilmeyen oranı azken yaş ilerledikçe okuma yazma bilmeyenlerin oranı artmaktadır. Özellikle 65 üstü yaş oranı en fazladır. Erkeklerde okuma yazma bilmeyenlerin oranları azken yine yaş ilerledikçe bu oran artmıştır. Okuma yazma bilenlerin kadın erkek oranlarına bakıldığında kadın oranı %46,70ken erkek oranı %53,27 dir. Okuma yazma oranında erkekler %7 farkla geçmiştir. 2007 yılına göre bu %4 oranında erkeklerde azalmıştır. Genç neslin okuma yazma oranı fazladır. 6-13 yaş grubunun kadınlarda okuma yazma oranı %7,95dir. Kadınlarda ilkökul çağındaki okuma yazma oranı diğerlerine göre daha fazladır. Erkeklerin okuma yazma oranına bakıldığında kadınlarınkinden her dönem fazla olmuştur. Toplam okuma yazma miktarında erkekler 30611 kişidir. Kadınların miktarı ise 2171 kişidir (Tablo.5.31).

Tablo.5.31. Yahyalı da okuma-yazma bilmeyen ve bilen nüfusun cins ve yaş yapısına göre dağılımı(2013)

Yaş grubu	Okuma yazma bilmeyen				Okuma yazma bilen				Bilinmeyen	Toplam K	Toplam E
	Kadın	% si	Erkek	% si	Kadın	% si	Erkek	% si			
6-13	3	0,13	5	0,23	2434	7,95	2640	8,62	-	1545	2645
14-17	-	-	-	-	1545	5,04	1596	5,21	1	1123	1596
18-21	12	0,55	5	0,23	1106	3,61	1164	3,80	9	814	1173
22-24	8	0,36	4	0,18	795	2,59	715	2,33	35	1120	943
25-29	19	0,87	5	0,23	1082	3,53	1384	4,52	57	1227	1427
30-34	13	0,59	10	0,46	1106	3,61	1198	3,91	33	1113	1227
35-39	27	1,24	7	0,32	1090	3,56	1096	3,58	18	1125	1113
40-44	37	1,70	4	0,18	1091	3,56	1170	3,82	14	1137	1179
45-49	62	2,85	6	0,27	958	3,12	1132	3,69	17	1029	1146
50-54	106	4,88	4	0,18	971	3,17	1063	3,47	23	1089	1078
55-59	191	8,79	6	0,27	732	2,39	827	2,70	24	940	840
60-64	251	11,56	14	0,64	507	1,65	700	2,28	41	777	725
65+	1180	54,35	192	8,84	906	2,95	1403	4,58	152	2206	1627
Toplam	2171				30611				413	33195	

Kaynak: TÜİK verilerinden hesaplanmıştır.

Yahyalı nüfusunun 2013 yılı eğitim durumlarına bakıldığında; %10,03 oranla okuma yazma bilen fakat okul bitirmeyen %12,05 ilkokul mezunu, %14,00 ilköğretim mezunu, %1,83 ortaokul ve dengi okul mezunu, %7,28 lise dengi okul mezunu % 3,66 yüksekokul ve fakülte mezunu, % 0,15 yüksek lisans mezunu, %0,03 doktora mezunudur. En fazla oran %14,00 ile ilköğretim mezunu, en az oran ise %0,03 ile doktora mezunudur. Kadınların okur dağılımı erkeklerin okur dağılımdan fazla olduğu görülür. Toplam okuma yazan bilen ve bilmeyen kadın nüfus 17683 tür. Toplam okuma yazma bilen ve bilmeyen erkek nüfus 15512 dir. Toplam okuma yazma bilen ve bilmeyen nüfus miktarı 33195 kişidir (Tablo.5.32).

2016 yılında toplam okuma yazma bilen kişi sayısı 30574 dür. Okuma yazma bilmeyen 1971 kişidir. Bilinmeyen 131 kişidir. Okuma yazma bilenlerde en çok 6-13 yaş aralığındadır. En az ise 60-64 yaş aralığındadır. Genç nesilde okuma yazma bilen sayısı daha fazladır. Yaşlı nüfus da bu durum daha düşüktür (Tablo 5.33).

Tablo.5.32 Yahyalı Nüfusunun Eğitim Durumu(2013)

Cinsiyet	Okuma Yazma Bilen Fakat Okul Bitirmeyen	İlkokul Mezununu	İlk-öğretim Mezununu	Ortaokul Ve Dengi Okul Mezununu	Lise Ve Dengi Okul Mezununu	Yüksek-öğretim Ve Fakülte Mezununu	Yüksek Lisans Mezununu	Doktora Mezununu	Bilinmeyen	Toplam
Kadın	4030	4886	2999	302	1374	699	27	6	294	17683
%si	12,14	14,71	9,03	0,90	4,13	2,10	0,08	0,01	0,88	53,28
Erkek	3332	4001	4648	610	2418	1216	53	10	119	15512
%si	10,03	12,05	14,00	1,83	7,28	3,66	0,15	0,03	0,35	46,7
Toplam	7362	8887	7647	912	3792	1915	80	16	413	33195

Kaynak: TÜİK verilerinden hesaplanmıştır.

Tablo 5.33 Yahyalı da okuma-yazma bilen, bilmeyen dağılımı (2016)

Yaş grubu	Okuma yazma bilen	Okuma yazma bilmeyen	Bilinmeyen
6-13	4747	3	1
14-17	2743	1	1
18-21	2145	5	1
22-24	1624	11	1
25-29	2550	16	11
30-34	2194	18	11
35-39	2262	22	7
40-44	2155	38	7
45-49	1948	40	10
50-54	2179	88	10
55-59	1773	115	12
60-64	1462	221	8
65+	2792	1393	51
Toplam	30574	1971	131

Kaynak: TÜİK verilerinden hesaplanmıştır.

Yıllar ilerledikçe okuma yazma oranı ve miktarı arttığı görülür. Fakat 2016 yılında azalma olmuştur. Bunun sebebinin doğurganlıktaki azalma olarak gösterebiliriz. 2007 yılında toplam okuma yazma bilen kadın erkek 14181 ken 2013 yılında toplam okuma yazma bilen kadın erkek 30611 kişidir. Yüzde olarak kadınlar 2007 yılından 2013 yılına kadar % 6 oranında artışla erkek oranını geçmiştir. Erkekler ise 2007 yılından 2013 yılına kadar %6 oranında azalma görülmüştür. 2016 yılında toplam okuma yazma bilen kişi 30575 kişidir (Tablo.5.34).

Tablo.5.34.Yahyalı'nın okuma-yazma bilen kadın erkek nüfusu ve toplam miktarı (2007, 2013, 2016)

Yıl	Kadın	%si	Erkek	% si	Toplam
2007	6471	45,6	7710	54,3	14181
2013	15853	51,7	14758	48,2	30611
2016					30575

Kaynak: TÜİK verilerinden hesaplanmıştır.

Yahyalı'da bulunan Okul/Kurum 58, Derslik 454, Öğrenci 8568, Öğretmen sayısı 447 dir. Derslik başına düşen öğrenci sayıları ise; İlkokul + Ortaokul: 16, Genel Ortaöğretim :22, Mesleki ve Teknik: 19'dur.

İlçe genelinde öğrenci sayıları; Anaokulu 94, ilkokul (anaokulu dâhil) 2820, ortaokul 2646, lise 2800 kişidir. Toplam 8266 öğrenci bulunmaktadır.

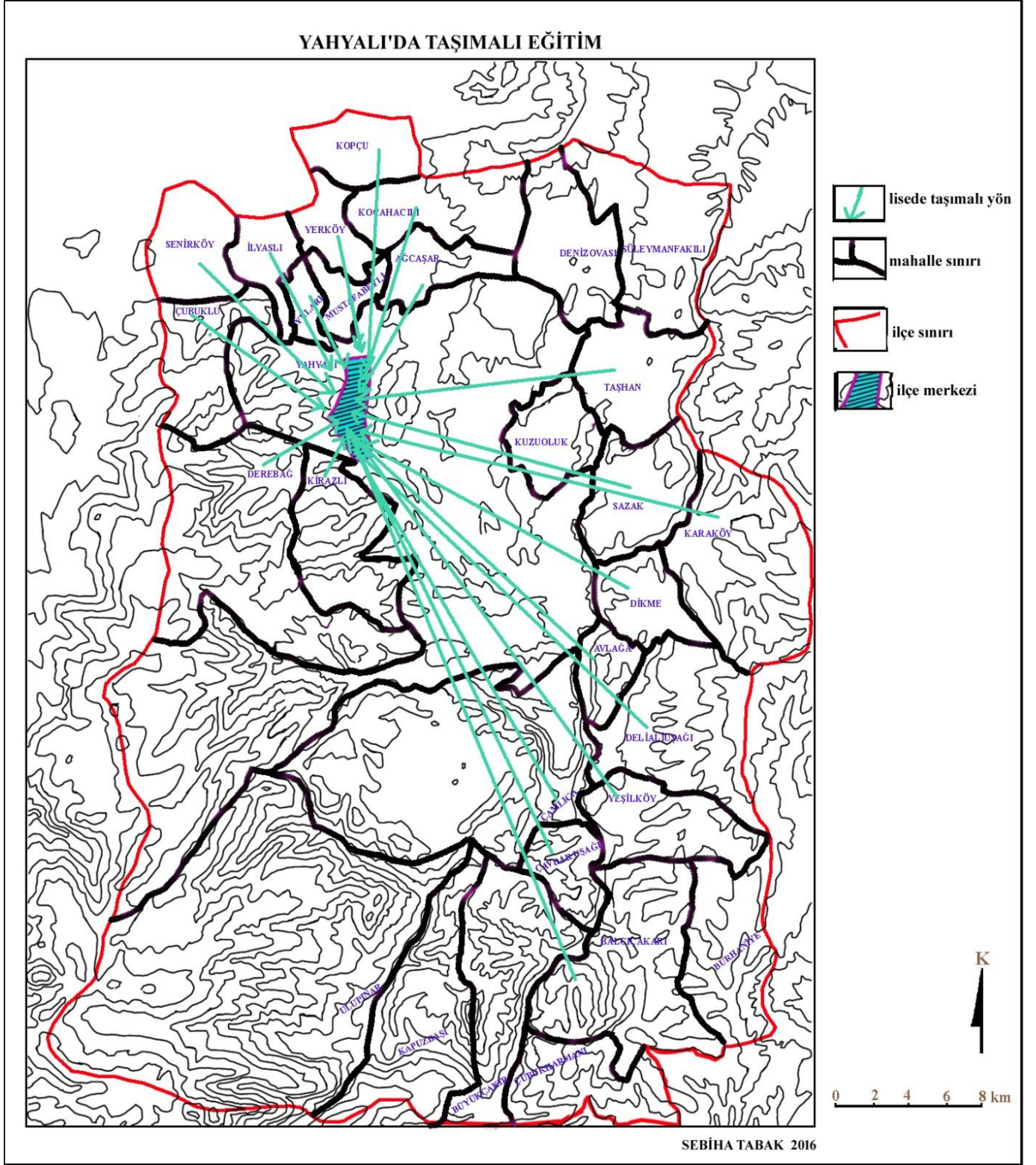
İlçe genelinde okullarımızın derslik sayısı; ilkokul 185, ortaokul 155, lise 114 toplam 454 tanedir.

Yirmi bir mahalleden 687 öğrenciye 51 taşınmalı eğitim kapsamında hizmet verilmektedir. Bu taşınmalı eğitim sadece liselere yapılmaktadır. Senirköy, İlyaslı, Çubuklu, Yuları, Mustafabeyli, Yerköy, Kocahacılı, Kopçu, Ağçaşar, Taşhan, Kirazlı, Derebağ, Sazak, Karaköy, Dikme, Avlağa, Delialıuşağı, Yeşilköy, Çamlıca, Çavdaruşağı ve Balçıcakırı mahallelerinde bulunan öğrencileri 2013 yılından itibaren merkez liselere ve Necati Kurlmel kız Anadolu lisesine taşımaktadır. Denizovası, Süleymanfakılı, Kuzuluk, Burhaniye, Ulupınar, Kapuzbaşı, Büyükçakır, Çubukharmanı mahallelerinde taşınmalı eğitim yoktur. Ortaokulda taşınmalı eğitim yapılmamaktadır. Yahyalı YİBO ve Yahyalı kız YİBO nun bulunması, dağ ve ova köylerinin tüm öğrencileri buralarda kaldığından dolayı taşınmalı eğitim yapılmamaktadır (Şekil.5.43).

Okul adları; Hacı Hasan Efendi İmam Hatip Ortaokulu, Atatürk Ortaokulu, Avlağa İlkokulu, Balçıcakırı İlkokulu, Büyükçakır Ortaokulu, Cumhuriyet İlkokulu, Çamlıca İlkokulu, Çavdaruşağı İlkokulu, Çubuklu Köyü Özkoyuncu İlkokulu, Çubuklu Köyü Özkoyuncu Ortaokulu, Delialıuşağı Ortaokulu, Derebağ Kasabası İlkokulu, Fatih İlkokulu, Fatih İmam Hatip Ortaokulu, Halk Eğitim Merkezi, Hasan Hüseyin Arıkan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Yahyalı Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi, İsmetpaşa İlkokulu, Kapuzbası İlköğretim Okulu, Karaköy İlkokulu Karaköy ortaokulu, Yahyalı Çok Programlı Anadolu Lisesi, Kocahacılı İlkokulu, Kopçu İlkokulu, Mehmet Akif Ersoy İlkokulu, Mustafa Koyuncu Fen Lisesi, Mustafabeyli Hacı İzzet Kurlmel Kız Yatılı Bölge Ortaokulu, Namık Kemal İlkokulu, Necati Kurlmel Kız Anadolu Lisesi, Öğretmen Evi ve Akşam Sanat Okul, Sazak İlkokulu, Seydili İlkokulu, Taşhan İlkokulu, Taşhan Ortaokulu, Yahyagazi Anadolu Lisesi, Yahyagazi İlkokulu, Ömer - Emine Akın Anadolu Lisesi, Yahyalı Anaokulu, Yahyalı Yatılı Bölge Ortaokulu, Yeşilköy Özden Elmacı İlkokulu, Kirazlı İlkokulu, Kirazlı Ortaokulu, Yukarı Senirköy İlkokulu, Dikme İlkokulu, Ulupınar İlkokul, Ali Elmacı Ortaokulu, Yeşilköy Çağlalık İlkokulu, Çubukharmanı İlkokulu, Aşağı Senirköy İlkokulu, Delialıuşağı İlkokulu, Kocahacılı Ortaokulu, Durmuş İnneci Ortaokulu, Durmuş İnneci İlkokulu, Derebağ Kasabası Ortaokulu, Büyükçakır İlkokulu, Mustafa Koyuncu Anadolu İmam Hatip Lisesi, Yerköy

İlkokulu, Hamdi Oral Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesidir. Bakanlık projesinde Yahyalı kız imam hatip lisesine 200 kişilik kız öğrenci yurdu yapılmaktadır (Şekil 5.43).

Şekil.5.43. Yahyalı'da Taşımali Eğitim Yapılan Okulların Haritası

5.4. KIRSAL NÜFUS

5.4.1. Nüfusun Tarihsel Gelişimi

Yahyalı ilçesinin günümüzde 29 kırsal yerleşmesi bulunmaktadır. Bu kırsal yerleşmeler zaman zaman idari değişikliklere uğramışlardır. Bu idari değişiklikler sonucunda Yahyalı ilçesi sınırından ayrılıp başka il ve ilçe idari sınırlarına dahil olmuşlardır. Bu durum Yahyalı ilçesinde kırsal nüfusun dalgalı seyir izlemesinde etkili olmuştur. İlçe sınırları içerisindeki köylerin nüfus değişimlerine bakıldığında çok düşük ve çok yüksek seyreden bir durumla karşılaşılmamaktadır. Genellikle düzenli nüfus artışları hakim durumdadır (Tablo 5.35).

Tablo.5.35. Köylerin Nüfus Gelişimi(1935-2016)

	1935	1940	1945	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1997	2000	2007	2014	2016
Ağcaşar	215	226	311	291	414	676	522	586	630	731	675	409	295	230	195	155	165
Avlağı	-	-	-	-	-	190	232	264	315	405	416	456	438	335	384	338	322
Balcı Çakırı	-	-	-	-	-	218	297	311	383	471	531	543	628	604	654	760	798
Burhaniye	-	-	-	-	-	284	297	347	274	308	245	234	274	196	140	110	113
Büyük Çakır	366	-	337	355	467	463	464	566	648	756	910	1.003	1.028	1.107	1.290	1.467	1454
Çamlıca	225	272	275	304	374	447	493	545	587	645	715	722	431	412	402	420	398
Çavdaruşağı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	185	189	254	301	294
Çubuk Harmanı	-	-	-	-	-	346	388	434	501	646	668	771	665	616	541	408	338
Çubuklu	489	711	594	669	874	917	1.149	1.348	1.413	1.659	1.455	1.401	1.400	1.333	1.149	1.052	1021
Delialıuşağı	-	-	-	-	-	526	555	618	734	818	972	1.055	943	911	905	801	798
Dere-Bağ	839	898	986	1.056	1.186	1.321	1.563	1.712	3.128	3.373	3.959	4.202	3.063	3.259	2.216	1.624	24
Dikme	-	-	173	274	323	314	333	425	500	628	685	669	446	393	298	308	273
Elma-Bağı	397	431	490	562	662	756	890	902	-	-	-	-	-	-	-	-	561
İlyaslı	229	171	205	245	339	432	533	709	678	747	806	845	695	721	561	538	623
Kapuz-Başı	246	-	172	173	182	203	202	250	286	340	366	363	398	454	527	632	1078
Karaköy	377	-	422	499	582	607	755	907	1.008	1.041	1.108	1.245	1.67	1.765	1.111	1.10	948
Kirazlı	615	679	784	876	987	1.143	1.335	1.459	1.724	1.926	1.896	1.876	1.653	1.433	1.103	982	687
Kopçu	243	236	229	279	396	481	544	594	560	554	581	560	543	537	524	555	540
Kuzuluk	-	-	-	-	346	433	445	432	425	423	410	391	243	173	132	102	72
Mustafabeyli	322	152	663	435	494	564	585	672	642	753	794	722	613	789	586	593	584
Koca Hacı	530	327	367	504	682	743	983	1.011	982	1.070	1.210	1.188	917	1.020	855	713	700-
Sazak	-	207	242	244	266	319	396	307	279	309	283	224	164	215	219	207	182
Serin	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	475	691	457	622	514	524	534
Süleyman Fakılı	283	300	323	414	405	526	601	549	557	524	464	398	298	241	216	111	100
Taşhan	716	793	1.141	1.298	1.045	1.084	1.333	995	914	1.022	1.064	1.030	823	757	731	698	662
Ulupınar	440	-	296	297	352	452	511	590	684	789	881	896	606	741	755	766	743
Yerköy	278	293	339	417	538	625	674	791	864	949	932	879	804	754	621	516	524
Yeşilköy	-	-	-	-	-	291	340	372	432	497	544	600	568	483	544	538	524
Yuları	-	125	126	147	199	218	252	281	299	359	352	273	220	231	163	134	137
Bucak-Köyler Toplam	6.810	5.821	8.475	6.346	7.351	8.697	10.283	11.546	19.556	21.815	23.493	23.646	20.050	20.538	17.607	16.470	15159
İlçe Toplam	12.182	11.069	14.584	15.685	18.464	23.276	27.903	29.650	33.294	37.578	41.368	44.047	41.102	43.203	37.834	36.578	36.077

Yahyalı'daki bazı köylerin ismi zamanla değişikliğe uğramıştır. Çamlıca (Faraşa), Çubukharmanı (Horozpınarı), Çubuklu (Kara-Madazı), Derebağ (Dereköy), Elma-Dağ (Kesdeliç), Kirazlı (Kalın-Kise), Serin (Senir), Ulupınar (Barazama), Yuları (Buları) dır (Tablo.5.36).

Köyün ismi 1945 yılına kadar Horozpınarı'dır. 1945 yılından sonra Çubukharmanı ismini almıştır. Bir rivayete göre bu eski köyde bir pınar vardır. Köylüler su ihtiyaçlarını bu pınardan sağlamaktadırlar. Köylüler bu pınar çevresine yerleşmeden önce pınarın başına

zaman zaman horoz sesinin duyulduğu ve yaklaşıldığı zaman horozun kaybolduğu anlatılmaktadır. Bu nedenle bu pınara Horozpınarı adı verilmiştir. 1945 yılından sonrada Çubukharmanı adını almıştır (Gökbel, 2007:53).

Ulupınarın eski adı Barazama'dır. Köyde hiçbir kimsenin Barazama ismini nerden geldiği hakkında bilgisi yoktur. İsmi sadece eski Rumca bir ad olması tahmin edilmektedir (Gökbel, 2007:53).

Çamlıca eski bir Rum köyüdür. 1970 kadar ismi Faraşadır. 1970den sonra Çamlıca ismini almıştır. Orman içi köydür. 1934 yılında yapılan mübadeleden önce köyün nüfusunun tamamına yakını Rum'du. Mübadeleden sonra Rum nüfusu azalmıştır (Gökbel, 2007:53).

Çubuklu köyünün ismi 1960 yılından önce Karamadazı'dır. 1960 yılında ismi değişmiştir. Kirazlı ismini 1928 yılında almıştır. 1928den önce Kalınkise'dir. Derebağ 1971 yılında Dereköy ve Elmabağın birleşmesiyle belediye olmuştur. Dereköy ismi ise Derebağ olmuştur (Tablo 5.36).

Tablo.5.36. Yahyalı İlçesinde İsmi Değişen Köyler

Yeni İsimleri	Eski İsimleri
Çamlıca	Far-aşa
Çubuk Harmanı	Horozpınarı
Çubuklu	Kara-madazı
Dere-Bağ	DereKöy
Elma-Bağı	Kesteliç
Kirazlı	Kalın-kise
Kuzoluk	Buzoluk
Serin	Senir
Ulupınar	Barazama
Yuları	Buları

Bazı köyler idari değişiklikten dolayı Yahyalı ilçesine bağlanmıştır. Ulupınar köyü, 1937- 1940- 1945- 1950 yıllarında Adana ilinin Karaisalı kazasının Karsanti nahiyesine bağlıdır. Kapuzbaşı köyü, 1937- 1945- 1950 yıllarında Adana ilinin Karaisalı Kazası Karsanti nahiyesine bağlıdır. Büyük Çakır köyü, 1937 -1945 -1950 yıllarında Adana ilinin Karaisalı Kazası Karsanti nahiyesine bağlıdır. 1954 yılına gelindiğinde Ulupınar, Kapuzbaşı ve Büyükçakır köyleri Yahyalı'ya bağlanmıştır. Süleymanfakılı Develiyi bağlı bir köyken 1954 yılında Yahyalı'ya bağlanmıştır. Denizovası, Taşhan Köyüne bağlı bir mezra iken 1954 yılında köy haline getirilmiştir. Karaköy ilk başta Adana'ya bağlıyken sonra Develi'ye, 1954 yılında ise Yahyalı'ya bağlanmıştır. Bu köylerin Yahyalı'ya eklenmesi kır nüfusunda artışlara neden olmuştur.

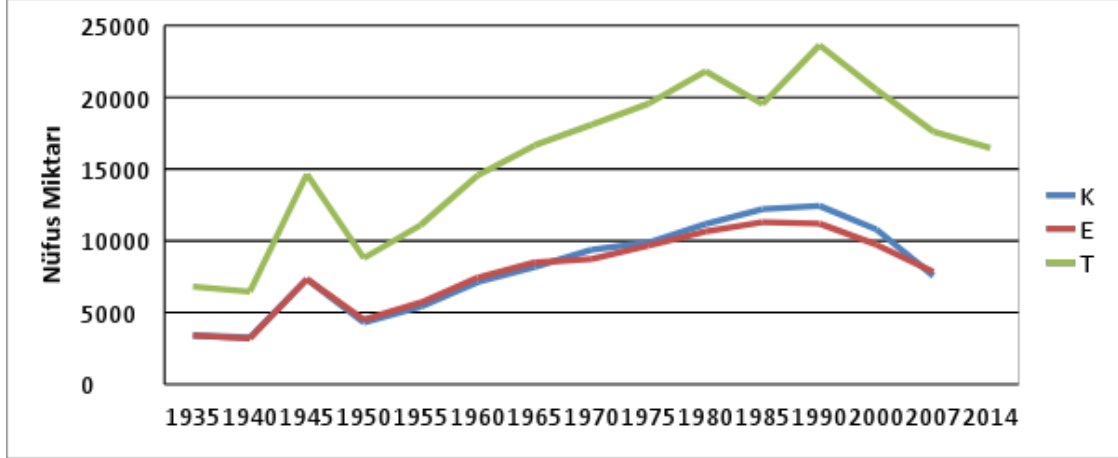
Sayım dönemlerine göre Yahyalı ilçesinin kırsal nüfus gelişimi 1935-1940 sayım döneminde köy nüfuslarında belirgin artışlar olmamıştır. 1940-1945 yılları arasında köylerde

büyük bir artış olmuştur. Bu artışın sebebi tarımda işçi gücüne duyulduğundan doğumların artması olarak gösterilebilir. 1945-1950 yılları arasında köy nüfusları tekrar büyük bir azalma göstermiştir. 1950- 1980 yılına kadar köy nüfusunda normal bir artış olmuştur. 1980-1985 yılında azalma görülmektedir. Bunun sebebi olarak bu dönemde Almanya, Hollanda ve Fransa'ya maden işçisi göndermekten kaynaklanmaktadır. Köylerde yapmış olduğumuz görüşmeler neticesinde ve alınan bilgiler ışığında bu konu aydınlatılmıştır. Yahyalı ilçesi köylerinden büyük oranda yurtdışına işçi göçü yaşanmıştır. 1990 yıllarından sonrada düzenli bir şekilde köy nüfuslarında azalma görülmüştür. Günümüzde de bu azalma halen devam etmektedir. Bunların sebepleri arasında başta ilçenin coğrafi konumu olmak üzere, iş imkânlarının yeteri kadar olmaması, eğitim ve öğretimin yaygınlaşmasından yeni yetişen neslin okumaya gittiği yerde kalması gibi nedenler gösterilebilir. Gençler ise iş imkânlarını değerlendirmek üzere başta Kayseri olmak üzere, İstanbul, Ankara gibi üretimin ve iş imkânlarının çok olduğu büyük şehirlere gitmektedirler (Tablo.5.37, Şekil 5.44).

Tablo.5.37.Kırsal nüfusun kadın-erkek nüfusu

YILLAR	KIR NÜFUSU		
	K	E	T
1935	3410	3400	6810
1940	3252	3209	6461
1945	7 331	7 319	14 650
1950	4300	4498	8799
1955	5 409	5 695	11 104
1960	7 138	7 441	14.579
1965	8 172	8 488	16 660
1970	9.368	8 736	18 104
1975	9.881	9 675	19 556
1980	11.161	10.654	21.815
1985	12199	11302	19.534
1990	12.439	11.207	23.646
2000	10.804	9.734	20.538
2007	7558	7833	17.607
2014			
2016			15159

Şekil 5.44. Kırsal nüfusun kadın-erkek nüfus seyri(1935-2014)

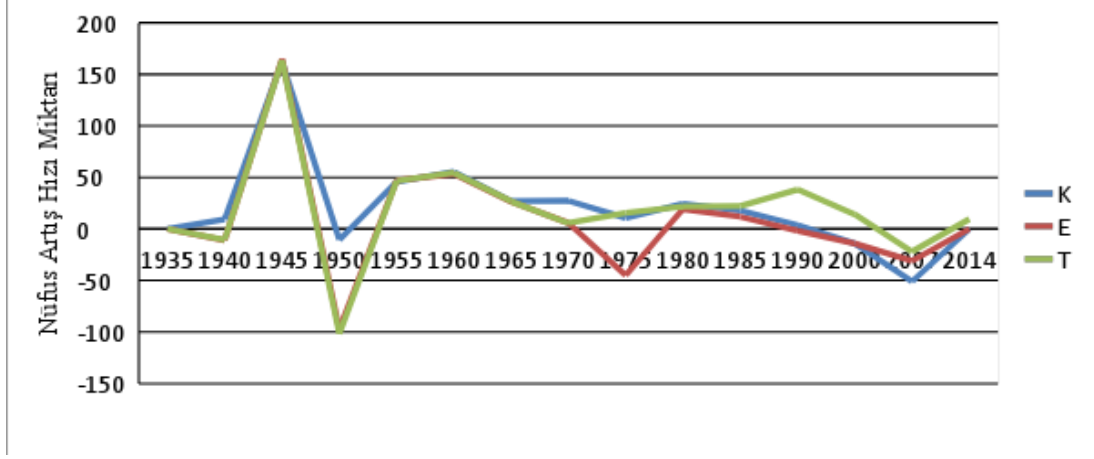

Yahyalı'nın kır nüfusu yıllık nüfus artış hızında kadın erkek hızları birbirine çok yakındır. Erkek artışında en fazla 1945 yılında, en az artış hızı 1950 yılında -1002'e kadar inmiştir. Kadın nüfus artış hızı en fazla 1945 yılında, en az artış hızı 2002 yılında -50 ile olmuştur. Kadın ve erkek artış hızları 1945, 1955, 1960, 1965, 1980, 1985 yıllarında çakışmıştır. Toplam nüfus artış hızı erkek nüfus artış hızı ile beraberlik göstermiştir.2002 yılından sonra nüfus artış hızı kadın, erkek ve toplam miktarı aynı yönde artış göstermiştir(Tablo 5.38,Şekil.5.45)

Tablo.5.38. Kır Nüfusunun Yıllık Nüfus Artış Hızları

Yıllar	K	E	T
1935	-	-	-
1940	9,4	-11	-10,52
1945	162,3	164,9	163,7
1950	-10,6	-97,36	-101,41
1955	45,8	47,19	46,53
1960	55,47	53,48	54,45
1965	27,05	26,32	26,68
1970	27,31	5,75	5,58
1975	10,6	-45,02	15,42
1980	24,56	19,27	21,86
1985	17,7	11,80	22,08
1990	3,8	-1,68	38,20
2000	-14,09	-14,09	14,09
2007	-51,04	-31,03	-21,99
2014	-	-	9,53

Şekil 5.45. Kır Nüfusunun Yıllık Nüfus Artış Hızları (1935-2016)

5.4.2. Köy Nüfusları Dağılışı ve Yoğunluğu

Yahyalı ilçesinde nüfus, genellikle toplu bir yayılım göstermektedir. Bu dağılım kimi yerde kümeler halinde ve kimi yerlerde ise alansal olarak yoğunlaşmaktadır. İlçede kırsal nüfus dağılım formunu tarımsal faaliyetler, hayvancılık ve kademeli olarak yükselen morfoğrafik yapı belirlemektedir. Araştırma sahasının morfoğrafik birimleri; Develi ovası, Yahyalı ovası, Zamantı vadisi, tepelik ve dağlık alanlardır. Ulaşım hatları morfoğrafik yapı ve akarsu güzergâhlarına bağlı olarak şekillendiğinden, yerleşmelerin kuruluşu ve nüfusun dağılımı üzerinde yolların da etkisi büyük olmuştur. Ayrıca Yahyalı Çayı, Aksu Çayı ve Zamantı Irmağının varlığı nüfusu kendi etrafında toplamasında etkili olmuştur.

Araştırma sahasında nüfus daha çok Yahyalı vadisinde toplanmıştır. Bu toplanmada etkili eden pek çok faktör vardır. Bu faktörler arasında; şehrsel merkeze olan yakınlık, karayolları ve ulaşım kolaylıkları, verimli ziraat alanları ile akarsular, taban suyu seviyesinin düşük olduğu alanlar ve sulama kanallarının varlığı gelmektedir.

Özellikle merkezden çevreye doğru şehirden uzaklaştıkça nüfus dağılımında çözülme ve seyrelmeler dikkat çeker. Şehre yakın bölgelerde yer alan köylerin yüzölçümleri küçük olmasına rağmen nüfus fazladır. Ayrıca bu alanlarda arazi mülkiyetleri merkeze yaklaştıkça küçülmekte, ancak değerleri artmaktadır. Buna karşın şehre nispeten uzak olan köylerin yüzölçümleri daha geniş olmasına rağmen nüfus miktarları azdır. Özellikle Yahyalı ilçesinin güneyinde yer alan köyler nüfus miktarı bakımından kuzeyde yer alan köylere nazaran daha azdır. Bunun sebebi ise güneydeki köylerin Yahyalı merkezine, Kayseri il merkezine uzak olması ve güneyin büyük bir il veya ilçe ile bağlantılı olmayıp kapalı olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca karayolları ile bu güzergâhların bağlandığı ana yollar ulaşım kolaylıkları bakımından Yahyalı kuzeyindeki köy nüfus dağılımını önemli oranda etkilemiştir. Söz konusu güzergâhlar boyunca nüfus lineer bir dağılım ve görünüm kazanmıştır. Nüfus akarsular ve kanallarla sulanabilen bu tarlaların çevresindeki köylerde yoğunlaşmıştır. Özellikle son yıllarda inşa edilen konutların ısrarla yol boyunca ve Yahyalı vadisi içinde kurulduğu görülmektedir.

Araştırma sahası içinde 29 köy yerleşmesi bulunmaktadır. Araştırma sahasında yer alan bu köyleri dağ, vadi ve ova köyler olarak gruplandırabiliriz. Vadi köyleri; Ulupınar, Kapuzbaşı, Büyükçakır, Çubukharmanı, Balcıçakırı, Avlağı, Dikme, Karaköy Yeşilköy, Çavdauşağı, Çamlıca, Dereköy, Kirazlı, Delialıuşağı köyleridir. Dağ köyleri grubunda ise sadece Burhaniye köyü yer almaktadır. Ova köyleri; Sazak, Kuzuoluk, Taşhan,

Süleymanfakılı, Denizovası, Ağçaşar, Mustafabeyli, Yuları, Kocahacılı, Yerköy, İlyaslı, Çubuklu, Senirköy ve Kopçu köyleridir.

2014 yılı nüfus verilerine göre bu köyler en az 25, en fazla 11624 kişi aralığında nüfuslara sahiptirler (Tablo 5.39). Genel olarak ilçe merkezinden uzaklaştıkça ova köylerinin yüzölçümleri azalırken nüfuslarında artışlar vardır. Bu durumda ortaya çıkan en önemli neden güneyde yer alan köylerdeki nüfusun kuzeyde yer alan köylere ve ilçe merkezine yönelik göçlerdir.

Yahyalı ilçesi köylerini buldukları morfoğrafik ünite itibariyle, 2014 yılı nüfus sayımına göre nüfus büyüklükleri arasındaki farklılıklar ve özellikle ortalama köy nüfusu bakımından beş grupta sınıflandırmak mümkündür. Bunlar, nüfusu 350'den az olan çok az nüfuslu köyler (10 köy), nüfusu 350-700 arasında olan az nüfuslu köyler (11 köy), nüfusu 700-1000 arasında olan orta nüfuslu köyler (4 köy), nüfusu 1000-1500 arasında olan kalabalık nüfuslu köyler (3 köy) ve nüfusu 1500'den fazla olan çok kalabalık nüfuslu köyler (1 köy)'dir (Tablo 5.39).

Köylerin % 34'ü çok az nüfuslu, % 37'si az nüfuslu, % 13'ü orta nüfuslu, % 10'u kalabalık nüfuslu ve % 3'ü ise çok kalabalık nüfusludur. Denizovası ve Kuzuoluk köylerinde olduğu gibi kimi yerleşmelerde 2014 sayımına göre nüfus 110 kişiyi bile bulmazken, nüfusu 1750'ye yaklaşan Derebağ Köyü 1624 kişi gibi köyler de vardır. Ancak yerleşmelerin büyük çoğunluğunun nüfusu 350-700 kişi arasındadır (Tablo 5.39).

Tablo.5.39. Yahyalı İlçesi'nde Nüfus Büyüklükleri İtibariyle Köylerin Bölünüşü (2014)

350'den Az Kişi		350-700 Kişi		700-1000 Kişi		1000-1500 Kişi		1500'den Fazla Kişi	
Köyler	Nüfus	Köyler	Nüfus	Köyler	Nüfus	Köyler	Nüfus	Köyler	Nüfus
Ağçaşar	155	Balcıçakırı	654	Delialıuşağı	801	Büyük Çakır	1467	Dereköy	1624
Avlağı	338	Çamlıca	402	Kocahacılı	713	Çubuklu	1052		
Burhaniye	110	Çubuk Harmanı	408	Kirazlı	982	Karaköy	1110		
Çavdar Uşağı	301	Dikme	308	Ulupınar	766				
Denizovası	25	Kapuzbaşı	632						
Kuzuluk	102	Kopçu	555						
Sazak	207	Serinköy	524						
Süleyman.Fakılı	111	Yeşil Köy	538						
Yuları	134	Yerköy	516						
		Taşhan	698						
		Mustafabeyli	593						
		İlyaslı	538						

Kaynak: DİE:1935-2000 yılları arası nüfus sayımları, TÜK: 2007-2014 Nüfus İstatistikleri

Nüfusu 350'den az olan köyler, genellikle yüzölçümü geniş olmayan, ilçe merkezine yakın olduğu için nüfus kaybetmiş (Yuları), ziraat alanlarının bir kısmı Ağçaşar Baraj Gölü suları altında kaldığı için nüfusu azalmış (Ağçaşar), önemli ulaşım güzergâhlarından uzak kaldığı için fazla nüfus barındıramamış (Süleymanfakılı, Burhaniye, Çavdaruşağı, Avlağı), mezrayken köy olmuş (Denizovası) yerleşmelerdir (Tablo.5.39).

Nüfusu 1000'den fazla olan köyler ise, yer şekillerinin engebeli olması nedeniyle geleneksel yöntemlerle ziraat yapmaya devam eden (Karaköy), modern yöntemlerle ziraata yapımına devam eden (Dereköy ve Çubuklu) ya da hayvancılık ve ormancılık (Büyükçakır) faaliyetlerinin sürdürüldüğü; bu sebeple insan gücüne fazlasıyla ihtiyaç duyulan köylerdir (Tablo.5.39).

1935 yılında ilçe genelinde nüfusun dağıldığı alanlar genellikle önemli ulaşım güzergâhlarının bulunduğu kesimler ile Yahyalı ilçe merkezinin kuzeyindeki yüzey şekilleri sade görümlü Develi Ovası'ndaki alanlar ve Yahyalı Çayı vadisinin çevreleridir. Tüm bu kesimler hem ulaşım elverişli, hem sulama imkânı bulunan tarla ziraatının yaygın olduğu alanlardır(Şekil 5.46).

Nüfus dağılışıında dikkat çeken diğer yerler ise, ilçenin kuzeyindeki düz alan, güneybatısında kalan hafif eğimli ve güneydoğusunda vadi içine kurulmuş olan köylerdir. Kuzeydeki köyler tarımla ilgilenirken güneydeki köyler ise hayvancılıkla uğraşmaktadır.

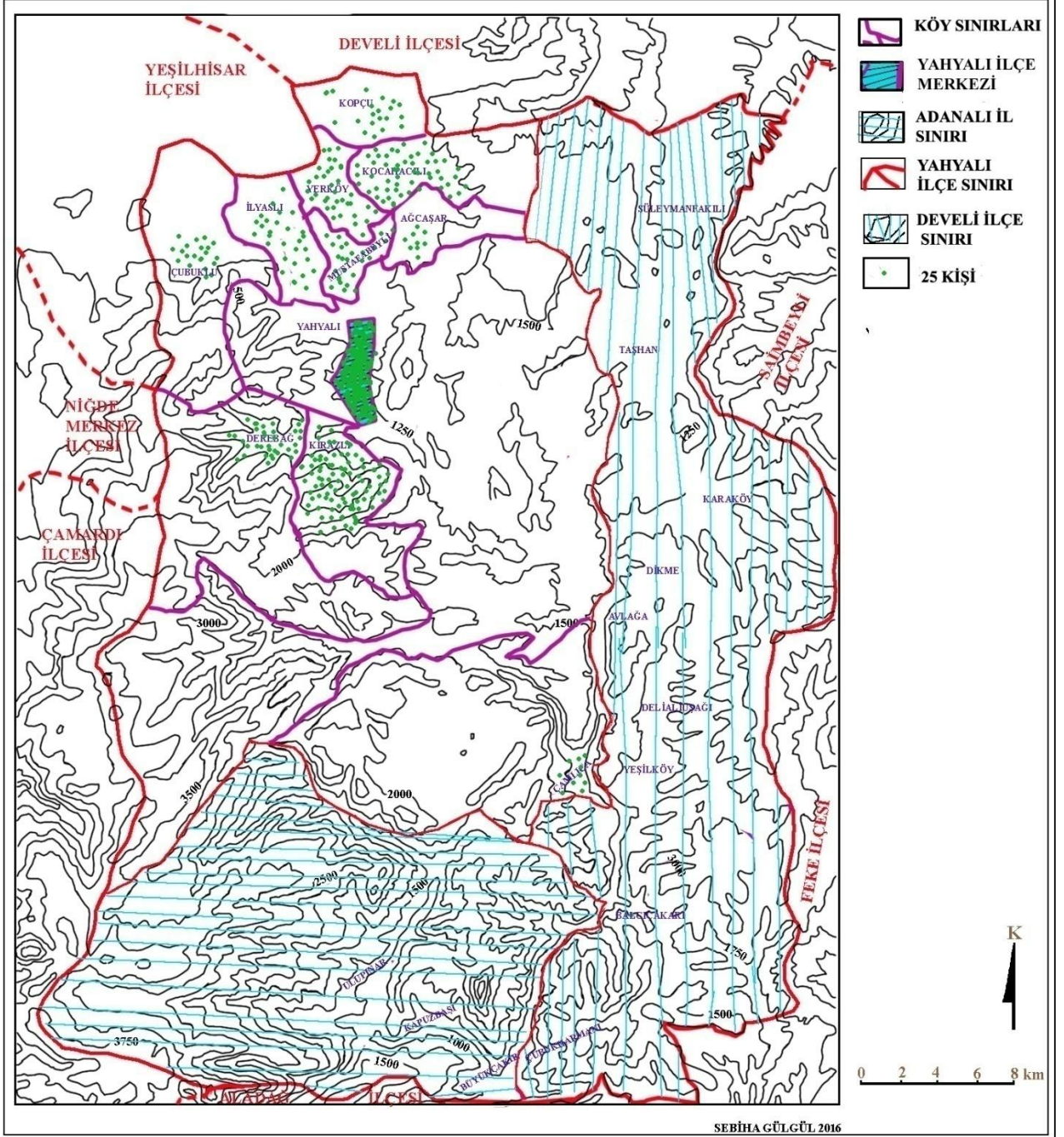
Yerleşmelerin kuruluş yeri ve nüfusun dağılışı alanları dikkate alındığında karşımıza ekseriya akarsu vadi tabanları ve dağ yamaçları karşımıza çıkmaktadır.

1935 yılında Yahyalı ilçe merkezi ile toplam 10 köy vardır. Bu köylerin nüfus miktarı bakımından en fazlası Dereköy(839 kişi), en az ise Ağcaşar'dır (215 kişi). Yüzölçümü büyüklüğü bakımından en büyük Çamlıca en küçük ise Mustafabeyli'dir.

Süleymanfakılı, Taşhan, Karaköy, Dikme, Avlağa, Delialıuşağı, Yeşilköy, Büyükçakır, Çubukharmanı, Kapuzbaşı, Büyükçakır, Ulupınar 1935 yılında Adana iline bağlı yerlerdir. 1954 yılında Yahyalı'ya bağlanmıştır (Şekil 5.46).

Şekil.5.46. Yahyalı İlçesinde Nüfusun Dağılım Haritası (1935)

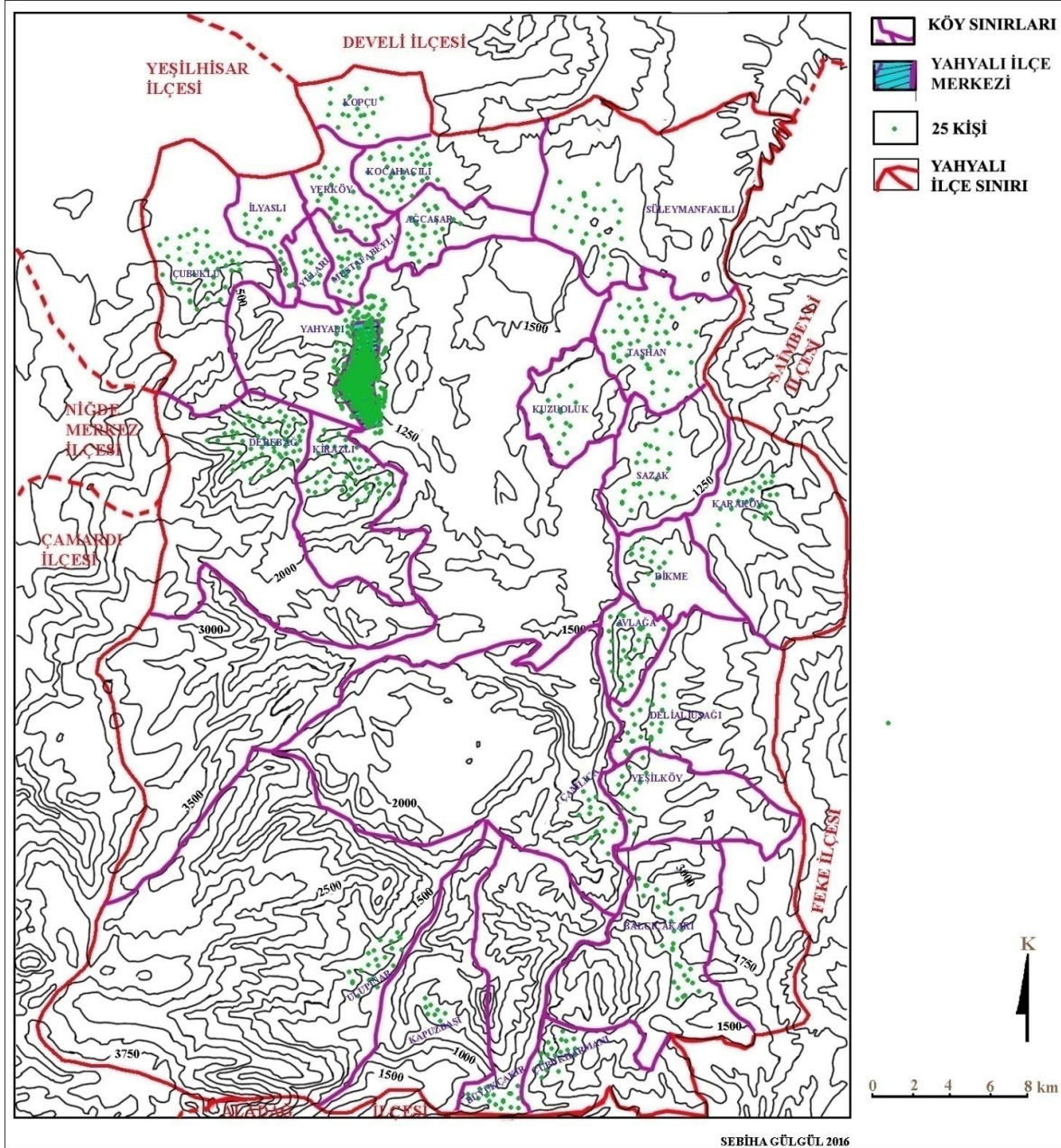

SEBİHA GÜLGÜL 2016

1960 yılı nüfus dağılım haritasında aslında yukarıdaki genel tablodan farklı bir yapıya rastlanmaz. Nüfus önemli oranda artmıştır. 1960 yılı nüfus dağılım haritasına bakıldığında Karsantı (Adana) ilçesine ve Develi (Kayseri) ilçesine bağlı olan köylerin çoğunun 1954 yılında Yahyalı ilçesine bağlanması ile köy nüfuslarında ve köy yüz ölçümlerinde artış olmuştur. 1954 yılında Yahyalı'ya eklenen köyler arasında; Ulupınar, Kapuzbaşı, Büyükçakır, Karaköy, Taşhan, Delialıuşağı, Dikme Süleymanfakılı köyleri bulunmaktadır. 1954 yılında bir köye mezra olarak bağlıyken bu yılda köy haline dönüşen Sazak, Avlağı ve Yeşilköy

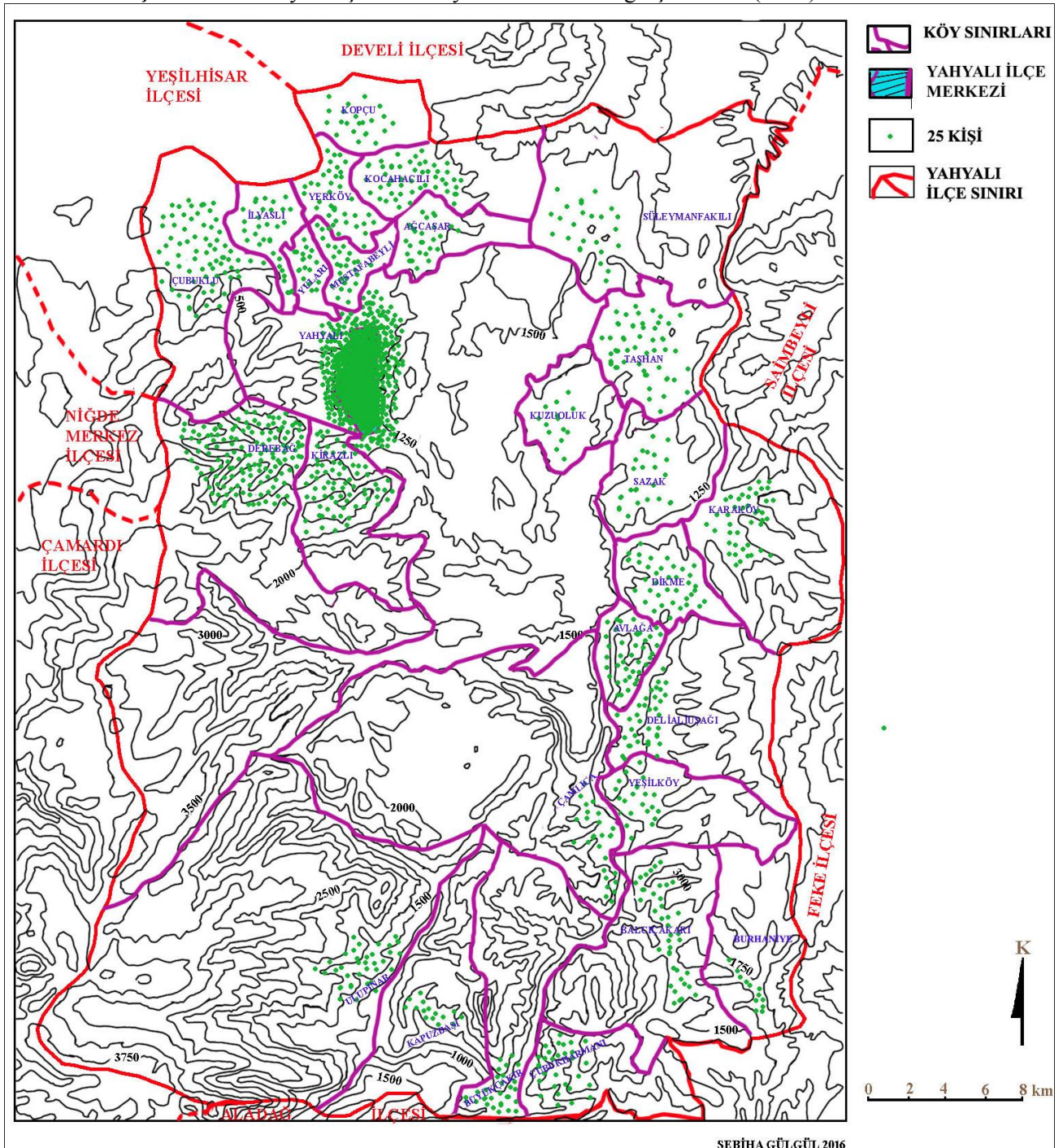
vardır (Şekil 5.47). Nüfusun dağılışı harita üzerinde yoğun bir görünüm kazanmıştır.1960 yılı nüfus dağılışı haritası daha dikkatli bir şekilde incelendiğinde, 1935 dağılışı haritasında oluşan boşlukların; 1960’de nüfus miktarı artmış ve nüfusu barındıracak alanların daralmış olmasına karşın, yine boş olarak kaldığı görülür. İlçe nüfusu, geçen 25 yıl içerisinde önemli oranda artmıştır. Köylerde kişi başına düşen tarım arazisi alanı daralmıştır. Buna rağmen, şehirselleşen merkeze olan yakınlık gösteren köylerin nüfus dağılışı karakteri hemen hemen aynı kalmıştır. En büyük değişiklik Yahyalı ilçesinin güneydoğudaki nüfus ve sınır değişikliğidir (Şekil 5.47).

Şekil.5.47. Yahyalı İlçesinde Köy Nüfuslarının Dağılışı Haritası (1960)

1980 yılı köy nüfus dağılışı haritasında Denizovası ve Burhaniye köyleri mezra konumunda iken köy konumuna getirilmiştir. Nüfus 20 yıllık süreçte önemli oranda artmıştır. Çubuklu ve Derebağ köylerinde en büyük artış yaşanmıştır. Ayrıca Yahyalı'nın kuzeyindeki köyler en fazla nüfus artışını yaşamıştır. Yahyalı'nın güneyindeki vadi köylerinde de gözle görülür bir nüfus artışı olmuştur. Bunun sebebi göç olaylarının olmaması, köylerdeki nüfusun köylerde kalmasıdır. 1980den sonra hem yurt içindeki göçler hem de yurt dışına yapılan göçler nüfusun azalmasına neden olacaktıdır (Şekil 5.48).

Şekil:5.48. Yahyalı İlçesinde Köy Nüfuslarının Dağılışı Haritası (1980)

SEBİHA GÜLGÜL 2016

Buna karşın, 1980 yılı nüfus dağılışı haritası önemli sonuçlara işaret etmektedir. Bu meseleyi daha açık bir ifadeyle değerlendirecek olursak; her şeyden önce kır nüfusunun en yüksek değerlere ulaştığı sayım dönemlerinden biri 1980 yılıdır. 1927 yılında 6.810 olan kır nüfusu, 1980 yılında 21.815'e ulaşmıştır. Yaklaşık 50 yıl içerisinde nüfus % 312 oranında artmıştır. Ancak bu tarihten sonra 1985-1990 yıllarında artış devam ederken 1990 yılından sonra kır nüfusunda kayıplar olmuştur. Sadece 1985 ve 1990 yıllarında kır nüfusunun 23.000'i aştığı görülür. 2000 yılında ise bu değer % 218 oranında azalarak 10.538 kişiye kadar düşmüştür (Tablo.5.6, 5.7).

1935 yılında vadi ünitesinde yoğunlaşmış olan nüfus dağılışı, 1980 yılında da bu özelliğini korumuştur. Ancak 1980 yılı dağılışında ortaya çıkan belki de en önemli husus tepelikler ve dağlık üniteye gördüğümüz nüfus artışı ve yoğunlaşmasıdır. Bu manzara, 2000 yılı nüfus dağılışında azalarak karşımıza çıkmaktadır (Şekil.5.46, 5.47, 5.48, 5.49).

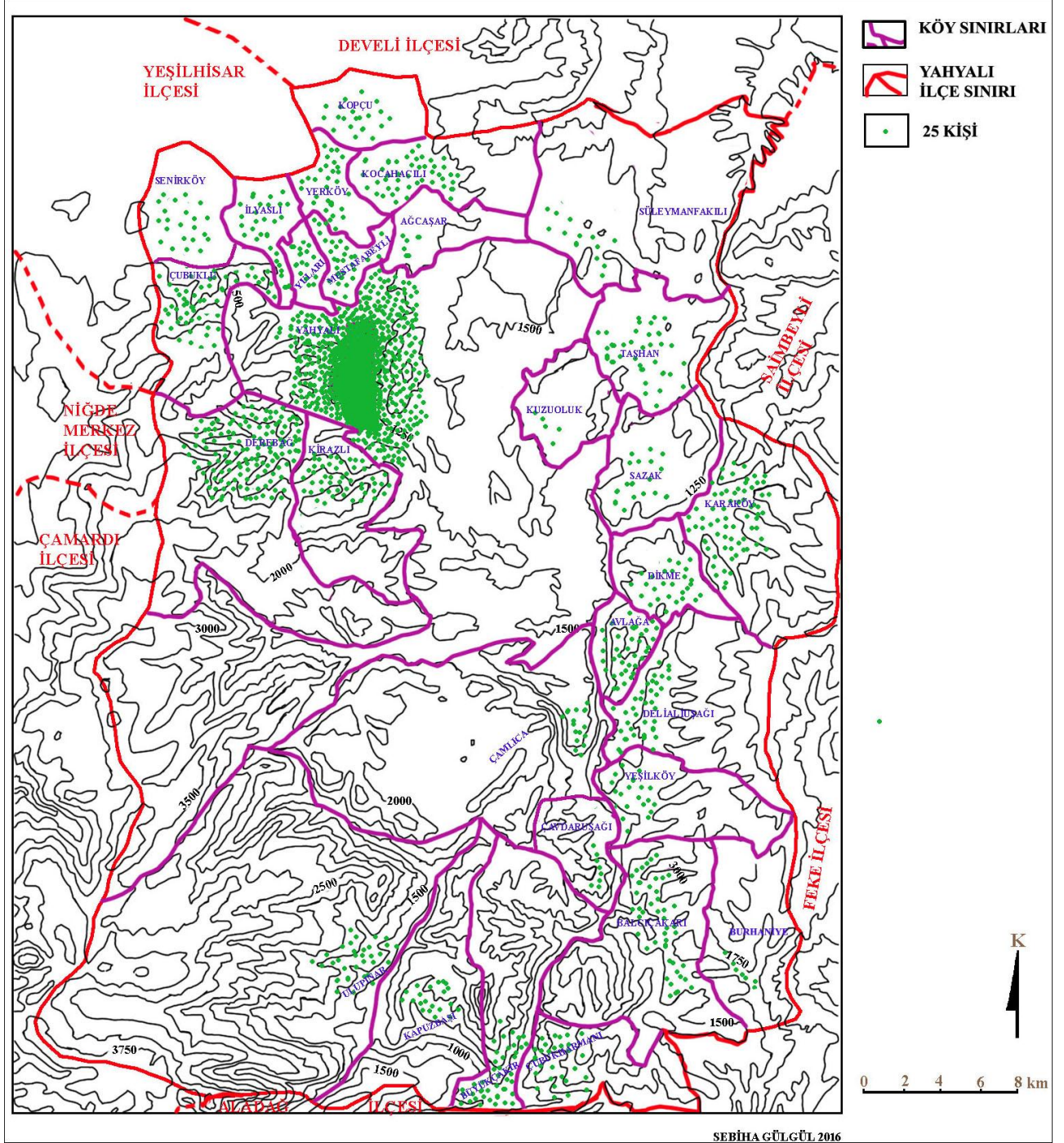
2000 yılı nüfus dağılışı haritasında 1935 ve 1960 yılı dağılışı haritalarında gördüğümüz gibi nüfus, daha çok Yahyalı Çayı yatağı çevresiyle, ilçe merkezine yakın olan kesimler; Zamantı Kanyonu boyunca ve Aksu Çayı çevresinde toplanmıştır (Şekil.5.49).

Özellikle 1990 yılı köylerin dışarıya göç vermesiyle kır nüfusunda azalmalar görülmüştür. Yahyalı'da ki şehirselleşmeye paralel olarak, tarımdan arta kalan nüfus, diğer ekonomik sektörlere kaymıştır. Bu durum köyden kente olan göçleri hızlandırmıştır. Dolayısıyla dağ ve vadi köylerinin nüfuslarında önemli kayıplar görülmeye başlamıştır.

2000 yılı nüfus dağılışı haritasına bakıldığında 1980 yılı haritasından farklı olarak kır nüfusunda azalmalar görülmüştür. Bu da haritada boşluklar oluşmasına neden olmuştur. Senirköy ve Çavdaruşağı köyleri oluşturulmuştur. 2000 yılı toplam kır nüfusu 20.538 kişidir. 1990 yılı kır nüfusuna göre azalma görülmüştür. Yeni oluşturulan köylerden Senirköy'ün nüfusu 622 kişi, Çavdaruşağı'nın nüfusu 187 kişidir. En fazla köy nüfusuna diğer yıllarda olduğu gibi 3259 kişiyle Dereköy'dür. En az köy nüfusuna sahip köy ise 17 kişi ile Denizovası köyüdür (Şekil.5.49).

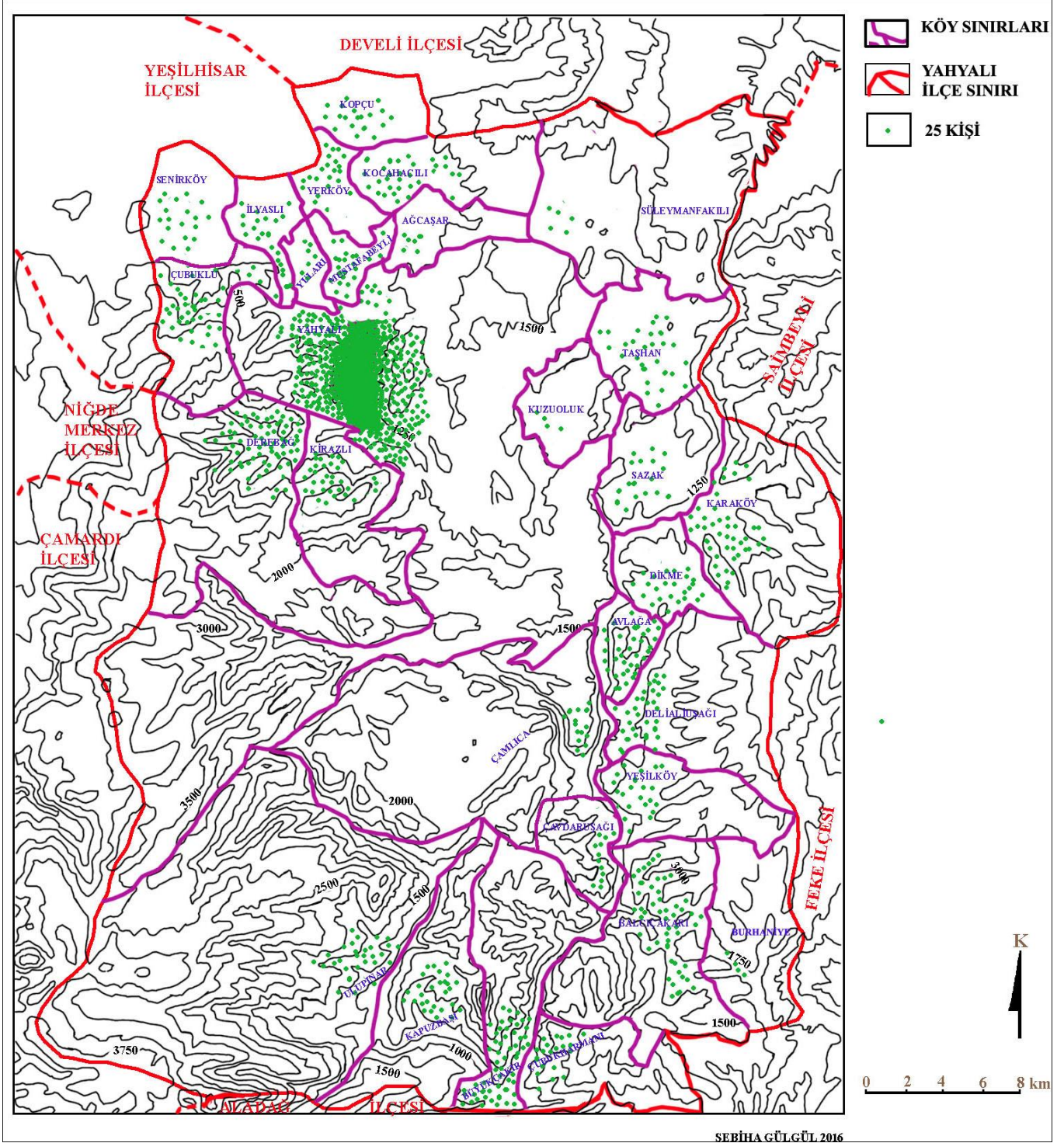
2000 yılında Yahyalı ilçe merkezi 22.665 nüfusuyla en fazla miktarına ulaşmıştır. Bu artışı 2000 yılı dağılışı haritasından görebiliriz (Şekil.5.49).

Şekil.5.49. Yahyalı İlçesinde Köy Nüfuslarının Dağılışı Haritası (2000)

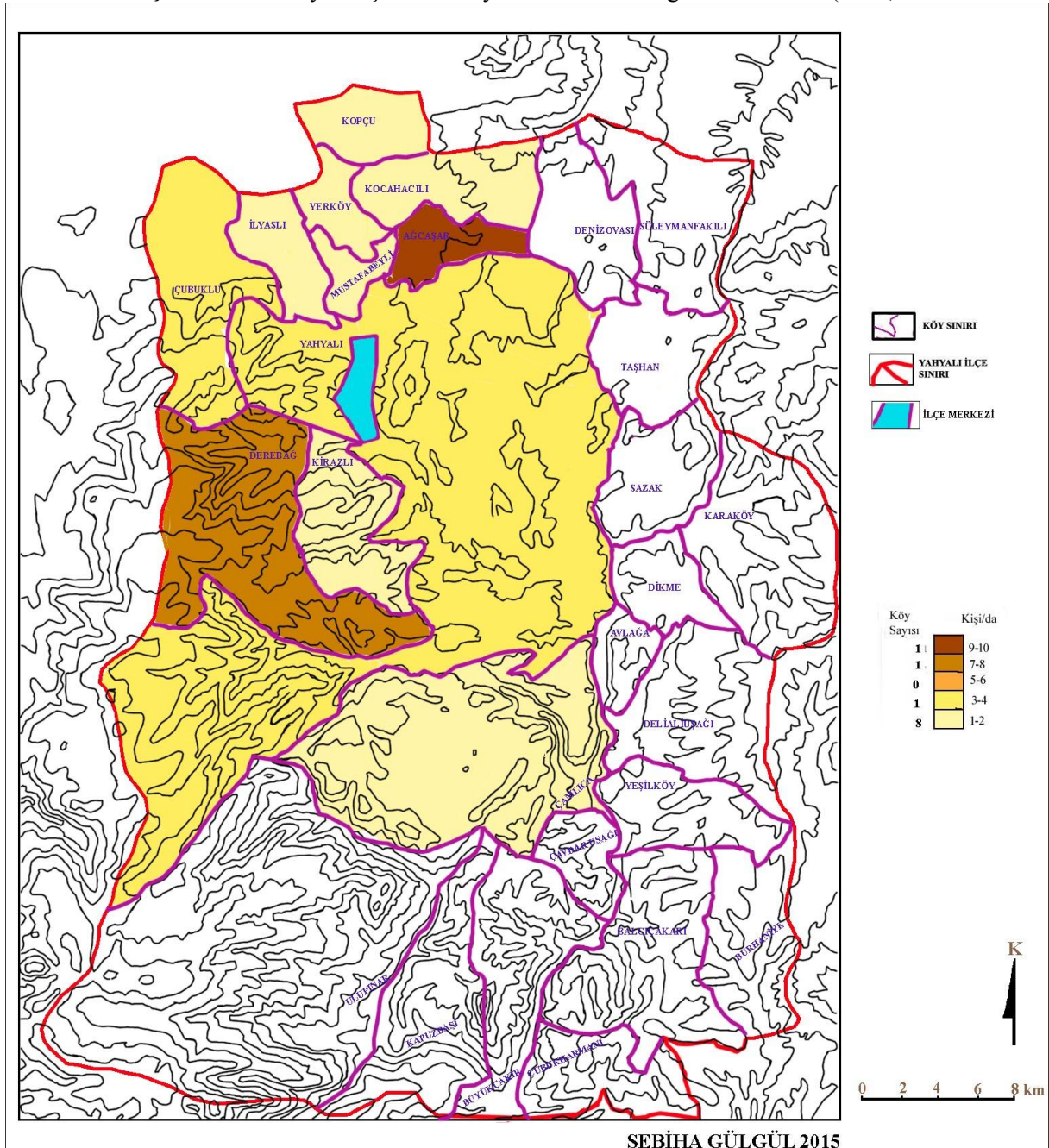
2014 yılı köy dağılışı haritasına bakıldığında genel olarak hem ilçe merkezleri hem de mahalleye dönüştürülen köylerin nüfusu azalmıştır. Bu yılda da Derebağ Mahallesi 1624 kişiyle en yüksek nüfusa sahiptir. Genel olarak köy nüfuslarında azalma olmuştur. Fakat büyük bir artış olmasa da Ulupınar, Senirköy, Mustafabeyli, Kopçu, Kapuzbaşı, Dikme, Denizovası, Çavdaruşağı, Büyükçakır, Balçıkakır köylerinde artış olmuştur. Bu artışlar en fazla Büyükçakır köyünde yaşanmıştır (Şekil.5.11). 2007 -2014 yılı artışı 1057 kişi olmuştur. En az artış ise Denizovası'nda 7 kişi ile gerçekleşmiştir. 2014 yılı kır nüfus toplamı 16.470dir. 2007 yılına göre kır nüfusu 1200 kişi azalmıştır (Tablo.5.6).

Şekil.5.50. Yahyalı İlçesinde Köy Nüfuslarının Dağılım Haritası (2014)

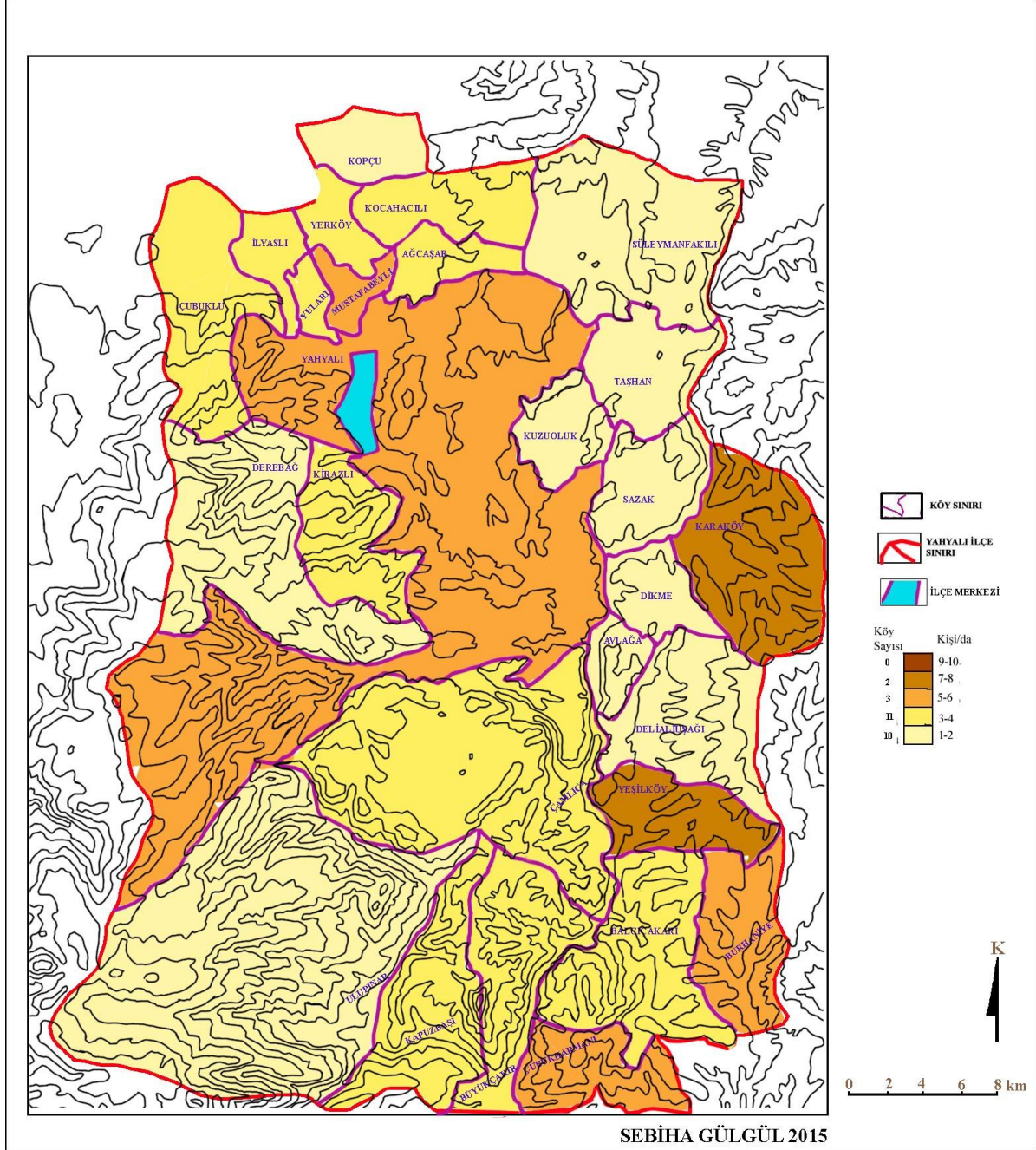
1935 yılı yoğunluk haritasında en fazla yoğunluk dekara 9-10 kişi ile Ağçaşar köyüdür. En az yoğunluk dekara 1-2 kişi ile Kopçu, Yerköy, Kocahacılı, Mustafabeyli, Yerköy, Kirazlı, Çamlıcadır. 1935 yılında Yahyalı ilçe merkezi ile toplam 10 köy vardır. Bu köylerin nüfus miktarı bakımından en fazlası Dereköy (839 kişi), en az ise Ağçaşar'dır (215 kişi). Yüzölçümü büyüklüğü bakımından en büyük Çamlıca en küçük ise Mustafabeyli'dir. Süleymanfakılı, Taşhan, Karaköy, Dikme, Avlağa, Delialıuşağı, Yeşilköy, Büyükçakır, Çubukharmanı, Kapuzbaşı, Büyükçakır, Ulupınar 1935 yılında Adana iline bağlı yerlerdir. 1954 yılında Yahyalı'ya bağlanmıştır (Şekil 5.51)

Şekil 5.51: Yahyalı İlçesinde Köy Nüfuslarının Yoğunluk Haritası (1935)

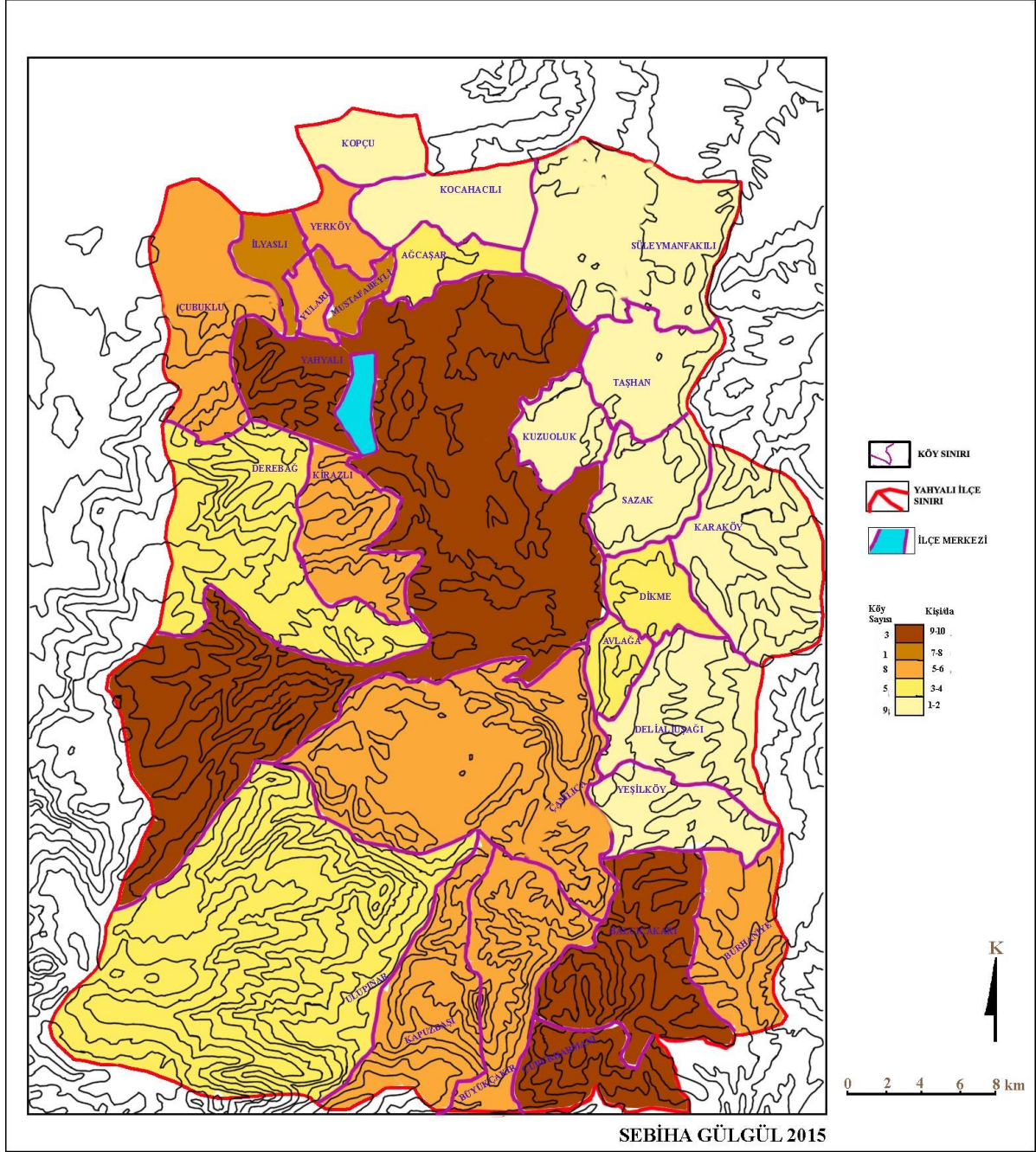
1960 yılı yoğunluk haritasında en fazla yoğunluk dekara 9-10 kişi ile Yeşilköy ve Karaköydür. En az yoğunluk dekara 1-2 kişi ile Süleymanfakılı, Taşhan, Kuzulok, Sazak, Dikme, Avlağa, Delialıuşağı, Dereköy, Uupınardır (Şekil 5.52).

Şekil 5.52: Yahyalı İlçesinde Köy Nüfuslarının Yoğunluk Haritası (1960)

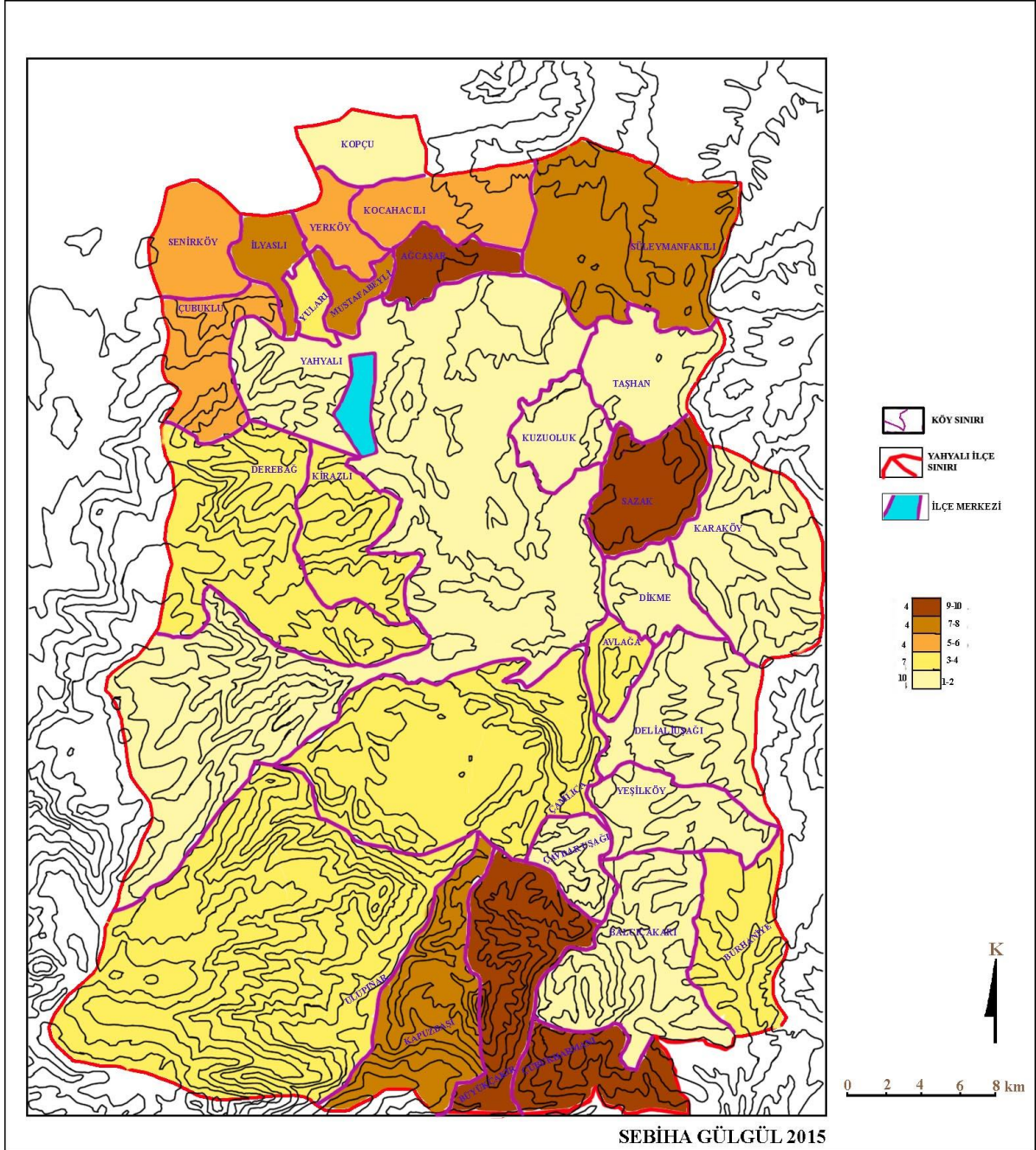
1980 yılı yoğunluk haritasında en fazla yoğunluk dekara 9-10 kişi ile Yahyalı, Balcıçakırı ve Çavdaruşağıdır. En az yoğunluk dekara 1-2 kişi ile Süleymanfakılı, Taşhan, Kuzuluk, Sazak, Kocahacılı, Kopçu, Delialıuşağı, Yeşilköydür (Şekil 5.53)

Şekil 5.53: Yahyalı İlçesinde Köy Nüfuslarının Yoğunluk Haritası (1980)

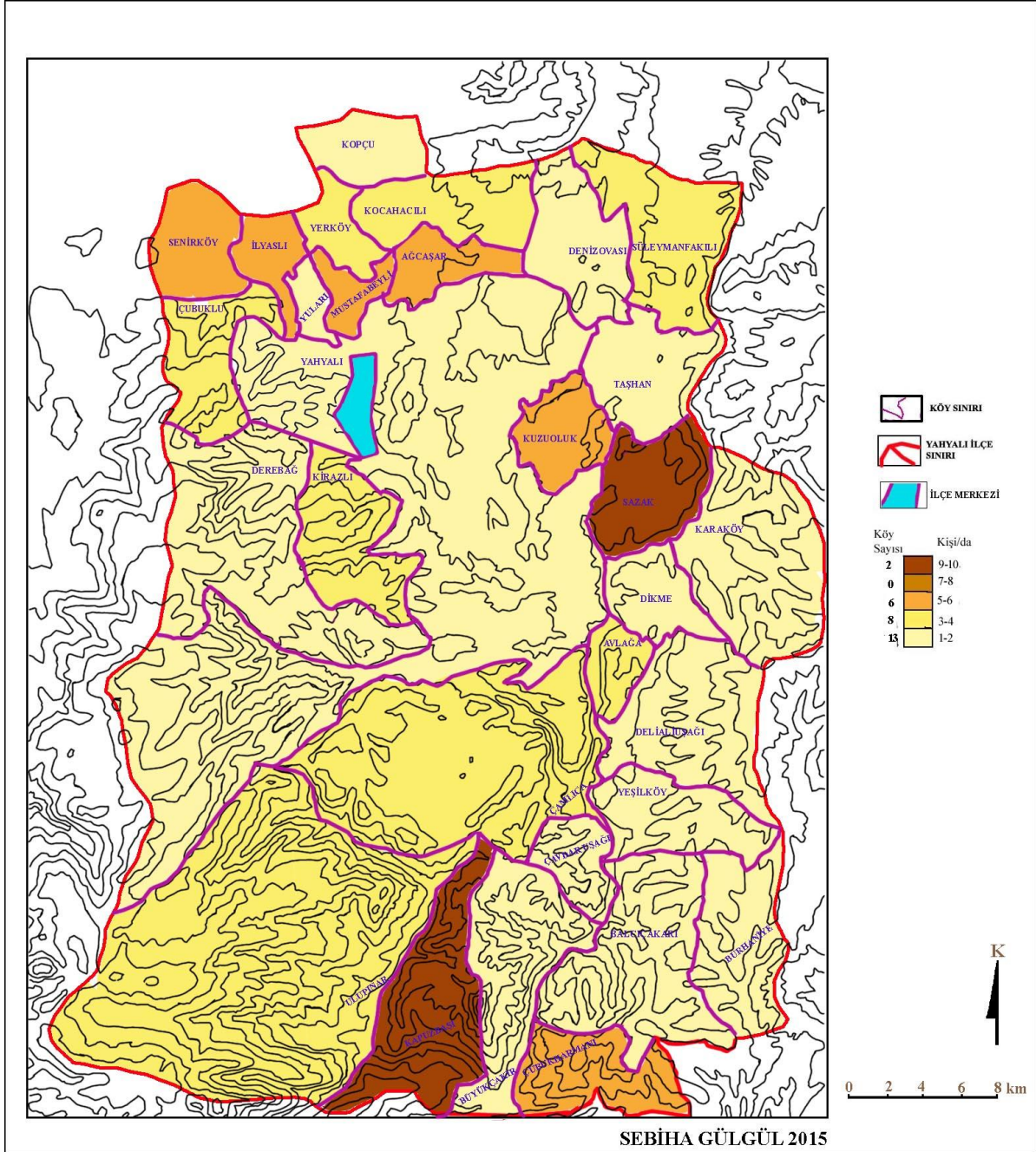
2000 yılı yoğunluk haritasında en fazla yoğunluk dekara 9-10 kişi ile Ağcaşar, Sazak, Büyükçakır, Çubukharmanıdır. En az yoğunluk dekara 1-2 kişi ile Süleymanfakılı, Taşhan, Kuzuluk, Sazak, Kocahacılı, Kopçu, Delialıuşağı, Kuzuluk, Yahyalı ve Yeşilköydür (Şekil 5.53)

Şekil 5.53: Yahyalı İlçesinde Köy Nüfuslarının Yoğunluk Haritası (2000)

2014 yılı yoğunluk haritasında en fazla yoğunluk dekara 9-10 kişi ile Sazak ve Ulupınardır. En az yoğunluk dekara 1-2 kişi ile Süleymanfakılı, Taşhan, Kuzuluk, Sazak, Kocahacılı, Kopçu, Delialıuşağı, Yeşilköydür, Kopçu, Dereköy, Büyükçakır, Burhaniye, Dikmedir. Yoğunluk 2014 yılında diğer yıllara göre azalmıştır (Şekil 5.54)

Şekil 5.54: Yahyalı İlçesinde Köy Nüfuslarının Yoğunluk Haritası (2014)

5.4.3. Göçler

Günümüzde göç muhteva olarak geniş bir anlam ifade eder ve sebepleri nedenleri de farklıdır. İnsanlık tarihi kadar eski olduğu düşünülen göçün, şehirleşme ve cemiyetler ile fertlerin değişiminde rolleri vardır (Akkaya 1986,s.5). Sosyal-kültürel değişimin de en önemli nedenlerden biri kabul edilir (Akkaya 1986,s.16) Göçlerin hedef veya amaçlarının birleştiği bir nokta vardır bu da kişilerin edebi yahut geçici bir süre için, hayatlarının gelecekteki kısmının tamamını veya bir parçasını buldukları yer dışında başka bir yerde geçirme arzusudur (Akkaya, 1979:21,22). Bu arzunun doğmasına etki eden neden toplum üyelerinin içinde bulunduğu zor şartlar olduğu gibi bireyin kendi içinde geliştirdikleri olgulardır. Bu istek kendi iradesiyle ve bir takım zorlayıcı etmenlerden dolayı olmuştur (Güler, 2000 s.694)

Nüfus değişimi üzerinde etkisi olan diğer bir faktör de göçlerdir. Göçler, nüfus ile kaynaklar arasında daha iyi bir denge sağlanması için kendiliğinden meydana gelen hareketler olarak yorumlanmaktadır (Tümertekin, 1984:122-123). Genellikle iç göçler ve dış göçler şeklinde iki grup altında incelenmektedir. Araştırma alanında özellikle iç ve dış göçlerle ilgili sağlıklı veri bulunmamaktadır. Bu nedenle göçleri genellikle nüfus verilerinden ve inceleme sahasındaki köylerde yapmış olduğumuz saha gözlemlerinden ve mülakatlardan yararlanarak değerlendirmeye çalıştık. Göçler, nüfus artış hızı üzerindeki etkisinin yanında, demografik yapıyı da değiştirme özelliği taşıması nedeniyle, önemli bir sosyal süreç oluşturmaktadır.

İlkçağlardan bugüne gelene kadar sürekli olarak yer değiştirmelere neden olan en önemli faktörlerden biri de ekonomidir. Ekonomik kaynakların hayvancılık faaliyetleri dışında son derece kısıtlı olduğu geri kalmış yöreler büyük ölçüde göç verirler (Tandoğan, 1989:2). Ayrıca, geçinmek için zaruri olan ihtiyaç maddelerinin sağlanmasındaki güçlükler ya da bazı bölgelerin rahat yaşama imkanı sunması daima nüfus hareketlerine neden olmuştur. Bununla birlikte eğitim, iş bulma, sağlık, ekonomik faaliyetleri daha iyi ortamlarda sürdürme isteği gibi nedenler de göç olaylarında etkili faktörler arasındadır (Özav, 1991:56). Göç olgusunu, Türkiye'deki yapısal değişimlerden ve bölge içindeki coğrafi faktörlerin etkisiyle farklılık kazanan ortamlardan soyutlayarak ortaya koymanın imkânsız olduğunu 1923-1950 yıllarını kapsayan dönemde ülkedeki kapalı ekonomik sistemin, ulaşım ve iletişim araçlarının sınırlılığının, yaşanan ekonomik bunalımların ve II. Dünya Savaşı'nın dolaylı etkilerinin göç hareketlerini büyük ölçüde sınırlı tuttuğunu belirtmektedir. 1950'li yıllarda gerçekleşen tarım ve ulaşım alanındaki yeni uygulamalar kapalı ekonomik sistemin bozulmasına neden olurken, geçimlik tarım yerine pazara yönelik üretim ağırlık kazanmış, fiziki olanaklar belirgin bir

gelişme sağlamış ve bu durum kırsal nüfusu devingenliğe iterek kırların boşalmaya başlamasına neden olmuştur. Diğer taraftan ulaşım ve iletişim araçlarının yaygınlaşması kırsal nüfusun bilinçlenmesine ve sosyo-kültürel seviyesinin yükselmesine neden olurken, şehirlerde yeni iş olanakları ortaya çıkmıştır (Mutluer, 1992:132)

Türkiye'deki şehirleşmenin büyük oranda köyden kente göç şeklinde olunduğu bilinmektedir. Bununla birlikte Türkiye'deki iç göç dört gruba ayrılmaktadır (Sezal,1992).

1. Köyden şehirlere basamaklı göç
2. Köyden büyük şehirlere sıçramalı göç
3. Şehirlerarası göç
4. Şehirlerden büyük şehirlere basamaklı göç

Göçmenler her şeyden önce göç ettikleri şehirlerin nüfusunun artmasına sebep oluyordu (Güler, 2000: 203-204). Fakat bu nüfus artışı iskan sorunlarına neden olmaktadır. Nüfusun artması ile gıda ve beslenme maddeleri, giyim eşyaları, gerekli eşyaların teminde sıkıntıya düşüyor ve bu sıkıntı bahsedilen eşyaların fiyatlarının iki katına çıkmasına ve teminin zorlaşmasına neden olmaktadır. Taşrada köyler tarafından işlenen arazilerin boş kalması, büyük şehirlerin gıda bakımından sıkıntıya düşmesine neden olmaktadır (Güler,2000:701).

Bütün iş imkânlarının Yahyalı ilçe merkezinde toplanması kır nüfusu için çekim alanı oluşturmuştur. Kır nüfusu Yahyalı ilçe merkezine göç edip buraya yerleşmektedir. Ama Yahyalı ilçe merkezindeki nüfus ise daha büyük şehirler olan Kayseri, Niğde, Ankara, İstanbul gibi yerlere göç edip yerleşmektedir. Bu göçler kademeli olan göçleri oluşturmaktadır. Kır nüfusun ilçeye, ilçedeki nüfusun, il merkezine ve ildeki nüfusun büyük nüfuslu şehirlere göçü şeklinde olmaktadır. Ayrıca görevleri nedeniyle, geçici bir süre kalmak üzere şehre gelen memurlar (öğretmen, yönetici, doktor, hemşire vb) ve asker nüfusun da göçlerde etkisi bulunmaktadır.

Yahyalı nüfusunun 1950-1990 yılları arasında nüfus artış hızında sürekli bir artma ve azalmalar görülmüştür. Bunun sebebi göçlerin verilmesi sonrasında tekrardan göçlerin alınması, ayrıca ilçeye yeni köylerin eklenmesindedir. Eklenen köyler arasında 1954 yılında Ulupınar, Kapuzbaşı, Büyükçakır, Karaköy, Taşhan, Delialıuşağı, Dikme Süleymanfakılı vardır. 1954 yılında bir köye mezra olarak bağlıken bu yılda köy haline dönüşen Sazak, Avlağı ve Yeşilköy vardır. Bunlarda nüfus yapısı üzerinde etkili olmuştur. 1965 yılında kır nüfus artış oranı %26,6 ve nüfus 10.283 kişi idi. 1970 yılında ise kır nüfusunda 11.546 kişiye ulaşmış ve nüfus artış hızı %5,75 oranında gerçekleşmiştir. Bu iki dönem arasındaki

%20,85'lik farkta nüfus iç ve dış göçü gerçekleştirmiştir. Büyük çoğunluğunun ise dış göçe katıldığını tahmin etmekteyiz. Çünkü 1956-1970 yılları ülkemizin yurt dışına göç verdiği döneme denk gelmektedir. Bu oran yöre nüfusunun oranını tahmini olarak vermektedir. Erkek nüfusun 1970-1975 yıllarında göç ettiğinin en büyük kanıtı ise 1970 te erkek nüfus artış hızı %5,75 miktarı 8 736 kişi idi. 1975'te ise erkek nüfus 9.675 kişiye ulaşmış ve artış hızı %-45,02 oranında olmuştur. İki dönem arasındaki farkın -39,20 olması erkek nüfusun büyük oranının göç ettiğini göstermektedir. Şehir nüfusunun da 1965-1970 yılları arasında göç verdiği görülür. Biz bunu erkek nüfusun yıllık artış hızından çıkarabilmekteyiz 1965 yılı nüfus artış hızı %30,23 nüfus miktarı 5.124 tür. 1970 yılında artış hızı %22,04, erkek nüfus miktarı 5.721 kişidir. Yıllar arasındaki artış hızındaki fark %8,19 erkek nüfusun yurt içinde ve yurt dışında göç ettiğini vermektedir. Kır nüfusu yıllık nüfus artış hızları grafiğine de bakıldığında 1975-1980 yılları arasındaki erkek nüfusundaki azalıştan kırdaki erkek nüfusun göç ettiğine ulaşılmaktadır. Şehir nüfusu yıllık nüfus artış hızları grafiğine de bakıldığında erkek nüfusun 1970-1980 yılında büyük bir azalmanın olduğunu bize vererek erkek nüfusun göç ettiğini vermektedir.

Yahyalı nüfusu en fazla göçü metropol şehir olan İstanbul'a yapmıştır. İkinci olarak büyük şehir olan Ankara'ya ve üçüncü olarak Adana'ya göç etmişlerdir. İstanbul, Ankara, İzmir büyük şehir olmasından dolayı Yahyalılar buralara göç etmişlerdir. Adana 3189, Ankara 1245, İstanbul 9774, İzmir 1105 yakınlık ve büyüklükten dolayı, Adana 3189, Mersin 4278 kişi göç etmiştir. Tekirdağ'a ise İstanbul'a yakınlıktan dolayı 1158 kişi göç etmiştir. (Tablo 5.40, Şekil 5.54)

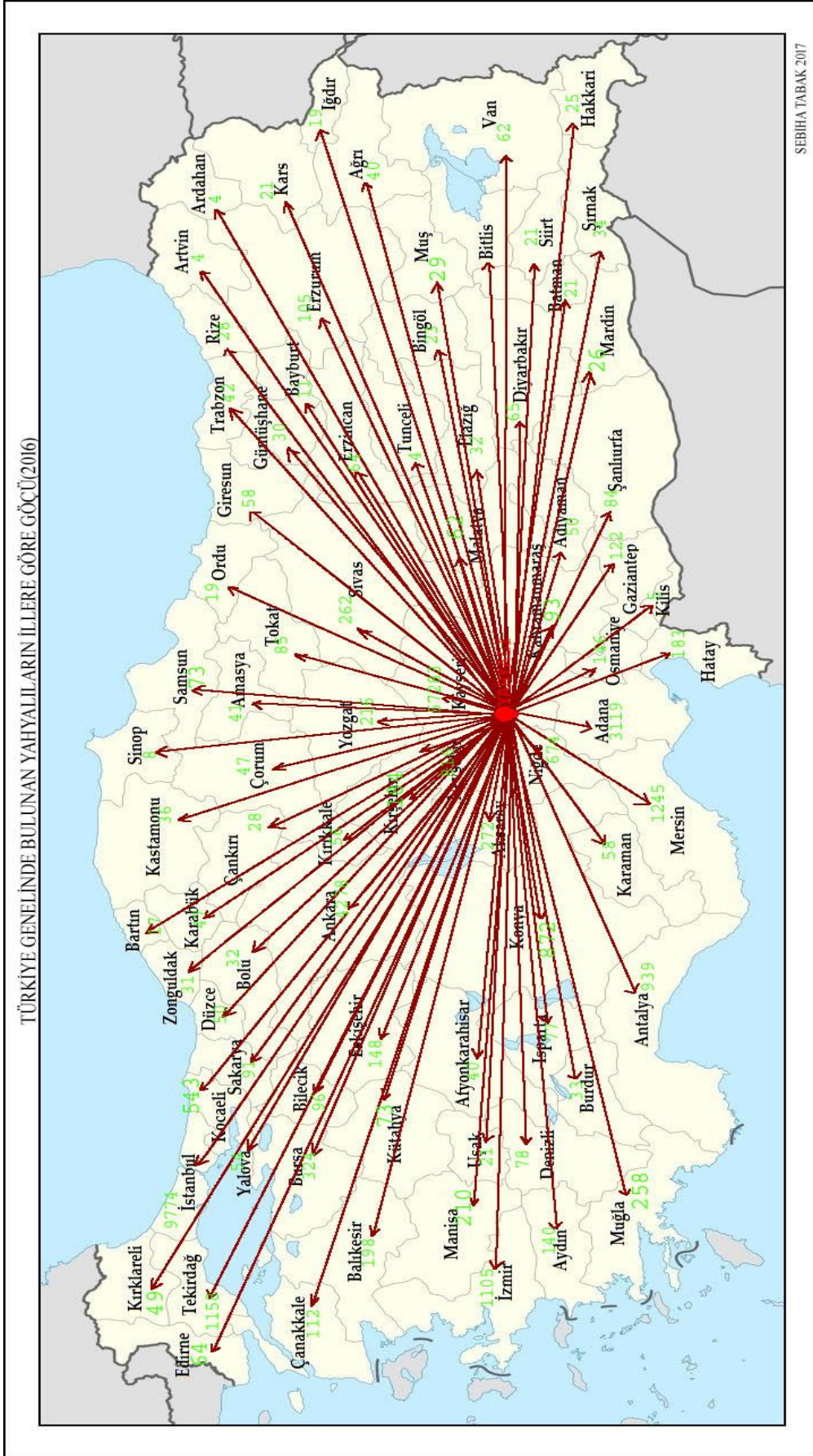
Yahyalı dışında toplam 87026 kişi mevcuttur. Kayseri merkezde 57283 kişi Yahyalılar yaşamaktadır. Kayserinin ilçelerinde ise 57283 kişi yaşamaktadır (Tablo 5.41, Şekil 5.55)

Tablo.5.40:Türkiye Genelinde Bulunan Yahyalılar Nüfus Tablosu(2016)

İl Adı	Nüfus	İl Adı	Nüfus	İl Adı	Nüfus	İl Adı	Nüfus	İl Adı	Nüfus
Adana	3189	Çorum	47	Kastamonu	36	Samsun	73	Şırnak	34
Adıyaman	50	Denizli	78	Kayseri	57283	Siirt	21	Bartın	17
Afyon	40	Diyarbakır	65	Kırklareli	49	Sinop	8	Ardahan	4
Ağrı	40	Edirne	64	Kırşehir	184	Sivas	262	Iğdır	19
Amasya	41	Elazığ	32	Kocaeli	543	Tekirdağ	1158	Yalova	54
Ankara	4278	Erzincan	64	Konya	872	Tokat	85	Karabük	47
Antalya	939	Erzurum	105	Kütahya	73	Trabzon	42	Kilis	5
Artvin	4	Eskişehir	148	Malatya	62	Tunceli	4	Osmaniye	146
Aydın	140	Gaziantep	122	Manisa	210	Şanlıurfa	84	Düzce	50
Balıkesir	198	Giresun	58	Kahramanmaraş	93	Uşak	21	Toplam	376
Bilecik	96	Gümüşhane	30	Mardin	26	Van	62		
Bingöl	23	Hakkari	25	Muğla	258	Yozgat	216		
Bitlis	10	Hatay	183	Muş	29	Zonguldak	31		
Bolu	32	İsparta	77	Nevşehir	816	Aksaray	272		
Burdur	33	İçel(Mersin)	1245	Niğde	674	Bayburt	11		
Bursa	324	İstanbul	9774	Ordu	19	Karaman	58		
Çanakkale	112	İzmir	1105	Rize	28	Kırıkkale	56		
Çankırı	28	Kars	21	Sakarya	91	Batman	21		
Toplam	9577	Toplam	13243	Toplam	61345	Toplam	2485		
Genel toplam		87026							

Kaynak:Yahyalı belediyesi

Şekil 5.54. Türkiye Genelinde Bulunan Yahyaların İllere Göre Göç Haritası(2016)

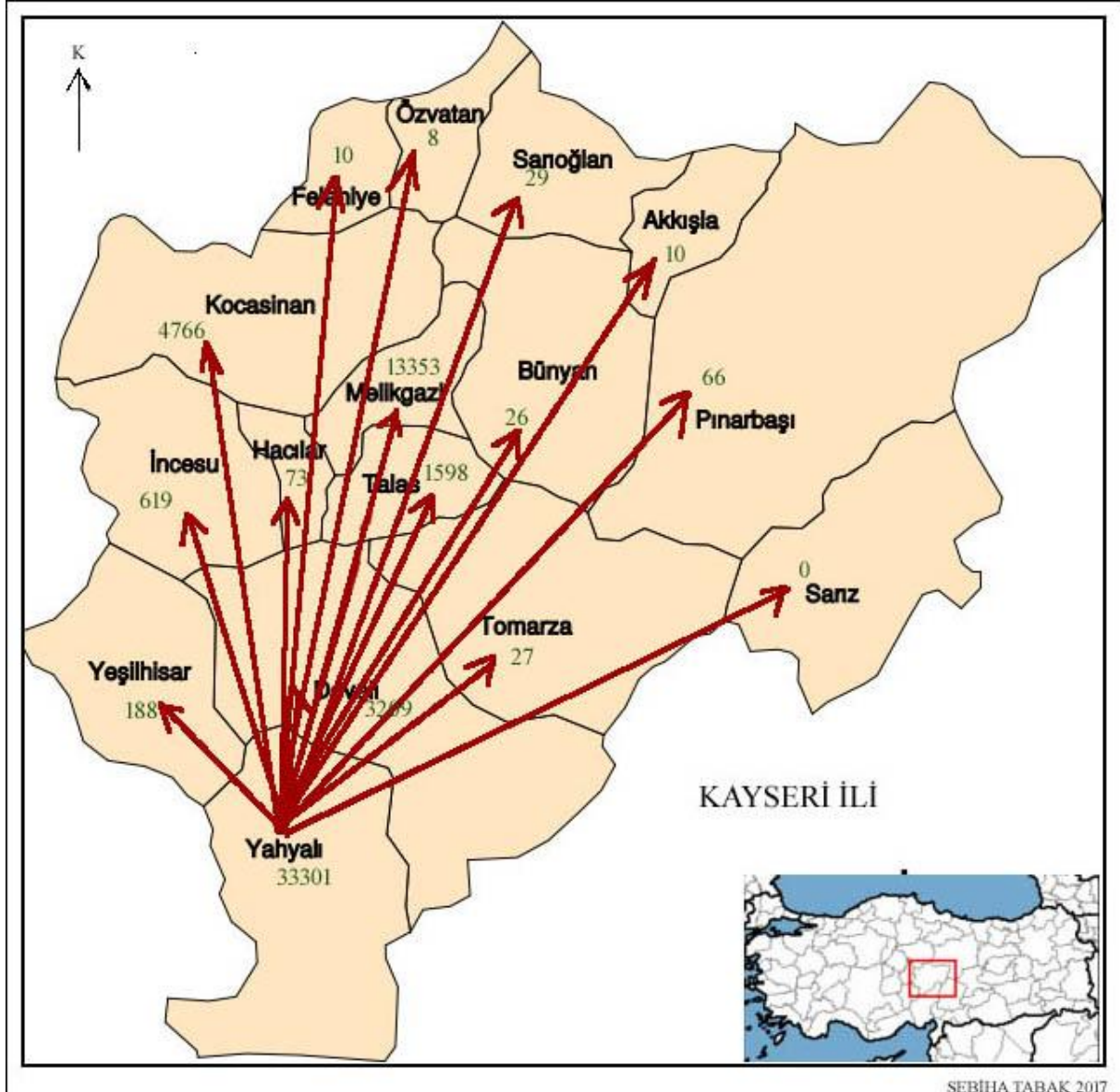

Tablo.5.41:Kayseri İlçelerinde Bulunan Yahyalı Nüfusuna Kayıtlı Nüfus Tablosu

İlçe Adı	Nüfus	İlçe Adı	Nüfus
Kocasinan	4766	İncesu	619
Melikgazi	13353	Özvatan	8
Akkışla	10	Pınarbaşı	66
Bünyan	26	Sarıoğlan	29
Develi	3209	Sarız	0
Felahiye	10	Talas	1598
Hacılar	73	Tomarza	27
Yahyalı	33301	Yeşilhisar	188
Toplam	54748	Toplam	2535
Genel toplam:	57283		

Kaynak: Yahyalı belediyesi

Şekil 5.55. Kayseri İlçelerinde Bulunan Yahyalı Nüfusuna Kayıtlı Nüfus Haritası(2016)

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ

Araştırma sahası olan Yahyalı, İç Anadolu'nun Yukarı Kızılırmak Bölümü'nde yer alan Kayseri ilinin en güneydeki ilçesidir. 35-36 Doğu meridyenleri, 38-39 Kuzey paralelleri arasında yer alan Yahyalı'nın güney-doğusu Feke (Adana), kuzey-doğusu Develi (Kayseri), batısı Dünderli ile Suluca ova (Niğde), kuzeyi Develi (Kayseri), kuzeybatısı Yeşilhisar (Kayseri)ve güneyi Aladağ (Adana) ile çevrilidir.

Yahyalı da 1844 Osmanlı nüfus sayımında Yahyalı Kazası mahallerinin kayıtlı nüfus toplamı 1866, köylerin kayıtlı nüfusu ise 901'dir. Bu sayımlarda bu sayımda sadece erkekler sayıldığından dolayı tahmini nüfus miktarı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. 1868 tarihli (1285) Konya Vilayeti Salnamesinde Yahyalı nahiyesi ve 19 köyü, Niğde sancağının Ürgüp kazasına bağlıdır.1867 tarihli (1286) Konya Vilayeti Salnamesinde önceki salnamelerde Ürgüp'e bağlı olan Yahyalı nahiyesi, idari kısmında Ürgüp'e bağlı olarak gösterilmiş fakat nüfusla ilgili verilen bilgiler ise Niğde dâhili içinde verilmiştir. Yahyalı nahiyesi bu tarihten itibaren Niğde ye bağlı olarak gösterilmiştir.1906 tarihli (1322) Konya Vilayeti Salnamesinde Yahyalı nahiyesinin tahmini merkez nüfusu 5080, tahmini köyler nüfusu 3878 dir. Toplam nüfusu 11928 olarak bulunmuştur. Yahyalı Nahiyesi merkez nüfusunun tamamını Türkler oluşturmaktaydı. Köylerin bazıları ise ermeni ve Rum'dur. Bazı aşiretler yaz mevsiminde Aladağ eteklerine konarlardı. Bu aşiretler bazen Yahyalı Nahiyeye merkezine kadar inerek yaz mevsimini burada geçirirlerdi. Bu durum Yahyalı nüfusunun artmasına ve azalmasına neden olmaktadır.

Köy nüfus, artış hızı 1831-1844 yılları arasında %32.6. 1844-1906 yılları arasındaki artış hızı %20.8 oranındadır. 1831-1844 yılları arasında köy nüfus artış hızının %32.6 olma sebebi Ermeni tehciri ile giden Ermenilerin 1900'lü yıllarında geri eski köyelerine gelmesinden dolayı olmuştur. Tekrardan köy nüfus miktarında artış olmuştur. Merkez nüfusunun artış hızı 1831-1844 yılları arasında % 144.6, 1844-1906 yılları arasındaki artış hızı %14.9 oranındadır. 1831-1844 yılları arasındaki 13 yıllık nüfus artış hızının çok yüksek çıkma sebebi ise ilk nüfus sayımı olduğundan tam bir nüfus sayımı olmamasındandır.

Yahyalı ilçesi kır nüfusu 1935–2014 sayım yılları arasındaki 79 yıllık süreçte kırsal nüfus dönem dönem salanımlar yaparak seyretmiştir. Ulupınar 1937- 1940- 1945- 1950 de Adana Seyhan Karaisalı kazası Karsantı nahiyesine bağlıdır. Kapuzbaşı 1937- 1945- 1950 de

Adana Seyhan Karaisalı Kazası Karsantı nahiyesine bağlıdır. Büyük Çakır 1937 -1945 -1950 de Adana Seyhan Karaisalı Kazası Karsantı nahiyesine bağlıdır. 1954 yılında Ulupınar, Kapuzbaşı, Büyükçakır Yahyalı'ya bağlanmıştır. Süleymanfakılı Develiyi bağlı bir köyken 1954 yılında Yahyalı'ya bağlanmıştır. Denizovası Taşhan Köyüne bağlı bir mezra iken 1954 yılında köy haline getirilmiştir. Karaköy ilk başta Adana'ya bağlıyken sonrasında Develiyeye 1954 yılında ise Yahyalı'ya bağlanmıştır. Bu köylerin Yahyalı'ya eklenmesi kır nüfusunda artışlara neden olmuştur. 1935–1940 sayım döneminde köy nüfuslarında belirgin artışlar olmamıştır. 1940-1945 yılları arasında köylerde büyük bir artış olmuştur. . 1945-1950 yılları arasındaki tekrardan büyük bir azalma göstermiştir. 1950- 1980 yılına kadar köy nüfusunda normal bir artış olmuştur.1980- 1985 yılında azalma olmuştur. 1990 yıllarından sonrada düzenli bir şekilde köy nüfuslarında azalma görülmüştür. Günümüzde de bu azalma halen devam etmektedir. Bunların sebepleri arasında başta ilçenin coğrafi konumu olmak üzere, iş imkânlarının yeteri kadar olmaması, eğitim ve öğretimin yaygınlaşmasından yeni yetişen neslin okumaya gittiği yerde kalması gibi nedenler gösterilebilir. Gençler ise iş imkânlarını değerlendirmek üzere başta Kayseri olmak üzere, İstanbul, Ankara gibi üretimin ve iş imkânlarının çok olduğu büyük şehirlere gitmelerindedir.

1935 yılı kır da kadın nüfus 3410 erkek nüfus 3400 toplam nüfus 6810dur. Şehir kadın nüfus 2692 erkek nüfus 2680 toplam nüfus 5372'dir. 1935 yılı kır, şehir toplam nüfusta kadın 6102 erkek 6080 toplamında 12182'dir.

1960 yılı kır da kadın nüfus 7138 erkek nüfus 7441 toplam14.579 nüfus dur. Şehir kadın nüfus 4292 erkek nüfus 4405 toplam nüfus 8697'dir. 1960 yılı kır, şehir toplam nüfusta kadın 11.430 erkek 11.846 toplamında 23.276'dir.

1985 yılı kır da kadın nüfus 12.199 erkek nüfus 11.302 toplam nüfus 19.534 dur. Şehir kadın nüfus 9.047 erkek nüfus 8.828 toplam nüfus 17.875'dir. 1985 yılı kır, şehir toplam nüfusta kadın 21.246 erkek 20.122 toplamında 37.578'dir.

2007 yılı kır da kadın nüfus 7.558 erkek nüfus 7.833 toplam nüfus17.607 dur. Şehir kadın nüfus 10.256 erkek nüfus 9.971 toplam nüfus 20.227'dir. 2007 yılı kır, şehir toplam nüfusta kadın 18.995 erkek 18.839 toplamında 37.834'dir.

2014 yılında köyler mahalleye dönüştürüldüğünden köy ve şehir kadın erkek nüfuslarına ulaşılamamıştır. Toplam köy nüfusuna ise mahalle nüfusları toplanarak ulaşılmıştır.

Kırsal nüfus genel olarak azalma görülmüştür. Şehir nüfusunda 2000 yılına kadar artışlar olurken 2000 yılından sonra azalmalar görülmeye başlanmıştır. Günümüzde de bu azalış devam etmektedir.

1940-1945 yılları arasında nüfus artış hızı yükselmiştir. 1950 yıllarında tekrardan bir azalma görülmüştür. 1950-1990 yılları arasında sürekli bir artma ve azalmalar görülmüştür. Bunun sebebi göçlerin verilmesi sonrasında tekrardan göçlerin alınması ayrıca ilçeye yeni köylerin eklenmesindedir. Ayrıca 1990 yılındaki sürekli azalma sürekli dışarıya verilen göçten dolayıdır. 2014 yılında kır nüfusunda tekrar bir artış göstermiştir. Bunun sebebi Yahyalı'ya bağlı köylerin mahalleye dönüştürülmesinden dolayıdır. Fakat böyle bir kır nüfusunda artış hızı söz konusu değil azalma söz konusu olmuştur.

Nüfus, araştırma sahasında genellikle toplu bir şekil göstermektedir. Bu dağılışı kimi yerde kümeler halinde ve kimi yerlerde ise alansal olarak yoğunlaşmaktadır. İlçede kırsal nüfus dağılışı formunu tarımsal faaliyetler, hayvancılık ve kademeli olarak yükselen morfoğrafik yapı belirlemektedir. Yahyalı Çayı, Aksu Çayı ve Zamantı Irmağının varlığı nüfusu kendi etrafında toplamasında etkili olmuştur. Özellikle Yahyalı Vadisinde toplanmasında da şehirselleşme olan yakınlık, karayolları ve ulaşım kolaylıkları, verimli ziraat alanları ile akarsular, taban suyu seviyesinin düşük olduğu alanlar ve sulama kanallarının varlığı gelmektedir. Özellikle merkezden çevreye doğru şehirden uzaklaştıkça nüfus dağılışında çözülme ve seyrelmeler dikkat çeker. Araştırma sahası içinde 29 köy yerleşmesi bulunmaktadır. Biz bu köyleri dağ, vadi ve ova köyleri olarak ayırmaktayız. 2014 yılı nüfus verilerine göre bu köyler en az 25, en fazla 11624 kişi aralığında nüfuslara sahiptirler. Köylerin % 34'ü çok az nüfuslu, % 37'si az nüfuslu, % 13'ü orta nüfuslu, % 10'u kalabalık nüfuslu ve % 3'ü ise çok kalabalık nüfuslu olarak geçmektedir.

İlk nüfus bilgilerine ilişkin veriler 23 Şevval 1246 (6 Nisan 1831) tarihli, 3553 numaralı Niğde Sancağına ait nüfus defterinde yer almaktadır. Bu tarihte toplam tahmini nüfus miktarı 2345 kişidir. Nüfusun en eski yerleştiği mahalleler verilmiştir. Bu tarihte en kalabalık olan mahalle 630 kişi ile Dağbağlı mahallesidir. En az nüfusa sahip olan mahalle ise 65 kişi ile Bektaşlı mahallesidir. Yahyalı şehrinin cumhuriyetten sonraki nüfusunda artmalar ve azalmalar görülmektedir. 2007-2014 yılları arasında en az nüfus artış hızı -%32 ile Fevzi Çakmak mahallesi olmuştur. En fazla nüfus artış hızı %26 ile Camikebir mahallesi olmuştur. Gelecekte ki tahmini nüfusta Yahyalı şehrinin toplam nüfusunda azalma görülmektedir. Toplam nüfus 19045 olacağı hesaplamalarla tahmin edilmiştir. Yahyalı şehrinin toplam nüfus artış hızı gelecekte -%8,68 tahmini olarak bulunmuştur. Bu da bize nüfusunda azalma olacağını gösterir. Gelecekteki tahmini nüfus artış hızında en az artış % -28 Kavacık mahallesinde olacağı tahmin edilmişken en fazla nüfus artışı ise %151,38 ile Camikebir mahallesidir. En fazla nüfus miktarına gelecekte 4358 kişi ile Seydili mahallesi en az 229 kişi ile Fevzi Çakmak mahallesidir.

Nüfus ilk olarak Yahyalı'nın kuzeyine höyük yerleşmesi olarak kurulmuştur. Sonra ise 4 yerleşim oluşumu şeklinde güneye doğru yerleşilmiştir. 1961 yılına kadar yerleşme yatay dağılış şeklinde olmuş ve 1961 yılından sonra yerleşme dikey dağılış şeklinde görülmüştür. Günümüzde de yerleşme, merkezde dikey dağılış şeklinde yoğunluk kazanmıştır.

Yahyalı nüfusunun 1935-2014 yılları arasındaki cins yapısı genel hatlarıyla incelendiğinde, nüfusun genel seyriyle paraleldir. Kadın nüfus her sayım dönemlerinde fazla çıkmaktadır. Bu durum Türkiye'nin kadın erkek oranındaki dağılışı ile paralellik göstermektedir. Türkiye genelinde de kadın oranı erkek oranından fazla çıkmaktadır. Yahyalı şehrinin cinsiyet oranı da aynıdır. Yahyalı nüfusunu büyük oranda genç nüfus oluşturmaktadır. Yahyalı şehrinin nüfus piramidi asimetriktir. Son on yıl içinde doğurganlığını yitirmiştir. Genç nüfuslu bir yerleşim yeridir. Yaşlı nüfusta cins farklılığı belirgindir. Kadın daha baskındır sebebi kadınların yaşam süresi ile ilgilidir.

Yahyalı ilçe merkezinin ekonomisi tarım, hayvancılık, hizmet ve maden sektörüne dayanmaktadır. Potansiyel Nüfus (15-65 Yaş Grubu) 11.012 kişidir. Faal Nüfus (15-65 Yaş Grubu) 5.891 kişidir. Potansiyel nüfusun tamamı Yahyalı'da ikamet eder.

Yahyalı'nın arazi kullanımında, vadinin yukarı çığırında yerleşim alanı ve sanayi toplanmıştır. Kuzeybatısı ile kuzeyinde tarım arazileri vardır. Kuzeybatısında genellikle kuru tarım yapılırken kuzeyinde ise sulu tarım ve elma bahçelikleri yer almaktadır.

Yahyalı'da toplam 58 okul vardır. Okuma yazma bilenlerin oranı erkek nüfusta daha fazladır. Fakat son yıllarda okuma yazma da kadın nüfus miktarı erkek miktarını geçmiştir. 2007 yılında toplam okuma yazma bilen nüfus miktarı 17894 kişidir.

Yahyalı şehir nüfusu gelecek yıllarda köy nüfusunun toplandığı yer durumuna gelecektir. Bu durumda imara açılacak yerlerin alt yapısı ve imar planları uzun ömürlü olmalıdır. Yahyalı merkezindeki genç nüfus ise iş ve eğitim nedenlerinden dolayı nüfusunu dışarı verecektir. Bu durumun önlenmesi için iş imkânlarının arttırılması ve bununla ilgili projeler yapılmalıdır. Ayrıca Kapuzbaşı şelaleleri, Ramsar alanı, Sultan sazlığı ve Aladağ milli park alanını turizm potansiyeli açısından geliştirmeli, tanıtmalı ve nüfus çeken bir konuma getirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akdağ M.,**(1975)“Türk Halkının Dirlik Ve Düzenlik Kavgası,Celali İsyamları, Bilgi Yay.”S.318, ANKARA.
- Akbulut, G.,**(2007), “*Sivas İlinin Başlıca Nüfus Coğrafyası Özellikleri*”, C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Mayıs 2007 Cilt : 31 No:1, SİVAS.
- Akbulut, G.,**(2010),” Malatya İlinde Nüfusun Eğitim Durumu“Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Derg. s,14, ERZURUM.
- Akçura, T.,** (1971), “Türkiye’de Şehirleşme ve Bazı Şehir Örnekleri”, Türkiye: Coğrafi ve Sosyal Araştırmalar, İ.Ü. Edb. Fak. Coğr. Enst., s:187-225, İSTANBUL.
- Akşit, A.,**(2007)“Türkiye Selçuklu Devrinde Niğde Vilayetinin Alt Birimleri ve Sınırları”,Türkiyat Araştırma Dergisi”,S.21 s.125-133, NİĞDE.
- Akkaya, T.,**(1979)“Göç ve Değişme”,Sosyal Antropolojive Etnoloji Dergisi,Sayı.4. İSTANBUL.
- Atalay, İ.,** (1983), Türkiye Vejetasyon Coğrafyasına Giriş, Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yay. 19, İZMİR.
- Atalay, İ.,** (1992), Türkiye Coğrafyası, Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova, İZMİR.
- Aybar, C.,**(1940)“Genel Nüfus Sayımı Metot ve Alınan Muvakkat Neticeler”, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası Cilt:2 S.59,69,İSTANBUL
- Bağcı, Y.,**(1998)“ Aladağlar’ın Florası (Zamantı Irmağı-Yahyalı Arası-Kayseri), Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi (Basılmamış), Konya.
- Benedict, P.,**1971, “Türkiye’de Küçük Kasabaların Etüdüne İlişkin Bazı Sorunlar”, Türkiye: Coğrafi ve Sosyal Araştırmalar, s:147-186, İSTANBUL.
- Bennet.,**(1996), Ferdinand, “Kayseri Sancağı Hakkında Genel Rapor”, Çev. Uygur Kocabaşoğlu, KTO Yayınları, KAYSERİ,
- Başkan, H.O- Akış A.,** “Salihli’nin (Manisa) Nüfus Özellikleri”S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (19),s. 23-41, MANİSA
- Baykal, F.** (1945): Darendede ile Kayseri arasındaki Torosların Jeolojik yapısı. İ.Ü.F.F. Mec., Seri B, cilt X, S. 2, İSTANBUL.
- Baykara, T.,**(2000)“Türkiye'nin Sosyal ve İktisadi Tarihi” (X1-x1v). Yüzyıllar),s.73-74., ANKARA
- Blumenthal, M.,** (1941): Niğde veAdana dahilindeki Torosların Jeolojisine umumi bir bakış, M.T.A. Enst. yaym1, seri B, No.6, ANKARA.
- Blumenthal, M.,** (1944) Kayseri ile Malatya arasındaki Toros bölümünün Permokarbonifer arazisi, M.T.A. Enst. Mec., S. 1/ 31,SS. 105 - 133, ANKARA.

- Çakmak,F.,**(2009),” Cumhuriyet’in ilk yıllarında nüfusu kayıt altına almaya yönelik girişimler”, ÇTTAD, VIII/18-19, s.s.89-115, ANKARA
- Çakmak,F.,**(2013),” Cumhuriyet İdaresi’nin Nüfusu Kayıt Altına Alma Girişimlerine Bir Örnek:1934 Yılı Nüfus Taraması”, S. 8/7 , s.s. 33-48,ANKARA
- Çetin, O.,**(1981),Selçuklu Müesseseleri ve Anadolu’da İslamiyet’in Yayılışı,(Boğaziçi yay),s.22 ,İSTANBUL
- Çetin, T.,**(2003),” Yalvaç Şehrinde Nüfus Hareketleri”, G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 23, Sayı 2 (2003) 1-22,ANKARA
- Chaput, E.** (1936): Voyages D'Etudes Geologiques et Geomorphogeniques en Turquie,Memoires de L'institut Français D' Archeologyde Stamboul.
- Çoban, A.,**(2013),”Amasya’da Nüfusun Eğitim Durumu”,”Cilt:21 No:1 Kastamonu Eğitim Dergisi 357-374”,AMASYA
- Dalkır, R.,**(1976),”Yiğitlik Günleri, Milli Mücadelede Çukurova,(Atatürk Araştırma Merkezi Yay.”),S.84,İSTANBUL
- Darkot,B.,**(1961), “Türkiye’nin Nüfus Hareketleri Üzerine Yeni Gözlemler”, Türk Coğ. Derg., S:21, s.1-14, İSTANBUL
- Darkot, B.,** (1954), “Türkiye’de Nüfus Hareketleri”, İ.Ü. Coğ. Enst. Derg., C:3, S:5-6, s.3-22, İSTANBUL.
- Darkot, B.,**(1967), “Şehir Ayrımında Nüfus Sayısı ve Fonksiyon Kriterleri”, İ.Ü. Coğ. Enst. Derg., C:8, S:16, s.3-8, İSTANBUL.
- Denker, B.,** (1973), “Tekirdağ Şehir Nüfusu”, İ.Ü. Coğ. Enst. Derg., S:18-19, s.151-166, İSTANBUL.
- Denker, B. T.,** (1976), Şehir İçi Arazi Kullanılışı, İ.Ü. Coğ. Enst. Yay. No:91, İSTANBUL.
- Denker, B. T.,**(1977), Yerleşme Coğrafyası, İ.Ü. Coğ. Enst. Yay. No:93, İSTANBUL.
- Demirtaşlı, E .,** (1979),Pınarbaşı - Sarız ve Tufanbeyli ilçeleri arasında kalan yörenin jeolojisi, İ.Ü.F.F . Mineraloji Kürsüsü Diploma Tezi. ANKARA
- Doğanay, H.,** (1980), Türkiye Ekonomik Coğrafyası, Atatürk.Ünv. Edb. Fak. Coğ. Böl., ERZURUM.
- Doğanay, H.,** (1980), “Dıştan Anadolu’ya Göçün Nüfus Artışı Üzerindeki Etkilerine Genel Bir Bakış”, Atatürk Üniv. Edb. Fak. Arş. Derg., S:12, s.351-378, ERZURUM.
- Doğanay, H.,** (1986), “1980 Nüfus Sayımına Göre Türkiye’de Şehirli Nüfus ve Şehir Sayısındaki Artışlar”, Atatürk Üniv. Fen-Edb. Fak. Araş. Derg., S:15, s.1-24, ERZURUM.
- Doğanay, H.,** (1986), “Trabzon İlinde Nüfus Hareketleri ve Göçler”, Atatürk Üniv. Fen-Edb. Fak. Arş. Derg., S:15, s.281-304, ERZURUM.
- Doğanay, H.,**(1991), Demografya ,Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Matbaası,ERZURUM

- Doğanay, H.**,(1993),,Coğrafyada Metodoloji, Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat, Coğrafya Bölümü, ERZURUM
- Doğanay, H.**,(1993), Coğrafyaya Giriş, Metodlar, Terminoloji, Gazi Kitap Evi, ANKARA
- Doğanay, H.**, (1994), Türkiye Beşeri Coğrafyası, Gazi Büro Kitapevi, ANKARA.
- Doğan, M.**,(2010), “Türkiye’de Uygulanan Nüfus Politikalarına Genel Bakış” Marmara Coğrafya Dergisi S 23, s293-307, İSTANBUL
- Dönmez, Y.**, (1976), Bitki Coğrafyasına Giriş, İ.Ü. Yay. No:2155, Coğrafya Enstitüsü Yay. No:84, İSTANBUL.
- Edhem H.**,(1982), Sadeleştiren: Kemal Göde, Kayseri Şehri (Kültür Turizm Bakanlığı Yay), s.26 ANKARA,
- Efendi. A. N.**,(1987)., Mir’at-I Kayseriyye (Kayseri Tarihi), (Sad. Prof. Dr. Mehmet Palamutoğlu) Kayseri Özel İdare Müdürlüğü Yayını, KAYSERİ
- Emiroğlu, M.**,(1964), “Zonguldak ve Batı Karadeniz Bölümü’nde Nüfus Hareketleri”, Türk Coğ. Derg., S:22-23, s.149-168, İSTANBUL.
- Emiroğlu,M.**, (1975), “Türkiye Coğrafi Bölgelerine Göre Şehir Yerleşmeleri ve Şehirli Nüfus”, A.Ü. D.T.C.F., Coğ. Araş. Der., S:7, s.125-157, ANKARA.
- Emiroğlu, M.**, (1981), “Türkiye’de Son Sayımlar ve Kentleşme Olayının Boyutları”, A.Ü. D.T.C.F., Coğr. Araşt. Derg., S:13, ANKARA.
- Esen, H.**,(2003),”Milli mücadelede Yahyalı ve Ermeniler “ Yüksek Lisans Tezi, Niğde
- Eriñç, S.**, (1973), “Türkiye: İnsan ve Ortam”, İ.Ü. Coğ. Enst. Derg., C:10, s.18-19, İSTANBUL.
- Flugel, H. (1955)** : Zur Palaontologiedes Anatolischen Palaozoikums. Neues Jb. Geol. U. Palaontol., Abh., no. 101/3, pp. 293 -318, STUTTGART.
- Flugel, H.** {1956): Gtiney Anadolu Permiyenve Devoniyen Faunalan. M.T.A. Enst.Dergisi, S. 48, SS. 73 - 75, ANKARA.
- Güler, A.**,(2000).,” XVIII. Yüzyılda Osmanlı Devletinde Nüfus Hareketleri Olarak " İç Göçleİstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi, Sayı: 36 (Prof. Dr. Fikret İşıltan Hatıra Sayısı)s. 176, İSTANBUL
- Güler, A.**,(2000),“Kayseri’de Demografik Durum (1831-1914), III. Kayseri Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri (06-07 Nisan 2000),AYTAM Yayınları, KAYSERİ,
- Gülgül, S.**, (2011), “Aladağların Kuzey Kesiminde (Çamardı-Yahyalı) Yaylacılık Faaliyeti” Lisans Tezi.,ELAZIĞ
- Gürgen, G., Çalışkan, O., Yılmaz, E, ve Yeşilyurt, S.**, (2010), “Döküntü Örtülü Buzullar ve Kaya Buzulları”, NWSA (www.newwsa.com), C, 5, S, 1, ss, 32-45, ANKARA-ÇANKIRI
- Gürboğa, N.**,(2010),“Türkiye’nin Kuruluş Yıllarında Nüfus Coğrafya Ve Biyopolitika” 1. Ulus Nüfusbilim Kongresi Hacettepe Ün. ANKARA

- Güneş, H.H.**,(2009),“İktisat Tarihi Açısından Nüfus Teorileri ve Politikaları” C.8 S.28 (126-138),
- Güngördü, E.**,(2002),” Türkiye’de Nüfus Hareketleri Ve Şehirleşme”. Ekim 2002 Cilt:10 No:2 Kastamonu Eğitim Dergisi 409-414,KASTAMONU
- Gottmann, J.**, (1976), Şehirsel Merkeziyetin Gelişmesi, (Çev: Nazmiye Özgüç), İ.Ü. Yay. No: 2087, İSTANBUL.
- Göde, K.**,(1990),Sultan Alaaddin Eratna,(Kültür Bakanlığı Yay.),s.45,ANKARA.
- Göde, K.**,(2011). Halil Erdem ve Kayseri Şehri, (Kültür Turizm Bakanlığı Yay.),Kardeşler Ofset Matbaacılık,.s.26,KAYSERİ
- Gökbel, A.**,(1997) İnanç ve Adetleriyle Yahyalı’da Varsak Türkmenleri,(Yahyalı Kaymakamlığı Köylere Hizmet Götürme Birliği Yayını),s.12,YAHYALI
- Gökbel, A.**,(2007),Anadolu’da Varsak Türkmenleri, (Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayını) (1964 Sayfa); Genişletilmiş II Baskı 2007 (230 sayfa),ANKARA
- Gökbilgin M., Tayyip.**,(1968),”XVI. Asırda Karaman Eyaleti Ve Larene(Karaman) Vakıf Müesseseleri”, Vakıflar Dergisi, VIII,S.29, İSTANBUL
- Göney, S.**, (1984), Şehir Coğrafyası, İ.Ü. Coğr. Enst. Yay. No:91, İSTANBUL.
- Göyünç, N.**, (1991), “Hane Deyimi Hakkında”, İ.Ü. Edb. Fak., Tarih Derg., S:32, s.331-348, İSTANBUL.
- Halıcı M, G.**,(2008),”Aladağlar Milli Parkı (Niğde, Kayseri,Adana) Liken Florası”, Doktora tezi, Erciyes ün.,Fen bilimleri enstitüsü,Biyoloji Anabilim Dalı, KAYSERİ
- İzbırak, R.**, (1992), Coğrafya Terimleri Sözlüğü, Öğretmen Kitaplar Dizisi, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- İnalçık,H.**,”Murad II” islam ansiklopedisi,cilt VIII,s.606
- Kaldırımçı, A.**,(1998)”Yahyalı ve Çevresi Halk İnanışlarının Dinler Tarihi Açısından Değerlendirmesi”,(Basılmamış Yüksek Lisans Tezi,Erciyes Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü)s.18, KAYSERİ
- Kanadıkırık, E.**, (1971), “Maraş’ta Nüfus Hareketleri”, A.Ü. DTCF Coğ. Arş. Derg., S:3-4, s.381-404, ANKARA.
- Karaboran, H.H.**,(1992),“Nüfus Coğrafyası Ders Notaları”, ELAZIĞ.
- Karagel, H.**,(2001), “Devrek’te Nüfus, Yerleşme Ve Ekonomik Faaliyetler” Yüksek Lisans Tezi. ELAZIĞ
- Karagel, H., Üçeçam Karagel, D.**, (2014), IdentificationandImportance of HeadingsandKeyWords in Research in the Framework of GeographyMethodology, ElsevierProcedia-SocialandBehavioralSciences, 120 (2014), s.356-364. (DOI: 10.1016/j.sbspro.2014.02.113)
- Karakaya, M.**,(2014) “Kayseri İli Yahyalı İlçesi’nde Demir Madeni Üretimi” Lisans Tezi, KAHRAMANMARAŞ.

- Karal, Z.E.**,(1997), Osmanlı İmparatorluğu'nda İlk Nüfus Sayımı 1831, T.C. Başbakanlık DİE., II. Baskı, ANKARA.
- Kaya, F.**,(2013),” Ağrı İlinin 1927-2012 Sayım Dönemleri Kır-Kent Nüfus Hareketleri”, AĞRI.
- Keleş, R.**, (1962), “Türkiye’de Köylü Nüfus ve Şehirlere Akım”, V. Şehircilik ve İskan Haftası Konf., A.Ü. S.B. Fak. No:139-121, İskan ve Şehircilik Enst. Yay. No:9, s.9-58, ANKARA.
- Ketin, İ.**,(1963): 1/500 000 ölçekli TürkiyeJeoloji Haritası «Kayseri Paftası» izahnamesi,M.T.A. Enst. yayını, ANKARA.
- Kodal, T.**,(2008),” Atatürk Döneminde Bodrum’un Nüfus Yapısı (1923-1938)” Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 17, ISPARTA
- Kınal, F.**,(1962),”Eski Anadolu Tarihi”s.169,ANKARA
- Koday, S.** (2005)” Gümüşhane İlinin Eğitim Coğrafyası”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 5,ERZURUM
- Köşker, S.**,(1997),Türk Kültürü Açısından Yahyalı,s.20,ANKARA
- Lengeranlı, Y.**,(1986), Yahyalı (Kayseri) doğusunda çinko-kurşun bulunduran Mesozoyik Karbonatların jeolojisi. Ankara Üniv. Fen Bil. Enstit. Yük.Lisans Tezi, 59 s., (yayımlanmamış).
- Metz, K.** (1956): Aladağ Ve Karanfil dağının Yapısı Ve Bunların Klikya Torosu Tesmiye Edilen Batı Kenarları. M.T. A. Enst. Dergisi, S. 48, S. 63 - 73, ANKARA.
- Mutluer, M.**, (1992)., “Edremit Yöresi Kırsal Alanında Nüfus Hareketlerine Neden Olan Faktörler”, Ege Coğrafya Dergisi, S.6,
- Üçacam, Karagel D.**,(2008),”Kadirli İlçesi’ninBeşeri Ve Ekonomik Coğrafyası”Fırat ÜniversitesiSosyal Bilimler EnstitüsüCoğrafya Anabilim Dalı, Sayfa: XII+395,Doktora tezi,ELAZIĞ
- Üçacam Karagel D., -Karagel H.**,(2010), “Kadirli İlçesi’nde Kır Nüfusunun Dağılışı ve Yoğunluğu”., Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 2, ELAZIĞ.
- Palamutoğlu, M.**,(1987)Mir’at-I Kayseriyye- Kayseri Tarihi,(İç Kültür Müdürlüğü Yayını),s.145. KAYSERİ
- Selçuk, H.**,(2013),”Niğde’de İlk Nüfus Sayımı (23 Şevval 1246/6 Nisan 1831)”Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı.6,Bölüm2,s.1263-1294,KAYSERİ
- Seven ,M.A.**,(2004),”Eğitimde Bilginin Felsefi Temelleri” Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 4 (2) ERZURUM.
- Sezal, İ.**,(1992), Şehirleşme, Ağaç yayınları, İSTANBUL
- Süme, M.**,(2008), “Develi Kazası (1839-1910)” Doktora Tezi Gazi Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yakınçağ Bilim Dalı, ANKARA

- Somuncu, M.,**(2005), Aladağlar,Gündüz Eğitim ve Yayıncılık,ANKARA
- Soysal, M.,** (1988), “On Altıncı Yüzyılda Adana İlinin “Mufassal Defteri”ne Göre Sosyal ve Ekonomik Yapısı Üzerine Bir Araştırma”, Belleten, C:52, S:202, s.169-181, ANKARA
- Şahin, S.,** (2015), Geçmiş, Günümüz ve Gelecekte Nüfus Gerçeği, Pegem Akademi Yayınları, ANKARA.
- Şaşmaz, M.,**(2005), Niğde ve Çevresinde Kıtık, Niğde Tarihi Üzerine, Kitabevi Yayınları ss. 181 -209.,İSTANBUL
- Şimşek N.- Ural N.-Keskin N.,** ”İktisat Metodolojisi ve Araştırma Teknikleri” Ders Notları
- Ostrogorsky, G.,**(1986) Bizans devleti Tarihi,Çev:Fikret Işıltan,s.134,ANKARA
- Öngör, S.,**(1959), “Türkiye’de Dahili Muhaceret Hakkında”, Türk Coğ. Derg., S:18-19, s.101-117, İSTANBUL.
- Öngör, S.,** (1961), “1950-1955 Devresinde Türkiye’de İç Göçler”, Türk Coğ. Derg., S:21, s.63-74, İSTANBUL.
- Öngör, S.,**1964, “Türkiye’de İç Göçler”, 7. İskan ve Şehircilik Haftası Konferansları (11-13 Haziran 1963), s.41-46, ANKARA.
- Özçörekçi, H.,** (1944), “Anadolu’da Küçük Şehir Araştırmaları”, A.Ü. D.T.C.F., Derg., C:3, S:1, s.70, ANKARA.
- Özdoğan, K.,**(1948), “ Kayseri Tarihi Kültür ve Sanat Eserleri”, C. I.,KAYSERİ,
- Özgül, N.,**(1976), Torosların Bazı Temel Jeoloji Özellikleri,T.J.K. Bülteni, C. 19, S. 1, . Ss. 65 - 78,ANKARA
- Özgül, N.,**(1984), Stratigraphy and Tectonic evolution ofthe central Taurides: O. Tekeli veM.C. Göncüoğlu (Ed), Geology of the Taurus Belt: Proceedings Int. Sym., 26-29sept., P. 77-99.,ANKARA
- Özgür, E.M.,** (1992), “Türkiye’de Faal Nüfusun Ekonomik Faaliyet Kollarına Dağılımı”, A.Ü. Türkiye Coğrafyası Dergisi, S:1, s.55-80, ANKARA.
- Özgür, E.M.,** (1996), “İl ve İlçe Merkezlerinin, Faal Nüfusun Ekonomik Faaliyet Kollarına Dağılımı Bakımından Sınıflandırılması”, A.Ü. Türkiye Coğrafyası Araşt. ve Uygl. Merk. Derg., S:5, s.53-71, ANKARA.
- Özgür, E.M.,** (1997), “Yeni İlçe Merkezlerinin Fonksiyonel Bakımdan Gösterdiği Özellikler”, Türk Kültürü Araştırmaları, Talip YÜCEL’e Armağan, Yıl:XXXIII/1-2, s.215-222, ANKARA.
- Özgür, M.,** (1998), Türkiye Nüfus Coğrafyası, GMC Basın-Yayın Ltd.Şti, ANKARA.
- Özgür, E.M.,**(2008), “Nüfusun Coğrafi Analizi “Ankara Üniversitesi , Dil Ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü Ders Notları, ANKARA
- Özkaya, Y.,**(1985),XVIII.Yüzyılda Osmanlı Kurumları ve Osmanlı Toplum Yaşantısı,(Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayımı),s.187,ANKARA

- Özyurt, N.N.**,(2005), “Aladağ (Kayseri-Adana) Karstik Akiferinde Yeraltı suyu Geçiş Zamanı Dağılımının İncelenmesi”, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, ANKARA
- Tanoğlu, A.**, (1954), “İskan Coğrafyası, Esas Fikirler, Problemler ve Metod”, Türkiyat Mecmuası, C:XI, s.1-32, İSTANBUL.
- Tanoğlu, A.**, (1959), “Türkiye’de Nüfusun Dağılışı”, İ.Ü. Coğ.Enst.Derg., S:10, s.1-15, İSTANBUL.
- Tanoğlu, A.**, (1969), Nüfus ve Yerleşme, İ.Ü. Yay. No.1183, Edb. Fak. Coğ. Enst. Neşriyatı No:45, İSTANBUL.
- Tandoğan, A.**, (1989), Türkiye’de 1975-1980 Döneminde İller Arası Göçler, K.T.Ü. Yay. 141/5, TRABZON.
- Tandoğan, A.**, (1989), “Türkiye Nüfus Hareketlerinde İstanbul’un Yeri”, AKDITYK, Coğ. Arşt., S:1, s.135-142, ANKARA.
- Tandoğan, A.**, (1990), “Karadeniz Bölgesi ve Kıyı Kesimde Yer Alan İllerin Türkiye Nüfus Hareketleri İçerisindeki Yeri”, 2. Tarih Boyunca Karadeniz Kongresi Bildirileri, s.438-467, TRABZON.
- Tandoğan, A.**, (1994), Türkiye Nüfusu, Eser Ofset Matbaacılık, TRABZON.
- Tanoğlu, A.**, (1966), Nüfus ve Yerleşme, İ.Ü. Yay No:1183, Edb.Fak. Coğrafya Enstitüsü Yay No:45, İSTANBUL.
- Toroğlu, E.**, (1999), Aladağların (Torosların) Bitki Coğrafyası. Gazi Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, ANKARA
- Toroğlu E - Eser Ünalı Ü.**, (2008),” Aladağlar’da (Toros Dağları) Bitki Örtüsünün Ekolojik Şartları” Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt: 18, Sayı: 2 Sayfa: 23-48, ELAZIĞ
- Toroğlu, E.**, 2016, Yahyalı İlçesi Morfoğrafya, Fiziki, Ortalama Sıcaklık Dağılışı ve Yağış Dağılışı Haritaları, Kişisel Özel Arşiv.
- Törk, K.A.**, 2008, Aladağlar’da (Niğde-Kayseri-Adana) Buzullaşma Evrelerinin Karstlaşma Üzerindeki Etkileri, Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Jeoloji Mühendisliği Anabilim Dalı, Doktora Tezi (Basılmamış), ANKARA
- Tuğluoğlu, F.**,(2012),”Türkiye Cumhuriyeti’nin İkinci Nüfus Sayımı: 20 İlkteşrin 1935 “Ne Bir Eksik Ne Bir Fazla” Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Derg XII/25 s:1, ss. 55-78.,AKSARAY
- Tunçel, H.**,(2005-2006), “Coğrafya da metodoloji ders notları”, ELAZIĞ
- Tunçel, H.**, (2005), Coğrafya Çalışmalarında Kullanılan Sayısal Verilerin Özellikleri, Prof. Dr. Halil Narman Armağanı, s.117-132, Elazığ.
- Turan, O.**,(1984), Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi,(Doğan Ofset),İSTANBUL
- Tunçdilek, N.**, (1985), Türkiye’de Relief Şekilleri ve Arazi Kullanımı, İ.Ü. Yay. No:3279, İSTANBUL.

- Tunçdilek, N.**, (1986), Türkiye’de Yerleşmenin Evrimi, İ.Ü. Yay.No:163, İSTANBUL.
- Tümertekin, E.**, (1965), Türkiye’de Şehirlerin Fonksiyonel Sınıflandırılması, İ.Ü. Coğ. Enst. Yay.No:43, İSTANBUL.
- Tümertekin, E.**, (1971), “Türkiye’de Kademeli Göçler”, Sosyal Antropoloji ve Etnoloji Dergisi, S:1, s.47-58, İSTANBUL.
- Tümertekin, E.**, (1973), Türkiye’de Şehirleşme ve Şehirsiz Fonksiyonlar, İ.Ü. Yay. No:1840, İ.Ü. Coğ. Enst. Yay. No:72, İSTANBUL.
- Tümertekin, E.**, (1977), “Türkiye’de İç Göçler Üzerine”, İ.Ü. Coğ. Enst. Derg, S:22, s.29-42, İSTANBUL
- Tümertekin E., Özgüç, N.**,(2002), Beşeri Coğrafya (İnsan, Kültür, Mekan), Çantay Kitabevi, İSTANBUL.
- Türkay, O.**, (1962), Türkiye’de Nüfus Artışı ve İktisadi Gelişme, İş Bankası Yayını, Ankara.
- Türkmenoğlu V- Köşker S.**, (1992)Her Yönüyle Yahyalı,(Yahyalı Kaymakamlığı Köylere Hizmet Götürme Birliği Yayını:1),s.12, YAHYALI
- Türkunal, S.** (1965): Yahyalı Kazasının Güney ve Kuzeydoğu Dolaylarının Jeolojisi, M.T.A. Enst. Rp., no. 3650, ANKARA.
- Ulakoğlu, S.**, (1983)“Aladağlarda Yahyalı (Kayseri) Bölgesinin Jeolojisi” İstanbul Yer Bilimleri Dergisi,Dergi Park , Cilt 4, sayı 1-2)İSTANBUL,
- Ulakoglu, S.** (1968) ,”Yahyalı ve civarının jeolojisi.” M.T.A. Enst.,Rp., no. 13, ANKARA.
- Üner, S.**, (1972), Nüfusbilim Sözlüğü, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, ANKARA.
- Vache, R.** (1964)” Antitiroslardaki Bakırdağ Kurşun - Çinko Yataklar (Kayseri ili)”. M.T. A. Enst. Dergisi, S. 62, s. 87 - 98, ANKARA.
- Vohryzka, K.** (1966) “Yahyalı (Kayseri) ve Zamantı Nehri Arasındaki Bölgenin Jeoloji Ve Metalojenisi”. M.T.A. Enst.Dergisi,S.67, s. 97 -104, ANKARA.
- Yavuz, F.**, (1964), “Kasaba ve Küçük Şehirlerimizin Nüfus Hareketleri İçindeki Yeri”, 7. İskan ve Şehircilik Haftası Konferansları, (11-13 Haziran 1963), Türkiye’de Bölge Planlaması Alanındaki Gelişmeler, İskan ve Şehircilik Derneği Yayın No:2, s.83-89, ANKARA.
- Yener, K. A.**,(1998), :Hitit Uygarlığında Madencilik, Kılıçlar ve Heykelcikler.12-13. Cumhuriyetin 75. Yılında s.303,KAYSERİ
- Yeniceli, S.**,(2008),”Yahyalı’nın Sosyo - Kültürel Ve Dini Yapısı Üzerine Bir İnceleme” Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet üniv.,Sosyal Bilimler enstitüsü, SİVAS.
- Yılmaz, F.**,(1998),:Kurtuluş Savaşı Ve Sonrası Niğde, Hamle Makbaası, NİĞDE
- Yılmaz, O.** (2005),”Göhlisar İlçesinin Nüfus Özellikleri” Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi. 6(10). 101-125, ISPARTA

Yücel, T., (1961), “Uzun Süre Gelişemeyen Kasabalarımız”, Coğrafya Haberleri, Yıl:2, S:4, s.8-10, İSTANBUL

Zaman, S , Coşkun, O(2010)., "Rize İlinin Nüfus Coğrafyası Özellikleri Ve Bunları Etkileyen Etmenler Üzerine Bir İnceleme". Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi SAYI: 12 s.263-283, ERZURUM

İSTATİSTİKLER, YILLIKLAR, ENVANTERLER, ARŞİV, İNTERNET KAYNAKLARI

D.İ.E., (1929-2002), 1927-2000 Genel Nüfus Sayımları, ANKARA.

D.İ.E. (1937),”Genel Nüfus Sayımı Köyler Nüfusu 1935 “ neşriyat sayısı:75 Yay. Cilt 59, ANKARA.

D.İ.E. (1935),”Genel Nüfus Sayımı Türkiye Nüfusu 1935“ neşriyat sayısı:74 Yay. ANKARA.

D.İ.E. (-),”Genel Nüfus Sayımı 1940“. ,ANKARA

D.İ.E. (1951),”Genel Nüfus Sayımı 1945“. , ANKARA

D.İ.E. (1951),”Genel Nüfus Sayımı 1950“.neşriyat sayısı:359, ANKARA

D.İ.E. (1961),”Genel Nüfus Sayımı 1955“.yayın no:412, ANKARA

D.İ.E. (1963),”Genel Nüfus Sayımı 1960“.yayın no:444, ANKARA

D.İ.E. (1968),”Genel Nüfus Sayımı 1965“.yayın no:537, ANKARA

D.İ.E. (1973),”Genel Nüfus Sayımı 1970“.yayın no:672, ANKARA

D.İ.E. (1977),” Genel Nüfus Tespiti 1975“.yayın no:813, ANKARA

D.İ.E. (1981),” Genel Nüfus Tespiti 1980“.yayın no:954, ANKARA

D.İ.E. (1986),” Genel Nüfus Tespiti 1985“.yayın no:1211, ANKARA

D.İ.E. (1991),” Genel Nüfus Tespiti 1990“.yayın no:1457, ANKARA

D.İ.E. (1999),” Genel Nüfus Tespiti 1997“.yayın no:2251, ANKARA

D.İ.E. (2002),” Genel Nüfus sayımı 2000“.yayın no:2706, ANKARA

6 NİSAN 1831, 3533 NUMARALI NİĞDE SANCAĞI NÜFUS DEFTERİ

1844 KONYA VİLAYET SALNAMESİ

1868(1285) KONYA VİLAYET SALNAMESİ

1869(1286) KONYA VİLAYET SALNAMESİ

1906(1322) KONYA VİLAYET SALNAMESİ

YAHYALI BELEDİYESİ, Yazı İşleri Müdürlüğü

**YAHYALI İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ, EKİM 2006 BRİFİNG
DOSYASI,**

YAHYALI BİRİNCİ SEMPOZYUMU(2014)

<http://www.tuik.gov.tr>

<http://tr.wikipedia.org>

<http://www.tdk.gov.tr/>

<http://www.aksiyon.com.tr>

<http://www.yahyalibelediyesi.com>

<https://csb.gov.tr/db/kayseri/webmenu/webmenu5213.pdf>

ÖZGEŞMİŞ

25 Mart 1989 da Kayseri Yahyalı İlçesinde Doğdum. İlkokulu Yahyalı ilçesinde bulunan Namık Kemal İlköğretim okulunda, Liseyi Yahya Gazi Lisesinde okudum aynı zaman da liseden 2006 yılında mezun oldum. 2007 yılında Elazığ Fırat Üniversitesi Coğrafya bölümünü kazandım. Bu bölümde beşeri coğrafya ana bilim dalında eğitim alarak 2011 yılında mezun oldum. Coğrafya bölümünün 4. Sınıfında pedagojik eğitimi almaya hak kazandım. 2012-2013 eğitim- öğretim döneminde MEB de öğretmenlik yaptım. 2013 bahar döneminde Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beşeri ve İktisadi Coğrafya Anabilim Dalında yüksek lisansı kazandım. 2014 Ocak ayında ders dönemimi tamamlayıp tez dönemine geçtim. 2014-2015 eğitim-öğretim döneminde MEB de öğretmenlik yaptım. 2015 ağustos ayında Ali Kemal Tabak ile evlendim. Mart 2017 de Oğuzhan adın da bir oğlum oldu. Ocak 2018 de tezimi bitirmiş bulunmaktayım.